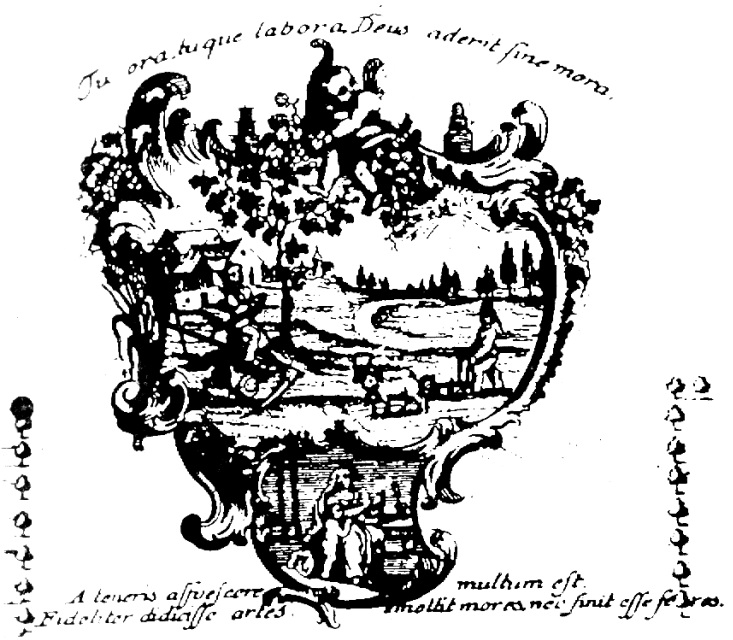

Szarvasi

KRÓNIKA

30. szám * 2016

Fotó: Tatai László

A Baráti Kör vezetői: Fodor Mariann, Uhljár Zita, Babák Mihály polgármester (kissé takarva), Zsapkáné Csasztvan Zsuzsanna, Tusjak Lászlóné. Díjazottak és képviselőik: Forschner Rudolf, Pálos Béla, Bukovinszky Béla, Hajdu Pál, Dr. Bakos Jánosné, Darida Károly, Pilishegyi Péter, Kuliné Hargitai Krisztina, Csatai Edit, Bogárné Csávás Katalin

Szarvasi Krónika

Közművelődési és helytörténeti folyóirat

30. szám * 2016

Szerkesztőbizottság

Dr. Búzás László
Dr. Kutas Ferenc
Dr. Lipcsei Imre
Dr. Molitorisz Pál
Paraszt Attiláné
Dr. Reszkető Péter

Brlás Attila szerkesztőségi munkatárs

Olvasószerkesztő

Sztrehovszki Zsuzsa

Felelős szerkesztő

Dr. Kutas Ferenc

Kiadja a Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma.
Levélcím: 5540 Szarvas, Hársfa u. 4. Telefon 66/214 149
Email: kutasferenc@kutasferenc.hu
Honlap: szarvasikronika.szarvasnet.hu
Adószám: 18370834-1-04
Számlaszám: 53900014-13000622
Felelős kiadó: Dr. Demeter László.
Készült Szarvason a Digitális Kalamáris Gyorsnyomdában 250 példányban.
Engedélyszám: III/KUL/154/BÉ/19889, HU ISSN 0239-023X.
Megjelenik minden évben egy alkalommal, május hónapban.

Jelenidőben

Kitüntetettek

2015. május 1.–2016. március 31.

Nemzetközi és országos kitüntetések, díjak

Az Európai Akvakultúra Kiemelkedő Alakja

Dr. Váradi László

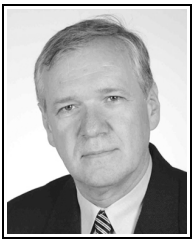

Az Európai Akvakultúra Termelők Szövetsége (FEAP) Brüsszelben megtartott elnökségi ülésén Váradi László kapta a 2015-ös „Az Európai Akvakultúra Kiemelkedő Alakja" díjat. A Magyar Akvakultúra Szövetség és a Magyar Haltermelők Országos Szövetsége által benyújtott javaslatról a korábbi díjazottakból összeállított zsűri döntött. Váradi László egész pályafutását a magyar akvakultúra fejlesztésének áldozta, emellett mindig különösen elhivatott volt a kevésbé fejlett országokkal folytatott együttműködések iránt. Az akvakultúra fejlesztés területén 1974-ben kezdett el dolgozni, amikor a Haltenyésztési Kutató Intézethez (HAKI) került. A fenntartható édesvízi akvakultúra-rendszerek és technológiák magyarországi kutatásfejlesztése mellett számos egyéb akvakultúra fejlesztési programban vett részt ázsiai, afrikai és latin-amerikai fejlődő országokban, többnyire FAO-szakértőként. Húsz éven át volt a HAKI igazgatója, 1991-től 2012-es nyugdíjba vonulásáig. PhD fokozatát 2001-ben szerezte meg víztakarékos és környezetbarát akvakultúra rendszerek fejlesztésének témakörében. Aktív részese volt számtalan EU által támogatott kutatási projektnek és egyéb európai kezdeményezésnek, ezzel is hozzájárulva a kutatási eredményeknek a gyakorlatba történő átültetéséhez. Különösen nagy hangsúlyt fektetett a Kelet- és Nyugat-Európában működő, akvakultúrával foglalkozó intézmények és szervezetek közötti együttműködés fejlesztésére. Kezdeményezésére jött létre a Közép-Kelet Európai Akvakultúra Központok Hálózata (NACEE) nevű szakmai szervezet, melynek 2004-es megalapítása óta elnöki tisztségét is ellátja. Emellett ő volt az elnöke az Európai Akvakultúra Szövetségnek is 2006–2008 között, és azóta is támogatója a szervezet nemzetközi konferenciáinak. Jelenleg a Magyar Akvakultúra Szövetség (MASZ) elnöke és a Magyar Akvakultúra Technológiai és Innovációs Platform (HUNATiP) vezető szakmai tanácsadója. Kitüntetésével nemcsak a kelet-európai akvakultúra-fejlesztés iránti, hanem azon jóval túlmutató szakmai elhivatottsága is méltó elismerést nyert, csakúgy mint a tudományágak közötti kutatáshoz, a tudás- és technológia transzferhez illetve a fejlődő országok akvakultúra fejlesztéséhez adott kivételes hozzájárulása is.

Vállalkozói díj

Samu Tamás

1991 óta dolgozik a Szirén Ruházati Kft.-ben, illetve annak jogelődjében, a Szirén Ruházati Szövetkezetben. 2004. szeptembere óta a cég első számú vezetője. A kitüntetéssel a Vállalkozók Országos Szövetsége azt a vezetői munkát ismerte el, amely biztosította, hogy a cég fennmaradt, miközben a termelési környezet évről évre egyre komolyabb kihívások elé állította a ruhaipari vállalkozásokat. Méretének csökkenése ellenére ma is az ország legnagyobb inggyártói közé tartozik. Mára az export bérmunka került előtérbe. A cég megőrizte magas termelési színvonalát, partnereit kiváló minőségű áruval, megbízható szállításokkal szolgálja ki. Ennek köszönhető, hogy megrendelői között az ismert divatcég, a GUCCI is szerepel.

Sporttáncok mestere

Kovács Krisztina

A Magyar Divat és Sporttánc Szövetség elnöksége kiemelkedő táncpedagógusi munkássága elismeréseként a Sporttáncok mestere kitüntető címet adományozta Kovács Krisztina részére. A szarvasi Babilon Táncsport Egyesület elnöke, edzője és mindenese egy évtizede kezdte el azt a céltudatos építő munkát, amely méltán váltotta ki az országos elismerést. A legutóbbi országos bajnokságon a Babilon TSE táncosai négy arany-, öt ezüst- és öt bronzérmet szereztek. Az A kategóriás versenyzők mindegyike dobogóra állhatott, ezáltal jogot szerzett a világ- és Európa-bajnokságon való részvételre.

Elnöki elismerés

Id. Litauszky Zoltán mentőállomás-vezető

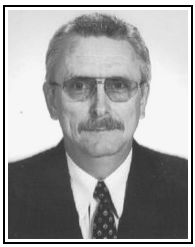

A Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlése által alapított Elnöki elismerés kitüntető díjjal ismeri el azok tevékenységét, akik Békés megyében legalább tíz éve kiemelkedően magas színvonalú munkát végeztek. Ezúttal – többek közt – a Szarvasi Mentőállomás vezetőjének ítélték e díjat. Ezzel az életmentés és a betegellátás területén 1976 óta mentőápolóként, 1988-tól vezetőként végzett kimagasló szakmai tevékenységét ismerték el.

A Magyar Ingatlanszövetség különdíja
A szarvasi Vízi Színház

„Remekül illeszkedik a természet adta lehetőségekhez”

Az Ingatlanszakmai Egyesület Magyar Tagozata 2015-ben tizenhetedszer rendezte meg Nívódíj Pályázatát. Szarvas városa először vett részt a pályázaton, ahol a Vízi Színház épületegyüttese különdíjban részesült. A neves külföldi szakemberekből álló zsűri tagjai külön kiemelték a szabadtéri színpad azon varázsát, hogy egyedülálló építészeti megoldása mellett remekül illeszkedik a természet adta lehetőségekhez. Tervezője Janurik György, a Szarvas-Városterv Kft. ügyvezetője, kivitelezője az INTEGRÁL Építő Zrt.

Esti fényben
„A szabadtéri színpad varázsa”

Iránytű 2015
Turisztikai kommunikációs verseny

A Körös-menti TDM (Turisztikai Desztinációs Management)

Balról: Ardainé Tóth Anikó, Mihály Mariann, Horváth Ágnes

A Körös-menti TDM az elmúlt évben több médiatípusban párhuzamosan zajló aktivitásait nevezte az integrált kampányok kategóriájában. A versenyen az elmúlt év legjobb turisztikai kommunikációs kampányait, kiadványait és turisztikai kommunikációs projektjeit értékelte és jutalmazta a turizmus szakma elismert szakembereiből álló zsűri. Nagyon erős versenyben a Dél-Alföldről egyedüliként jutott a döntőbe, és szerezte meg a negyedik legjobbnak járó elismerést a Szarvas, Békésszentandrás, Kondoros és Csabacsűd népszerűsítéséért dolgozó szervezet.

Szarvas Város Díszpolgára

Mótyán Tibor népművelő

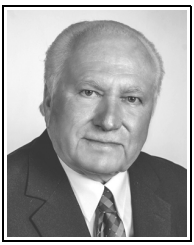

1950-ben született Szarvason, egész élete szorosan kötődik szülővárosához és választott hivatásához. 1985-ben szerezte népművelői diplomáját. 1981–96-ig a Vajda Péter Művelődési Központ munkatársa. Ez időszakban a városi ünnepségek, hangversenyek, előadóestek, kulturális rendezvények szervezője, műsorvezetője. Kiemelt feladatai közé tartozott a Szarvas környéki tanyavilág közművelődési lehetőségeinek biztosítása. 1994-től a Szarvasi Szlovák Önkormányzat választott elnöke. 1990–98-ig a „Vernosť" Szarvasi Szlovákok Kulturális Körének alapító elnöke. A szarvasi szlovákok kulturális életének szervezője, a Szlovák Közösségi Háznak, a szlovákok szarvasi központjának létrehozója, a szlovákiai kapcsolatok ápolója. az Országos Szlovák Önkormányzat Közgyűlésének tagja. 1990-től a Tessedik Sámuel Kertbarát Kör elnöke, 1991-től a Melis György Kórusalapítvány elnöke. Nevéhez fűződik a szarvasi Letelepedési Emlékkő és Melis György szobrának felállítása. Alapító szerkesztője volt a Novinkár nad Kerešom c. újságnak. Munkáját többek közt a Szarvas Város Közművelődéséért (1998); a Szarvasért Emlékplakett ezüst fokozata (2007); a Nemzetiségünkért (2008); valamint a Békés Megye Szlovákságáért (2015) díjakkal ismerték el.

Békés megye kitüntetettjei

Polgárokért Díj

Babák Mihály

A Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2015. szeptember 10-i ülésén fogadta el a kitüntető díjakról szóló rendeletét, ebben egy új elismerés is szerepel, a Polgárokért Díj, amit minden évben egy olyan polgármester kaphat, aki legalább egy cikluson keresztül töltötte be tisztét, és aki Békés megye történelmi hagyományaira építő, települése és a megye fejlődését elősegítő, kiemelkedő közéleti tevékenységet végez, végzett. Ezt a kitüntetést elsőként Babák Mihály, Szarvas polgármestere kapta meg.

1947-ben Szarvason született, több szakma ismerője: építőipari technikus, ács- és kőművesmester, igazgatásszervező, gazdasági szakigazgatásszervező, szakközgazdász, településüzemeltetési szakmérnök. Dolgozott tervezőintézet szerkesztő-tervezőjeként, a Szarvasi Építőipari Szövetkezet műszaki vezetőjeként, a Szarvasi Költségvetési Üzem műszaki vezetőjeként, a Városgazdálkodási Kft. igazgatóhelyetteseként, a kommunális városüzemeltetési ágazat vezetőjeként.

1990-ben jutott be a szarvasi képviselő-testületbe, 1998-ban választották Szarvas város polgármesterévé. Ezt a tisztséget megszakítás nélkül a mai napig is ellátja. Ugyancsak 1998-ban lett országgyűlési képviselő, ezt a munkát négy egymást követő parlamenti cikluson keresztül végezte. 2014-ben kezdte meg ötödik polgármesteri ciklusát. Irányítása alatt jelentősen fejlődött a város. Pályázatokkal beruházások sora valósult meg. Szarvas – többek között – elnyerte a Kerékpárbarát Város, a Virágos Város címet. 2011-ben épült meg az országos ismertségre szert tett Vízi Színház, amely jelentősen hozzájárult a turizmus fejlesztéséhez. A városközpont mára jelentősen átalakult.

Városvezetőként és parlamenti képviselőként végzett hatékony és eredményes munkája hozzájárult ahhoz, hogy Szarvas Békés megye egyik legdinamikusabban fejlődő városává vált, a régió egyik jelentős gazdasági és kulturális központjaként tartják számon. Mindezek alapján elmondható, hogy Babák Mihály a több évtizedes önkormányzati, közéleti tevékenysége során kiemelkedő szerepet töltött be Békés megye fejlődésének előmozdítása, valamint hagyományainak megőrzése érdekében.

Eddigi munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. 2002-ben az Év Polgármestere, 2007-ben a Körös-szögi Kistérség Év Polgármestere díjat nyerte el, 2001-ben Szarvas Tiszteletbeli Tűzoltója lett, 2002-ben Orbán Viktor miniszterelnöktől kapott emlékérmet.

Prima Díj

Hartay Csaba

1977-ben született Gyulán. Gyerekkorát Szarvason töltötte. 1996-ban érettségizett a szeghalmi Péter András Gimnáziumban. 1997-ben jelent meg első verse a Sárkányfűben, azóta publikál rendszeresen irodalmi folyóiratokban. Tagja a Szépírók Társaságának és a József Attila Körnek. Eddig hét verseskötete jelent meg. Első, önéletrajzi ihletésű regénye, a Lerepül a hülye fejetek 2013-ban, a második 2015-ben Nem boci! címmel jelent meg. 2006-ban Körösök Gyöngye díjat kapott. 2009-ben második helyezett lett a Litera.hu Nemzeti állatkert című tehetségkutató pályázatán. 2010-ben megkapta a Bárka irodalmi folyóirat Bárka-díját. 2013-ban első helyezett lett a Litera.hu Újraértelmező szótár című nyílt pályázatán. 2015-ben megkapta a Szarvas Város Kulturális Életéért díjat.

Az Év Pedagógusai

Paraszt Attiláné tanítónő

2000-től, a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola alapításától tanítója az intézménynek. Munkáját az alapos felkészülés, a szakmai igényesség, a gyermeki lélek iránti érzékenység hatja át. Kiválóan végzi a zenei tehetséggondozás feladatait. Az iskolai műsorok szervezésében tevékenyen vesz részt, énekkarával a városi ünnepségeken is szerepel. Szervezője és lebonyolítója a Zenei Világnap eseményeinek, valamint az énekversenyeknek. Diákjai díjakkal térnek haza a zenei tárgyú versenyekről. Az Evangélikus Egyház Az Év Tanítója díjjal jutalmazta tevékenységét.

Himerné Duló Erika tanítónő

A Benka Gyula Evangélikus Álalános Iskola pedagógusa. Tanítói munkáját a keresztény pedagógia értékeire alapozva végzi. Az Ótemplomi Evangélikus Egyházközségben végzett szolgálata követendő példa, szerepvállalása a tehetség-gondozásban is példás. Színjátszóival minden évben bemutatkozik a Cervinus Teátrum színpadán, hazai és nemzetközi gálákon és fesztiválokon is sikerrel szerepel. Rendszeres résztvevői a Partiumi Színjátszó Fesztiválnak. Tevékenységét a Déli Evangélikus Egyházkerület az Év Pedagógusa díjjal ismerte el.

Szarvas Város kitüntetettjei
2015. július 23.

Szarvas Városért

Besenczy Zoltán
ügyvivő

Medvegy Pálné
ny. iskolaigazgató

Szabados-Tóth Gábor
zenetanár

Szarvas Város Kulturális Életéért Díj

Gazdaság-fejlesztéséért Díj

Garai Andrásné
vezérigazgató-h.

╫ Dankóné Dr.
Osztroluczki Irma

Hartay Csaba
író, költő

Roszik Zoltán
múzeumigazgató

Közszolgálati díj

Hornok Lászlóné

Kisné Bodnár
Ágnes

Mikó László

Pedagógiai Díj

Bagi Lászlóné

Gáspár Ildikó

Huszár Istvánné

Mátrai Mária

Pécsváradi Antal

Közegészségügyi Díj

Dr. Hajzer Ildikó

Dr. Palov Katalin

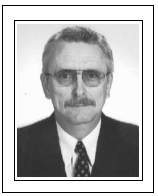

Litauszky Zoltán

Védelmünkért Díj

Behan Tünde rendőrtörzs-zszl.

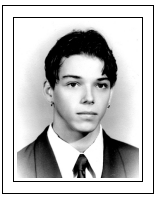

Beke Attila . c . rendőrőrnagy

Csasztvan János tűzoltó-főtörm.

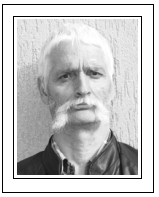

Dolozim János polgárőr

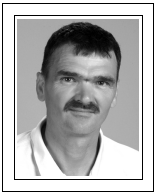

Gyekiczki István polgárőr

Szociális Tevékenységért Díj

Bohus Krajó Tünde

Szűcs József

Ungvári Imréné

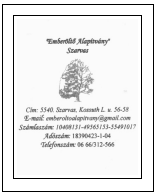

Emberöltő Alapítvány

Szarvas Város Ifjú Tehetsége Kitüntetés

Balczó Balázs tangó-harmonika

Gyulai Fanni sporttánc: hip-hop

Janowszky Viktória aerobic

Nánási Attila drámajáték, zene

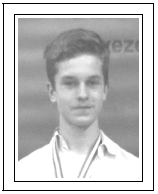

Litauszky György sport és tanulás

Egykori sportolók jutalmazása

Szarvason végzett sportmunkájukért

Mátyásné Hegedűs Rozália kézilabdázó, Dombóvári Zita kosárlabdázó, Kurilláné Frankó Anna kosárlabdázó, Szuhajné Elefánty Marica testnevelő, Tiba Józsefné kézilabdázó, Szabó Terézia kézilabdázó, Somogyi János labdarúgó, Gulyás Zoltán labdarúgó, Terhes Tibor atléta, labdarúgó, Durucskó Péter labdarúgó

Szobor-díj

Nyerges Attila kajakedző

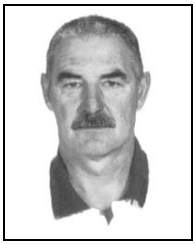

A Szarvasért Alapítvány évente a Szobor-díjjal ismeri el azok munkáját, akik tevékenységüket kiemelkedő eredményességgel végzik. A díj Komlovszky-Szvet Tamás alkotása a város jelképének, a Szarvas-szobornak kicsinyített mása. Nyerges Attila a kajak sportágban szerepelt jól: első osztályú versenyzőként magyar bajnokságot nyert. Testnevelő tanári és szakedzői diplomát is szerzett: a szarvasi kajak-utánpótlás nevelője. 2000-ben lett először tanítványa utánpótlás válogatott, azóta 15 versenyzője szerepelt az utánpótlás válogatottban, többen dobogós helyen végeztek nemzetközi versenyeken. Több mint tíz éve vezeti az utánpótlás válogatott edzőtáborait.

Az Év sportolója

Fabó Csenge aerobik

A Szarvas és Vidéke olvasói évente szavazhatnak az év legjobb sportolóira. A legtöbb szavazatot kapott nő és férfi az Év sportolója címet kapja. 2015-ben a nők közt: 1. Fabó Csenge, 2. Pribelszki Boglárka, 3. Dombi Lilla. Fiúk: 1. Kuli István, 2. Kós Benedek, 3. Grivalszki Tamás.

Kuli István kajak

2015 legjobb sportolói

Kós Benedek, Grivalszki Tamás, Fabó Csenge, edzője Springel Mihályné; Dombi Lilla, Pribelszki Boglárka, Bátor György edző (tanítványa, Kuli István edzőtáborban volt)

Szarvas Város Baráti Körének díjai

Szarvasért Emlékplakett ezüst fokozata

Körös-menti Turisztikai és Kulturális Egyesület – Tourinform iroda

Bukovinszky Béla a TDM elnöke

2012-ben a Körös-menti TDM (Turisztikai Desztinációs Management) Egyesület átvette a Szarvasi Tourinform Irodát, és megkezdte működését. A szervezet elnöksége olyan szakemberekből áll, kiknek nagyon fontos, hogy a térség turizmusa a közeljövőben határozott irányú fejlődésnek induljon. A Körös-menti TDM már működésének második évében jelentős, több tízmillió forintos támogatást nyert el az Új Széchenyi Tervben a térség turizmusának fejlesztésére. A pályázati forrásból 2013-ban Szarvason, Békésszentandráson és Kondoroson is látványos turisztikai beruházások valósultak meg. A szarvasi központú turisztikai szervezet pályázati forrásból vásárolt egy 14 személyes elektromos kisbuszt, amely azóta is nagy népszerűségnek örvend. Felépült 6 db 4 m^2 alapterületű faház, melyeket rendezvényekre ad bérbe az iroda. A TDM Infópontot telepített Békésszentandráson, valamint kültéri QR táblákat helyezett ki Szarvason, Kondoroson és Békésszentandráson. A QR kódokkal elérhető a multimédiás idegenvezetést kínáló okostelefon-alkalmazás, a Pocket Guide szarvasi túraútvonala is. Az egyesület kerékpárkölcsönző rendszert alakított ki, valamint gyalogos és kerékpártúra útvonaljelző térképek, táblák kihelyezésével próbálja segíteni a Körösök vidékét két keréken felfedezők navigációját.

Az elmúlt években az idegenforgalomból származó adóbevételek folyamatosan emelkednek, a turizmus egyre több ember számára nyújt megélhetési lehetőséget, miközben a vendéglátásban és idegenforgalomban dolgozók száma is folyamatosan emelkedik. A Körös-menti TDM megalakulása óta a vendégéjszakák száma nő: 2012-ben a vendégéjszakák száma 35 ezer volt, 2015-ben ez a szám meghaladta a 75 ezret. A Magyar Marketing Szövetség által meghirdetett Országos Városmarketing Díjra is pályázott a turisztikai egyesület, gyémánt elismerésben részesült. Az Élő Magyarország elnevezésű pályázaton egy webkamerát és napi 24 órás online közvetítési lehetőséget nyert az iroda, ez is segíti a város ismertségének növelését. Kommunikációs kampányuk célja Szarvas és környéke természeti, kulturális és gasztronómiai örökségének népszerűsítése, országos szintű megismertetése volt.

Pálos Béla ny. közlekedési és gazdasági mérnök

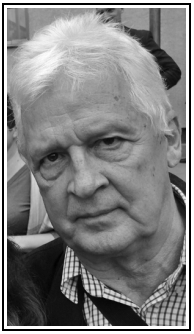

1961-ben érettségizett Szarvason a Vajda Péter Gimnáziumban kitűnő eredménnyel. Megyei bajnokságot nyert tornában, gerelyhajításban, magasugrásban. Tagja volt a megyei bajnokságot nyert gimnáziumi kosárlabda-csapatnak és a város kézilabda-, pingpong- és sakkcsapatának is. A Budapesti Műszaki Egyetem Közlekedési Karának járműgépész szakán tanult. Sporttevékenységét az egyetem NB. II-es kézilabda-csapatában folytatta. Innen hívták meg a magyar főiskolás kézilabda-válogatottba. Az egyetem elvégzése után (1966) állami vállalatoknál mérnökként dolgozott, számos külföldi beruházás kivitelezésének részese is volt. 1995-től saját cégében dolgozott tovább nyugállományba vonulásáig. 1982-ben édesapjával, dr. Pálos György gimnáziumi tanárral alapító tagja volt Szarvas Város Barátainak Köre Egyesületnek. Alapítása óta részt vesz a budapesti csoport munkájában. 2010-ben megválasztották a budapesti csoport vezetőjének. Azóta sikerült a taglétszámot jelentősen megnövelni. Vezetésével egyre több és nagyobb feladatot old meg a csoport. A találkozókat a XXI. század adottságait (internet, facebook) felhasználva minden módon népszerűsíti, ezeken ismerteti Szarvas adottságait. Szervezi a Budapesten élő tagok részvételét a különböző szarvasi rendezvényeken, ezzel is jó hírét kelti a Baráti Körnek és a városnak.

Szarvasért Emlékplakett bronz fokozat

Dr. Bakos Jánosné ny. főkönyvelő

1955-től 2008-ig pénzügyi munkakörben dolgozott, a KOMÉP költségvetési üzem főkönyvelőjeként ment nyugdíjba. Aktív dolgozóként és nyugdíjasként is tevékeny társadalmi életet élt és él ma is. 1975-től tagja a Szarvasi Táncsics Vadásztársaságnak, 1979-től 2013-ig gazdasági vezetői tisztséget töltött be. 1990-től tagja a Szarvasi Vajdás Öregdiákok Baráti Körének, a számvizsgáló bizottság elnöke. 1999-től tagja a Szarvasi Város- és Környezetvédő Egyesületnek, ugyancsak a számvizsgáló bizottság elnöke. 2000-től tagja a Szarvas Város Barátainak Köre Egyesületnek, a pénzügyi ellenőrző bizottság tagja. 2005-től kurátora a szarvasi Ótemetőért Alapítványnak. Tevékenyen vesz részt a temető gondozásában. Éveken át aktívan segítette a táncsport munkáját is. Sokat tett annak érdekében, hogy a táncospárok a bálakon igényes, szép ruhákban jelenjenek meg. A Szarvasi Élet-

mód Egyesület alapító tagja. Segít a rendezvények szervezésében. Tagja és segítője volt az ”Engedjétek hozzám jönni a kis gyermekeket” Daganatos Gyermekekért Alapítványnak. (Békés megyei alapítvány) Tevékeny munkájának elismeréseként 1995-ben Emlékplakettel tüntették ki. További kitüntetései: HAKI Elismerő Oklevél alapító tagoknak, 1962; HAKI Kiváló Dolgozó, 1969, 1973; Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, 1974; Költségvetési Üzem Kiváló Dolgozója, 1988; Hubertusz Kereszt arany fokozata, 2009.

Darida Károly ny. általános iskolai tanár, kézi- és kosárlabdaedző

1968-2006-ig, nyugdíjba vonulásáig, rövidebb megszakításokkal, testnevelő tanárként dolgozott Szarvason. 1968–71-ig a Szarvasi Spartacus SC kézilabdázója és ifjúsági csapatának edzője. 1973-tól kosárlabdaedzőként a Szarvas csapataival dolgozott, NB II, NB I, illetve NB I-B-s szinten. Sikeres nevelőedző a kosárlabda sportágban. Utánpótlás- és iskolai csapataival 25 alkalommal jutott országos döntőbe.1974-1995 között az Országos Úttörő Olimpia majd Diákolimpia Országos döntőiben csapata három alkalommal lett I. helyezett, II. helyezést öt, III. helyezést két alkalommal értek el. Szarvasi gyerekek százainak tanította meg a kosárlabda alapjait, sok tanítványa később más, magasabb osztályú csapatban folytatta pályáját. Sportszervezői és -vezetői tevékenységét nem hagyta abba. Diáksportban mint versenybíró elnökösködik a Magyar Kosárlabda Szövetség által rendezett bajnokságokon.

Dr. Pilishegyi József posztumusz kitüntetése

Szegeden a József Attila Tudományegyetemen szerzett magyar-történelem szakos középiskolai tanári oklevelet 1968-ban; elvégezte a közgazdaságtani kiegészítő szakot 1973-ban, s még ebben az évben egyetemi bölcsészdoktori vizsgát tett filozófia tárgyból a szegedi egyetemen. Házasságkötése révén került Szarvasra. A Vajda Péter Gimnázium tanára 1968–71 között. 1971-től a Debreceni Agrártudományi Egyetem Főiskolai Karán tanársegéd, adjunktus majd docens; 1987–91-ig a Társadalomtudományi Tanszék vezetője, 1974–92 között személyzeti vezető. 1992-től 2004-ig, nyugállományba vonulásáig ismét a Vajda Péter Gimnázium tanára. Szarvasra kerülése után bekapcsolódott Szarvas kulturális vérkeringésébe. Az akkor működő TIT-ben rendszeresen ismeretterjesztő előadásokat tartott. A szarvasi Turul Mozi által működtetett vasárnapi filmmúzeumi vetítések előtt Margócsy Gyula tanár úrral felváltva tartotta a filmismertetőket. Szarvas Város Baráti Köré-

nek a kezdetektől tagja volt. Az 1986. május 1-jén indult Szarvas és Vidéke hetilap felelős társszerkesztője lett 1989-ig. Pedagógiai tevékenysége mellett rendszeresen publikált a Felsőoktatási Szemlében, a Békési Életben, a Szarvasi Krónikában. Nagyobb lélegzetű művei: A Gyomai Győzelem Tsz története, 1982; Nyolc évtized agrárszakoktatás Szarvason, 1927–2007. 1977-ben a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója kitüntetést; 1982-ben a Munka Érdemrend bronz fokozatát vehette át. 1989-ben Kiváló Társadalmi Munkáért elismerésben részesült. 2015 decemberében hunyt el.

Hajdú Pál ny. biztosítási üzletkötő

Hajdú Pál Szarvason született. 1964-ben a Vajda Péter Gimnáziumban érettségizett. A Tessedik Sámuel Mg. Főiskolán 1986-ban üzemmérnöki képesítést, majd 1998-ban vendéglátó-üzletvezető képesítést szerezett. 1966-tól OTP szarvasi fiók dolgozója, 1971-től a Szarvasi Földhivatalnál ingatlan nyilvántartó. 1979-től az Állami Biztosító üzleti vezetője. A Hungária Biztosító megalakulásakor 1986-tól a szarvasi fiók vezetője lett, majd üzletkötő a Garancia Biztosítónál 2001. évi nyugdíjaztatásáig. 1968-1971-ig a SZIRÉN SE női kézilabda-csapat szakosztályvezetője. 1995-től a Kertbarát Kör tagja, 2001-től a Kertbarát Kör titkári teendőit látja el. Kedvtelése a kertészkedés saját kertjében és a borászat. Igazi közéleti ember, a Szarvasi Ótemplomi Egyházközség gyülekezetének presbitere, tagja az Aranykor Nyugdíjas Egyesületnek és a Szarvas Város Barátainak Köre Egyesületnek.

„Szarvasért” Emléklap

Bogár Gábor főiskolai hallgató

A Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Tessedik Campusának végzős hallgatója. Kisiskolás kora óta kajakozik, gimnáziumi évei alatt többszörös magyar bajnok, korosztályos válogatott, a nemzetközi Olimpiai Reménységek Versenyén aranyérmes. 2014-ben az Egyetemi és Főiskolai Világbajnokságon Minszkben a SZIE hallgatójaként bronzérmet szerzett. Ugyanebben az évben az Országos Egyetemi Bajnokságon aranyérmes lett. 2015-ben U 23-as válogatottként a Kajak-Kenu Világbajnokságon (Portugália) ezüst- és bronzérmes lett. A bascovi Európa Bajnokságról két ezüstéremmel térhetett haza. Szarvason többször elnyerte az Év Sportolója díjat.

Kuli István gimnáziumi tanuló

A Vajda Péter Evangélikus Gimnázium 8 évfolyamos képzésében a 11. J osztályába jár. 2008 óta kajakozik Bátor György tanítványaként. 2011-től folyamatosan tagja a korosztályos válogatottnak. Első nemzetközi versenyén 2013-ban, az Olimpiai Reménységek Versenyén korosztályában két bajnoki címet szerzett. 2014-ben az Ifjúsági Európa Bajnokságon 16 évesen K1 500 méteren 5. helyezett lett. Még ebben az évben az Olimpiai Remények Versenyén három érmet szerzett egyéni és csapathajókban. A legjobb eredménye a 2015-ös Portugáliában rendezett versenyen Ifjúsági világbajnoki cím K 1 200 m-en. 2016-ban elnyerte Békés megye „Év sportolója" díját, a Szarvas és Vidéke hetilap szavazásán az „Év legjobb férfi sportolója" díjat.

Csatai Edit szakközépiskolai tanuló

Edit 10. osztályos kora óta vesz részt országos versenyeken gépírásból és szövegszerkesztésből. Kiemelkedő eredményei: 2014: 8. helyezés (magyar bajnokság); 5. helyezés (országos verseny); 2015: 2. helyezés (magyar bajnokság); 13. helyezés (Teöreök Aladár tanulói verseny). Mindezek mellett aktív tagja az iskolai diákönkormányzatnak. 2014 óta a diákönkormányzat elnöke, előtte két évig titkára. Az osztályközösségi munkából is jelentősen kiveszi a részét. Szorgalma tanulmányai során is megmutatkozik, tanulmányi átlaga 4,9. A 2014/15-ös tanévben a hiányzásmentes tanulóink közé tartozott.

D í s z o k l e v é l

Szarvas Város Barátainak Köre köszönetét fejezi ki

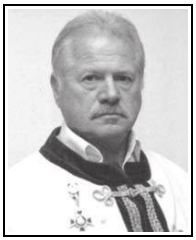

Forschner Rudolf úrnak

Szarvas Város nehéz helyzetbe jutott családjainak megsegítésére nyújtott adományáért.

A Kitüntetettek című rovatot dr. Kutas Ferenc és Tatai László szerkesztette.

A város legnagyobb adófizetői 2015-ben

Január elején a város 50 legnagyobb adófizető cégének vezetőit, képviselőit fogadták a város vezetői és Képviselő-testületének tagjai. Emléklappal köszönték meg, hogy adóforintjaikkal hozzájárultak a város fejlődéséhez.

A név- és rangsor a következő: Gallicoop Zrt., Pioneer Hi-Bred Zrt., Szarvasi Vas-Fémipari Zrt., E.On Tiszántúli Áramhálózati Zrt., Aufwind Schmack Első Biogáz Kft., Alföldi-Hús Zrt., Tesco-Global Áruházak Zrt., Swietelsky Magyarország Kft., E.On Energiakereskedelmi Kft., Oryza Kft., Pulyka Profit Kft., Katech Zrt., Goldfood Kft., Kereskedelmi és Hitelbank Zrt., Integrál Építő Zrt., Nagyrét Farm Kft., Telenor Magyarország Zrt., Geomark Kft., Szerencsejáték Zrt., Alföldvíz Zrt., Szarvasi Medicago Kft., Szarvasi Agrár Zrt., Lau Federn Plusz Kft., Magyar Telekom Nyrt., Cool4u Kft., Biohungaricum Kft., Szarvasi Agrota-Alcsired Kft., Shell Hungary Zrt., Otp Bank Nyrt., Liget Hotel Kft., Raiffeisen Bank Zrt., Lidl Magyarország Bt., Szarvasi Általános Informatikai Kft., Invitel Távközlési Zrt., Tigáz Zrt., Szarvasi Szakorvosi Kft., E.On Energiaszolgáltató Kft., Szent István Egyetem Nonprofit Kft., Magyar Posta Zrt., Erste Bank Hungary Nyrt., Spar Magyarország Kereskedelmi Kft., Penny Market Kft., Rózsási Kft., Vesper Kft., Haltáp Kft., Mezőmag Kft., Work-Metall Kft., Szarvas és Vidéke Takarékszövetkezet, Hibridium Szolgáltató Kft., Szarvas Coop Zrt.

Ismét az élen! Dr. Melis János jegyző, Babák Mihály polgármester és a képviselő-testület tagjai köszöntik Erdélyi Istvánt, a Gallicoop Zrt. vezérigazgatóját.

Az ötvenéves Szarvas
Várossá nyilvánításának évfordulója elé

Szarvas a történelme során már háromszor volt városi rangú település, kétszer forradalmi időkben nyerte el e címet. Először 1848-ban a felelős magyar minisztérium rendezett tanácsú városnak ismerte el, majd 1919-ben az első világháborút követő összeomlás után, a Tanácsköztársaság idején, amikor is úgy rendelkeztek, hogy minden 25 000 főt meghaladó települést megilleti a városi rang. Szarvas megfelelt ennek a feltételnek.

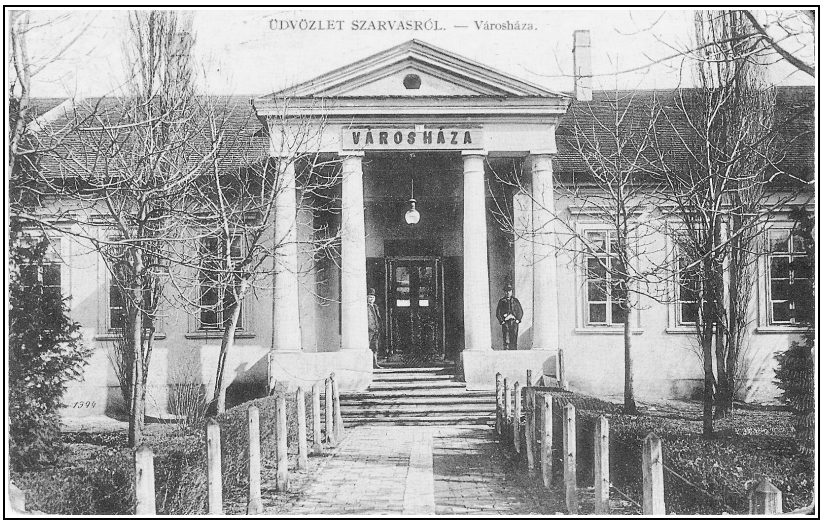

Az egykori Városháza (Mitrovszky-kastély) egy régi képeslapon (1920 k.)

1966-ban jelentős változások történtek Szarvas és környéke közigazgatási rendszerében. Május 7-én az Elnöki Tanács megszüntette egyebek között a Gyomai járást, egyidejűleg a megszűnt járás települései közül Endrődöt, Gyomát és Hunyát a Szarvasi járáshoz csatolta.

A következő hónapban, 1966. június 8-án az Elnöki Tanács a 17/1966. számú határozatával elrendelte Szarvas község járási jogú várossá szervezését. A várossá szervezés határidejét 1966. június 30. napjában határozta meg. Gyula, Békéscsaba és Orosháza után Szarvas Békés megye negyedik városaként kapta meg e címet. Az újonnan megválasztott tanács 1966. július 2-án, szombaton tartotta meg alakuló ülését a kultúrotthon nagytermében, melyen *Laukó György*öt választották meg a városi tanács vb. elnökévé. Megválasztották a végrehajtó bizottságot és az állandó bizottságokat is.

A Városalapító Oklevél Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke és Kiss Károly az Elnöki Tanács titkára aláírásával.
(A grafika Ruzicskay György festőművész munkája)

Az ünnepi alakuló ülésen megjelent *Fehér Lajos*[1] az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Kiss Károly* az Elnöki Tanács titkára, valamint a megye párt- és állami vezetői. A díszes alapító oklevelet az Elnöki Tanács képviselője adta át a város vezetőinek. Ezzel megvalósult a település lakosságának és vezetőinek régi vágya, a városi rang elnyerése. Az ünnepi beszédet Fehér Lajos mondta.

Az elnökség (balról): Praznóczy Iván takarva, Elek László, X, X, Fehér Lajos, Varga László tanácselnök, Kiss Károly, X, X, Dr. Kovács Gábor, X, Rusznák János, X

Félévszázad távlatában talán nem érdektelen felidézni néhány jellegzetes gondolatot beszédéből, melyből sugárzik e rég letűnt kor szelleme, jellegzetes retorikája.

[1] Fehér Lajos (Szeghalom, 1917– Budapest, 1981) politikus, újságíró, a Kádár-korszak meghatározó agrárpolitikusa.

A szónok kiemelte a település munkásmozgalmi múltját, lakóinak aktív részvételét a Tanácsköztársaságban. Hangsúlyozta az új város évszázados kulturális örökségének jelentőségét, név szerint kiemelve *Tessedik Sámuel, Vajda Péter, Benka Gyula, Kemény Gábor, Krecsmarik Endre, Chován Kálmán és Melich János* munkásságát. Kitért a mezőgazdaság, az állami gazdaság és a tsz-ek eredményeire, az ipari szövetkezetek munkájára, vagy pl. a rizsnemesítés sikereire. Elemezte a tervidőszak fontosabb mutatóit, a lakásépítési tevékenységet, a szociális és kulturális létesítmények munkáját.

Külpolitikai témákat is érintett, hangsúlyozta a vietnami háború befejezésének fontosságát. Érintette a „mechanizmus-reform" szükségességét, a tanácsok szerepét a demokratizmus kiszélesítésében. Végül felvázolta az új, városi státusz által nyújtott fejlődés lehetőségét, a lakosság magasabb szintű életlehetőségeinek kibontakoztatását. Szarvas elindulhat a városias fejlődés útján.

A Polgármesteri Hivatal új épülete (1966)

Az eltelt évtizedek alatt mindig megünnepelték a várossá nyilvánítás kerek évfordulóit. Tekintsük át az évfordulókon elhangzottakat a Szarvas és Vidéke tudósításai alapján! A várossá szervezés 10 éves évfordulóján, 1976-ban *Jansik Tamás* tanácselnök méltathatta a jubileum jelentőségét, azonban ekkor még nem volt a településnek helyi lapja. 1986-ban *dr. Pataki István* tanácselnök a frissen indult helyi lap „kísérleti számában" számolt be a DATE előadótermében megtartott kibővített ünnepi tanácsülésről. Hangsúlyozta az eltelt 20 év gazdasági növekedésének soha nem látott ütemét: az ipar, a mezőgazdaság, a kereskedelem, a vendéglátás és a pénzintézetek forgalma – ideértve a betét és a hitel állományt – megkétszereződött. Az agrárképzés főiskolai szintűvé vált, új rendelőintézet és általános iskola épült, a HAKI és az ÖKI tevékenysége nemzetközi léptékűvé vált, a város ellátja a városkörnyék művelődési feladatait is.

A 30 éves jubileumra 1996-ban *dr. Demeter László* polgármester írt ünnepi köszöntőt a Szarvas és Vidékébe. Felvázolta egy ideális, élhető város képét, melyben a lakosság megtalálja a megélhetését, ahol egészséges, szép a környezet, a város lakói jól érzik magukat. E célok megvalósítását tűzte ki tisztelegve a városalapító elődök előtt.

A 40. évfordulón, 2006-ban az Árpád Szálló dísztermében megtartott ünnepi testületi ülésen *Babák Mihály* polgármester emlékezett a megtett útra. Felidézte a 40 évvel ezelőtti település poros, sáros, úttalan útjait, a közművek jelentős részének hiányát. Emlékeztetett az akkori emberek vágyaira, akik fáradságos munkával építették, fejlesztették a várost. Szarvas az összetartozás városa – állapította meg –, s hitet, reményt, szeretetet, békét, gyarapodást kívánt a város minden lakójának.

Elégedettek lehetünk az utóbbi tíz év fejlődésével is. A városrehabilitáció eredményeképpen a városközpont utcáira szinte rá sem lehet ismerni. Soha nem látott módon fellendült a színházi élet, önálló színháza van a településnek, a Cervinus Teátrum, Vízi Színház létesült[2], és még sok más is.

Polgármesteri Hivatal (Lengyel-palota), 2016

Ugyanakkor gondjaink is vannak: nincs elég munkahely, a fiatalok elvándorlása, a település lakóinak csökkenése drámai módon felgyorsult Az infrastruktúra, az intézmények fejlődése ellenére a lakosság száma az elmúlt 35 évben több mint négyezer fővel csökkent[3]. Persze, ezek a tendenciák korántsem csak Szarvasra vonatkoznak, jellemzik az egész megyét, sőt az országot is.

De tekintsünk bizakodva a jövőbe. Az elpusztult és közel 300 éve újratelepült város él, szépül, fejlődik, lakható, jól érezheti magát az ember benne. Bizakodjunk, hogy a kedvezőtlen folyamatokon is előbb-utóbb úrrá leszünk.

Dr. Molitorisz Pál

[2] A Vízi Színház képei a 6–7. oldalon láthatók.

[3] A lakosság száma az 1980. évi 20 608 főről 2015-re 16 275 főre csökkent.

Dr. Búzás László

Az én történelmem

Életrajzi epizódok 2. rész

Az első rész a Szarvasi Krónika 29. számában jelent meg.

Az iskolai évek – alsó fokon

Az egykori katolikus iskola épülete

Hétévesen, 1936-ban írattak be szüleim a Római Katolikus Elemi Népiskolába. Első és második osztályban *Privler Pali bácsi*, az iskola igazgató tanítója tanított meg az írásra, számolásra, olvasásra. Ez a palatáblás és palavesszős időszak volt. Füzet helyett ezt használtuk. Harmadik és negyedik osztályban *Hegyi Józsi bácsi* tanított, aki egyben kiváló énektanár volt.

Ő volt a katolikus ifjúsági szervezet vezetője is. Ennek a szervezetnek, mely a Szívgárda nevet viselte, oszlopos tagja voltam. Sokat szerepeltünk, énekeltünk és játszottunk. Fő játszóterünk a templomkert volt. Zászlónkat az összejövetelünkön mindig szívesen vittem. Papi segédlettel gyakran gyóntunk és áldoztunk. Ötödik osztályban *Tauth Tóni bácsi* lett a tanítóm. Ő már a középiskolai tanulmányokra is igyekezett felkészíteni. A templomban ő volt a kántor. Ötödikben már egyenruhánk is volt, fehér ing, piros nyakkendő és zöld öv a kék rövidnadrágon.

Szívgárdisták: Gyuszi bátyám és én; Mária nagynénémmel, édesapámmal és édesanyámmal

Barátaimmal; balról Nyilas Jenő, jobbról Pecsenya János

Az ötödik elemi után a helyi evangélikus gimnáziumba írattak a szüleim. A bátyám addigra már három évet elvégzett, amikor én elsős lettem. Ez 1942-ben volt. A gimnáziumban 20 pengő beíratási díjat és

havonta 10 pengő tandíjat kellett fizetni. Apám keresetéből ezt az összeget két gyerek után nehezen tudta előteremteni. Beíratásomkor ezt elpanaszolta a gimnázium igazgatójának, aki válaszul azt mondta, nem kell minden gyerekből urat nevelni. Ennek ellenére 20-20 pengő tandíjkedvezményt kaptunk.

Papi hivatás

Gyuszi bátyám, én és a szomszéd kisfiú

Őseim zömmel katolikusok voltak. A vallásos lelkületben kiemelkedett édesanyám. Csendes, templomba járó asszony volt. Nagyon szerette volna, hogy az egyik fia pap legyen. Ebben a törekvésében támogatást kapott a plébánostól is. Sokat ministráltam, egyházi iskolába jártam, a Szívgárda tagja voltam, ezért rám esett a választásuk.

A plébános úr beajánlott a nagyváradi papnevelő intézetbe. Felvettek, és a gimnázium harmadik osztályát ott végeztem 1943–44-ben. A kollégium egyházi fenntartású volt, egy szerzetes nővér felügyelt minket. Az iskolában a premontrei szerzetesrend tanár tagjai tanítottak. Szigorú, távolságtartó emberek voltak. Itt mint sportoló tűntem ki. Az atlétika mellett az iskolai válogatott kosárlabdacsapat tagja lettem.

Első áldozó; középen Fetzer József plébános, felette fehér ingben én

Még két otthoni diáktársam került Nagyváradra, de nem laktak velem, mert ők már felső tagozatos diákok voltak. Lakásuk a püspöki palotában volt. Gyakran látogattuk egymást. Végül – az orosz hadsereg bevonulása miatt –

egyikünkből sem lett pap. Nagyváradon rövidített tanévben tanultunk, a front ekkor már a Kárpátoknál volt. Így hazaküldtek minket, és a szarvasi gimnáziumban folytattam tanulmányaimat.

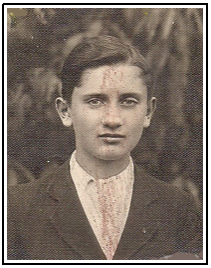

Gimnazista lettem

A két másik nagyváradi diák sorsáról csak keveset tudok. Az egyikük, *Demeter Mihály* elvégezte a tanítóképzőt. Tanár lett, és egy általános iskolában tanított nyugdíjazásáig. 1952-ben megnősült, felesége szintén tanítónő. Két gyermekük született. A másik társam, a békésszentandrási születésű *Egri János* nagyon félt az oroszoktól, ezért Budapestre, majd Németországba szökött. Beállt Hunyadi Páncélosnak, és amerikai fogságba esett. Szabadulása után Dániába emigrált, családot alapított, és dán állampolgárként élte életét.

A háború

Az oroszok bejövetele előtt német megszállás alatt volt az ország. A németek Szarvasra hadikórházat telepítettek. Papjuk is volt, aki gyakran misézett templomunkban. A zsidók üldözése 1944-ben nálunk is beindult. Az orosz megszállás előtti hetekben gettóba hajtották, majd nyugatra szállították őket. Úgy készültek, hogy munkaszolgálatra viszik őket, de Auschwitzba kerültek. Egyetlen zsidó lakos sem maradt községünkben. Korábban többen boltos tulajdonosok voltak, az üzleteik itt maradtak üresen. Kevés orvosunk maradt, mert többségük szintén zsidó volt. Egész utcák néptelenedtek el. Tizenöt éves fiatalként a Körös-parton sétálva láttam a gettót, *gróf Bolza Géza* kastélyánál. Csendőrök vigyáztak rájuk. Köztük volt osztálytársam, *Bunzl Artúr* is, aki túlélte Auschwitzot, és Ausztráliába ment. Az ötvenedik éves érettségi találkozónkra hazajött, akkor láttuk újra egymást.

A német megszállás utolsó napján a tizenéves leventékből verbuvált 25 tagú nemzetőrség lett a „magyar fegyveres erő” . Kaptak egy-egy puskát, bajonettet és egy pár sárga csizmát. A puskához 20 töltény járt. Ezeket a fiatalokat küldték ki a település szélére a vasúti töltés oldalához azzal, hogy védjék meg a lakosságot az oroszoktól. Bátyám is ilyen nemzetőr volt. Éjfélkor az ő csoportjuk hazaszökött. A puskát a kútba dobtuk, a bajonettet pedig a padláson rejtettük el. A nemzetőr fiatalok közül ketten a vasúti töltés

mellett életüket vesztették. Egy orosz repülőgép körözött ekkor a község felett, és légi gyújtóaknákat dobáltak le. Ez tűzzel járt, de a lakosság eloltotta.

Október 5-én a német és magyar katonai egységek elvonultak. A németek csábításának engedve papunk elhagyta a várost, a németekkel Budapestre ment. Néhány hónap múlva jött vissza, sírva kért bocsánatot a hívektől, amiért elhagyta őket. A segédlelkész itt maradt, ő vette át a parókiát erre az időre. A települést 1944. október 6-án szállta meg az orosz hadsereg.

A városparancsnok egy szovjet tiszt lett. Másnap a község elöljáróit magához rendelte, és kérte őket, hogy az életet zavartalanul indítsák be. A tartalék lisztet felszabadította, és kérte a pékeket, süssék a kenyeret.

A szovjet tisztek – rövid időre – magánházakban helyezkedtek el. Nálunk is éjszakázott néhány tiszt. Rendesen viselkedtek, nem bántottak minket.

Bertók Pál

A községben harcok nem folytak, de történtek atrocitások. A gimnázium épülete kórház maradt. Gróf *Bolza Pál*t a Körös-parti kastélyából kiűzték, egy kis időre az arborétum kertészének lakásába költözött, később egy szarvasi polgár fogadta be, majd leánya a somogyhárságyi birtokára vitte.

A városi futballcsapat közismert edzőjét, *Bertók Pál*t az éjszakai órákban egy orosz katona az utcán lelőtte. A fiatal edzőnek húsvét hétfőn volt a temetése, az egész város gyászolta. Ezt a katonát később a városparancsnok rablógyilkosság miatt megbüntette.

A településnek sok hősi halottja lett, többségük katonaként a Don-kanyarban esett el. *Gollár Mária n*agynéném udvarlója, *Baditz László*, aki főtörzsőrmesteri rangban katonazenész volt, a Don mellől jött haza házasodni. Egy hét szabadságot kapott, utána már nem mehetett vissza hadseregcsoportjához. Az esztergomi kaszárnyába vezényelték. A katonák dunántúli hadgyakorlaton vettek részt. Gorombа, esős idő volt, megfázott, a pécsi kórházba került, ahol tüdőgyulladásban meghalt. Családunk első hősi halottja ő volt.

Katonazenekar. Baditz László a kép bal oldalán hangszerével.

A második áldozat a keresztapám, *Gál Gyula* lett, aki 1944. október 4-én SAS-behívót (névre szóló, azonnali behívóparancsot) kapott. 5-én reggel utazott el és vonult be. 6-án az orosz csapatok már Szarvason voltak. Ha még egy napot vár, talán életben marad. Így a frontra került, majd fogságba. Az orosz hadifogságot nem bírta ki, ott temették el bajtársai.

Apám megúszta a háborút. Mindig azt mondta, hogy ő nem lesz katona. A férfilakosság begyűjtése idején elindult, és három napi élelemmel az egyik menekülő csoporttal a Tiszaugi hídig gyalogolt. Ott közölték velük, hogy aki átmegy a hídon, vissza nem jöhet. Ezt megfontolta, majd megfordult és hazaindult. Jókor érkezett, már benn voltak az oroszok. Az orosz megszállás utáni napokban kinyitotta fodrászműhelyét, civileket meg orosz katonákat borotvált és hajat nyírt. Az orosz pénznem, a rubel ekkor került apám kezébe először, mert az orosz katonák ezzel fizettek a szolgáltatásért. Hoztak élőcsirkét is. Anyám levágta, megtisztította, annyi húslevest főzött, amennyiből mindnyájan jóllaktunk.

A folytatás a Szarvasi Krónika 31. számában olvasható.

Köztünk élt...

Egy ember a határból

Jelenetek Jansik György életéből

Szülőhely, szülők

Három nemzedék. A felső sorban a Jansik házaspár (1963)

Tanyasi gyerek vagyok. Az orosházi kövesút mellett volt a tanyánk. Ott születtem 1928. július 18-án. Szemben volt a *Kovács Pali bácsiék* tanyája, velük barátkoztunk. Pali bácsinak volt két lánya, meg egy fia. Már csak az egyik lányuk él. Ma is tartom vele a kapcsolatot – igaz, már csak telefonon.

*Jansik nagyapám*nak hét gyereke volt. Készített egy végrendeletet, amely szerint minden gyerekének adott földet és tanyát a csabacsűdi határban. Édesapámék is kaptak egy tanyát a hozzá tartozó földdel. Itt éltünk egy ideig. Aztán édesapám valamilyen kölcsönügyletbe keveredett. Az ügyvéd – mivel apám nem volt járatos ilyen dolgokban – rábeszélte, hogy írassa rá a földet és a tanyát. Így maradtunk mi föld és tanya nélkül. Hogy meg tudjunk élni, béreltünk földet, de az nagyon keserves élet volt. Később összekapartunk valamennyi pénzt, és az édesanyánk örökölt földjére építettünk házat. Ez ma Csabacsűd területén fekszik.

Iskoláim, katonaság

Amikor iskolás lettem, változtatni kellett, mert nagyon messze volt a Kita-iskola és a Nagyrátai iskolai is. Anyukámnak volt egy nővére, *Zsuzsi néni*. Megbeszéltük, hogy tőle fogok járni iskolába. Így kerültem Szarvasra. Hat osztályt jártam ki. Bizony nagyon rossz gyerek voltam.

Amikor elvégeztem az iskolát, elköszöntem Zsuzsi nénitől. Megköszöntem a gondoskodást, még a fenekeléseket is. Visszamentem a faluba, és segítettem szüleimnek a gazdálkodásban, míg be nem léptem a katonakorba.

Amikor arra került a sor, részt vettem a leventeoktatásban, majd behívtak katonának. A sorozásról azonban hazaküldtek, mert nagyon kis növésű, vékony fiatalember voltam. A család örült, hogy otthon maradok, de az egyik nagybátyám zokon vette, hogy alkalmatlannak minősítettek, ezért elintézte, hogy behívjanak. A család sírt, de én örültem, hogy megszabadultam a paraszti munkától.

1949-ben határőr lettem. Egyedül utaztam vonattal Nagykanizsára. Tanulatlan parasztgyerek voltam, úgy kellett kérdezősködnöm, merre menjek, hol szálljak át, hol szálljak le. Nagykanizsán három katona várt. Rámcsodálkoztak: – „Hát te?! Kicsi vagy, neked még nőni kell!" De csak katona lettem. A VII. szakaszba osztottak be, én voltam a sorban az utolsó, de én büszkén vállaltam, mert legalább elmúlt az a szégyen, hogy nem vettek be katonának. A kiképzés hat hónapig tartott.

Akkoriban *Titó*ékkal rossz viszonyban voltunk, a határ le volt zárva szögesdróttal és aknazárral. Szigorú volt az őrizet, néha még át is lőttek a jugoszláv katonák.

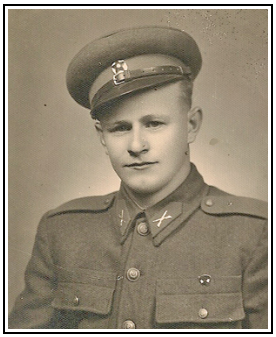

A bajtársaimmal jó barátok lettünk. Csupa Békés megyei gyerek volt a szakaszban. Még 2002-ben is találkoztunk az egyik évfordulón.

Voltak szomorú pillanataink is. Egyszer két újonc önként vállalt őrjáratot. Úgy gondolták, pihennek egy kicsit, hát az éj leple alatt lefeküdtek szundítani. Az egyik ráfeküdt a sínekre, elaludt, és elgázolta a vonat. Máskor egy jugoszláviai fiú jött át a határon. Elmondta, hogy magyar, de nem akar jugó katona lenni. Elvitték, kihallgatták, visszatoloncolták. Úgy hallottuk, kivégezték.

Szerettem a katonaságot, a fegyelmet, a szolgálatot. Mire leszereltem, megnőttem, meghíztam, megemberesedtem. Ezt a katonaságnak köszönhettem. Egészen más ember lett belőlem.

A gépállomáson

1951-ben leszereltem. Kétegyházán elvégeztem egy hat hónapos gépkezelői tanfolyamot, mellé motorkerékpár-vezetői jogosítványt is szereztem. Akkor

jött létre a szarvasi gépállomás, oda mentem dolgozni. Beosztottak az Adamik-brigádba. Először körmös Hoffer traktorral, utána lánctalpas DT-vel dolgoztam. A végén egy rozoga SZ 100-as traktorra kerültem. Négy évig segédvezető voltam – ketten voltunk egy-egy traktorra. 12 órás szolgálat után letakarítottam a gépet, átadtam a váltótársamnak.

De nemcsak vezettük a traktorokat, hanem szereltük is. Egyszer egy kondorosi gazda vett egy D 100-as traktort. Túltöltötte benzinnel, és amikor beindította, az egyik dugattyú szára meghajlott. Megüzenték a szarvasi gépállomásnak, hogy küldjenek egy gépet érte, és javítsák meg. A váltósom nagyon értett a gépekhez. Azt mondta a főmérnöknek, hogy szerezzen alkatrészeket, szerelőt nem kérünk, majd szólunk, ha kész. Nagyon nehezen tudtuk megcsinálni, de végül sikerült. A főmérnök fejet hajtott előttünk.

Az 1950-es évek elején hat traktoros brigád dolgozott a gépállomáson. A mi brigádvezetőnk *Adamik Bandi* volt. Tíz traktoros tartozott egy-egy brigádba, ha teljes volt a létszám. Nyolc géppel dolgoztunk: két darab lánctalpas, eleinte néhány körmös Hoffer, T 28-as, ez már gumikerekű és fülkés, aztán még fülke nélküli R 25-ös Zetor volt a kezünk alatt. Akkor még szabad ég alatt tárolták a gépeket. Én sokáig MTZ-vel dolgoztam. Ekét, boronát, tolólapot, ároknyitót, szkrépert, vetőgépet lehetett rákapcsolni. Minden brigádnak volt egy szerelője, nekünk csak vezetni kellett.

Egy alkalommal a brigádvezető bejelentette, hogy minden tartozékot szereljünk fel, Gyékényesre megyünk dolgozni. Ez a község jugoszláv határ-

ron van. Szívesen mentem volna, hiszen ott voltam katona. De ekkor már nős voltam, megvolt a kislányunk. Az ilyen távollét inkább a legényembereknek való.

A gépállomások létrehozása annak idején szükséges és célszerű volt, jól is ment az üzem. Sokunknak biztosított munkalehetőséget. A Csabai út melletti telepen szociális létesítményeket hoztak létre, szolgálati lakásokat építettek. Ezeket később megvásárolhatták a benne lakók. A telep házai még ma is állnak, de úgy tudom, hogy a régi traktorosok közül már senki nem él ott. Aztán a kisbirtokok megszűntek, a tsz-ek megerősödtek, gépesítették a munkájukat. Ekkor feloszlatták a gépállomásokat, a szarvasit is, a helyén létrejött a Talajjavító Vállalat. Ennek a munkájában már nem vettem részt, munkahelyet váltottam.

A gépállomás megszűnése után a Táncsics Tsz-ben lettem traktoros, majd a csabacsűdi Lenin Tsz-ben dolgoztam ugyancsak traktorosként, de itt kombájnoztam is.

1967-ben történt, hogy otthon, betonozás közben rosszul lettem, elment az erőm. Mentem orvostól orvosig, de semmit nem találtak, azt mondták, alkalmas vagyok a munkára. Végül egy szegedi orvos állapította meg, hogy szívinfarktuson estem át.

Többször voltam szívszanatóriumban, Sopronban, Balatonfüreden. Mivel teljes értékű munkát nem tudtam végezni, leszázalékoltak. Ettől kezdve a feleségem is, aki eddig a háztartást vezette, és gyermeket nevelt, munkát vállalt a Plastolusban.

Miután az orvosok valamennyire rendbehoztak, elmentem a Plastolusba, kértem, valamilyen könnyű munkára osszanak be, hogy legyen elegendő munkaviszonyom az öregségi nyugdíjhoz. Tíz évig voltam udvaros, kertész. Innen mentem végleg nyugdíjba. Tíz év után a feleségem is nyugdíjba ment.

A család

1953-ban megnősültem, a csabacsűdi tanyákról származó *Roszik Erzsiké*t vettem feleségül. A szülői házban laktunk Csabacsűdön. 1961-ben, 8 évi házasság után született meg egyetlen gyermekünk, *Erzsike*, aki a szarvasi Vajda Péter Gimnáziumban érettségizett, majd Nyíregyházán végzett a Főiskolán, magyar – gyors- és gépírás szakos tanár lett. 1983-tól a Vajda Péter Gimnázium és Szakközépiskolában tanított, 2012-től, amikor a Vajda „tiszta” gimnázium lett, a Székely Szakképző Iskola tanára. Férjével együtt vállalkozásba kezdtek, könyvelő irodájuk van. Két fiú

unokám már felnőtt. *Péter* a vállalkozásban dolgozik, már menyasszonya van. *Ádám* Budapesten él és dolgozik, „nagy" ember lett belőle. Egy nemzetközi vállalat, a NOKIA könyvelésével foglalkozik. Ő is párkapcsolatban él. Sikeres emberek, büszke vagyok a családomra.

Fotó: Kutas Ferenc

A család: Erzsike, Péter, Ádám, Laci

Alkony

A nyugdíjas klubban

A csabacsűdi népdalkörben

Nyugdíjba vonulásunk után is aktív életet éltünk. Én szerveztem meg és vezetője is lettem a csabacsűdi nyugdíjas klubnak, majd a csabacsűdi népdalkörnek. Rendszeresen jártunk fellépni a falusi ünnepségeken. Ma már nem járok, mert a lábaim felmondták a szolgálatot, talán fel sem tudnék lépni a dobogóra. Bizony, hiányzik a társaság.

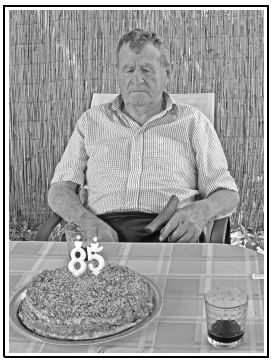

Aztán jöttek az újabb betegségek. A szemem elromlott, nem látok olvasni, a tévét is inkább csak hallom. A legnagyobb bajom, hogy fájnak a lábaim, kiment belőlük az erő. Tudom, hogy mit és hogyan kellene a ház körül csinálni, de erőm már nincs hozzá.

A gyerekek nagyon rendesek. Időnként bevisznek bennünket Szarvasra a hétvégékre, elvisznek orvoshoz, ha kell, hiszen rendszeresen infúziós kezelésre járok, és műtéten is átestem. Marad számomra az emlékezés.

Szívesen emlékszem az életem szép mozzanataira: az esküvőmre, a lányunk születésére és felnevelésére, bár ez inkább a feleségem dolga volt. Örülök a családtagok sikereinek.

Szarvas, 2014. december 11.

Jansik György történetét lejegyezte:

Dr. Kutas Ferenc

Jansik György (1928-2016)

2016. március 15-én szomorú hír érkezett a szerkesztőségbe: Jansik György életének 88. évében elhunyt.

Kiss Ákos

Kiss László kacsanemesítő emlékére

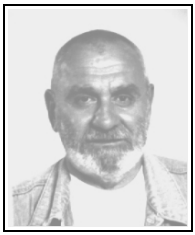

„Kiss László (Bánffyhunyad, 1942. okt. 14.) ügyvezető igazgató. **Szülei**: Dr. K. László, László Aranka. **Felesége**: Zajtai Mária. **Gyermekei**: K. Eszter, K. Ákos. **Iskolái**: Ált. Iskolái: Sajószentpéter, Tolcsva, Mezőcsát, Tokaj, 1956; Földes Ferenc Gimn., Miskolc, 1964; Agrártudományi Egyetem, Debrecen, 1970, agrár-mérnök; Agrártudományi Egyetem, Gödöllő, 1976, állattenyésztési szakmérnök. **Pályája:** főállattenyésztőként dolgozott Verpeléten, Polgáron és Ároktőn különböző termelőszövetkezetekben 1971 és 1985 között. 1985-től Szarvason dolgozott a HAKI-ban projektvezetőként. 1995 óta a SZARVASI KACSAFARM Kft. ügyvezető igazgatója. *Kutatási tevékenysége* a kacsanemesítés és takarmányozás, etológia, tartástechnológia fejlesztése és adaptálása. Legfontosabb eredménye a Szarvasi K-94 kacsafajta előállítása (1994). Munkája révén mintegy 40 országban járt, ahol a szarvasi kacsa telepítését végezte, többek között Brazíliában, Kolumbiában, Vietnamban, Észak-Koreában, Pakisztánban, Moldáviában és Zambiában. 1994-től tagja a Baromfikutatók Világszövetségének (WPSA). Rendszeres résztvevője a hazai és a nemzetközi baromfi-tenyésztési konferenciáknak. **Írásai:** Közel 50 tudományos cikket, tanulmányt írt a kutatási témakörében."

(Szarvasi Krónika Kiskönyvtára, Ki kicsoda Szarvas, 1990–2000. c. kötet)

Vietnami emlék

Kiss László, vagy ahogyan mindenki ismerte: Kiss Laci, 2015-ben 72 évesen eltávozott közülünk. Ha csak az éveket számítjuk, akkor tölthetett volna még bőven időt velünk, de nem mindig csak az évek számítanak, hanem az, hogy mennyi élet volt azokban az években. Neki rengeteg élete volt. Ha csak az utolsó három évét nézzük, annyi minden történt vele, mint mással egy életen át sem. Megjárta Mexikót, részt vett Nigériában egy kacsatelep felépítésében. Közben átesett néhány komoly műtéten, amelyek egyenként is

halálos kimenetelűek lehettek volna, de megbirkózott velük. Utolsó nagy harca a rákkal volt, ami a tüdejét támadta meg. Bár nagy harcos volt, de ezzel már nem bírt.

Bárki, aki értesült haláláról, annak az első reakciója a hitetlenkedés volt, a másik, hogy mekkora sztorik történtek vele. Aki ismerte és barátja lehetett, szerencsés ember volt. Kevesebb lenne az élete nélküle. Mint ahogy kevesebb lesz most azoknak, akiket itt hagyott.

Ha átnézzük életútját, pici gyermekkorától eseménydús volt. Bánffyhunyadon született, székely vér folyt az ereiben, amire mindig is büszke volt. Miután szüleivel kisgyermekként átjöttek Magyarországra, Szendrőn telepedtek le. Innen kétéves korában el kellett költözniük, mivel édesapját behívták katonának. Féltette feleségét és családját egyedül hagyni, ezért a család 1944-ben Ausztriába költözött ekhós szekéren.

A háború után hol gyalogosan, hol szekéren, hol vonat tetején visszaköltöztek Magyarországra. Mivel édesapja állatorvos volt, így elég sokat költöztek faluról falura, ahol éppen munkát talált. Így a gyermekkort sok helyen töltötte: Szendrő, Sajószentpéter, Tolcsva, Mezőcsát és végül Tokaj voltak lakóhelyei.

Középiskolája a miskolci Földes Ferenc Gimnázium volt. Itt kezdett el komolyan sportolni: atletizált. Országos bajnok volt, és nemzetközi versenyeken is indult. A gimnáziumi évek után Budapestre költözött, ahol különböző munkákból élt. Itt hozott egy életre szóló döntést, és megkérte a gimnáziumi évek alatt megismert szerelmének kezét. Annak igen válasza után Debrecenbe költözött. Párja hatására beiratkozott a Debreceni Agrártudományi Főiskolára, ahol kitűnő tanulóként, ösztöndíjasként végzett. Már egyetemi éveiben számos tartós baráti kapcsolatot létesített. Ebben az időben született meg leánygyermekük, *Eszter*.

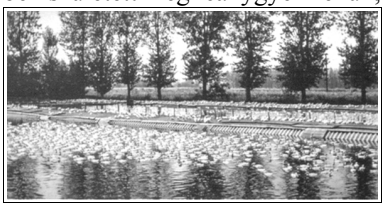

Életének fő műve: a kacsatenyésztés

Egyetem után családjával előbb Domoszlóra, majd Csányba költözött, ahol állattenyésztőként, majd főállattenyésztőként dolgozott. Egész életében magas erkölcsi és morális elveket vallott. Sem anyagi, sem egyéb megfontolásból nem volt hajlandó feladni elveit, és bár ebben az időben nem díjazták az effajta gondolkodást, nem tudták megtörni. Ebben az időszakban született meg kisfia, *Ákos*. Ezután a család ismét költözött, előbb Polgárra, majd Ároktőre, ahol hét évet tevékenykedett. Ezek az évek nem voltak könnyűek, de mindent megtett, hogy vidámmá, élvezetessé tegye ezt az időszakot is feleségének és gyerekeinek. Bárhol, bármennyi időt töltött, életre szóló barátságokat kötött, melyek élete végéig elkísérték.

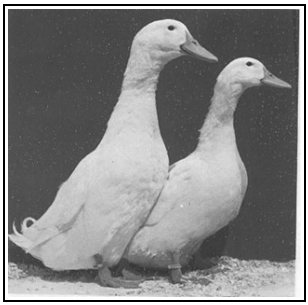

Egy ilyen baráti kapcsolat segítette 1985-ben Szarvasra is. Szarvason a Haltenyésztési Kutató Intézetben a kacsaágazatot irányította tíz évig mint közalkalmazott. 1995-ben a HAKI átszervezésével mint vállalkozó vezette tovább a kacsatelepet, és vitte kutatási témáit. Szakmai pályafutásának csúcsaként ekkor ismerték el az általa kinemesített kacsafajtát, a Szarvasi K–94-et. Ez a fajta hozta meg számára mind a hazai, mind a nemzetközi ismertséget, elismertséget. Megindult a nemzetközi tevékenysége is: kacsatelepeket épített Vietnamban, Paraguayban, Észak-Koreában, Törökországban. Ezeken a helyeken azóta is megtalálhatók a kacsatelepei, és meghatározó a Szarvasi K–94 hibridkacsa.

1999-től fiával, *Ákos*sal, aki időközben szintén agrármérnök lett, vezették a Szarvasi Kacsafarm Kft.-t. Számtalan kísérletet végzett. Kutatási tevékenységének legfőbb iránya a kacsanemesítés, a takarmányozás, az etológia, a tartástechnológia fejlesztése és azok komplex adaptálása volt. Számtalan publikációja jelent meg ezekben a témákban. Egyik legjelentősebb munkája a Novo Nordisk nevű dán enzimgyártó céggel végzett közös kísérlete volt, melynek eredménye eljutott Ausztráliáig. Szakmai munkájának legfőbb elismeréseként a Gödöllői Agrártudományi Egyetem díszdoktorrá avatta.

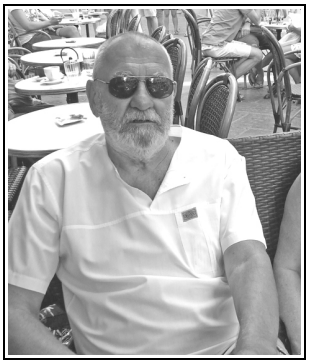

2008-ban hivatalosan nyugdíjba vonult, de a munkáját nem hagyta abba, hisz ezután is vállalt különböző projekteket. Majd – miután megtudta, hogy a betegség végzetesen megtámadta a szervezetét – biztos kezekbe helyezte az általa kitenyésztett genetikai értéket, hogy fennmaradjon a Szarvasi K–94 hibrid kacsafajta.

Az utolsó percig megőrizte hitét, lelki erejét és humorérzékét. Ha lehetne egy kívánsága, bizonyára az lenne, hogy így emlékezzenek rá kollégái, barátai.

Dr. Hanyecz Katalin

Nyolc év egy fenntartónál, déjà vu[1] vagy hátra arc a fejlődésben

SZIE Szarvasi Arborétum, 2016

Sok-sok éve közlünk egy-egy cikket a Szarvas Krónika aktuális számában, így tájékoztatva az itt lakókat az Arborétum értékeiről, munkájáról, és így hagyva nyomot magunk után a mindennapos események forgatagában.

Azok, akik rendszeres olvasói a kiadványnak, beleláthattak abba a lendületes munkába, ami az utóbbi évek fejlődését hozták magukkal. Megszépült a kert, és kicsit mássá változott. Az elmélázó nyugalmat zsivaj és mozgalmasság váltotta fel. Ez persze lehetne negatív eredmény is, de ha jobban körülnézünk, nem jelentkezik szentségtörésként, hiszen minden beavatkozást a kert történetének és értékeinek részletes feltárása előzte meg, így az eredeti elképzelések és az elődök munkája legkevésbé sem sérült.

Jelen írás más, de talán nem túl szubjektív szempontból értékeli napjaink történéseit, amikor, mint korábban is, mindig a szépség van a középpontban. Az, amiért dolgozunk és az ami előtt fejet hajtunk nap mint nap, *a Szarvasi Arborétum, a mi Pepi-kertünk.*

Előszó

2008-tól elemezzük az Arborétumban zajló munkát, ahol az új vezető a kimagasló és igen motiváló cél tükrében, bőséges fantáziával kezdi meg tevékenységét. A kis csapat összefogása csodákat hozott létre. A csaknem 700

[1] Francia kifejezés: már átéltem

millió Ft pályázati támogatás beruházásainak lebonyolítása mellett a húsz dolgozó megfeszített, lelkiismeretes munkával, önerőből fejlesztette a kertet. 2016. január 1-jétől új fenntartója lett az Arborétumnak, a Budapesti Corvinus Egyetem helyét a Szent István Egyetem vette át.

Történeti áttekintés

2008

Elindultak a pályázatok, kiderültek az elmaradások (pl. a tulajdoni lapon még Szent István Egyetem szerepel kezelőként), feltáródtak a hiányosságok, problémák (gép- és eszközhiány, épületek állapota, munkavégzés gondjai). Számos látogatóbarát beavatkozás elkészült. Felújítottuk a büfét és a mosdót. Padok, tájékoztató táblák, kiadványok jelentek meg, beindultak a programok és a nyári táborok.

2009

Átalakítottuk az áruda belső terét, irányító táblák készültek. Az irodaépület és a vendégház berendezése megújult, a szociális blokk egységeiben burkolás és festés zajlott. Közben a KEOP pályázat keretén belül a tervezési és a felmérési, kutatási munka folyt.

2010

Ebben az évben nagy hangsúlyt kapott az élőhelyfejlesztés. Madárodúk, etetők készültek, műfészek került a kertbe a pávák és a kertben rendszeresen megjelenő gólyapár számára. A belső kertrészletekben már a kerttörténeti kutatás és a növényfelmérés alapján folyt a munka. Elkészült a bejárati kapu és megkezdődött a fogadótér átalakítása. Megújult a kikötői szivattyúház. Megindultak a KEOP beruházások: a partvédelmi kerítés felújítása, az öntözőrendszer kiépítése és a belvízelvezető rendszer rekonstrukciója.

2011

Elkészült a bejárati rész a beléptető rendszerrel. A tavaszi avató ünnepség határozta meg az innentől minden évben megrendezett Nyitott Kapu Napját. Elindult az energetikai KEOP pályázat, amelynek eredménye a Vendégház és az irodaépület hőszigetelése, nyílászárócseréje. A gyűjteményes kertek fejlesztését célzó KEOP pályázat keretén belül pedig megtörtént az üvegház felújítása és a nagy területeket felölelő növénytelepítés.

2012

Felújítások zajlottak a Vendégház emeleti szintjén, a szobákban. Tolókapuval és szobrokkal egészült ki a bejárati nagykapu. A kikötői szivattyúház a mellé telepített lépcsővel kilátóvá alakult. Lezajlott a II. Bolza-találkozó. Helyet adtunk egy kihelyezett szenátusi ülésnek. A megújuló energiák hasznosítását támogató KEOP-ból aprítékkal és farönkökkel üzemelő kazán telepítése történt meg lehetőséget teremtve az alternatív fűtésre. Elkezdődött a Mini Magyarország kivitelezése.

2013

Megnyílt a Mini Magyarország Makettpark. Megkezdődött a határon átnyúló HURO pályázat kivitelezése, amelynek első elemei között a gép- és eszközbeszerzés szerepelt. Emellé új pályázati támogatások érkeztek. Két pályázat indult szinte egyszerre az ősz folyamán, amikor megszűnt az egyetem közbeszerzési irodája, és labilissá vált a gazdasági vezetés. Minden ügyünkért hosszas harcot kellett vívni a központban. Kezdtünk kétségbeesni, de erős kitartással valahogy mindig túllendítettük dolgainkat a hullámvölgyön.

2014

Új gazdasági vezetők váltják egymást, a naponta változó ügyintézési menet során töretlenül harcolunk a pályázataink megvalósításáért. Már senki nem áll mellettünk, és senki sem támogat minket a fenntartónál, mégis sikeresen zártuk a projekteket. Megnyílik a Parkerdő, 65 hektárra növelve a látogatható területet. *Újjáépül a teljes kerítés a kert körül,* hat hektárral növekszik a kertben működő öntözőrendszer, a frekventált bejárati részen eltűnnek a régi épületek, helyükön pedig felépül a fűthető mosdó és a foglalkoztató, amelyhez kültéri játékok kapcsolódnak. Rengeteg növényt ültetünk, új fajtákkal növelve a gyűjteményt. Tájékoztató és növénynévtáblák valamint új kiadványok és foglalkoztató füzetek készülnek. Megújul a konténertelep és a Vendégház földszinti része. Megnyílik Pepi gróf varázstanyája. A fenntartói szemléletet erősítő KEOP pályázatból országos kampányt szerveztünk, amely összesen húsz arborétumot, botanikus kertet érintett.

2015

A pályázatkezelő (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium) kiemelt projektnek nyilvánította mindkét KEOP-os pályázatunkat. A gyűjteményes kertek fejlesztésére irányult pályázatunk a Construmán[2], a fenntartható életmódra irányuló pályázatunk pedig a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium kiadványában és rendezvényén mutatkozhatott be.

Saját forrásból *felújítottuk a portaépület nádtetőjét*, a kazánházat, a belső parkolót, valamint sikerült rendbe tétetni a látogatói parkoló egyik felét. A Bolza leszármazottak támogatásával a Bolza Mariette-kiállítást is felújítottuk.

Az utolsó Corvinusos év továbbra sem hozott pozitív kapcsolatot a fenntartóval. Az elsősorban oktatással foglalkozó intézmény szabályzataiban sohasem képezhettünk kivételt, így a folyamatos problémák tömege uralta napjainkat. Az egyébként ésszerűen megoldható dolgok bonyolult hálózaton keresztül cikáztak, megállapítva, hogy minden esetben mi magunk vagyunk a bajok forrása. A fenntartóváltás híre és a remény tartotta bennünk az erőt az átadás-átvétel, a leltár és az egyéb elszámolások lebonyolításához.

Jelen állapot és a jövő

2016

Január 1-jétől az új nevünk: ***Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kar Szarvasi Arborétum***. Január közepére már lett új bélyegzőnk, bár a fiókokban találtunk korábbi SZIE-körbélyegzőt, ami akár még használható is lehet, sőt találtunk Kertészeti Egyetemes bélyegzőket, amelyeket továbbra is megőrzünk, hátha szükség lesz rá. Ha máshol nem, valamikor majd egy Arborétumot bemutató múzeumban…

Nehezen indul az év. A közművek, ingatlanok és gépjárművek átíratása, a számlakifizetések elmaradása, a fizetési felszólítások, az ügyintézési folyamat megtapasztalása, a költségvetési terv hiánya, az új iratkezelő programok bevezetése, a beszerzési engedélyek elmaradása mind komoly nehézségeket teremtenek a működésben. A bérek az utóbbi időszakban – egy új, pár hónapja bevezetett bérszámfejtő rendszernek köszönhetően – össze-vissza érkeznek, követhetetlenül, ellenőrizhetetlenül, egyre erősebb feszültséget keltve a dolgozók között.

A SZIE központ Gödöllőn székel, ahol eddig még csak megoldásra tö-

[2] Costruma: Nemzetközi Építőipari Szakkiállítás

rekvő kollégákkal találkoztunk, hasonlóan a Szarvason működő, szintén SZIE Karon. Viszont nekünk egyenlőre megvan a saját ügyintézési menetünk, ami ennél sokkal bonyolultabb: úgy kezdődik, hogy beküldjük az aktuálisan megoldandó feladatot Budára… Telnek a napok, a hetek, és várunk, emellett pedig minden nap fohászkodunk, hogy még véletlenül se adódjon semmilyen nem várt kiadás. A tavaly, előrelátóan feltöltött készletből működünk, ameddig tudunk. Végezzük a munkát, viszont nyakunkon a tavasz, jönnek a látogatók, halmozódnak a problémák.

Utószó

A fenti eredmények áttekintése során szembeötlő az az értékteremtés, amely kiemelkedik a mindennapok tevékenységeiből, sőt az sem elhanyagolható, hogy a látogató közönségnek mutatott példa nevelő hatásával túlmutathat a kerten, fokozhatja a szépségre, igényességre és fenntarthatóságra való törekvést a munkában, az életben.

A szerző és munkatársai körül vibráló bizonytalanság nem jellemzi a harcos, célokért végig kitartó csapatot, amely a kételyek sokasága között próbálja továbbvinni a megszokott tempót. Mi lesz a tervekkel, mi lesz veled Arborétum? Várható-e egyszer némi biztatás vagy egy kis megbecsülés?

Mi lesz veled Arborétum?

A Szarvasi Arborétum számos fenntartóváltás után a kétezres évek elején a Szent István Egyetem felügyeletéből a Budapesti Corvinus Egyetemhez került. A szűkebb vezetést a Tájépítészeti Kar látta el.

2016. január 1-jétől ismét a Szent István Egyetem lett a fenntartó. Az átvagy visszaszervezés eredményeit majd a jövő mutatja meg, most a várakozásé és a reménykedésé a szerep.

Múltunkat idézve

Dr. Tímár Jánosné – Harencsár Balázs

A nagykönyvtár kincsei

11., befejező rész

Sorozatunk a Vajda Péter Gimnázium országos hírű, zárt anyagú, védett könyvtárának[1] anyagát mutatja be. A 29. számban a szépirodalmi könyvek között tallózott a szerző, dr. Tímár Jánosné. Munkájának utolsó részletéhez érkeztünk.

XVIII. Művészet

Van ebben a fejezetben magyar színháztörténet, a képzőművészet története. Az 1879-ben kiadott *Déryné naplóját Törs Kálmán* rendezte sajtó alá. Az első kötet a színésznő halála után hét évvel jelent meg a Kisfaludy Társaság megbízásából.

Igazi zeneművészeti és -elméleti ritkaságot jelent *Győry Sándor A hangrendszer kiszámításáról és zongorák hangolásáról* 1858-ban kiadott fűzött kötete. Tanulmányaiban az akkori zenei szakkifejezéseket használva mutatja be a hangrendszeri alapokat, hangrendi megfeleléseket.

Külön érdekesség két művészeti ág képviselőjének, *Lyka Károly*nak *és Kacsóh Pongrácz*nak közös alkotása, *A művészet könyve*. Két művész, két látásmód: igazi csemege.

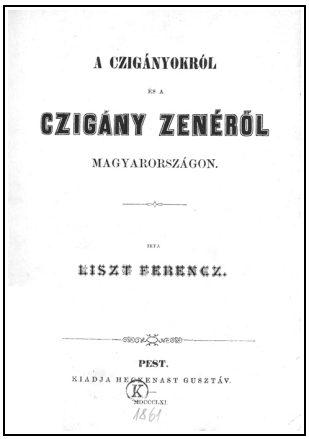
A CZIGÁNYOKRÓL
ÉS A
CZIGÁNY ZENÉRŐL
MAGYARORSZÁGON.
IRTA
LISZT FERENCZ.
PEST.
KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.
MDCCCLXI.
1861

Liszt Ferenc A czigányokról és a czigány zenéről Magyarországon című műve 1861-ben jelent meg. A híres zeneszerző Weimarban vetette papírra gondolatait a cigányzene történetéről, korának jellegzetességeiről.

Munkácsy Mihály, Barabás Miklós, Hollósy Simon művészetét egy-egy monográfia mutatja be.

Kőváry László Erdély építészeti emlékei c. munkája a szerző 1866-ban kiadott *Erdély építészeti emlékei* című könyvének második, bővített kiadása. A történelmi és művészeti áttekintést nyújtó kiadvány harminc fametszet-illusztrációt is tartalmaz.

Ráth György Az iparművészet könyve című kiadványa három kötetben jelent meg, közülük az első 1902-ben. A bőven

[1] 2012. szeptember 1-jétől a könyvtár teljes anyaga a Városi Könyvtár kezelésébe került.

illusztrált könyv a művészeti stílusok fejlődésétől az érmek, mozaikok, pecsétek készítési technikáit is érinti.

XIX. Címtárak, naptárak, évkönyvek

Az egykori célszerű, hasznos, naponta használatos kiadványok ma már igazi kincsek. Íme néhány ezek közül.

Magyar alföldi legújabb Kalendáriom Krisztus urunk születése utáni 1891-ik közönséges esztendőre című kiadvány nemcsak naptár, hanem időjárási és gazdasági előrejelzés, melyben olvasható vers, novella, adomagyűjtemény, tehát minden, ami a kor kalendáriumainak sokszínűségére jellemző.

A *Nemzeti Képes Naptár 1856-dik szökő évre* című kötetben *Jókai Mór*, *Arany János, Vörösmarty Mihály* írásait is olvashatjuk, illetve szinte teljes névtárat kaphatunk a Habsburg Birodalom tisztségviselőiről, a magyar polgári kormány és intézetei vezetőiről.

A *Színházi Naptár 1857. évre* abban különbözik a többi hasonló jellegű kiadványtól, hogy részletes színházi eseménynaptárat, nagy színházak (így a Nemzeti Színház) személyzetének névsorát, művészeti nagy egyéniségek leírását is tartalmazza.

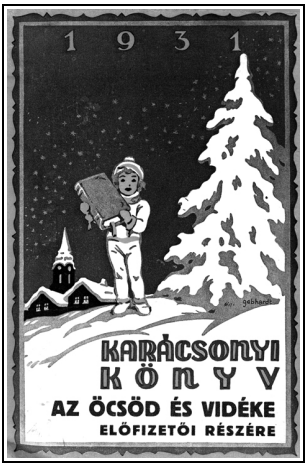

Az *Öcsöd és Vidéke* hetilap előfizetőinek *Karácsonyi könyv*vel kedveskedett 1931-ben, melyben novellákat, cikkeket is olvashatunk.

Vachot Imre kiadásában *Országgyűlési Almanach* első kötete készült 1843-ban, melynek első részében politikai és történeti cikkek, második részében pedig beszédek és hazafias versek olvashatók.

Az 1925-ös kiadású *Kincses Kalendáriom – a gyakorlati élet általános útmutatója* szórakoztató nyomtatvány mindenki számára, aki érdeklődik a múlt század társadalmi, gazdasági életéről, melyhez a könyvben látható korabeli reklámok illusztrációként szolgálnak.

Almásy János 1890-ben *Magyar Közmondások Gyűjteménye* címen adott ki könyvet, amely egy rövid előszó után több mint hatezer közmondást tartalmaz ábécé sorrendben.

Az *Erdélyi Bányász Kalendáriomot Szentkirályi Zsigmond* adta ki 1845-re, melynek a közepén egy ceruzával kitöltött bevétel-kiadási havi lista található, amit valószínűleg a könyv előző gazdája töltött ki.

1857-ben adták ki az *Erdélyi Múzeum* almanachját, amely műfaji sokféleséget mutat be a vígjátéktól a „költői beszélyig”. A könyv tartalmazza a lap előfizetői névsorát is, köztük olvasható a *„Szarvasi Casino”* is.

XX. Vegyes művek

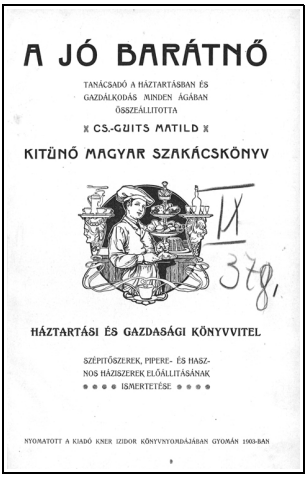

Meglepő, tallózásra érdemes művek sorakoznak e címszó alatt. *Jókai Mór Toroczkó tűzkárosultjainak fölregélése* című, 1887-ben kiadott emlékalbuma; *A gyermekvédelem ügye hazánkban,* az alkoholizmusról írt könyv, a hun-magyar-székely rovásírásról szóló művek is érdeklődésre tarthatnak számot.

*A Szarvasi Casinó-Egyesület módosított alapszabályai*t 1896-ben adták ki, melyben megtalálható az egyesület létrejöttének célja („nemes szórakozás”), tagsági követelményei (férfi), illetve működési feltételei.

A magyar nemzet ezeréves fennállásának alkalmából a Máramaros-Ugocsai egyházmegye kiadta *Emlékkönyv*ét, melyet *Biki Ferenc* papi főjegyző szerkesztett, és az ünnepélyen elhangzó imák, beszédek szövegeit tartalmazza.

Cs.-Guits Matild háztartásbeli kisokost adott ki 1903-ban *A jó barátnő* címmel. A kötetben olvashatunk recepteket, hasznos házi szerek előállítási módjait, illetve háztartási és gazdasági könyvviteli segédletet is.

Az 1869-ben elhunyt *Greguss Gyuláról* bátyja, *Greguss Ágost* tartott megemlékezést a Kisfaludy Társaság ülésén 1870. február 5-én, amelyről harmincoldalas emlékirat készült.

A méter-rendszer megismertetése című szakkönyvet 1876-ban adták ki Budapesten, összeállítója *Herzog Ödön* főmérnök volt. A kiadvány hasonlít a mai függvénytáblákhoz, de jóval részletesebb és összetettebb, hiszen a ártáblázatokat is tartalmaz.

A *Magyar Művészeti Könyvtár* 1927-es 4–5. számában *Szentiványi Gyula* tanulmányában *Barabás Miklós művészetéve*l foglalkozik, amelyben a történeti leírás után fényképes melléklet is található.

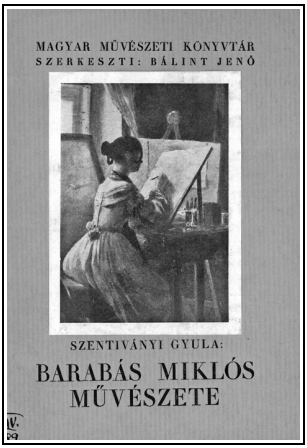

Rózsa József lelkész 1885-ben fordította magyarra *Dr. Beuren Ottó* egy évvel korábban megírt, *A szabadkőművesség czélja és rendszerei* című könyvét. A mozgalom eredete, különböző páholyai, fokai és rendszerei leírását tartalmazza.

A sportvilágból c. mű év nélkül jelent meg, pedig érdekes lenne ezt is kinyomozni. *Közmondások gyűjteménye, Árvízkönyv Szeged javára, A szabadkőművesség czélja és rendszerei, Budapesti árvízkönyv* mutatja, hogy itt valóban különböző művek megférnek egymás mellett. Emlékbeszédek, emlékkönyvek sorjáznak különböző rendezvények alkalmából kiadva.

Tartogat még meglepetést ez a vegyes állomány is: *Vajda Péter: A szépítés mestersége*. Kassán. 1835., valamint *Zsilinszky Mihály: Részvét*, *a körösvölgyi árvízkárosultak javára* 1881.

1925 karácsonyán Gyulát és Gyulavárit árvíz sújtotta, mely során hatszáz tanyát öntött el a víz. Az árvízkárosultakat segítő bizottság megbízásából *Csiga Varga Antal* által összeállított *Békés-Bihari árvízkönyv* tartalmazza a katasztrófát szenvedett területeken élő emberek visszaemlékezéseit, illetve néhány olyan elbeszélést, ami a témához kapcsolódik.

Szomorúbb, egyben ma is aktuális zárszava aligha lehetne ennek az ismertetésnek, hiszen csak az elmúlt évtizedben többször is küzdöttünk a megáradt folyókkal.

A szerző utószava

Böngészésre, kalandozásra invitáltuk a könyvszerető olvasókat, ismerjék meg közelebbről a Gimnázium nagykönyvtárának kincseit. Mire való a legdrágább gyémánt, ha senki nem látja, mire való a sok értékes könyv, ha senki sem olvassa?! Itt van a közelünkben, karnyújtásnyira. Hát nyúljunk érte! E kéréssel köszön el Kedves Olvasóitól:

Dr. Tímár Jánosné

A szerkesztő megjegyzése

A képeket válogatta és a szöveget gondozta Harencsár Balázs, a Városi Könyvtár munkatársa.

A szerkesztő zárszava

20. számunkban, 2006-ban *dr. Tímár Jánosné*, a Vajda Péter Gimnázium akkori könyvtárosa ajánlotta fel, hogy szívesen áttekintené a kezelésében lévő Nagykönyvtárat, hiszen jellegénél fogva kevesen ismerik.

Amikor nyugdíjba vonult, letette a szerkesztő asztalára a teljes kéziratot, mondván: több év kell ahhoz, hogy a sorozat véget érjen, ki tudja, mi történhet közben.

Valóban sok minden történt. A legfontosabb: a sorozat több mint egy évtizeden át élt. A 30. számban jelenik meg a 11., egyben utolsó részlete, amelyet dr. Tímár Jánosné jegyez. Szerzőtársa is van: *Harencsár Balázs*, a Városi Könyvtár dolgozója, aki kiegészítette és bővítette dr. Tímárné szövegét, valamint a cikk képeit válogatta.

A Gimnázium életében is alapvető változások következtek be. 2006-tól többszöri szerkezetváltás történt: összevonások, szétválások, névváltozások, igazgatóváltás; végül 2012-ben fenntartóváltás. Ennek során a „Vajda" az evangélikus egyház fennhatósága alá került, a szakközépiskolai osztályok egy másik oktatási intézmény részévé váltak. Mai neve: Vajda Péter Evangélikus Gimnázium. A 2003-ban felújított épületből az Újtemplom melletti volt Petőfi Sándor Általános Iskola felújított épületébe költözött.

Mint az a cikk első oldalának lábjegyzetében is olvasható, 2012-ben a Gimnázium Nagykönyvtára a Városi Könyvtár kezelésébe került, innen új fejezete kezdődött a Nagykönyvtár történetének.

Dr. Kutas Ferenc

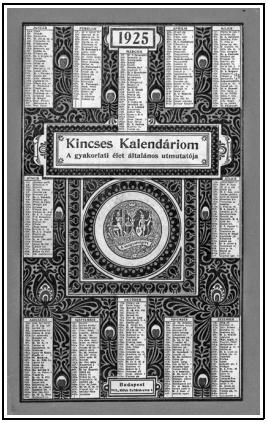

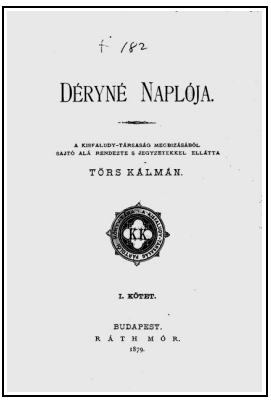

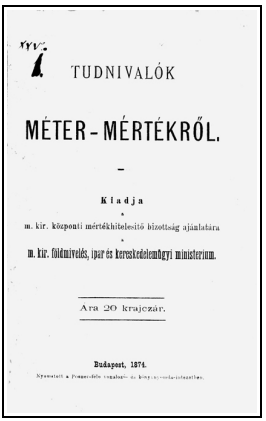

Fabó Lászlóné

Az olvasóköröktől a digitális könyvtárig

A Városi Könyvtár hatvan éve

A Casinói Egyesületi Könyvtár

Az első helyi társaskör, a Casinói Egyesületi Könyvtár 1845 óta működött Szarvason. A Magyar Minerva 1902. évi száma Népkör Könyvtárról ír, amelyet 1861-ben hoztak létre. *Zsilinszky Mihály Szarvas város történelme és jelen viszonyainak leírása* című művében említi az 1000-1000 kötetre tehető casinói és népköri könyvtárakat. Szarvas életében mégsem ezek voltak az első könyvtárak. *Tessedik Sámuel* 1780-ban hozta létre könyvtárát iskolájában, melynek már csak néhány darabját őrizzük az egykori iskola épületében.

1912-ben vándorkönyvtárakat létesítettek a Csabai úti, Kákai, Kondorosi úti, Orosházi úti, Rózsási, Széles úti iskolában, és ilyen volt a Független 48-as Gazdapárt népkönyvtára is. 1920-ban az evangélikus egyház tanácsa határozta el könyvtár egyesület alakítását.

Népkönyvtár (1950–1958)

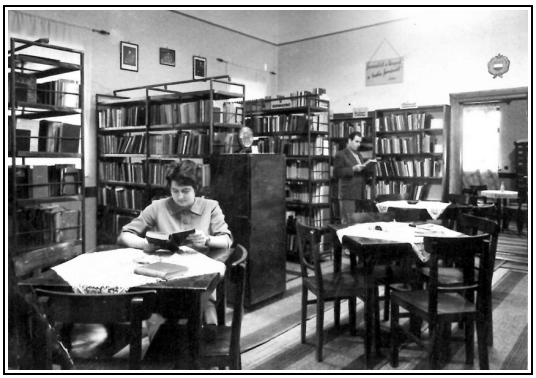

A Szabadság u. 15–17. sz. alatti első könyvtár 1962-ben. Az előtérben Szatur Gézáné könyvtáros, később könyvtárvezető.

1950-ben *Kiszely Antal* közreműködésével szervezték újjá a Népkönyvtárat. Egy ideig az Árpád közben, Kiszely Antal nyomdája mellett működött. *Czimbalmos Andrásné* könyvtáros 1955-ben vette át a vezetését. A könyvtár hamarosan átköltözött a Szabadság útra a volt TURUL Mozi utcai épületébe, amely kultúrházként is szolgált. Ettől az időtől pontos nyilvántartásokat vezettek, és fiókkönyvtárat is működtettek a község távolabbi részeinek ellátására. Az 1958 szeptemberi beszámoló alapján a Népkönyvtárban növekedett az olvasók és kölcsönzött kötetek száma, és már ekkor kihasználták a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét (100 köteten felül). Négy napilapot, 30 különböző folyóiratot járattak.

Járási Könyvtár (1958–1972)

A községi könyvtár 1958-ban alakult át járási könyvtárrá. A könyvtár vezetője *Tusjak Györgyné* lett. Négy község tartozott hozzá: Békésszentandrás, Kondoros, Csabacsűd, Örménykút, valamint a környező tanyavilág. Ettől kezdve hálózati tevékenységet is végzett a könyvtár. Két könyvtáros végezte a munkát. 1959-ben külön kölcsönző- és raktárhelyiséget is kialakítottak. Ekkor tértek át az ún. „szabadpolcos" kölcsönzési rendszerre. Kb. 50-féle napilapot és folyóiratot is járattak, majd 1960-tól diafilm-kölcsönzéssel is foglalkoztak. 1962-ben a könyvtár átköltözött a korábbi épülettől néhány méterre, annak udvarában elhelyezkedő ideiglenes helyére. A beiratkozott olvasók száma 1964-ben a bűvös 3000-es szám fölé ugrott. 1966-ban járási összevonással Gyoma, Endrőd és Hunya községekkel bővült a könyvtár működési területe. A betűrendes katalógust több javítás után 1969-ben készítette el Tusjak Györgyné. 1970-ig a könyvtáros státuszok száma hatra emelkedett.

Városi-Járási Könyvtár (1972–1979)

A könyvtár 1973-ban átköltözött a volt Tanácsháza épületébe (ma már Mitrovszky-kastélyként ismert). A 120 m^2-el szemben 335 m^2 állt rendelkezésre könyvtári szolgáltatások céljára. 1974–1975 között rádiós vetélkedő is helyet kapott a Könyvtárban („Játék a könyvtárban").

Otthonunk 1973–2001-ig a Mitrovszky-kastély

1973-ban zenei részleg kialakítására került sor 16 m^2 alapterületen. Hanganyagának alapját a Békés Megyei Könyvtártól kapott hanglemezek képezték. Két Tesla típusú lemezjátszó, nyolc fejhallgató, lemezek, külön zenei könyvállomány várta a hallgatókat, olvasókat. A beiratkozott olvasók száma 1975-ben már 4000 fölött volt.

Szarvasi Egyesített Művelődési Intézmények (1979–1986)

1979-ben egyesítették a művelődési intézményeket. Tagintézményei: Városi-Járási Könyvtár, Városi Vajda Péter Művelődési Központ, Zeneiskola, Úttörőház, Ruzicskay Alkotóház, Úttörőtábor. A könyvtár tartalmi munkájában

Megnyitó a felújítás után 1987-ben (jobb oldalt Tusjak Györgyné és Fenyvesi András)

változás nem történt, gazdasági téren azonban igen. Az állomány nyilvántartása csoportos és egyedi leltárkönyvben történt. 1980-ban Tusjak Györgyné, a könyvtár igazgatója nyugdíjba vonult. A Városi Könyvtár élére *Szatur Gézáné* került. A járások megszűnése után a város vonzáskörzetéhez tartozó községi könyvtárakat segítették módszertani tanácsokkal és konkrét munkával.

Városi Könyvtár (1986–2008)

A Városi Tanács 1986. január 28-i hatállyal megszüntette a SZEMI-t (egykori gazdasági hivatalt), így a könyvtár ismét visszakerült a Városi Tanács fenntartásába. 1986-ra elkészült a kibővített felnőtt- és az új gyermekkönyvtár átalakításának terve. 1987-ben történt meg az új könyvtár átadása új berendezéssel, megújult modern bútorokkal. Hét főfoglalkozású könyvtáros dolgozott a következő könyvtári részlegekben: olvasószolgálati, helytörténeti, zenei, gyermekkönyvtári részleg és egy feldolgozó könyvtáros. 1990-ben a könyvtár támogatása céljából megalakult a Szarvasi Bibliotéka Alapítvány. 1996-ban bevezették a TEXTAR könyvtári programot, melyet később a Textlib váltotta fel.

2001-től a Vajda P. u. 26. szám alatt, a volt Úttörőházban működik a könyvtár

1998-ban Szatur Gézáné nyugdíjba vonulása után *Tusjak Lászlóné* lett a könyvtár igazgatója. Tíz éven át, az intézmények integrációjáig töltötte be ezt a tisztséget. 2001 és 2006 között újabb költözésekre került sor, először a felnőtt-, majd a gyermekkönyvtár költözött a Vajda P. u. 26. szám alá, az egykori Úttörőházba.

Szarvas Város Közoktatási és Közgyűjteményi Intézménye Városi Könyvtára (2008–2010)

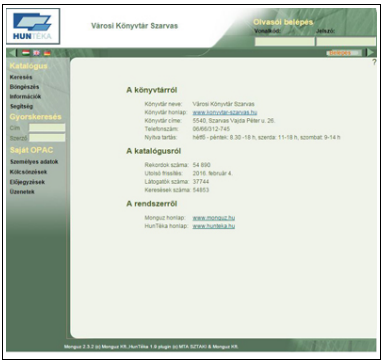

Távolról is elérhető könyvtári katalógus

Az Intézmény Városi Könyvtár intézményegysége a Városi Könyvtár és az intézményhez tartozó iskolai könyvtárak összekapcsolódásával jött létre 2008 augusztusában. Az iskolai könyvtárak szakmai irányítása a Városi Könyvtár feladataihoz került. A Közoktatási és Közgyűjteményi Intézmény főigazgatója *Kohut Andrásné,* a Könyvtár intézményegység vezetője (kisebb megszakítással) *Baginé Tóth Erika*. 2010-től az intézményegységek összetétele nem változott, csak új néven működött tovább az intézmény.

Vajda Péter Gimnázium, Szakképző Iskola, Kollégium, Általános Iskola, Óvoda, Nyilvános Könyvtár (2010–2012)

TIOP és TÁMOP pályázatoknak köszönhetően a könyvtárba számítógépek, szoftverek, új berendezések, bútorok kerültek (*TIOP: „Összehangolt infrastruktúrafejlesztés a közös könyvtári szolgáltatások támogatására, az élethosszig tartó tanulás elősegítésére Békés Megyében”).* A szolgáltatások bővültek: olvasást népszerűsítő rendezvényeket, több író-olvasó találkozót, valamint gyakorlati képzéseket szerveztünk; a könyvtárosok angol nyelvi továbbképzéseken vehettek részt. 2010-ben a régi integrált könyvtári rendszer átkonvertálásával váltottunk a HUNTÉKA könyvtári rendszerre, így már távolról is elérhető katalógusunk. 2011. január 1-jétől Baginé Tóth Erika ideiglenes távollétében *Fabó Lászlóné* látta el az intézményegység-vezetői feladatokat. 2011-ben a pályázat megvalósításának határidejére elkészült az interaktív könyvtári honlap és gyermekportál. (*TÁMOP: „Békés Tudásdepó Expressz” a könyvtárhasználók igényeire szabott összehangolt szolgáltatásfejlesztés az olvasási és digitális kompetenciák fejlesztésének elősegítésére projekt.)*

2012 januárjában Szarvas Város Önkormányzata a Vajda Péter Gimnázium muzeális értékű gyűjteményét az iskolában történt fenntartóváltás miatt a helyi közművelődési könyvtár gondozására bízta. Az így átkerült Régi Gyűjteményt a Városi Könyvtár külön gyűjteményként kezeli. A gyűjteményt a *dr. Nádor Jenő* által kialakított, sajátos polcrendszer szerint, a korábbi helyén, a Tessedik Múzeum épületében tárolják. A Városi Könyvtár irányítása alatt megkezdődtek a mai kor szakmai elvárásainak megfelelő,

A Régi Gyűjtemény egyik legrégebbi darabja 1516-ból (Pupilla oculi De Sacramentorum administratione... / Johannes de Burgo)

állományvédelmi szempontból nélkülözhetetlen munkálatok (restaurálás, helytörténeti folyóiratok digitalizálása – EPA, Régi Magyar Könyvek címleírásának elkészítése – MOKKA-R), ezzel is segítve többek között az iskola múltjának és Szarvas város helytörténeti értékeinek megőrzését. 2012. július 1-jén Baginé Tóth Erika visszatért gyermekgondozási szabadságáról, és tovább végzi a vezetői feladatokat. 2012. augusztus 21-től a Gimnázium kiválásával a **Székely Mihály Intézmény** keretében működött a könyvtár.

Tessedik Sámuel Múzeum és Könyvtár (2013–)

2013. január 1-jétől a Könyvtár intézményegység kivált a Székely Intézményből, és a Tessedik Sámuel Múzeum és Szárazmalommal vonták össze Tessedik Sámuel Múzeum és Könyvtár néven.

A könyvtárban történő sorozatos fejlesztések kapcsán az olvasói terek elrendezése jelentősen átalakult. Két projekt keretében a használók legújabb igényeihez igazodva több új szolgáltatással várjuk az olvasókat. *„TÁMOP Szarvas Tudásdepó-Expressz: olvasási kompetenciák fejlesztése és kulturális tartalmak elérhetővé tétele könyvtári szolgáltatásokkal”, és ”TÁMOP Könyvtárosok továbbképzése a Békés megyei könyvtárak korszerű szolgáltatásainak működtetése érdekében” címen.*

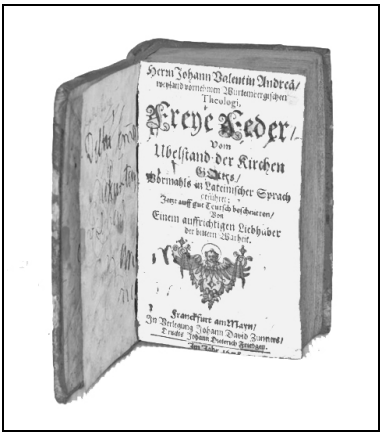

1678-ban kiadott, már restaurált dokumentum (Freye Feder vom Ubelstand der Kirchen... / Johann Valentin Andrea)

A pályázati lehetőségeket kihasználva kialakíthattuk a Szarvasi Digitális Könyvtárat, Szarvas város egyetlen, folyamatosan bővülő, digitalizált helytörténeti tartalmakat közkinccsé tévő online adatbázisát. Munkatársaink újabb továbbképzéseken vehettek részt a Városi Könyvtár immár korszerű szolgáltatásainak működtetése érdekében.

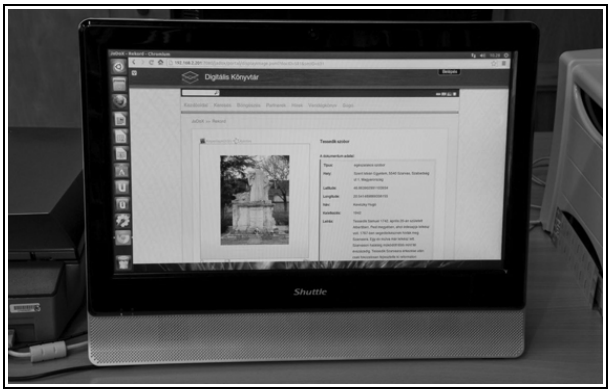

Digitalizált helytörténeti tartalmakat közkinccsé tévő Szarvasi Digitális Könyvtár

Felhasznált irodalom

Maday Pál: Szarvas története. – Szarvas, Községi Tanács VB, 1962. 519 p.
Magyar Minerva: A magyarországi múzeumok és könyvtárak címkönyve. – Bp. 1902. – p. 424–426.
Magyar Minerva: A magyarországi múzeumok és könyvtárak címkönyve. – Bp. 1912. – p. 565–566.
Népkönyvtár, Járási Könyvtár, Városi-Járási Könyvtár beszámolói 1958-tól 1980-ig
Sinkovicz Andrea: A szarvasi Városi Könyvtár története: szakdolgozat, 1991
www.konyvtar-szarvas.hu: Városi Könyvtár honlapja
Zsilinszky Mihály: Szarvas város történelme és jelen viszonyinak leírása. – Pest: Aigner L., 1872 – p. 176.

Szóbeli források

Tusjak Györgyné és Szatur Gézáné volt igazgatók közlései.

Dr. Lesfalvi Tibor

Szemelvények a szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 1722–1918 között

A Szarvasi Krónika 27. számában megkezdtük dr. Lesfalvi Tibor tanulmányának közlését – folytatásokban. Az első, bevezető rész után a szerző a 2. részben a szarvasi evangélikus egyházközség lelkészeit mutatta be (28. szám), a 3. részben az egyházközségek szerepéről értekezett (29. szám).

4. rész
Az iskolák szerepe a mezőváros életében
A népoktatás

A településnek már 1723-ban volt iskolája, ezt az evangélikus egyház tartotta fenn. (Az evangélikus vallás hegemóniája 1800-ig korlátlanul érvényesült, ezt követően is meghatározó volt a vizsgált korszakban végig az oktatás területén is). 1723-ban iskolaépület még nem volt. Az első tanító *Deutschensmied Dániel* volt, aki saját otthonában végezte az oktatást. Őt negyedszázadon keresztül a tanítói feladatokat ellátó *Farkas Gergely* követte, iskolaépület még mindig nincs, 1740-től a fiúk oktatása délelőtt, a lányok oktatása délután folyt. A tantárgyakat a tanítók döntötték el, ami szűk keretek között mozgott: írás, olvasás, számolás, vallásismeret, éneklés. A tanítás színvonala a tanító mellett a lelkészen múlott, mert a tanító a lelkésznek volt alárendelve a 18. században. A kor tanítói végzettség nélkül látták el a feladataikat. Nagyon nyomorúságos körülmények között, 1767-ben *Melian György* tanító a járandóságát ostyasütéssel egészíti ki. Az 1770-es években rendeletileg tiltották, hogy a tanítók a tanítás mellett más, a megélhetést kiegészítő foglalatosságot űzzenek. Ezek a rendelkezések azonban a csekély fizetés, rendezetlen lakásviszonyok mellett és tanítási körülmények okán nem tették vonzóvá a tanítói hivatást. Ezt a szinte megváltoztathatatlannak tűnő helyzetet a város emblematikus lelkésze, *Tessedik Sámuel* igyekezett új pedagógiai elveivel oldani.

Az evangélikus lelkészek a Ratio Educationis (1777) előírásainak szellemében sokat tettek az oktatás fellendítéséért. Jelen értekezés kereteit Tessedik Sámuel közismert oktatói-pedagógiai tevékenységének bemutatása messze meghaladja[1], ő a kor igényeinek megfelelő nevelési módszerek

[1]Tessedik tevékenységének rövid, vázlatos bemutatását lásd a 3. szemelvényben

bevezetésével, új tantárgyak oktatásával igyekezett szellemi fejlődést biztosítani a helyi szlovákok és magyarok számára is. Az addigi képzetlen, az egyházi elképzelések szerint oktató tanítók képesítettségét szorgalmazta.

Az 1810-es években már öt tanítója volt a településnek (*Kristóffy György, Kollár János, Tonsoris Sámuel,* akik a fiúkat*, Molitorisz Gábor és Csermák Mátyás,* akik a leányokat tanították); az elemi iskolákban 1329-en tanultak. Az 1840-es években már hét iskola volt, négy alsóbb és három felsőbb. Az oktatás magyar és szlovák, illetve cseh biblikus nyelven zajlott. Az 1850-es években a működő kilenc iskola sem volt elegendő a 2112 tanulónak, további iskolák alapításáról határoztak a település vezetői, sőt a környező tanyák lakossága számára tanyasi iskolák jöttek létre

Az első tisztán magyar nyelven oktató iskola, két osztállyal, 1868-ban alakult. Ekkor 3000 tanköteles korú gyermek volt Szarvason, akik közül a precízen vezetett presbiteri összeírások szerint 2462 járt iskolába (22 iskola működött ekkor, egy tanítóra 150 gyermek jutott). Az iskolákat meghatározó módon az evangélikus egyház tartotta fenn, de volt katolikus és izraelita iskola is a településen. 1897-ben 17 városi és 13 tanyasi iskola működött 2936 tanulóval.

A település tanítói a 19. században sokat tettek az ifjúság oktatása érdekében, álljon itt erre néhány példa: *Horváth Károly* evangélikus tanító, aki abc-és- és olvasókönyvet is írt magyar és szlovák nyelven, melyek több kiadásban jelentek meg; *Launer István* tanító a szlovák nyelvű kultúra, oktatás elkötelezett híve, művei: „Powaha slowanstwa" (Lipcse, 1847); „Slovo k národu swému" (Pest, 1847). A XX. század elején kiemelhetjük *Opavszky Gábor* és *Molnár János* evangélikus tanítók „Tót és Magyar nyelvű olvasókönyvét" (Szarvas, 1902, amely több kiadást is megért), valamint azt, hogy a helyi képviselő-testület engedélyezte a községi (állami) iskolákban a szlovák nyelvű vallásoktatást 1901-ben.

A dualizmus idejében a szlovák (tót), majd kéttannyelvű iskolák nem szűntek meg, a közigazgatásban szabadon használták a szlovák nyelvet, és a kulturális életben is elfogadták a kettős nyelvhasználatot (Szarvas lakosságának 1900-ban 68,9 %-a, 17 771 fő volt szlovák anyanyelvű, 30,3%, 7845 fő magyar és 0,7%, 141 fő egyéb mellett!).

Az iskolák adatai a 19. században

Évszám	Iskolák száma
1822	5
1852	9
1874	12 városi és 8 tanyasi
1884	15 városi és 8 tanyasi
1897	17 városi és 13 tanyasi

A szarvasi, helyi születésű, meghatározó evangélikus tanítók listája, akik közül voltak a szlovák nyelvet ismerő és oktató tanítódinasztiák[2]

Deutchensmied Dániel – 1723-1730
Farkas Gergely – 1730-1755
Zacharidesz János – 1742-1770
Melian György – 1757-1774
Molitórisz János – 1770-1790
Klein Kristóf – 1774-1794
Farkas Jónás – 1775-1795
Solnensis Dániel – 1787-1799
Bajcsy Jónás – 1787-1800
Kristóffy György – 1795-1831
Molitórisz Gábor – 1799-1829
Csermák Mátyás – 1800-1816
Poszpis János – 1805-1811
Braxatórisz Nándor – 1805-1811
Rolkó János – 1810-1815
Kollár János – 1811-1831
Jekel Sámuel – 1815-1845
Chovan Zsigmond – 1816-1855
Marcsek György – 1829-1845
Leszich Dániel – 1829-1870
Csillag Márton – 1834-1849
Chovan Sámuel – 1843-1851
Novák Károly – 1845-1874
Chovan Zsigmond – 1851-1885
Szlovák Sámuel – 1852-1877
Horváth Károly – 1855-1873
Sziráczky János – 1857-1899
Benka Pál – 1866-1905
Mocskonyi Ágost – 1857-1899
Moravcsik József – 1874-1900
Rohoska István – 1877-1903
Molnár János – 1879-től
Dankó Samu – 1878-tól a vizsgált korszak végén túl
Rohoska Béla –1898-tól
Rohoska Géza – 1898-tól
Rohoska Jenő – 1900-tól
Chovan Jolán – 1900-1912
Kondacs András – 1905-től
Frankó Mihály – 1908-tól
Rohoska Gyula – 1910-től
Rohoska Lajos – 1910-től
Rohony Pál – 1910-től
Dankó János – 1913-tól
Lipták Mihály – 1913-tól

[2]Dr. Neumann Jenő: Szarvas nagyközség története, 277-278.p.

A listában több olyan dinasztia neve olvasható, akik a mai olvasó számára is ismertek. (Ezt igazolja – ha megengednek egy személyes megjegyzést –, hogy a jelen sorok szerzője is a Dankó-féle iskola épületében kezdte általános iskolai tanulmányait.)
A római katolikus iskolában a tanítói teendőket a megalakuláskor 1805-től *Molnár József* látta el. A második iskola megalakulásakor *Lichtenwerther Antal*t választották először tanítónak. A harmadik katolikus iskola 1901-ben nyitott. A tanítók között a 20. században két tanítónőt is találunk, *Lászlóffy Máriát* és *Salacz Nelly*t.

Évszám	Tanulók száma
1824	52
1829	72
1865	145
1883	165
1911	214

Az 1853-ben megnyílt izraelita elemi iskola a vizsgált korszakban végig két tanítóval működött, a legmagasabb tanulólétszám 1890-ben 85 tanuló volt. Az ortodoxok kiválásukat követően saját iskolát létesítettek mely 1878-tól a vizsgált korszak végéig egy rövid öt éves megszakítást kivéve folyamatosan működött, egy tanítóval, a legmagasabb tanulólétszám 40 tanuló volt.

A fenti egyházi fenntartásban lévő elemi iskolák mellett voltak a község kezelésében lévő iskolák is. Az első három ezek közül 1898-ban létesült, számuk 1906-ra hatra emelkedett. Felettük 1884-et követően a községi iskolaszék gyakorolta a felügyeletet az állami tanterv elvei maradéktalan végrehajtását vizsgálva. A tanulói létszám száz körül mozgott.

Szarvason az 1860-as évektől községi (állami) óvoda is volt. Mellette társulási alapon, polgári kezdeményezésre is létesítettek óvodát, amely egészen 1891-ig működött, ekkor a község átvette. A millennium évében már négy községi óvoda működött, az óvodakötelesek száma pedig 1900-ban elérte a 4000-et. Az óvónők közül kiemelném *Mocskonyi Amáliá*t, *Lászlóffy Rózsi*t, *Mihálfi Emmá*t.

A községi elöljáróság 1883-ban megbízást adott *Mihálfi József* gimnáziumi tanárnak, hogy dolgozza ki egy ipariskola kialakításának a tervét. Az iskola az evangélikus egyház magyar iskolájának a termében 1884-ben megalakult, Mihálfi igazgatósága mellett. Az ipariskolában az igazgatón kívül egy gimnáziumi tanár és egy-egy evangélikus és katolikus tanító okta-

tott. Három osztály alakult. Mihálfi után az ipariskola emblematikus igazgatója lett Molnár János, aki 1910-ben az akkor már kb. 400 fős tanulóifjúság soraiból ifjúsági egyletet is létrehozott.

1862-ben társulati kezdeményezésre *Haviár Dániel* esperes, *Kollár János* ügyvéd és *Réthy Vilmos* kezdeményezésére a településtől ingyen átengedett ingatlanban kezdte meg működését a szarvasi polgári leányiskola[3] két osztállyal 100-100 fős létszámmal. A tantárgyakat a gimnázium tanárai oktatták, köztük például Mihálfi, *Mocskonyi*, *Sarlay*. 1868-tól a népiskolai törvény előírásainak betartása érdekében külön intézményként működött tovább az iskola, két elemi és két polgári osztállyal, négy tanítónővel. Az iskola igazgatója Mihálfi József lett. A tanítónők között megtalálhatjuk *Réthy Vilmá*t, *Schulek Emmá*t. Az iskola igazgatója által kidolgozott tervek alapján minisztériumi jóváhagyással 1878-tól négyosztályos elemi és négyosztályos polgári leányiskolaként működött tovább. Az iskolában a gimnázium tanárai tanítottak: *Benka Gyula, Lányi Gusztáv, Oláh Miklós, Papszász Gyula*. A gimnázium és a polgári iskola különválasztása saját tanerőkkel nem vezetett sikerre. A társulat által működtetett iskola 1894-től állami támogatásban is részesült, így a bizonytalan gazdasági helyzet megoldódott. Az addigi összevont osztályok oktatását most már el lehetett különíteni, így új tanítónők kerültek felvételre, például *Mokry Lenke*, Mihálfi Emma, *Mihálfi Melán*, *Margócsy Emma*, majd *Salacz Kornélia*. A társulati iskola-kezelést az állam 1904-ben átvette, igazgatóvá a miniszter *Weinberger Fanny*t nevezte ki.

Az 1868. évi népoktatási törvény alapján Szarvason ismétlő iskolák is működtek mint az elemi népiskolák kiegészítői, a tanulói létszám meghaladta jellemzően a 700-at. Ismétlő iskola minden tanyasi iskolában volt, a városban négy működött[4].

A tanulmány 5. részét, amely Tessedik iskolájáról és a szarvasi főgimnáziumról szól, a Krónika 31. számában közöljük.

[3]Dr. Maday Pál: Szarvas története, 228.p.
[4]Dr. Neumann Jenő: Szarvas nagyközség története, 282. p.

Dr. Merényi-Metzger Gábor

A báró Harruckern család tagjai

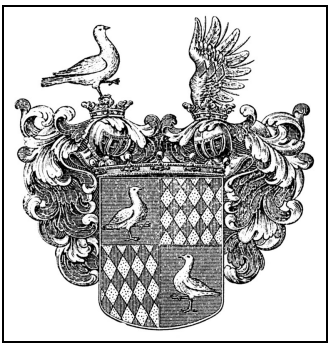

Az alábbi, adattár jellegű publikációban a báró Harruckern család három generációjának összesen tizenegy tagjával, pontosabban ezen személyek legfontosabb – szinte kizárólag osztrák egyházi anyakönyvi bejegyzések alapján készített – életrajzi adataival ismerkedhetünk meg. Itt szeretném megjegyezni, hogy felkutatott újabb források birtokában sikerült sok, a családdal kapcsolatos információt kijavítani, pontosítani és kiegészíteni.

I. GENERÁCIÓ

1. **Johann Georg** (János György)

Született a felső-ausztriai Schenkenfeldenben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1664. március 25-én.[1]

Házasságot kötött – először – ismeretlen helyen és időpontban Anna Maria Fellner von Fellensteinnel.

Házasságot kötött – másodszor – a felső-ausztriai Mauthausenben, 1693. március 29-én Anna Maria von Vorsternnel.[2]

Meghalt Bécsben, 1742. április 18-án,[3] eltemették ugyanott, a Stephansdom kriptájában, 1742. április 20-án.[4]

Gyermekei a második nejétől: 2–8. pontok alatt.

II. GENERÁCIÓ

2. **Maria Theresia Franziska** (Mária Terézia Franciska)

Született a felső-ausztriai Ennsben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1693. október 13-án.[5]

[1] Oberösterreichisches Landesarchiv (a továbbiakban: OÖLA). S46. 101/02. Taufbuch der Pfarre Schenkenfelden. Fol. 170.

[2] OÖLA. M11. 201/03. Trauungsbuch der Pfarre Mauthausen. Fol. 60.

[3] *Éble Gábor*: A Harruckern és a Károlyi család. Budapest, 1895. 67.

[4] Archiv der Metropolitan- und Dompfarre zu St. Stephan in Wien (a továbbiakban: AMDSSW). Sterbebuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 23. Fol. 132.

[5] OÖLA. E11. 101/03. Taufbuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 326.

Házasságot kötött – először – Bécsben, a Stephansdomban, 1719. február 19-én Johann Mayer von Mayersfelddel.[6]

Házasságot kötött – másodszor – a felső-ausztriai Hietzingben, 1730. július 31-én Ludwig von Pechmann báróval.[7]

Meghalt Bécsben, 1769 június 11-én,[8] eltemették ugyanott, valamelyik bécsi temetőben, 1769. június 13-án.[9]

3. **Johann Leopold Konrad** (János Lipót Konrád)

Született a felső-ausztriai Ennsben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1694. november 14-én.[10]

Meghalt a felső-ausztriai Ennsben, eltemették ugyanott, a helyi temetőben, 1695. március 10-én.[11]

4. **Maria Anna Johanna** (Mária Anna Johanna)

Született a felső-ausztriai Ennsben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1696. március 14-én.[12]

Házasságot kötött Bécsben, a Stephansdomban, 1720. július 4-én Johann von Gruberrel.[13]

Meghalt ismeretlen helyen, 1741 előtt. Közelebbi adatokkal azonban erről az eseményről nem rendelkezünk. Annyi bizonyos csupán, hogy az édesapa Bécsben, 1741. november 21-én kelt végrendeletében már elhunyt személyként szerepel a neve.[14]

5. **Johann Franz Dominik** (János Ferenc Domonkos)

Született a felső-ausztriai Ennsben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1697. augusztus 4-én.[15]

Házasságot kötött – először – Bécsben, a Stephansdomban, 1727. augusztus 31-én Anna Polyxena Rosalia Mayer von Mayersfelddel.[16]

---

[6] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 42. Fol. 103.

[7] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 46. Fol. 245.

[8] Wienerisches Diarium (a továbbiakban: WD). 1769/47. o. sz. n.

[9] AMDSSW. Sterbebuch der Domkirche St. Stephan. 31. Fol. 34.

[10] OÖLA. E11. 101/03. Taufbuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 341.

[11] OÖLA. E11. 301/03. Sterbebuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 107.

[12] OÖLA. E11. 101/03. Taufbuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 355.

[13] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 42. Fol. 593.

[14] *Friedrich Freiherr von Haan*: Genealogische Aiszüge aus den beim bestandenen niederösterreichischen Landmarschall'schen Gerichte publicierten Testamenten. In: Jahrbuch der k. k. Heraldischen Gesellschaft „Adler". Wien, 1900. 166.

[15] OÖLA. E11. 101/03. Taufbuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 375.

[16] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 45. Fol. 473.

Házasságot kötött – másodszor – Bécsben, a Stephansdomban, 1732. szeptember 16-án Maria Anna Freiin von Prandauval.[17]

Házasságot kötött – harmadszor – Bécsben, a Stephansdomban, 1738. november 23-án Maria Antonia von Dirlinggel.[18]

Meghalt Bécsben, 1775. november 14-én,[19] eltemették ugyanott, a Stephansdom kriptájában, 1775. november 16-án.[20]

Gyermeke az első nejétől: a 9. pont alatt.

Gyermeke a harmadik nejétől: a 10. pont alatt.

6. **Maria Rosalia** (Mária Rozália)

Született a felső-ausztriai Ennsben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1698. augusztus 29.[21]

Meghalt a felső-ausztriai Ennsben, eltemették ugyanott, a helyi temetőben, 1698. augusztus 28-án.[22] Nyilvánvaló azonban, hogy a gyermek nem halhatott meg egy nappal a keresztelése előtt. Így vagy a keresztelés dátuma vagy a temetés időpontja tévesen lett bevezetve az anyakönyvbe.

7. **Maria Cecilia Katharina** (Mária Cecilia Katalin)

Született a felső-ausztriai Ennsben, megkeresztelték ugyanott, a helyi plébániatemplomban, 1701. november 23-án.[23]

Házasságot kötött az alsó-ausztriai Traiskirchenben, 1730. szeptember 6-án Johann Joseph August von Wenckkel (1748-tól Wenck von Weckheim lovag).[24]

Meghalt ismeretlen helyen, 1741 után. Közelebbi adatokkal azonban erről az eseményről nem rendelkezünk. Annyi bizonyos csupán, hogy az édesapa Bécsben, 1741. november 21-én kelt végrendeletében még élő személyként szerepel a neve.[25]

8. **Joseph Stephan** (József István)

Született Itáliában, 1707 körül. Közelebbi adatokkal azonban erről az eseményről nem rendelkezünk. Annyi bizonyos csupán, hogy az édesapa

[17] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 46. Fol. 687.

[18] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 49. Fol. 531.

[19] *Éble*: i. m. 72.

[20] AMDSSW. Sterbebuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 32. Fol. 127.

[21] OÖLA. E11. 101/03. Taufbuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 390.

[22] OÖLA. 301/03. Sterbebuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 120.

[23] OÖLA. E11. 101/03. Taufbuch der Pfarre Enns-St. Laurenz. Fol. 435.

[24] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 46. Fol. 288.

[25] *Freiherr von Haan*: i. m. 166.

1701-től 1708-ig Itáliában állomásozott,[26] illetve, hogy Joseph Stefan von Harrucken 1741-ben, 34 éves korában hunyt el.[27]

Házasságot kötött Bécsben, a Stephansdomban, 1738. május 6-án Jozefa von Hoche-val.[28]

Meghalt Bécsben, 1741. január 9-én,[29] eltemették ugyanott, a Stephansdom kriptájában, 1741. január 10-én.[30]

Gyermeke: a 11. pont alatt.

III. GENERÁCIÓ

9. **Maria Anna Ignatia Nepomucena** (Mária Anna Ignácia Nepomucéna)

Született Bécsben, megkeresztelték ugyanott, a Stephansdomban, 1728. szeptember 12- én.[31]

Házasságot kötött Bécsben, a Stephansdomban, 1747. január 23-án Joseph von Stockhammer lovaggal (1777-től gróf).[32]

Meghalt Bécsben, 1786. május 3-án, eltemették ugyanott, a St. Marx temetőben, 1786. május 5-én[33]

10. **Maria Jozefa Sidonia Franziska** (Mária Jozefa Szidónia Franciska)

Született Bécsben, megkeresztelték ugyanott, a Stephansdomban, 1740. március 6-án.[34]

Házasságot kötött a Békés vármegyei Gyulán, a helyi plébániatemplomban, 1757. június 13-án nagykárolyi Károlyi Antal gróffal.[35]

Meghalt Bécsben, 1802. március 26-án, eltemették ugyanott, a Penzingi temetőben, 1802. március 29-én.[36]

---

[26] *Éble*: i. m. 18.

[27] WD. 1741/3. 28.

[28] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 49. Fol. 340.

[29] *Éble*: i. m. 68.

[30] AMDSSW. Sterbebuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 23. Fol. 2.

[31] AMDSSW. Taufbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 65. Fol. 119.

[32] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 52. Fol. 193.

[33] AMDSSW. Sterbebuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 35. Fol. 130.

[34] AMDSSW. Taufbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 72. Fol. 144.

[35] Gyulai Római Katolikus Plébániahivatal. Házasultak anyakönyve. 1. köt. 274. fol.

[36] Katholisches Pfarramt St. Augustin in Wien. Sterbebuch der Kirche St. Augustin. Tom. 4–5. Fol. 71.

11. **Maria Barabara Jozefa Elisabeth Franziska** (Mária Borbála Erzsébet Franciska)

Született Bécsben, megkeresztelték ugyanott, a Stephansdomban, 1739. november 19-én.[37]

Házasságot kötött Bécsben, a Stephansdomban, 1759. január 9-én Siskovics József báróval (1775-től gróf).[38]

Meghalt Bécsben, 1804. február 20-án, eltemették ugyanott, valamelyik bécsi temetőben, 1804. február 22-én.[39]

Johann Georg von Harruckern báró

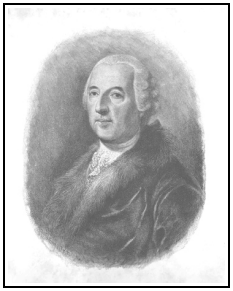

Johann Franz von Harruckern báró

Gróf Károlyi Antalné szül. Maria Jozefa von Harruckern bárónő

Gróf Siskovics Józsefné szül. Maria Barbara von Harruckern bárónő

[37] AMDSSW. Taufbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 72. Fol. 67.

[38] AMDSSW. Trauungsbuch der Domkirche St. Stephan. Tom. 59. Fol. 126.

[39] Katholisches Pfarramt Landstrasse in Wien. Sterbebuch der Kirche St. Rochus. Tom. 3. Fol. 297.

Gulyás András

Ásatások a szarvasi határban

2015-ben a szarvasi Tessedik Sámuel Múzeum munkatársai több helyszínen végeztek nagy felületű régészeti feltárásokat. Szeptembertől novemberig az M44 gyorsforgalmi út Szarvast elkerülő szakaszán folytattak ásatási munkákat, majd az Arborétum mellett kutatták a múlt emlékeit.

Az M44 gyorsforgalmi út régészeti feltárását a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ munkatársai koordinálták, akik a feltárási munkálatokba bevonták a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum régészeit, és rajtuk keresztül a szarvasi múzeumot is. A szarvasi csapat *Gulyás András* régész vezetésével három lelőhelyet tárt fel másfél hónap alatt. Mindhárom lelőhely Békésszentandrás mellett, a Furugyi határban fekszik. A régészeti feltárás fő célja a lelőhelyek kiterjedésének és sűrűségének a meghatározása volt. A három lelőhely ismert volt a régészek számára, az 1970-es években történt régészeti topográfiai munkálatok[1] során már felfedezték a lelőhelyeket. Az M44 nyomvonal kitűzése után régészeti terepbejárást és műszeres felméréseket is végeztek a Forster központ munkatársai, majd egy Előzetes Régészeti Dokumentáció elkészítésének keretén belül a próbafeltárás következett.

A Tessedik Sámuel Múzeum munkatársai szeptember 21. és november 10. között több mint 10.000 m²-t, ezen belül majdnem 300 objektumot tártak fel. A feltárt régészeti jelenségek nagy része különböző árkok, gödrök, melyek főként a Kr. u. 4–5. századra, az akkor itt élt iráni nyelvet beszélő szarmata népekhez köthetők. Ezen kívül több házalapot és egy kutat is találtak ebből a korból. Két lelőhelyen több mint 20 szarmata sírt tártak fel, melyek egy része ki volt rabolva, a többi sírban viszont jelentős mellékletek voltak a halottakkal együtt eltemetve. A sírok mind dél-északi tájolású, háton fektetett csontvázas sírok voltak. Néhol sikerült megfigyelni a halotti leplet; egy sírnál deszkakoporsó maradványai is előkerültek.

A sírok többsége női sír volt. A női sírok között egynél a szoknyát, kettőnél pedig a nadrágot varrták ki gyöngyökkel, melyek segítségével a korabeli viseletet tudják rekonstruálni a szakemberek. Általános volt a sírokban a ruhakapcsoló tű, más néven fibula, melynek segítségével a felsőruhát fogták össze. Volt olyan sír, melyből több is előkerült. Minden sírban volt kés, melyet a halottak magukkal vittek a túlvilágra, ez a mindennapi viseletükhöz tartozott.

Két sírban bronzból készült tükröt is találtak, mely a halott piperekészletéhez tartozott. A bronzból készült tükröt kifényezték, ezért a fényt vala-

[1] Magyar Régészeti Topográfia Szarvasi Járás, Akadémiai Kiadó Budapest, 1989.

Békésszentandrás, Tanyák alatti dűlő, a Mrena-tanya lelőhelyen talált 4. sír részlete. A csontváz jobb vállánál látható a bronzból készült tükör.

mennyire visszaverte, így tudták tükörként használni a hölgyek abban az időszakban, mikor még a foncsorozott üveget nem találták fel.

Különleges sír volt a Békésszentandrás, Benda-tanya lelőhely 96-os sírja (lent), melyben egy fiatal szarmata lány földi maradványai feküdtek A sírból előkerültek a derékon viselt bronzlemezből készült övveretek, övcsat, valamint egy bronz lemezekkel és gyöngyökkel kivarrt kis tarisznya, melyben a piperekészletét tartotta. A bronz készlet állt egy körömvágó csipeszből, egy körömtisztító tűből és egy kis fültisztító kanálból. A csontváz lábánál, a sírba eltemetett edénymelléklet mellett feküdt a fiatal lány tükre, valamint egy csontból készült fésű is.

Nagyon érdekes és ritka lelet került elő a Békésszentandrás, Mrena-tanya lelőhelyen a 6. sírból (kép a következő oldalon). Itt egy női sír lett feltárva, a halott szoknyáját 360 üveggyönggyel varrták ki. A sírban bronz fibulákon, késen, római pénzen és edénymellékleten kívül egy bronzból készült tűtartó is előkerült, mely nagyon ritka a magyarországi szarmata sírokban.

A szarmatákon kívül avar emlékek is kerültek a felszínre. A feltárás során két ház, több gödör, két kút került elő, valamint két sírt is találtak, melyeket a Kr. u. 6–7. századra lehet keltezni. Mindkét sír fülkés volt, és úgy alakították ki őket, hogy megásták a síraknát, majd egyik rövidebb oldalába ferdén lefele egy fülkét alakítottak ki, ebbe helyezték a halottakat.

Békésszentandrás, Benda-tanya, 96. sír.

Békésszentandrás, Tanyák alja-dűlő, Mrena-tanya, 6. sír. A tűtartó az 5–6. számmal jelölt.

A Benda-tanya lelőhelyen feltárt 132. sír jelképes sír volt, a mellékletként eltemetett edényen, valamint a két kengyelen és egy zablán kívül nem volt a sírban semmi. Halottat nem temettek el a sírba. Ugyanezen lelőhely 87. sírjában (lent) már volt egy férfi csontváz, de sajnos, a sírt kirabolták. A sírban megfigyelhettük a rablógödröt, melynek segítségével a rablók a halott felső testéig leástak, és az ott fekvő értékeket elrabolták. Ezzel együtt a halott felső testét teljesen összebolygatták, a koponya sem került elő. A feltárás során a halott rönkfa-koporsójának a nyomai is megfigyelhetőek voltak. A halott övén egy vadásztőr lógott, lábánál egy szürke, korongolt, kiöntőcsöves edény állt. A csontváz és a koporsó felszedése után igazi meglepetés érte a régészt. A koporsó alól előkerült a halottal eltemetett két kengyel, egy zabla, valamint egy több mint 80 darab aranyozott bronz lószerszámveretből és 8 darab aranyozott bronz szíjvégből álló leletegyüttes. A teljes lószerszámveretsor igen ritka a korszakból, és az, hogy ilyen nagy számban és ennyire jó állapotban megmaradtak a veretek, egyedülállóvá teszi ezt a régészeti leletet.

Békésszentandrás, Benda-tanya. 87. sír, lószerszámveretek

A rendkívül eredményes M44-es ásatás után a Múzeum munkatársai az Arborétum mellett, a Szent István Egyetem gondozásában lévő Iskolaföldek nevű területen kezdtek kutatni. Az Egyetem egy öntözési és vízgazdálkodási bemutatóteret létesít a területen, amihez egy modellcsatornát épít ki. A modellcsatorna kiépítése előtt megelőző feltárást kellett végezni a 420 m hosszú szakaszon.

Szarvas 1. lelőhely, késő-újkőkori sír

A feltárás alatt főleg a Kr. e. 5.000 környékén itt élt késő-neolitikus Tiszai kultúra leletanyagát sikerült a felszínre hozni, ebből a korszakból két házrészlet, kilenc sír, több árok és gödör került elő. A kilenc Tiszai sír csontanyaga a Magyar Tudományos Akadémiára került, hogy további vizsgálatokat végezzenek el rajta.

A középső-neolitikumból is kerültek elő objektumok, egy árok és egy ház részlete. A közel 7.500 évvel ezelőtt földbe került leletanyag a késő-újkőkoriakkal egyetemben a Tessedik Sámuel Múzeumba kerül, ahol feldolgozzák őket. A középső-újkőkorba tartozó Alföldi Vonaldíszes Kerámia Kultúrájába tartozó házrészlet azért különleges, mert ebben az időszakban főként földfelszínen álló, oszlopszerkezetes házakat építettek. Ezzel szemben az Arborétum mellett egy mélyen a földbe ásott ház részletét tárták fel a múzeum munkatársai, melynek a kemencéje is a felszínre került. Az előkerült őskori ház alaprajza és felépítése további kutatásra ad okot.

A késő-újkőkorból előkerült még egy házomladék is. A sárból tapasztott falú ház oldala a ház leégésekor beomlott, és maga alá temette az ott álló kerámiákat. Az omladék keleti részét sajnos az eke elvitte, ezért tovább nem tudtuk bontani. A felszínre került leletanyagok restaurálás után a szarvasi múzeumba kerülnek.

Az őskori leleteken kívül több, az avarokhoz köthető emlékanyag is felszínre került. Hat avar sír került feltárásra, melyek közül egy jelképes temetkezés volt, azaz nem temettek el bele halottat. Egy gyereksír nagyon rossz megtartású csontváza mellett csak egy vaskés és néhány bronzdarab került elő. A többi négy sírban egy férfi, három női csontvázat találtak. A férfisír egy, a lószerszámaival és edénymelléklettel eltemetett erős csontozatú férfi sírja volt. Csontozata meglepően jól átvészelte az elmúlt közel másfélezer évet.

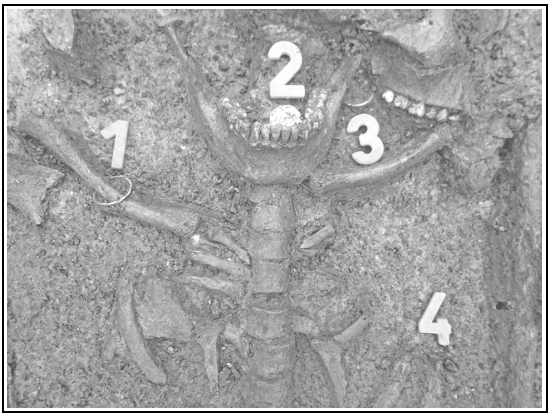

Szarvas 1. lelőhely: avar sír blanc verettel és fülkarikával

A három női sír közül kettőben megtalálták a halott lovának lószerszámait is néhány verettel együtt. Ezekben a sírokban a halottal eltemetett, a pénzt helyettesítő kis aranykorongot, úgynevezett blanc veretet találtak, míg a harmadik sírból egy bizánci aranyműves által elkészített kis csüngő került a felszínre. Az egyik sírban két arany fülkarikát is feltártak.

Összességében a 2015-ös ásatások rendkívül gazdagok voltak, az utóbbi évek legjelentősebb régészeti leletanyaga került a Múzeumba. Az elkövetkező időszak feladata, hogy a feltáráson összegyűjtött információkat a Múzeumban feldolgozzák, és kiállításon bemutassák az érdeklődő közönségnek.

Régészek munkában: a 6-os és 7-es sírok bontása

Dr. Nádor Jenő

1889–1975

A Neumann család Würtembergből származik, Magyarország újranépesítése során Aszódra kerültek, mesteremberek voltak: kékfestők. *Neumann Frigyes* hasonnevű fiának második házasságából származott az a *Neumann Károly* lelkész, aki feleségül vette a Tessedik-leszármazott *Mikolay Vilmá*t. Ebből a házasságból született *idősebb Neumann Jenő* szarvasi főgimnáziumi természetrajz tanár, *ifjabb Neumann Nádor Jenő* édesapja.

Az ifjabb Neumann Nádor Jenő 1889. október 19-én született, anyja *Koren Emma*, akit kilencéves korában elveszített. Alsó iskoláit és a főgimnáziumot Szarvason végezte. A Budapesti Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán történelem-földrajz szakon szerzett tanári, majd 1912-ben történelemből bölcsészdoktori oklevelet. Doktori disszertációját *Dumouriez*-ról[1] írta. Szarvason kapott tanári állást. 1915-ben kötött házasságot *Kutlik Ilonáv*al (*Kutlik Endre* gimn. tanár és *Mihályfi Etelka* lányával). Két fiúgyermekük született. 1939-től 1948-ig, nyugállományba vonulásáig igazgatóként működött.

Tanári és igazgatói tevékenysége mellett kedves szaktárgyában, a történelemben fejtett ki kutatói tevékenységet. 1922-ben Szarvas újratelepítésének 200. évfordulója alkalmából az elöljáróság megbízásából megírta Szarvas nagyközség történetét. Ezt követően érdeklődése Tessedik Sámuel munkássága felé fordult *(Tessedik Sámuel élete és munkája, Szarvasi nevezetességek, Az ország papja Szarvason, A hitszónok és a tanár, A magyar falu munka megalapítása, Tessedik Sámuel önéletírása – fordítás)*. Megírta szeretett iskolájának történetét *A szarvasi ágostai hitvallású evangélikus Vajda Péter Gimnázium története* címmel. Tanári, igazgatói, történészi munkáján kívül tudományos előadásokat is tartott az MTA megbízásából.

Ezek mellett a könyvtár őreként rendezte a gimnázium 30 000 kötetet is meghaladó könyvtárát, elkészítette annak jegyzékét, a híres, máig használt Nádor-jegyzéket.

1944 novemberében kérelmére engedélyezték a gimnáziumban a háború miatt szünetelő tanítás újraindítását. 1948-ban nyugállományba helyezték. Bár látása megromlott, szelleme friss maradt. Utolsó írásában *A mi nagycsaládunk* címmel állított emléket iskolájának, volt tanárainak. (*Kiadatlan.*)

Posztumusz festett olajportréját 2015-ben, halálának 40. évfordulóján helyezték el a Vajda Péter Ev. Gimnázium tanári arcképcsarnokában.

Szerkesztette: Pécsváradi Antal

---

[1] Domouriez (1739– 1823) Franciaország tábornoka a francia forradalom és a koalíciós háborúk idején.

Dr. Nádor Jenő – volt diákjai szemével

Dr. Bogár Imre, *az iskolai Bogár-díj alapítója*

„Pontos tudást kívánt, nagy fegyelmet tartott. Történelemóráin mindenkinek figyelnie kellett, ez a figyelem az izgalomtól nem is hagyhatott alább. Volt amikor háromszor is feleltünk egy órán. Vagy új anyagot kívánt tőlünk szóról szóra, vagy összefoglaltunk. Nagyon sokat ismételtünk, s akkor is szöveghűséget kívánt, ami nagyobb egységek ismétlésénél nem kis feladatot jelentett. Ezt a tárgyat senki sem vehette félkézről, de örültek is az egyetemeken a szarvasi diáknak."

Dr. Körösfalvi Pál*, a Békés Megyei Tervező Vállalat ny. igazgatója*

„A fegyelem és szigor, ami akkor ijesztőnek tűnt – szívünk mélyén talán akkor is éreztük, de ma már tudjuk –, tele volt emberséggel. A fegyelem jó eszköze volt a kötelességek komolyan vételének, a tisztelettudó magatartásra nevelésnek."

Sztrehovszki Zsuzsa, *ny. középiskolai tanár, volt iskolai könyvtáros*

„Az 1940-es években mint kisdiáknak volt igazgatóm dr. Nádor Jenő. Alakja, az iskola – elsősorban általa teremtett – szelleme, légköre ma is mélyen bennem él. A világ azonban sokat változott azóta. Ma lehet vitatkozni szigorú pedagógiai módszereiről, itt-ott politikai nézeteiről is, de sokoldalú, eredményes munkássága el nem vitatható, annak ellenére sem, hogy korai nyugdíjazása miatt pályája kettétört.

Iskolájának kiemelkedő diákja volt, s szolgálta tanárként, igazgatóként és könyvtárosként is. Több évi nehéz és szemrontó munkával egyedül, senki segítségét nem véve igénybe, elkészítette a könyvtár nyomtatott, tudományos szakkatalógusát. Az 1930-as években rendezett könyvtár ma védett, muzeális. Rendszere egyedülálló, mert feldolgozásánál egy régi, ma már nem használt (Hinrisch-féle) módszert alkalmazott.

A könyvek katonás sorrendben állnak a római számokkal jelölt szekrények polcain. Felbecsülhetetlen értékű régi anyagának leírásához, ismertetéséhez elengedhetetlen volt a klasszikus nyelvek (görög, latin, héber), irodalmak, kultúrák ismerete, és Nádor Jenő ezeknek is birtokában volt. Katalógusa, a Nádor-féle jegyzék ma is kézikönyv, leírásai hibátlanok. Ő maga erről így ír a *Diákemlékeim* című kéziratban maradt munkájában: *Mikor hetedikes koromban először léptem be oda, nem is sejtettem, hogy a végzet valaha nekem fogja kijelölni ezt a gyönyörű feladatot, melyet eddig minden új könyvtáros kitűzött maga elé, de egy sem valósította meg.*

Féltett könyvtára megőrizte azokat a gondolatait is, melyeket nyugdíjas éveiben – vészesen romló látással – a Pankotai Állami Gazdaság éjjeliőreként dolgozva rótt fel a gazdaság által kiselejtezett iratok, cetlik hátlapjára."

Lejegyezte: Medgyesi Györgyi ny. középiskolai tanár

Ruzicskay György
1896–1993

Az idén – augusztus 16-án lesz születésének 120. évfordulója. Amikor e sorokat írom – 2016. január 31-én – emlékezem meg halálának 23. évére is azzal, hogy elmegyek a szülőházához és a sírjához. Egyedül! Az életútjának kezdetéhez és végéhez: a közte eltelt 97 év előtt tisztelegni. Egy-egy szál virággal, ami nem lehet más, mint a rózsa, ősi családnevének magyarra fordítása.

Famíliánknak szájhagyomány útján továbblépő anekdotája az az eset, amikor néhai dédnagyapám, *Demeter István* bognár és kocsigyártó mester dédnagyanyámat, *Ruzsicska Judit*ot próbálta valami elkövetett vétke miatt nagy ölelgetések közepette kiengesztelni, azt mondta neki: *„rózsácska, rózsácska, de illatos növényt szakítottam”*. (Persze ez tótul sokkal jobban hangzott.) Bizonyságul a fordítás helyességére – a nevükre utalva – nemesi címerükben is egy rózsa van. Így tehát az sem volt véletlen, hogy az alkotóház kertjében édesapám kertészetéből származtak a rózsatövek, *Etelka néni* nagy örömére, aki a tövén szeretett gyönyörködni a virágszálakban. Nehezen lehetett meggyőzni arról, hogy le kell vágni, és bevinni a vázába, akkor fog szép új hajtásokat hozni.

Visszaemlékezve kapcsolatunk mozaikjaira, a legkorábbi élményem egy véletlen találkozás volt. Ez az Erzsébet-ligeti alkotóház kapujában történt. Elsős gimnazista lehettem (1966), amikor a ligetben csavarogva megláttuk a házuk előtt álló francia rendszámú, fekete Citroen Pallast. Abban az időben nekem ez volt az autók autója (hozzáteszem a francia államelnöknek is). A vendégeiket kísérték ki, amikor mi szájtátva csodáltuk ezt a műszaki remeket. Gyuri bácsi persze nem ismert meg, mégis elintézte, hogy beülhessünk egy percre, és megtapasztalhattuk, hogy miként emelkedik fel a karosszéria a földről a pneumatikus rugózásnak köszönhetően. Felejthetetlen volt. De a gesztus is Gyuri bácsi részéről.

Később azután már a művészete is rabul ejtett. Találkozásaink – miután hazakerültem Szarvasra (1977) – sűrűsödtek, és új dimenziót nyertek.

Levétel a keresztről

Nyaranta egy-egy vizit rendszeressé vált. Délutáni teameghívás náluk, vacsora meghívás nálunk. Figyelmesen végignézte könyvtáram – főleg a képzőművészeti tartalmú könyvek érdekelték, azon belül is a müncheni tanuló éveinek idejéből származóak. Megmutatta azokat a festőket, szobrászokat az 1920-as évek közepéről, akiket személyesen is ismert. Természetesen a falon függő képek sem kerülték el a figyelmét. Legnagyobb csodálkozásomra egy nevesincsen művész grafikája tetszett neki legjobban (valahol egy padláson találtam), ami egy aktot rajzoló művészt ábrázolt allegorikusan, ahogy a művész szinte összeolvad modelljével. „Na ez tudott rajzolni!" – mondta.

Persze beszélgetni az ősökről, a rokonságról, régi dolgokról édesapámmal és nagybátyjával, *Demeter Pál*lal tudott, aki kortársa is volt. Egy ilyen beszélgetésen tudtam meg, hogy a mi águnkat az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban való részvétele miatt ítélték teljes vagyon- és jószágvesztésre: hiszen a rózsási tanyájukon folyt a huszárok kiképzése. Gyuri bácsi ága pedig egy szívességből aláírt váltó miatt lett szinte földönfutó. De szó került a közös ős: Ruzsicska György „hőstettéről", amiért a *karakán* előnevet kapta a szarvasi néptől. Történt egyszer, hogy szántás közben eltört lába rosszul forrt össze, és sántított rá. Ez annyira bántotta önérzetét, hogy egy szekér küllői közé téve, a kocsit elindítva, újra eltörte saját magának. És ezt még egyszer megismételte. 1855-ben kolerában hunyt el, *Placskó István* tiszteletes temette.

Szeretett mesélni, mi meg hallgatni. Figyelmen kívül tudta hagyni Etelka néni indulásra biztató szavait, ha jól érezte magát.

Egy alkalommal dedikáltattam vele a Fantasztikus utazás első kötetét- A dedikáció így szólt: *„Szeretem azokat, – s így Demeteréket is, – akik szeretik a könyveket és ezen keresztül a szellem utazását! Sok szeretettel: Ruzicskay György"*. Néha ajándékba kaptam tőle dedikált alugrafiát[1], kisebb pasztellképeket.

[1]Alugrafia: aluminiumlemezre készített rajz, amely alkalmas sokszorosításra.

Etelkánál lehetett vásárolni. Igazán nem is tudta (vagy nem érdekelte) a pénz értékét. Egyszer felajánlotta, hogy feleségemről készít egy portrét. Örökké bánni fogom, hogy nem váltottam be, pusztán álszerénységből.

Formabontó, nem szokványos személyes megemlékezésem nem lenne teljes, ha a jövőről – a feladatokról –, a kötelességekről nem ejtenék szót. 2013-ban *Roszik Gábor* (szarvasi származású) gödöllői evangélikus lelkész felkérte a Ruzicskay György Közalapítványt, hogy a művész halálának 20. évfordulójára rendezzen egy kiállítást a Tessedik Galériába Gödöllőn. A Kuratórium örömmel tett eleget felkérésének, hiszen Roszik Gábor nagy tisztelője és segítője volt a művésznek. Ő adta ki újra a Tessedik Albumot, és bevételét az Anyamentő Alapítványba helyezte.

Erre az alkalomra egy emlékfüzetet jelentetett meg a Ruzicskay Közalapítvány. Összefoglaltuk, mi történt az elmúlt 20 év alatt. Hogyan sáfárkodunk a hagyatékkal, milyen kiállításokat rendeztünk; pert nyertünk a magát örökösnek gondoló kanadai rokonnal szemben; eladtunk és vásároltunk; befektettünk és tataroztunk, azaz: életben tartottuk a ránk bízott értéket.

Az alapítványt 2013-ban megszüntették, és beolvasztották a Tessedik Sámuel Múzeumba. Az idő telik, a hagyaték erodálódik erkölcsi és fizikai értelemben is. A művész neve kopik, néhány év, és már senki sem fogja tudni azt mondani: személyesen ismertem a művészt.

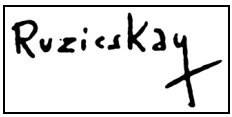

A Közalapítvány terve az volt, hogy az idén – születésének 120. évfordulójának évében – egy nagy, gyűjteményes életmű kiállítást rendez, és annak képanyagából egy művészi reprezentatív albumot ad ki. A kiállítás megrendezését a szarvasi származású *Réti László*, Budapesten élő galériatulajdonos őszre vállalná. Idő még van, de vajon akarat van-e? Bízva abban, hogy mire ezek a sorok a Szarvasi Krónikában megjelennek, már a lázas előkészületek folynak – képek kiválasztása, a kiállítás megtervezése, a beharangozás, a szponzorok gyűjtése stb. És akkor októberben egy hónapon át újra látja Budapest és a világ művészetszerető és értő közönsége: kit adott Szarvas az egyetemes kultúrának!

Dr. Demeter László

Tóth Nándor

Hamuban sült pogácsa

Néhány kép gyermekkoromból

Fontos-e, hogy gyermekkorunkban milyen hatások érnek bennünket? Fontos-e, hogy ezek az élmények egy életre szóló ösztönzést jelentsenek emberi fejlődésünkben, erkölcsi tartásunkban? Fontos-e, hogy milyen az otthonról magunkkal hozott útravalónk, „hamuban sült pogácsánk", amelyből egész életünkben táplálkozunk?

Nekem szerencsém volt. Gyermekként sokszor találkozhattam *Ruzicskay Gyurka bácsi*val és halk szavú feleségével, *Etelka néni*vel. A festőművész és pályájának gondos segítője, gondozója, kimondott és kimondatlan gondolatainak őre és lelkes megvalósítója, abban az időben a „nagyvilág" és a „művészet" csodáját jelentették nekem.

A hatvanas években tért haza a házaspár Párizsból. Életük sajátos háromszögben zajlott Párizs, Budapest és Szarvas között. Tátott szájjal hallgattam örömmel nyújtott beszámolóikat a külhoni tapasztalataikról, amelyek az akkori elzárt világunkban valóságos csodának tűntek. Az addig számomra ismeretlen művészélet szabadsága és sétapálcás képviselője, gondolkodásmódjának nyitottsága lenyűgözött.

Maga a művészi pálya indulása is mesébe illő volt, hiszen ő gyalog és kerékpárral, pénz nélkül indult el egy alföldi mezővárosból Münchenbe, hogy ott az akadémián, ismeretlenül bekopogtasson, hogy tanulási vágyát kifejezze. Megdöbbentett, hogy minden nélkülözést vállalt azért, hogy annak élhessen, amit igazán szeretett, és igazán akart csinálni. Ha mindezt olvasom valahol, talán romantikus mesének gondolhattam volna, de ott ültem egy szobában vele. Elcsodálkozhattam hihetetlenül domború koponyáján és dús szemöldökén. Szemének pajkos csillogása, hangjának cseppet sem tolakodó, de nem is túlzottan visszafogott kellemes zengése, és az, hogy bármit megkérdezhettem tőle, a hitelesség megcáfolhatatlanságát jelentette.

Az Erzsébet-ligetben, ahol az egykori csőszház alkotóházzá lépett elő, valóságos néprajzi múzeumba csöppentem. A falak telis-tele voltak – az akkor még nem divatból összegyűjtött – népi eszközökkel, számomra sokszor talányos tárgyakkal. Különösen tetszettek azok a borotvatartó dobozok, amelyeket kezembe adott Gyurka bácsi: Na, Nándi, ezt nyisd ki! Az egykori fafaragó furfangja kifogott rajtam mindaddig, amíg a titkot meg nem osztotta velem.

Amikor a felnőttek beszélgettek, én a műterem falán lévő képeket nézegettem. Akkori kedvencem az a két portré volt, amely két idős, szakállas

férfit ábrázolt. Az egyik szemében ott ült a megtörtség, a hosszú élet minden gondja, a másik lehajtott fejjel is ugyanezt sugallta nekem, és mintha hallani véltem volna nehéz szuszogását is. Mindkét grafika annyira élethű volt, hogy hosszú percekig nem engedett tovább lépnem.

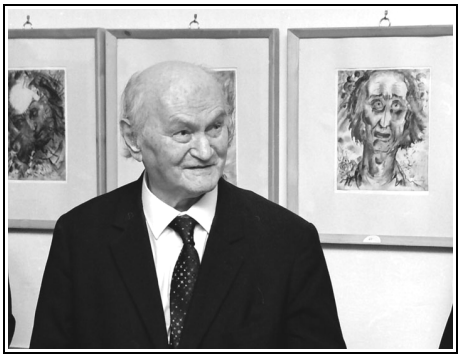

Volt egy olajfestmény-kedvencem is, amely egy szarvasi parasztembert ábrázolt jókora bajusszal. Arra már nem emlékszem, mi volt az alkotás címe, de arra igen, hogy némi alkoholos állapotot rögzített. Mindig visszatértem ide is, ahányszor csak ott jártam. Nemcsak azt láttam, hogy ez a bácsi kicsit pityókás, de szinte éreztem a pálinka szagát.

Zenei tanulmányaimat érdeklődéssel követték. Én meg a zenei tárgyú képeket. Egyszer megmutatta nekem Gyurka bácsi a *Liszt Ferenc*ről készített grafikai sorozatát. A *„Magyar rapszódia”* című nagyon-nagyon megtetszett. Liszt zenéje egyébként is lenyűgöző hatással volt rám. Úgy tízéves lehettem, amikor a lemezjátszó előtt hadonásztam – akkor ezt vezénylésnek neveztem – a *Les Preludes*-öt hallgatva. Ez a játék annyira tetszett, hogy sokszor megismételtem más Liszt-művekkel is.

Amikor Debrecenben tanultam a szakiskolában, akkor kaptam meg ajándékba a mestertől az egyik darabját a Liszt-sorozatnak: *„A zene, amit a hegyen hallani”*. Egy szerelmes lelkű, tizenhat éves ifjúnak csodálatos ajándék volt. Ettől kezdve mindig ott volt annak a szobának a falán, ahol éppen laktam, a kollégiumban épp úgy, mint későbbi albérletemben, majd a lakásomban. A sorozat tagjai pedig szépen követték első társukat hozzám, egészen a diplomáig.

Ruzicskayék széles baráti körrel rendelkeztek a művészvilág több területéről. Amikor Pesten vendégségben voltam náluk, elvittek ebédelni a Fészek Klubba. Nagy meglepetéssel tapasztaltam, hogy olyan színészek, akiket addig csak a moziban, esetleg a TV-ben láttam, milyen szeretettel üdvözölték őket, ki közelről, bensőségesen, ki egy kézmozdulattal távolról. Egy egészen más természetű szenzáció emléke is fűződik ehhez az ebédhez, ami a mai fiatalok számára tudom, hihetetlen: akkor – tizenöt évesen – ittam életemben először Coca-Colát! Előtte csak filmeken láttam, és el sem tudtam képzelni – korosztályom tagjaival egyetemben –, milyen lehet az a különleges valami, amit lépten-nyomon a filmsztárok kezébe adtak a rendezők. Akkor kizárólag a legelegánsabb fővárosi éttermek különleges csemegé-

jének számított még nálunk. Roppant módon ízlett, kíváncsivá is tett: vajon a második üveggel is ugyanolyan?

Zenészek is tartoztak e baráti körbe. Így jövendő szakmám néhány nagy egyéniségét is megismerhettem közvetve, vagy közvetlenül. *Kadosa Pál*t, a kiváló zongoraprofesszort és zeneszerzőt, *Friss Antal*t, akinek pedagógiai munkáit a mai napig használom saját tanári munkámban. A legnagyobb lehetőség elől azonban gyáván megfutamodtam.

Szarvason járt vendégségben a régi jó barátnál, a világhírű zongorista, Liszt műveinek talán legnagyobb előadója, *Ciffra György*! Akkoriban, a hatvanas években még nem járt haza Párizsból koncertezni, mint később, hogy miért, azt most nem részletezem. Híre, sorsa, egyénisége legendává nőtt idehaza. Hívtak Gyurka bácsiék, felkínálva a találkozás, a megismerkedés lehetőségét. Addig eljutottam, hogy megláttam a virtuóz akkor csodának számító Renault 16-os típusú kocsiját a liget fái alatt, de nem volt merszem bemenni a házba.

A művészet kialakulásáról először Gyurka bácsi mesélt nekem, sok személyes élménnyel fűszerezve. Kapcsolatunk és képeinek hatása arra a képtelen merészségre ragadtattak, hogy az általános iskola utolsó évében a két végzős osztálynak én tartottam előadást *Ruzicskay György művészete* címmel. Mi több, az erről készült hangfelvételt odaadtam a művésznek.

Édesanyám, nem ritkán úgy ütemezte a fonott kelt kalács készítésének fázisait, hogy az lehetőleg még akkor is enyhén langyos és fenséges illatú legyen – az ízének kellemetességeiről, a tészta foszlósságáról nem is beszélve – amikor megérkeznek hozzánk Etelka néniék. A hatás nem maradt el, miként a bók sem Gyurka bácsi szájából: „Jolika egy művész!”

A családias kapcsolatra jellemző, ha szarvasi tartózkodásuk alatt véletlenül egy hét találkozás nélkül maradt, akkor biztosan megcsörrent a telefon. Ilyenkor Etelka néni érdeklődött aggódva: „Csak nem vagytok betegek?” A barátságot jellemzi, hogy amikor hazavittem bemutatni a menyasszonyomat szüleimnek, akkor kisétáltunk a ligetbe is.

Édesapám nagyon tisztelte Szarvas nagy szülöttét, megbecsülését és társadalmi megbecsültetését szívén viselte. Nem kevés szerepe volt abban, hogy a csőszházból előbb egy fokozatosan táguló műterem, később kiállítóterem, végül múzeum lett.

A mester, halála után – felesége egy hónap múltán követte őt – Szarvas városra hagyományozta az alkotóház kincseit, hogy ezzel is gazdagítsa azt a helyet, ahonnan elindult, kifejezze köszönetét és háláját azokért a gyermek- és ifjúkori élményekért, amelyekből hosszú és sikeres pályája során táplálkozott.

Nekem szerencsém volt. A családi környezet sok mindent megadott. Édesanyám hihetetlen szorgalma és szigorú jószívűsége, apám akácot megszégyenítő szívóssága és jószívű szigorúsága itt él bennem. Anyám féltő szeretete – „légy óvatos, fiam, ne tedd…”–, apám ösztönző biztatása – „ha komolyan gondolod, tedd meg…”–, ma is kíséri lépteimet. Gyakran ezt hallottam édesanyám szájából: „Lajos, pihenned kellene, hagyd már abba a munkát, elmúlt éjfél!” Amire a válasz rendszerint valahogy így hangzott: „Igen szívecském, csak még ezt a témakört befejezem.” Akkor nem tudtam, csak éreztem, mindkettőjüknek igaza van. Nem tudhattam még, hogy az élet folyton ismétli önmagát…

Ma már kezdem sejteni miért áldozta életének húsz évét apám egy nagy elől, *Tessedik Sámuel* munkásságának kutatására, feltárására. Ma már tudom, a történész és kutatásának „tárgya” között olyan magas szintű szellemi, erkölcsi, etikai rokonság állt fent, amely csak a munka elvégzése után engedélyezte apámnak a pihenést… Ez a kötelék megdöbbentő azonosságokat mutat tevékenységük, gondolati gazdagságuk, a cél iránti feltétlen alázatuk és odaadásuk, az újért vállalt bátor kiállásuk, megpróbáltatásaik, harcaik között.

Amikor halottak napján kisétáltunk a temetőbe apámmal, nemcsak a családi sírnál gyújtottunk gyertyát, hanem a néhány lépésnyi távolságra lévő nagy példakép, Tessedik sírjánál is. Ezt, apám halála óta, fiaimmal mindig megteszem.

Nyíregyháza, 2000. október 13.

Emlékezés egy földrajztudósra

110 éve született dr. Mendöl Tibor

Dr. Mendöl Tibor földrajztudósnak, egyetemi tanárnak, a földrajztudományok doktorának pályája és munkássága sok szálon kapcsolódik Szarvashoz, neve városunkban mégis elsősorban csak a szakmabeliek előtt ismert. Emlékét Szarvason nem őrzi utcanév vagy emléktábla. Pedig Mendöl a földrajztudomány kimagasló, nemzetközileg elismert művelője volt. A Mendöl Tibor Emlékbizottság, a MTA Regionális Kutatások Intézete Alföldi Tudományos Osztálya és a Magyar Földrajzi Társaság Körösvidéki Osztálya a tudós születésének 110. évfordulójához kapcsolódva Orosházán 2015. november 27-én országos tudományos emlékkonferenciát rendezett.

Mendöl Tibor 1905. május 5-én született Nagyszénáson, evangélikus pedagógus-papi családból. 1911 elejétől 1927-ig 16 éven át élt városunkban. Gimnáziumi tanulmányait is a szarvasi ev. főgimnáziumban végezte. 1927 júniusában kitűnő eredménnyel földrajz és történelem szaktárgyakból letette a tanári szakvizsgát, majd 1928-ban földrajz főtárggyal bölcsészdoktori oklevelet szerzett a *Szarvas földrajza* c. doktori értekezésével. 1927 őszén elfogadta a m. kir. Debreceni Tisza István Tudományegyetem Földrajzi Intézete által felkínált díjas gyakornoki állást. Amikor a budapesti tudományegyetem földrajzi tanszéke megürült, 1940. december 30-án az emberföldrajzi tanszékre nevezték ki nyilvános rendkívüli tanári minőségben, majd 1943 októberében nyilvános rendes tanárrá lépett elő. Ezt követően haláláig az egyetem ember- majd gazdaságföldrajzi tanszékének professzora volt.

Kutatásai eredményeként több szakkönyvet jelentetett meg, egyebek között 1963-ban az *Általános településföldrajz* c. alapművét, melyet akadémiai nagydíj és nemzetközi elismerés fogadott. Nagyszámú szak- és népszerű cikket tett közzé; egyetemi jegyzeteket szerkesztett, rádióelőadásokat tartott, könyvismertetéseket írt. Recenziói, bírálatai orientáló erejűek voltak.

1946-ban a Magyar Földrajzi Társaság elnökévé, a Magyar Tudományos Akadémia pedig levelező tagjává választotta. Számos elismerésben részesült, melyek közül csak a nagy elődről, *Lóczy Lajos*ról elnevezett emlékérmét említjük. Munkásságának elismeréseként a földrajztudományok doktora címet halála után, 1967-ben kapta meg.

E nagy küldetésű életpálya 52 évvel ezelőtt fejeződött be, amikor életének 62. évében, 1966. augusztus 21-én meghalt. Élete példaszerű tudósélet volt. Halálával egy korszak zárult le, a magyar geográfia, s különösen a magyar településföldrajz megújulásának korszaka.

Dr. Molitorisz Pál

Ruzicskay György: Kaszások

Elődeink életéből

Csapó Imréné Vaskor Anna

Egy parasztcsalád küzdelmes életútja

2. rész: Élet a tanyán

A szerző az 1. részben szüleinek ifjú éveiről ír. Vaskor Mihálynak (1897–1972) 28 éves koráig kijutott az I. világháborúból és az orosz hadifogságból. Kalandos úton tért haza Szibériából. 1925-ben kötött házasságot Demcsák Máriával (1907–1999). Négy gyermekük született. 1939-ben ismét katona lett, a mándoki katonai gyűjtőtáborba vitték kiképzésre, de korára és családjára való tekintettel hazaengedték.

* * *

Az egykori Vaskor-tanya

Édesapám a gyűjtőtáborból 1939-ben jött haza. Én ezután – ötödik gyermekként a családban –, 1940 karácsonyán láttam meg a napvilágot egy kis szarvasi tanyán, amely az Endrődi és a Berényi út háromszögében épült. Már nincs meg a tanya, de az 1960-as években készült térképen még Vaskor-tanya néven szerepel a többi, akkor még lakott tanyával együtt. Barátnőim ugyan hívtak, de én azóta sem mentem arra a helyre, ahol állt. Nem akarom látni a semmit. Az idő halad, az élet megy tovább, repülnek az évek.

Száll az idő, mint az álom *Az élet rögös útját járom.* *Hetvenhárom év mögöttem.* *A kenyerem javát megettem.*	*Két testvérem ment utánuk.* *Sorsunk titkos útját járjuk.* *Mi testvérek szétszéledve* *A világ négy égtáj felé menve.*
Otthon? Haza nem vár senki… *S nincs is hová hazamenni…* *Manyi veszte még ma is fáj…* *Apu s anyu is elment már.*	*Mostan gyakran elmélkedek.* *Múlton s jövőn elmerengek.* *Honnan jöttünk? Hová megyünk?* *Átutazás csak földi létünk?*

Visszatérve az előbbi gondolatmenethez, érdekes – de ahogy az a szüleim levelezéséből is kiderül – anyu aput egész életében magázta, viszont apu tegezte anyut. Mikor gyerekként rákérdeztem, azt mondták, hogy ők így szokták meg. Talán a 10 év korkülönbség volt az oka? Nekünk, gyerekeiknek ez igen furcsa volt.

Azt mondják, az ember a barátait megválaszthatja, a rokonait nem. Szerintem a „lélek” maga dönti el, hová akar megszületni. Én ezt a családot választottam, ezt az apát, ezt az anyát, ezeket a testvéreket. Nem bántam meg a mai napig sem. Amikor megszülettem karácsony első napján délelőtt 10 órakor, az egész család nagyon örült jöttömnek. Az akkor két és fél éves *Zsuzsi* testvérem büszkén, dicsekedve újságolta keresztszüleinek: „Bizony mi már öten vagyunk!”. A szüleink nagyon szerettek bennünket. Oda nem adtak volna senkinek semmi kincsért, pedig az öt gyerekük közül hármunkat – *Jucit*, Zsuzsit és engem – örökbe akart fogadni három család is. Azt éreztem, ha le tudtak volna mondani rólam, akkor nem is vagyok igazán fontos nekik. Nem is szeretnek igazán. De nem adtak örökbe, mert igazán szerettek. Bár anyagilag biztosan mindenki jobban járt volna.

Ezerkilencszáznegyven hideg telén, *fagyos december huszonötödikén,* *Szarvason láttam meg a napvilágot.* *családom egy kicsiny tanyán lakott,* *Karácsony volt, a szeretet ünnepe.* *Elmúlt már a hideg télnek közepe.* *Kint zimankó, a szél hordta a havat.* *Bent melegség, szeretet, öröm fakadt.*	*A családban már négy gyermek létezett,* *mikor én, az ötödik megérkezett.* *Kicsiny szobánkban volt nagy sürgés-forgás,* *mindenki tett-vett, sírt a kicsi pólyás.* *Első ruhácskám a drága Manyi varrta,* *pettyes kendőjéből gyorsan ki is szabta.* *De kár, hogy befejezte már földi életét…* *Szeretném most megcsókolni mindkét kezét.* *Budapest, 2003. január*

De az élet nemcsak anyagi javak gyűjtéséből áll. A lélek nyugalma, békéje sokkal fontosabb. Az én szememben a mi családunk összetartozást jelentett. El nem tudtam volna képzelni soha, hogy apu otthagyja a családját egy másik néniért, vagy anyu egy másik bácsiért. A családunk együvé tartozása szent kötelék volt számomra. 4–5 évesen naivan azt hittem, ez mindig így lesz, ahogy a mi családunk akkor élt. Eszembe jutnak most a meghitt gyermekkori karácsonyok. Azok emléke, hangulata felejthetetlen maradt számomra, olyan gyönyörű volt. Mi – Zsuzsival, a testvéremmel – apró, saját készítésű tárgyakkal, rajzokkal ajándékoztuk meg szüleinket, testvéreinket. Nem az anyagi érték volt a fontos a mi családunkban ajándékozáskor, hanem az örömszerzés.

Emlékszem egy kedves esetre, ami akkor történt, amikor 6–7 éves lehettem. Legidősebb nővérem, a drága *Manyi* nagy igyekezettel kötött egy kis piros kardigánt karácsony előtt. Rajtam próbálta. Kérdeztem tőle, kié lesz. Azt válaszolta, hogy egy idegen kislányé. Bevallom, nagyon rosszul esett, hogy idegen kislány számára köti, amikor itt vagyok én is, a testvére. Aztán eljött a várva várt karácsonyest. Kíváncsian bontottam ki az én ajándékomat. Legnagyobb meglepetésemre ott volt a kis piros kardigán. Szívemet

melegség öntötte el, amikor megvilágosodott előttem, hogy hiszen az az „idegen kislány” én vagyok, akinek ez a kis piros kardigán készült. Még most is könny szökik a szemembe, ha felidézem azt a karácsony estét.

Tanyasi gazdálkodás, a kétlaki életforma

A nádfedeles tanya a zsúpfedeles melléképülettel

Szüleim tanyán laktak, a Nádas-dűlő elején az V. külkerület 177. sz. alatt. Ez az Ószőlő végétől nem messze volt, az endrődi és a berényi kövesúttól kb. azonos távolságra. Az 1863-ban készült tanyánk vályogból épült, nádfedeles, 26 m hosszú. A szoba kicsi volt, de a kamra hatalmas. Kellett is a sok terménynek. Szüleim, parasztemberek lévén, gazdálkodtak a 13 és fél hold földjükön. Nem volt valami jó föld, egy része ráadásul szikes talaj. Ott aztán nem termett meg más, csak valami fehér, lapos borsóféle. Az abból főzött levest különös, kesernyés íze miatt végképp nem szerettem.

Különféle állataink voltak: lovak, ökrök, tehenek, sertések, birkák, kecskék, házinyulak. A baromfiudvarban tyúkok, libák, kacsák, gyöngytyúkok, pulykák, pávák sereglettek.

Két szép lovunk volt. Az egyiknek a nevére is emlékszem, Mancinak hívták. Az olyan szelíd volt, hogy gyerekkoromban, négyévesen lovagoltam is rajta. No, igaz az túlzás, hogy lovagoltam, csupán apu ráültetett az istállóban. Az oroszok elvitték a két lovunkat a kiscsikóval együtt 1944 őszén a II. világháború befejezése táján. Az úgy történt, hogy jött két orosz katona a szomszédból, *Matusikék*tól, mert ott voltak elszállásolva. Mondták apunak, fogja be a lovakat a kocsiba, és vigye el őket. Persze, hogy teljesítette a parancsot. Ki mert volna fegyveres katonával szembeszegülni? Anyu még kis elemózsiát is csomagolt apámnak az útra, hiszen nem tudta hová megy, mikor jön vissza. Egy kis idő múlva édesapám szomorúan ballagott haza a kis kockás batyujával a kezében. Elmondása szerint egy idő után pisztolyt fogtak rá, leparancsolták a kocsiról, és elhajtottak. A kiscsikó is odalett. De legalább apu életét meghagyták. Soha többé nem volt saját lovunk. Ezután egy, esetleg két lovat béreltünk.

Az igazsághoz tartozik az is, hogy nekünk meg két ökröt kordéval együtt hozott egy román katona, hat pulykát kért érte. Oroszul beszélt apuval, így megértették egymást. Kit tudja, kitől hozta az ökröket? Biztosan sajnálta a

gazdájuk, mint apám a lovait. Ilyen szomorú, igazságtalan dolgok történtek a háború idején.

S hogy mit termeltünk? Mindenfélét: kukoricát, napraforgót, kalászosokat, cirkot, lucernát, cukorrépát, lent, kendert, repcét, koriandert, dohányt. Emlékszem, milyen gyönyörű volt, mikor virágzott a len. Olyan volt, mint egy nagy világoskék lepel.

A konyhakertünkben is minden megtermett a krumplitól a dinnyéig. Felsorolni is hosszú lenne. Egyszer még 10 kg-os görögdinnyénk is termett. Mi télen is ettünk dinnyét, mert a kamrában elállt a búzában.

Kukoricatörés

A napraforgótábla szélén

A tanyánkat akácfák övezték. A kertünkben sokféle gyümölcs érett: alma, körte, szilva, meggy, birskörte. Az udvaron eper, diófa, szőlő, naspolya, mogyoró. Még egy fügefánk is volt, tulajdonképpen cserje. Télen – hogy meg ne fagyjon – apu lehajtotta az ágait, és földdel takarta be tavaszig. Ebből a fügefából elültettek egy vesszőt Dombegyházán. Megeredt, gyönyörű bokor lett belőle, azóta is ott terem apu egyik unokájának udvarán. Évente akár 1,5 kg termést is hoz.

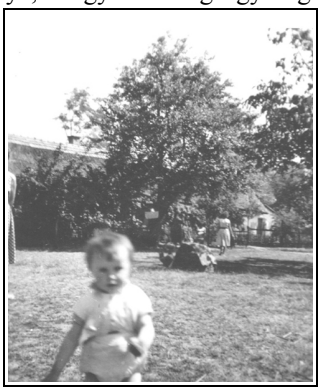

Az udvaron az eperfa, a gyerekek kedvence

Azt lehet mondani, hogy önellátók voltunk. A boltban eceten, són, cukron, gyufán és petróleumon kívül mást nemigen vettünk.

A tanyánk madárdaltól volt hangos. Veréb, galamb, gerle, sárgarigó, cinke, fecske, harkály, szarka, búbos banka, kuvik, de még varjú is otthonra talált nálunk. A verebek, galambok és a kuvik a padlásokon tanyáztak. Télen a

baromfik etetésekor a galambok és a verebek is ott csemegéztek. A rigók és cinkék a bodzafák sűrű, lombos koronáiba rakták fészküket. A cinkék növényi rostokból épített mesteri fészke felfüggesztve lógott, oldalt lefelé irányuló bejárati nyílással. A gerle fészke viszont néhány gallyból álló igen egyszerű tákolmány volt, amit tollal bélelt ki. Csoda, hogy a tojások ki nem pottyantak belőle. Előfordult, hogy egy nagyobb szél le is fújta az egész fészket. A pompás tollazatú harkály a kút melletti gödör partján álló fűzfa odújába rakta a világoskék tojásait. Egyszer még egy varjúpár is hozzánk költözött. Egy magas akácfára rakta nagy gallyfészkét, melyet még tetővel is ellátott tüskés ágakból.

„Szerelőműhely" a tanya udvarán

A Vaskor szülők a kiskertben

Amikor édesapám szántott, utána kellő távolságban a fején szétnyíló tollbóbitájú búbos banka szedte a barázdából a kukacokat, hernyókat. De hogy hol fészkelt? Azt nem sikerült kifürkésznem. Talán valami faodúban… Színpompás küllemét tekintve könnyedén felveheti a versenyt távoli tájak tollas csodáival. Nagyjából rigó nagyságú. Teste sárgás rozsdavörös. Evezőtollai pedig fekete-fehér csíkosak. A látványos, felmereszthető tollbóbitáját alkotó tollak hegye is fehér-fekete. Vonuló madár. A telet Közép-Afrikában tölti. Nem csoda, hogy búbos banka lett a 2015. év madara a Magyar Madártani Egyesület által kiírt közönségszavazás alapján. Csak érdekességként jegyzem meg, hogy Izrael nemzeti madarának választotta néhány évvel ezelőtt.

Nem leltem meg soha a fekete, fehér, zöldes csillogású, hosszú farkú szarka fészkelőhelyét sem. Lehet, hogy a szomszédban fészkelt? Meglehet, ugyanis a két kert szinte összeért. Ott nem bóklászhattam.

A fecskék az istállóban és az eresz alatt fészkeltek. Röptükben fogták el rovarzsákmányukat. Éhes fiókáik sárga csőre mindig tátva volt. A fecske-

szülők alig győzték hordani nekik az ennivalót. Gyerekkoromban megfigyeltem, hogyan tanítja repülni fiókáit a fecskemama. Közben persze elbújtam. Először az istállóhoz legközelebbi hatalmas, fehér eperfára szállt. Onnan az udvar közepén álló diófára, s odahívta őket. Olyan is előfordult, hogy a rövid táv is hosszúnak bizonyult egy-egy fióka számára, s bizony lepottyant olykor a földre is.

A bátyám télire madáretetőt készített. Boldogan lestük, hogy csipegetik a sárga mellénykéjű cinkék a cérnára felfűzött tepertőt, szalonnát, dióbelet a téli hóesésben.

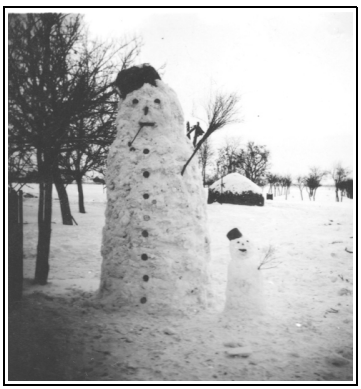

Nemcsak munkából állt az élet

A verebek csiripelése, a galambok és gerlék turbékolása, a rigók trillázása, a cinkék csengő hangú „nyitnikék” éneke, a szarka csörgése, a kuvik huhogása, a fecskék csivitelése, a varjak károgása és a harkály kopácsolása igazi virtuóz madárkoncertként zengett olykor-olykor. Akkor természetes volt számomra. Ma – 60 év távlatából is – csodálatosnak tűnik.

Szarvason a berényi kövesutat szilvafák övezték – ha emlékezetem nem csal – egészen Örménykútig. Bárki ehetett belőlük. Én is sokszor szedtem onnan szilvát, ahogy a városból gyalogoltam a tanyánkig. A 6–7 km megtétele alatt jólesett a csemegézés. Aki akart, ősszel kosárszámra szedett onnan szilvát, és lekvárt főzött belőle. Már elkerültem Szarvasról, amikor a bátyámtól hallottam, hogy kivágták a berényi út menti összes szilvafát. Bevallom, sajnáltam. Megértem, hogy jogos volt a kivágásuk, hiszen elöregedett fákról volt szó, törzsük már korhadni kezdett, veszélyes volt a közlekedés szempontjából is. Csak azt nem értem, hogy miért nem pótolták új facsemetékkel…

Tanyasi lány voltam. Életem első 14 évét tanyán éltem, természetközelben. Fák, virágok, termesztett növények és állatok, madarak közvetlen közelében. Szilvából hétfélére emlékszem. Volt kökény, ringló, sárga színű

som, piros színű som. (Ennek levele is piros volt.) Ezenkívül nagy szemű kék szilvát termő, és három olyan szilvafánk, aminek nem tudom a fajtáját. Aratáskor érett meg, és galambtojás nagyságú, kékes-lilás termése volt.

Egy másik kertünk a tanyánk déli oldalán 8 sorban 64 szilvafából és egy sornyi birskörtefából állt. Rengeteg lekvárt főztünk, ami igen nagy munka volt. A szilvát először megmostuk, majd kimagvaltuk és ledaráltuk. Nagy rézüstben főztük. A nagy, derékszögalakú fakanállal állandóan kavartuk, hogy le ne kozmáljon. Ügyelni kellett, hogy a tűz ne égjen nagy lánggal. Mi, gyerekek alig vártuk, hogy végre ciberét ehessünk. (A cibere híg lekvár, ebből készül a cibereleves.) Sokáig főztük a lekvárt, míg kellő sűrűségű lett. Édesanyám kanállal szedett ki belőle, s ha már nem folyt ki, akkor megfőtt. Volt, hogy csak éjfélre lettünk kész. Utána forrón szilkébe szedtük és csak akkor fedtük le, amikor jól kihűlt. A szilke széles szájú, öblös, kisebb cserépedény. Egy szép, világoskék színű, gyönyörű fehér mintájú szilke konyhai dísz a szekrény tetején, s egyben emlék is. A saját készítésű lekvár soha nem romlott meg. Édesanyám és nővéreim nagyon sok finomságot sütöttek és főztek belőle. A derelyéből sem folyt ki sohasem.

Juci nővérem; készen a hosszú „műszakra”

A szilvát aszaltuk is nagy, fűzfából font, lapos párszárítón. Amikor már jól megszikkadt, utána még kemencében is szárítottuk egy kis ideig. Télen ebből finom kompót készült. Édesanyám szilvát is befőzött sok más gyümölcs mellett. Az éléskamrában mindig szépen sorakoztak a befőttek. Így a családunk télen is evett gyümölcsöt.

Mivel búzát is termesztettünk, lisztünk is volt. Emlékszem, édesanyám milyen gyönyörű, magas, foszló bélű, hófehér kenyeret sütött. Egyszerre hármat, négyet is. A kamrában tartottuk a mennyezetre felfüggesztett farácson. Igaz, hétvégére kicsit szikkadt lett, de sosem romlott meg. A kenyérsütés nagy munka volt. Édesanya már hajnali 4-kor hozzáfogott a dagasztáshoz. Mire mi felkeltünk, már finom, meleg lángos volt reggelire. Az ízét még most is a számban érzem, ha rágondolok.

Vaskor nagyszüleim halálukig együtt laktak a családunkkal. Sajnos, én már nem ismertem őket, mert mire én megszülettem, ők már nem éltek. Fénykép sem készült róluk. Csak szüleim elmondása alapján tudom elképzelni, hogy milyenek is voltak.

A városban is volt nagyapáméknak háza, a Honvéd u. 417. sz. alatt. Ez a

város szélén van, a régi méntelep mögött. Még most is megvan, de az új tulajdonos a nádtetőt cserépre váltotta, az istállót pedig átalakította nyári konyhává és kamrává. Nagyszüleim télen beköltöztek a városi házba. Csak a férfiak jártak ki a tanyára ellátni a jószágot, nagyapám és apám. Bevitték a szobába a satupadot, és ott barkácsoltak napközben. Ugyanis csak ott melegített a jó búbos kemence. Vaskor nagyapa amellett, hogy jól gazdálkodott, ügyes barkácsoló is volt. Okos ember hírében állt. Dolgos, jómódú ember volt, kb. 48 hold földjén gazdálkodott. Béreseket is alkalmazott, hiszen ennyi föld megműveléséhez a két fiával együtt is kevésnek bizonyult. Vaskor nagymama a temérdek háztartási munka elvégzésére a két lánya mellé felfogadott szolgálólányt is. Gyermekeik házasságáig alkalmaztak béreseket és szolgálólányt.

Melis György Háry János szerepében

A városban a mellettük levő sarki házban lakott nagyanyám testvére, *Gracza Mihály*. Gyermektelen házaspár lévén, öreg korukban eltartási szerződést kötöttek a házért a *Melis család*dal, a híres operaénekes *Melis György* családjával. Melisék addig ugyanis Örménykúton, tanyán laktak, a Csipkár soron. A két idősebb nővérem együtt játszott óvodás korában a szomszédban lakó kisfiúval, Melis Gyurkával. Elmondásuk szerint csendes, viszszahúzódó kisfiú volt.

Mama egyszer hazatérvén a piacról így szólt: – *Nem találjátok ki, hogy kivel találkoztam!* Hát nem is találtuk ki. Melis Györggyel találkozott a községháza előtt. Ez 1957-ben történt, amikor már híres énekes volt. Tótul szólt hozzá – *Dobirí den! Nanicka Vaskorová. Ne poznáte ma? Ja som Gyurko Melisov.* (Jó napot Vaskor néni! Nem ismer meg? Én vagyok Melis Gyurka.) Mama csak ingatta a fejét, hogy nem ismerte meg. Nekünk meghatódva mesélte, hogy ilyen nagy ember, és megismerte őt, köszönt neki, és szólt hozzá…

Szüleim életük végéig ápolták, gondozták nagyszüleimet, súlyos betegségükben is. Nagyapám agyvérzést kapott, és utána még 13 évet élt. 72 évesen halt meg. Nagyanyám túlélte nagyapámat, de hogy hány évet élt, arra nem derült fény a megmaradt feljegyzésekből sem, de bizonyos, hogy ő 72 évnél többet.

Következik: Az új világban

Aki ennyit átélt...

Képek és töredékek a kilencvenéves Marika néni életéből

1. rész: A Kondacs család élete 1890–1945-ig

A 90. évét töltötte be 2015. február elsején *Bese Imréné Kondacs Mária*, Marika néni, *„aki ennyit átélt, akit ennyi kár ért."* Így összegezte életét ezen a rendkívüli napon, amikor Szarvas város Anyakönyvvezetője sokak nevében szeretettel és tisztelettel köszöntötte.

Ebből az ünnepi alkalomból kerestem fel Damjanich utcai házában. Szívesen beszélt szüleiről, nagyszüleiről, családjáról, de nemcsak ő, hanem a megőrzött fényképek, dokumentumok is meséltek, mesélnek.

Édesapám, Kondacs Mihály (1890–1974)

Édesapám a korabeli ünnepi viseletben

– Gyermekkoromtól kezdve mindig szerettem az emberi sorsokat figyelni. A családom régi élete is érdekelt – kezdi a család történetét Marika néni. – Édesapám szülei, a nagyapám *Kondacs János* (1851–1930) és neje *Szklenár Zsuzsanna* (1854–1916) öt fiút, *János*t, *György*öt, *Mihály*t, *Pál*t, *András*t és egy leányt neveltek. Leányuk, *Zsuzsanna* 12 éves korában meghalt. Nagyapám tanyáját a legidősebb fia, János örökölte, de annak négy gyermeke eladta. Szép, rendezett tanya volt a Csipkár soron, egy nagyobb és egy kisebb szoba volt benne. Nekem a bolthajtásos, kettéválasztott konyha tetszett nagyon. A kisszoba volt a miénk, gyerekeké. Itt nőttünk fel. Kérdeztem is édesapámtól:

– Ebben a kis szobában hogy fért el öt nagy fiú?

– Hiszen mi 12 éves korunk után nem voltunk Anyánk szoknyájánál, az istállóban, a jószágok mellett éltünk – felelte.

– Akácfából összeütöttünk egy ágyat, rá szalmazsákot tettünk, és letakartuk háziszőttes pokróccal. A kispárnát a fejünk alá tettük, úgy aludtunk! Ez jó volt, mert amikor már vecsjerkára jártunk, szüleink nem vették észre, mikor jöttünk haza. Az istálló nagyobb volt, mint a tanya! Tisztán tartottuk, esténként tamburával szórakoztunk. Közben vigyáztunk az állatokra is: ha ellett a tehén, szóltunk a szüleinknek. A tanyai ember nagyon féltette a jószágokat. A földje után az adót úgy tudta kifizetni, ha valamilyen jószágot eladott. Édesapám innen hozta állatszeretetét.

1911-ben Édesapám bevonul katonának, tényleges katonaidejét Ausztriában szolgálta le. Amikor az utolsó 100 napot töltötték, a katonák hazaküldték a **„Fekete gyászlevelet**” ezzel a címmel:

...de régen vártuk

„Az utolsó száz napot!”

„Itt nyugszik ifjúságunk virágából három keserves év!

1911–1914-ig.

Itt nyugszik ifjuságung virágából három keserves év!
1911. 1914. ig.

Legnagyobb örömtől repdeso szivel tudatjuk, kilenczszázkilenczenhat napik bus könyeink hullásával ápolt édes reményünk teljesülését. Az alulirattak és az 1912 és 1913 beliek elszomorodott szivel adják tudtára férjhez menendó lányoknak hogy férjhez mehetnek hogy az 1911 beli veneséges vén csontok megtört szivel és régen várva várnak

Az utólsó száz napot!

A gyászlevelet egy verssel zárták, melynek utolsó versszaka ez volt:

„Sok szenvedések itt az embert megtörik,
Víg napjai helyett bánatok gyötrik.
De szenvedést, bánatot mind elfelejtem:
Ha a czivil mundért magamra vehetem.”

Marburg, 1914. június havában.

Édesapám a Magyar Királyi 16. Huszárezred Erzsébet Királyné Díszszázad katonája volt. Maradt egy „huszáros” kép is róla, az akkori lovas képsablonba beillesztették az arcképét. Hiába volt az öröm, nem térhetett haza. 1914. július 28-án kitört a háború. – Először az olasz, majd az orosz frontra került. 1916-ban készült róla egy igazi lovas kép is, amely katonatársaival örökíti meg lovas kiképzés közben (balról második Kondacs Mihály).

Édesapám már korábban jegyben járt *Madarász Annáv*al, de a katonaság miatt nem házasodhattak össze. Meggyűrődött fényképét a frontra is magával vitte. Talán a katonai zubbonyban kopott el így ez a kép, de látható rajta az I. világháború előtti leányviselet. Édesanyám mondta, hogy amikor lány volt, széles,ráncos szoknyában járt. Akkoriban feketét hordtak a lányok, a háború után lett divat a színes ruha.

1918. április 17-én szabadságot kapott nősülésre. E napon vette feleségül Madarász Annát (1892–1990). Nagyapa kérvényezte, mert György és András fia is elesett a háborúban. Csak a legidősebb fiú nem volt katona, mert a felesége meghalt. Két kislányuk maradt árván, így ő volt a családfenntartó, ezért felmentést kapott. A Nagymama is meghalt szívelégtelenségben. Nem volt nő a háznál, ezért ment oda „menyecskének".

Amikor férjhez ment, egybeszabott, világoszöld ruhát varrt magának. Tanult varrónő volt. Az esküvői kép Róth Béla fényképész műtermében készült. Hamarosan megszülettek gyermekeik: *Anna* (1919–2006), majd *Zsuzsanna* (1922–2012). Amikor 1925. február 1-jén megszülettem, édesapám nagyon sírt, hogy nincs fia. Később azonban megszületettek a fiúk is, *Mihály* (1927–1999) és *János* 1932–1950), köztük a húgom *Erzsike* (1929). Ő Szegeden a főiskolán tanult, tanár lett. Még Moszkvában is volt orosz nyelvet tanulni. Ma Kalocsán él. Az alábbi képeken három Kondacs testvér látható:

Az óvodás Marika Napsugár szerepében

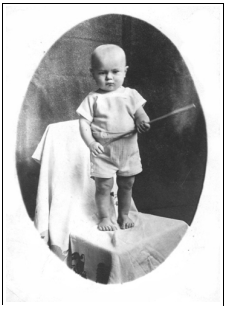

Misike

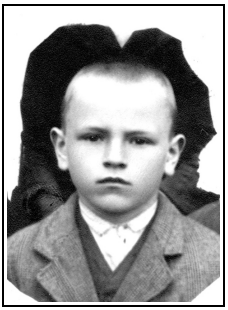

Jancsika

Hatan voltunk testvérek, a többiekről nem maradt fénykép. Édesapánk nagyon szerette a gyermekeit. Mindig mondogatta: Az a jó, hogy egészségesek.

A család élete

A tanyasi gyerek úgy nőtt fel, hogy ha már járni tudott, ostort adtak a kezébe. Gyermekkorában akkor volt boldog, amikor felülhetett a szekérre, megkapta az ostort, és a nagyanyja mellé ült, úgy mentek a másik tanyára, vagy az ökrökkel szántani.

Édesapám gyermekkorában állatok mellett nőtt fel, katonaként lovakat ápolt, nevelt, családos emberként is szaporította a jószágot. Nemcsak szerette őket, hanem tudta, a jószág után a szerves trágya is szaporodik, amire a földnek szüksége van. A föld műveléséhez is kellettek az állatok. Mindig voltak lovak. Szép állomány volt! Reggelente volt mit csutakolni. A katonaságnál jól megtanulta a lovak nevelését, ápolását. Ott közel tartózkodott az állatorvos. Apa kapta a tanácsokat, amelyeket később is felhasznált.

Édesapa nem járt templomba. Azt mondta, ő nem ér rá odamenni. De azért sokat emlegette, hogy a fronton ők olyan tűz alatt voltak, csak az Isten szabadította meg őket a haláltól. A mezőn pedig, ha bevetett egy táblát búzával, megállt és imádkozott.

Édesapám szerette a gyümölcsfákat is. A tanyánál három-három dió- és cseresznyefa, nyolc alma-, számtalan meggy- és szilvafa termett. Ősszel rengeteg szilvát főztünk meg lekvárnak, a többit Apa vitte a piacra.

Én is nagyon szerettem a lovakat! A *Milka* nevű lovon szerettem lovagolni, de csak akkor, ha Anyám nem látott, mert azt mondta: a lánynak nem szép lóra ülni! De amikor szükség volt a munkára, magamtól is befogtam, és kimentem a mezőre takarmányért.

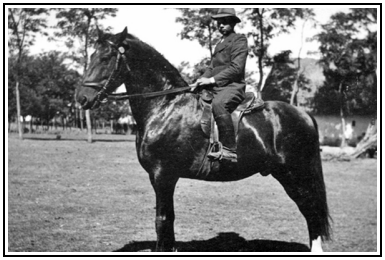

Miska öcsém Tündér nyergében 1941-ben

Kisgazdák 1946-ban: Miska barátaival lovagol Milka nevű lován

A bal oldali képen látható a köztenyésztésre engedélyezett Tündér nevű mén. A jobb oldali kép 1946-ban készült Szarvason: *Szigeti Pál, Szrnka Pál*, Miska öcsém és *Bankó János,* az ünnepi díszbe öltözött Csipkár sori lovasok.

A drága, drága Madarász Nagymamám!

Drága Nagymamám, Madarász Jánosné 1870–1950-ig élt. Szarvason lakott, a hat unokájának ápolója, gondviselője volt hároméves korunktól 12 éves korig. De nem is akárhogyan! Sütött-főzött nekünk. Reggel már a kisült kapusznyikával ébresztett minket, a finom porhanyós pogácsát élesztővel, tejjel gyúrta be. Nagyon finom volt! A mosóteknőnél ülve kézzel mosott ránk. Mindig tisztán, vasalt ruhában mentünk óvodába, iskolába. Szerettem verset mondani és énekelni, könnyen tanultam ezeket. Kitűnő tanuló voltam, szerettem volna tovább tanulni, de nem sikerült.

Gyerekkoromban, ha Anyám beteg volt, a Nagymama kezébe vette a „bugyellárist", a fehér zsebkendőt, és vitte őt az öreg Déry doktorhoz, hogy meggyógyítsa. Nem sajnálta rá a pénzt.

A *Damjanich utcai óvodások 1930-ban. A felső sorban jobbról harmadik Kondacs Marika*

Madarász nagyszüleim tótok voltak, otthon tótul beszéltek, szlovák istentiszteletre jártak. Így szokták meg. Amikor jött az áttelepítési hullám, amit „lakosságcserének" neveztek, a szlovákiai magyarokat elüldözték Csehszlovákiából. A csehszlovák agitátorok gyűlést tartottak a községben, áttelepülésre biztatták az itteni szlovákokat. Azt mondta az egyik: *Hor sa uhor, vlasť ťa volá!* (Talpra magyar, hí a haza!) Nagymamám felháborodva mondta: – *Mit beszél ez énnekem? Én itt születtem, nekem ez a hazám!*

Az 1950-es év júliusa Nagymama halálával kezdődött. Itt élt ebben a házban magányosan, ahol ma én élek, a Damjanich utca 111-ben. Szívbetegségben szenvedett, gyógyszert kellett bevennie, amikor érezte, hogy baj van. Ez alkalommal nem találta a gyógyszert. Átment a szomszéd *Mihálik mamókához*:

– Voľáko sa zle chítim. A tí mojí na sálaśi sa chystaju sa do úkola. (Valahogy rosszul érzem magam. Az enyémek meg készülnek az aratásra.)

Mihálik Mamóka megértette, hogy üzenni kell a Nagymama lányának. Szüleim megkapták az üzenetet. Bár nagy munkában voltak, Édesanyám be jött a tanyáról. A Nagymamának volt egy régi receptje, amit korábban *Simon Béla* doktor úr felírt. Ezt a gyógyszert szokta bevenni, ha baja volt. Édesanyám kereste, de nem találta sem a gyógyszert, sem a receptet. Amíg Anyám sopánkodott a recept után, a Nagymama nagy fájdalmak közepette meghalt. Nagy bánatom, hogy nem tudtam neki segíteni, amikor segítségre szorult volna. Csak a halálhírét kaptam meg.

* * *

Marika néni életéről a Szarvasi Krónika 2010/24/109–116. oldalán *Marika néni mesél* címmel is olvashatnak.

Bese Imréné történeteit és képeit Dr. Kutasné Szarka Judit szerkesztette.

A 31. számunkban folytatjuk.

...annyit törődik a világ velünk,
mint Tenger, ha kavics hull belé!
(Omár Khajjám)

Dr. Molitorisz Pál

A Haviár család Szarvason

Hajszolt, felgyorsult világunk nem enged időt megállásra, visszapillantásra. Napjainkban is fokozottan igaz és érvényes a fentebb idézett perzsa költő egy másik bölcsessége is: „...ma még miénk a hír, s holnapra már kiejt rostáján az Emlékezet."[1]

A Haviár-család a Ferenc József-i korban, majd a két világháború között mintegy kilenc évtizeden keresztül meghatározó szerepet játszott településünkön. A család kiemelkedő tagjai voltak Haviár Dániel lelkész és fiai, Haviár Dani országgyűlési képviselő, Haviár II. Lajos kir. főmérnök, dr. Haviár I. Gyula közjegyző, kormányfőtanácsos és unokája, dr. Haviár III. Lajos közigazgatási szakember, főszolgabíró.

Örök igazság: a hírnév múlandó. Az évtizedeken át tartó társadalmi tekintély – melyet tehetségükkel és munkájukkal alapoztak meg – ma már a múlté. A család nem is olyan régen közismert nevét ma már senki sem emlegeti. Legfeljebb az idősebb generációk emlékeznek még, ők is főleg a felmenőiktől hallottakra. Vigasz lehet, hogy alkotásaik, életművük, munkásságuk eredménye ma is él, fellelhető városunkban.

Ezúttal egy nagyobb lélegzetű írásból a család egy tagját kiemelve, dr. Haviár I. Gyulával ismerkedhet meg az olvasó.

***

Dr. Haviár I. Gyula István ügyvéd, közjegyző jelentős személyisége volt a korabeli Szarvas közéletének. 1860. május 19-én Szarvason született. Középiskoláit is szülővárosában végezte, 1878-ban kitűnő osztályzattal érettségizett.[2] Büszke volt szarvasi öregdiák voltára, tagja volt a Szarvasi Öregdiákok Szövetségének, rendszeresen fogadta az ünnepi alkalmakkor városunkba érkező szövetségi tagokat.[3] Atyai, baráti kapcsolatban állt tanárával, osztály-

[1] Omár Khajjám *Rubáiját*, Bp., 1920, fordította Szabó Lőrinc, 44., 55. p.

[2] *A Szarvasi Főiskola évi Jelentése 1877/78-ról, közzéteszi* Tatay István igazgató, Szarvas, 1878., 74. p.

[3] *A Szarvasi ág. hitv. ev. Vajda Péter Gimnázium Értesítője az 1937–1938. tanévről*, közzéteszi: Raskó Kálmán igazgató, Szarvas, 1938, 45. p.

főnökével[4], *Benka Gyulá*val. Így emlékezett rá: *„…tanáraim közül Benka Gyula volt reám legnagyobb hatással. Néhai bátyám után neki köszönhetem azt, hogy azzá lettem, ami vagyok. Példaképem volt jellemszilárdságban, hazafiságban és vallásosságban… Apai barátságára méltatott haláláig, s halálos ágyához, amikor elhívatott, a mély vallásosság és igaz hazafiság szavaival búcsúzott el tőlem.”*[5]

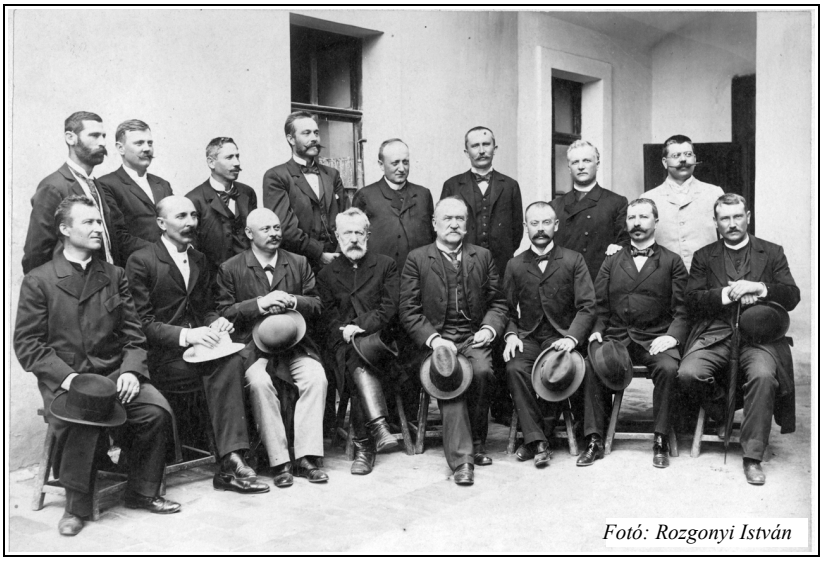

Érettségi találkozó 1900 körül
Álló sor balról: 1. Dankó Samu, 4. Dr. Haviár I. Gyula, 5. Szeberényi L. Zsigmond lelkész, 6. Molnár János, 7. Zsilinszky Endre lelkész, 8. Dr. Sziler Károly ügyvéd. Ülő sor: 1. Saláry Kálmán, 2. Dr. Nagy Elemér, 4. Lányi Gusztáv lelkész, tanár, 5. Benka Gyula osztályfőnök, igazgató, 7. Mozsáry Péter, 8. Simkó Gyula lelkész.

A Budapesti Egyetemen jogi diplomát szerzett, s letette az ügyvédi vizsgát is. 1882-től 1883-ig tartalékos hadnagyként katonai szolgálatot teljesített Hercegovinában, a krivostyei felkelés[6] idején. A világháború kitörésekor titkára, később pedig elnöke volt a szarvasi Vöröskereszt Egyletnek, és

[4]A *Szarvasi Főiskola évi Értesítője 1876/77-ről*, közzéteszi Tatay István igazgató, Szarvas, 1877., 56-57. p.

[5]*Benka Gyula emlékkönyv*, kiadja a Szarvasi Öregdiákok Szövetsége, Bp., 1928, 111. p.

[6]E felkelést Montenegró szította abban a reményben, hogy egyes országrészek hozzá fognak csatlakozni.

e téren kifejtett sikeres működése elismeréséül megkapta a Vöröskereszt 2. o. hadiékítményes díszjelvényét. Az első világháború idején Szarvason egyebek között a főgimnázium tornacsarnokában hadikórházat létesítettek. A tornacsarnokban 60 ágyat helyeztek el. A főszervező a helyi Vöröskereszt képviseletében dr. Haviár I. Gyula közjegyző volt. A sebesültek ápolásában részt vett a település elitje, a tornacsarnokban elhelyezett sebesültek ápolásának felügyeletét felesége, Zlinszky Ilona felügyelte.

Bal oldalon áll Dr. Haviár I. Gyula, a második sorban ül Dr. Sziráczky Jánosné, Dr. Mikolay Mihályné, Dr. Haviár Gyuláné, Szirmai L. Árpád kanonok, Pokomándy Sándorné, Dr. Fuksz Béláné, Szenes Jolán, gr. Bolza Mária (Minka), gr. Bolza Klára (Puszi), Mikolay Margit, civilben áll Dr. Fuksz Béla. A sebesültek horvát katonák (1914 őszén).[7]

1887-től tagja volt a vármegye törvényhatósági bizottságának, 1892-től pedig a községi képviselő-testületnek választott, majd virilis jogon. Tagja volt a vármegye közigazgatási bizottságának, valamint választmányi tagja a szegedi közjegyzői kamarának. Betöltötte a Szarvasi Takarékpénztár igazgatósági elnöki, a Szarvasi Kaszinó elnöki, valamint az ev. egyházmegyei felügyelői és a szarvasi tanítóképző felügyelő bizottságának alelnöki tisztségét. A 30-as években elnöke volt a Nagyszénási Legeltetési Társulatnak.[8]

[7]Sőregi Zoltán: *Hadikórházak Szarvason*, in: *Szarvasiak a Nagy Háborúban*, felelős szerk.: Dr. Kutas Ferenc, Szarvas, 2014, 33. p. A képen látható személyeket Dr. Palov József múzeumigazgató azonosította 1969-ben.

[8]Molitorisz Pál *A Szőrhalmi Legeltetési Társulat története*, *Agrártörténeti füzetek*, Szarvas, 2011, 13. p.

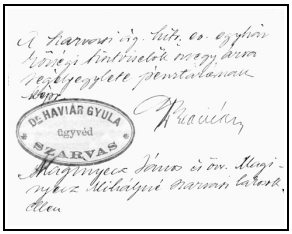

Ügyvédi bélyegzőlenyomata egy ügyiraton (1909)

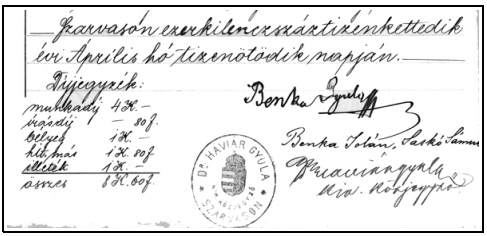

Dr. Haviár I. Gyula és Benka Gyula aláírása egy szerződésen 1912-ből

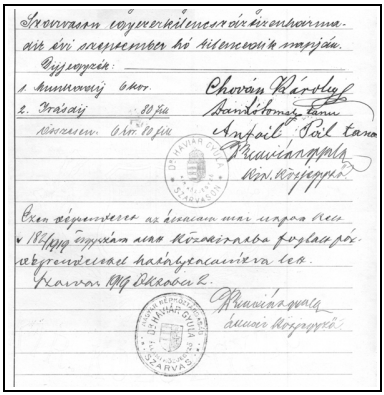

Dr. Haviár I. Gyula közjegyző bélyegző-lenyomatai 1913 és 1919 évekből, az utóbbin a népköztársasági címer látható.

Dr. Haviár I. Gyula és Zlinszky Ilona eljegyzési képe

A világháború utáni forradalmi időkben a Nemzeti Tanács alelnöke volt, e tisztségében mindig a túlkapások ellen küzdött. A román megszállás alatt több ízben eljárt a város, egyház és lakosság érdekében.[9] Dr. Haviár I. Gyula a *Szarvasi Lapok* c. hetente megjelenő újság tulajdonosa volt (1904–1906).[10] A harmincas évek elején a minisztertanács m. kir. kormány-főtanácsosi címet adományozott részére.

1887. november 19-én Szarvason kötött házasságot a 17 éves roglaticzai

[9] Gergely Gábor Arnold szerk.: *Békés megyei fejek 1929*, Békéscsaba, é. n., 367. p.; Ifj. dr. Neumann Jenő *Szarvas nagyközség története*, Szarvas, 1922, 226., 245. p.

[10] *Békés megye sajtóbibliográfiája 1855–1973*, Békéscsaba, 1974, 248. p.

és gyóni Zlinszky Ilonával[11] (Szarvas, 1870. február 9. – Szarvas, 1936. december 12.).[12] Az esküvői tanúk Haviár Dani és Salacz Ferenc voltak.

A Haviár I. Gyula családja 1936 körül
Felső sor: Haviár István, Péczely Terézia, Haviár Sándor, Haviár Emma, Schauer Gábor, Haviár Margit, Gludovácz Ferenc, Haviár III. Lajos, Haviár László.
Alsó sor: Péczely Boriska Haviár II. Gyuláné, Péczely Béláné, Mayer Aranka, Haviár I. Gyula, Haviár I. Gyuláné Zlinszky Ilona, Haviár II. Gyula. A két leány: Haviár Aranka (Arika) és Haviár Birike.

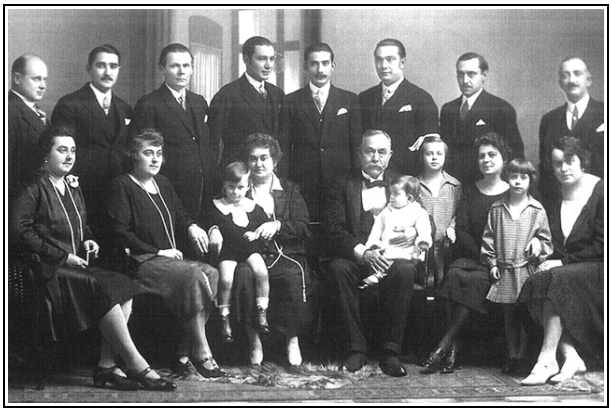

Felső sor: Gludovácz Ferenc, Haviár László, Konkoly Iván, Haviár III. Lajos, Haviár Sándor, Haviár István, Haviár II. Gyula, Schauer Gábor.
Alsó sor: Haviár Margit, Haviár Ilona, Haviár Gyuláné Zlinszky Ilona (ölében Konkoly Tibike), Haviár I. Gyula (ölében Schauer Beatrix – Bécike), Haviár Birike, Haviár II. Gyuláné Péczely Boriska, Haviár Arika, Haviár Emma.

[11] *Szarvasi Lapok*, 1887. november 6.

[12] A Zlinszky családról részletesebb adatokat olvashatunk Molitorisz Pál *Szarvasi költők* c. munkájában (Szarvas, 2012, 28-36. p.)

Házasságukból nyolc gyermek származott:

Dr. Haviár II. Gyula István Dániel (Szarvas, 1888. november 6. – 1944. október, Budapest, Óbuda)[13] közjegyző, felesége Péczely Borbála. Keresztszülei Haviár II. Dani képviselő és felesége Rohoska Paulin.

Haviár Ilona Emma Valéria (Szarvas, 1890. augusztus 12. – Szarvas, 1957. április 28.), első férje sarkadi dr. Márki-Zay Lajos (Sarkad, 1885. szeptember 13. – Budapest, 1962. december 3.), az Országgyűlési Gyorsiroda főnöke volt, akivel Szarvason, 1911. szeptember 2-án kötött házasságot. Második férje dr. Konkoly Iván (Békés, 1883. június 16. – Szarvas, 1948) csendőrtiszt, kereskedő, 1923. augusztus 15-én kötöttek házasságot, gyermekük Konkoly Tibor (*1925). Keresztszülei Haviár II. Lajos állami mérnök és Zlinszky Rozália.

Haviár Margit Róza (Szarvas, 1893. április 22. – Szarvas, 1964), 1914. június 1-én kötött házasságot Gludovacz Ferenccel (Baja, 1885. május 15. – Szarvas, 1965.) Keresztszülei Zlinszky Béla mérnök és özv. Ponyiczky Györgyné sz. Haviár Emma.

Haviár István (Szarvas, 1898. augusztus 6. – Szarvas, 1976), felesége Takáts Ilona (Kunszentmárton, 1912 – Szarvas, 1991), magántisztviselő, az ’50-es években a Petőfi és a Szabadság utcák kereszteződésében lévő régi épületben (Bácskai ház) kifőzdét működtetett a feleségével.

Haviár Emma (*Szarvas, 1901. február 10. – Cleveland, 1966. július 2.), Szarvason, 1922. június 15-én dr. Schauer Gábor (Mehala, 1881. szeptember 19. – Cleveland, 1958. március 3.) főszolgabíróval kötött házasságot.[14] Gyermekük Beatrix (*Szarvas, 1926. július 1.)

Haviár László (*Szarvas, 1902. július 19. – Edelény, 1973. január 30.), gazdasági főfelügyelő, agrárszakember. 1951. április 10-én Edelényben kötött házasságot Fazekas Erzsébettel (Edelény, 1925. május 14. – Edelény, 2005. február 23.). Gyermekeik: 1. László (*Edelény, 1950. augusztus 2.), Miskolcon, 1975. március 18-án kötött házasságot Füleki Teréziával (Edelény, 1948. március 18. – Miskolc, 2009. március 29.), gyermekük László (*Miskolc, 1980. december 9.). 2. István (*Edelény, 1954).

Dr. Haviár III. Lajos (Szarvas, 1904. június 20. – 1968. október 3.), főszolgabíró. Középiskolai tanulmányait a szarvasi főgimnáziumban végezte,

[13]Dr. Haviár II. Gyula kir. közjegyző Gyomán. 1915 januárjában vonult be a 101. közös gyalogezredhez, előbb az orosz, majd az olasz fronton harcolt. Kórházba került, felgyógyulása után a szolnoki 68. gyalogezred kötelékében a román fronton, a Csíki havasokban harcolt az összeomlásig. 1926-ban vitézzé avatták. (Makkay Machalek Pál *A 101-es zászló alatt*, Bp., 1934, 295. p.)

[14]Az ev. egyház házassági anyakönyvi bejegyzése szerint (17/1922) dr. Schauer Gábor, Szarvas, III. 182. szám alatti lakos, 40 éves, rk. vallású, korábbi házastársától Vertán Margittól törvényesen elvált, Haviár Emma I. 35. szám alatti lakos (ma Kossuth utca 4.), ev. vallású, 21 éves hajadon. Az egyik tanú Schauer Gyula volt. Kelló Gusztáv lelkész végezte a szertartást.

Haviár Emma és Dr. Schauer Gábor esküvője (Szarvas, 1922). Balról: Lengyel Ágnes – ismeretlen, Takács Bori – Haviár István, az ifjú pár, Péczely Henrietta – Haviár László, Takács Katalin – Haviár III. Lajos

1921-ben érettségizett.[15] 1928-ban mint közigazgatási gyakornok Békés vármegye szolgálatába szegődött, legutóbb mint másodjegyző a megyeszékhelyen teljesített szolgálatot 1941-ig. 1938–1941 között Békés vármegye hivatalos lapja, a Gyulán megjelenő Hivatalos Közlemények szerkesztője.
Békés megye több településén működött, több városban is lakott családjával. 1941–44 között az orosházi járás szolgabírája, majd főszolgabírája. 1945-ben a szarvasi járás főjegyzője. 1947-ben B-listázták, elvesztette állását.

Haviár István, Dr. Haviár I. Gyula, Gludovácz Ferenc (áll) és Dr. Haviár III. Lajos

[15]A Szarvasi ág. h. ev. Főgimnázium értesítője az 1920-21. iskolai évről, közzéteszi: Saskó Samu. Szarvas 1921., 10. p.

1947–1949 között a szarvasi Anna-ligeti kastélyban lakott családjával, majd a szarvasi Kistemető utcában (ma Bacsó Béla utca) 1959-ig. Ezt követően költöztek Budaörsre. Budapesten kötött házasságot 1937. szeptember 4-én báró Benz Évával (Kassa, 1909. október 7. – Budaörs, 1961. január 30.). Gyermekeik: Haviár Ilona Olajos Lajosné (Gyula,*1938, augusztus 3. – Budapest, 2008. október 26.); Haviár Katalin (*Gyula, 1941. július 3.); Haviár Éva Majer Lajosné (Orosháza,*1943. december 21.)

Dr. Haviár Sándor (Szarvas, 1906. szeptember 23.–1975), 1942. február 7-én kötött házasságot Jakabos Katalinnal (1914–1990). Gyermekeik Katalin (Rakitovszkyné, 1942. október 29. – 2008) és Ildikó (*Orosháza, 1945. augusztus 28.).

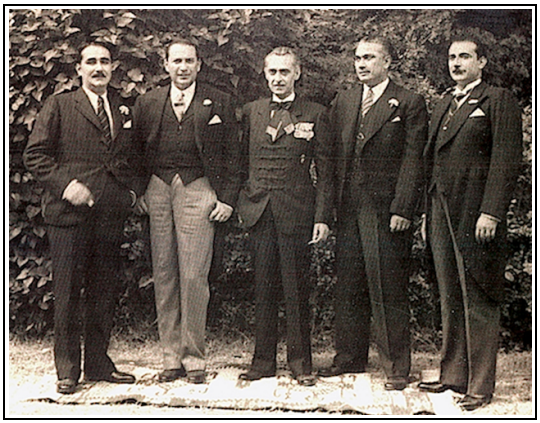

A Haviár fiúk:

László, III. Lajos, II. Gyula, István és Sándor a Kossuth utcai ház udvarán 1941 júliusában

(Fotó Berger Margit)

Esperességi és a csabacsűdi egyházközségi tisztikar 1933-ban.

Felső sor: Tepliczky János egyházközségi II. felügyelő, Dr. Benczur Vilmos egyházmegyei és egyházközségi ügyész, Darók József tanító.

*Alsó sor: Chován József lelkész, Dr. Haviár I. Gyula egyházmegyei felügyelő, Kovács Andor főesperes, Dr. Zerinváry Szilárd, egyházközségi I. felügyelő**

Dr. Haviár I. Gyula Szarvason, 1937. november 5-én hunyt el 77 éves korában. A Szegedi kir. Közjegyzői Kamara közgyűlése jegyzőkönyvében örökítette meg emlékét.[16] Családi sírhelye az ev. Ótemetőben lelhető fel.

Dr. Haviár I. Gyula háza a Granárium és Benka Gyula háza között (Szarvas, Kossuth u. 4.)

Epilógus

A településünk életében jelentős szerepet játszó, kiterjedt Haviár családnak ma már egyetlen tagja sem él városunkban. A családtagok, rokonok – akik segítséget nyújtottak ezen összefoglaló munka megírásához – nem Szarvason élnek. Csak a levéltári anyagok, a szarvasi történeti munkák rövid utalásai és az ev. Ótemető sírkövei őrzik emléküket.

Sic transit gloria mundi. – Így múlik el a világ dicsősége.

Köszönetnyilvánítás

A szerző köszönetet mond *Majerné Haviár Éva* és *Kirilly Edit* budaörsi, valamint *Márki-Zay Lajos* gyulai lakos szíves segítségéért, az adatok, a dokumentumok rendelkezésre bocsátásáért.

[16]256/1938. Kjk. számú jegyzőkönyv (1938. szeptember 8.)

*A kép Chován József *A csabacsűdi ág. h. ev. egyházközség megalakulásának története*, Szarvas, 1935. c. kötetből származik.

Dr. Vitális György

Emlékezés Chovan Károly selmecbányai, majd szarvasi gimnáziumi tanárra

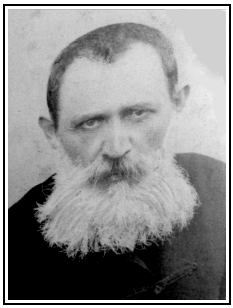

Chovan Károly, egykori gimnáziumi tanár 1839. március 24- én született Ambrózfalván, 1922. február 26-án hunyt el Szarvason. Édesapja *(első) Chovan Zsigmond* (1796–1855) tanító és orgonista. Károly a *Fialka Judit*tal (1811–1894) kötött második házasságából származó, harmadik gyermeke. Nagyszülei: C*hovan Sámuel* (1767–1809) aszódi tanár és *Kaszay Zsuzsánna* (1775–1833). Chovan Károlyt egyik ősömnek tartom, hiszen anyai dédapámnak, *Chovan József* (1842–1920) néptanítónak a bátyja volt.

* * *

Megjegyzés: (Második) Chovan Zsigmond (1824–1891) tanító és orgonista, az egyházi zene kiváló művelője és fia, *Chovan Kálmán* (1852–1928) a magyar zene mestere (emléktáblája a Tessedik Múzeum falán látható), (első*) Chovan Zsigmond* (1796–1855) tanító és orgonista *Kristóffy Juliannával* (1798–1831) kötött első házasságából származik.

* * *

Chovan Károly felmenői és legközelebbi rokonai is pedagógusok (tanítók, tanárok) és orgonisták voltak. Tulajdonságaikat már eleve ő is génjeiben hordozta, így kézzelfogható az a körülmény, hogy *Chovan Károly* is a tanári pályát választotta.

A Főgimnázium egykori épülete (ma múzeum)

Középiskolai tanulmányait 1850–1858 között a Békési Ág. Hitv. Ev. Esperesség Szarvasi Főtanodájában [Főgimnáziumában] végezte, ahol *Tatay István* igazgatósága alatt 1858-ban Roth-Teleki-díjjal kitüntetve érettségizett.

Vele együtt érettségizett osztálytársai:

Kemény Károly, *Pecsenya István*, *Szimonidesz János*, *Szomora Bertalan* és *Zsilinszky Mihály* voltak (*Tatay I.* 1858).

Az eperjesi Evangélikus Collégium

A bölcsészeti tanpályát Eperjesen 1858–1862 között az Evangélikus Collegiumban végezte

Mint lelkületét visszatükröző korabeli dokumentumot bemutatom a Lipcsében 1841-ben kiadott görög nyelvű újszövetsége belső borítóján görög nyelven bejegyzett életrendjét és theológus elvét.

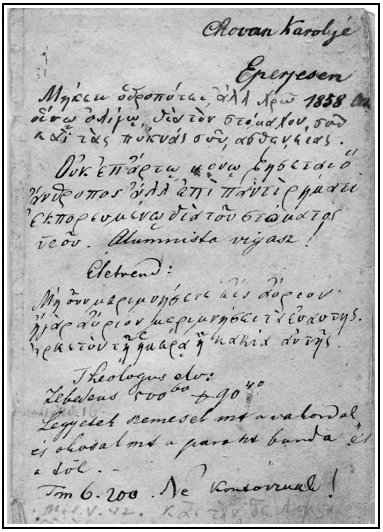

Chovan Károlyé

Eperjesen

Μήκετι ὑδροπότει, ἀλλ' Λρῶ 1858 Ο.

οἴνῳ ὀλίγῳ, διὰ τὸν στόμαχον, σοῦ

καὶ τὰς πύκνας σοῦ, ἀσθενείας.

Οὐκ ἐπάρτω κόνω ἐγκεταιό

ἄνθρωπος ἀλλ' ἐπὶ πάντι ῥήματι

ἐκπορευμένῳ διὰ τοῦ στόματος

τεοῦ. Alumnista vigasz!

Életrend:

Μὴ ὄνομεριμνήσετε εἰς ἄυριον·

ἦγαρ ἄυριον μεριμνήσει τὰ ἐναυτῆς.

ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Theologus elv:

Zebaleus 500 bo + 90 40

Legyetek szemesek mt a valordal

és okosak mt a parokt bunda és

a töl. –

Tim 6. 200. Ne kontozzunk!

Az első bekezdésben 1Tim 5,23-ra utal, a második bekezdés második sora végén Mt 4,4-ből kihagy három szót néhány szövegtanúval együtt. A harmadik bekezdés életrendjében Mt 6,34 köszön vissza. A theológus elvet magyarul írja, a „ne kontózzunk” ami azt jelenti: ne vitázzunk (1Tim 6,20).

Chovan Károly eperjesi tanulmányait követően egy évi nevelősködés után, az 1862/63-ik tanévben, *Breznyik János* igazgatósága alatt a selmecbányai ág. hitv. evangélikus lyceum tanára lesz

Az Évkönyvek alapján osztályonként összefoglalva a következő tárgyakat tanította:

I. o.	rendkívüli tanár, az Évkönyvben nem szerepel
II. o.	német nyelv s történet, osztálytanár
III. o.	számtan, mértan s ásványtan, osztálytanár
IV. o.	görög nyelv
V. o.	latin, költészet, szónoklattan, görög nyelv
VI. o.	latin, szónoklat- s ásványtan, görög nyelv
VII. o.	magyar nyelv és irodalom, ásványtan
VIII. o.	magyar nyelv és irodalomtörténet

Heti óraszáma: 20–21 óra

Abban az időben a selmecbányai tanároknak szaktárgyaik mellett teológiai (lelkészi) képesítést is kellett szerezniük. Ezt *Chovan Károly* Eperjesről magával hozta.

Breznyik János kezdeményezésére már 1847 óta minden tantárgyat magyarul tanítottak, sőt ettől a tanárok még a Bach-korszakban sem tértek el (*Király E*. 1907; *Vitális I*. 1901).

Breznyik János a selmeci lyceum igazgatója könyvében (*Breznyik J*. 1889) *Chovan Károly* tevékenységét a következőkben méltatta:

„Massányi Mihály [lelkész-tanár] helyét az 1862/3-ik tanévben Chovan Károly foglalta el, szarvasi születésű, a szarvasi s eperjesi iskolák növendéke, a hittudományi pálya végeztével Putnokon Gömör megyében egy évig nevelő. Míg a tanári vizsgálatot le nem tette, csak rendkívüli tanárul alkalmaztatott az első osztályban, honnan Jezsovics a II.-ikba tétetett által." (p. 356).

Suhayda Lajos az 1867/8 tanév végén nyugalomba vonult. Tantárgyaiból „V.–VI-ban pedig a latin nyelvnek, a költészet és szónoklattannak, valamint VII.–VIII-ban a magyar nyelv és irodalomnak előadása is Chovan Károlyra bízatott, ki ekkor az algymnásiumból a felsőbe helyeztetett által. Chovan példás szorgalommal és lelkiismeretességgel járt el ez új tisztében is, s bár beteges volt, soha egyetlen egy órát sem mulasztott el, ha betegen is, a kijelölt órákat, titkolva szenvedését, pontosan megtartotta, s mi szerfelett sajnáltuk, midőn az 1873/74 tanév végén tanintézetünket elhagyta, s szülővárosába, Szarvasra költözött, hogy a tudomány több ágaiban folytonos tanulás által szerzett bő és alapos ismereteit a szarvasi főgymnasium javára, mely nevelte s melynek most is dísze, értékesítse." (p. 371).

Az 1874/75. tanévben a fiatalon nyugalomba vonult egykori osztálytársa, Zsilinszky Mihály helyébe Chovan Károly selmeczi rendes tanárt választották a Szarvasi Főiskola [Gimnázium] tanárává (*Tatay I*. 1875; *Békésmegyei Közlöny* 1875).

Az egykori alma materéhez kötődő lelkesedéssel, már a Selmecbányán is bizonyított kiváló hozzáállással polihisztorként, az Évkönyvek alapján osztályonként összefoglalva a következő tárgyakat tanította:

I. o. magyar nyelv és irodalom
II. o. magyar nyelv, irály, irodalom
III. o. vallástan, latin nyelv és irodalom, magyar nyelv, földrajz, matematika, természettan, ásványtani bevezető előismeretek
IV. o. latin nyelv, matematika, természettan, ásvány, kőzet-, földtan
V. o. vallástan, latin nyelv és irodalom, matematika, természettan, ásvány-, kőzet- és földtan
VI. o. latin és görög nyelv, matematika, természettan, ásványtan, állattan
VII. o. természettan [fizika]
VIII. o. magyar nyelv, irály, irodalom, természettan

Heti óraszáma 16–19 óra között váltakozott. Természetesen osztályfőnöki

teendőket is ellátott, valamint a fizikai múzeum őreként azt is karban tartotta. Önképzőköri elnökként is segítette az ifjúságot.

A Bányai Superintendentia keretében tagja volt a kerületi népiskolai bizottságnak és a szarvasi főgimnázium iskolai tanácsának (*Bányai Superintendentia* 1880).

Gimnáziumi tanári tevékenységét *Nádor Jenő* igazgató az 1934-ben kiadott könyvében a következő szavakkal foglalta össze:

„Jellegzetes, régi szabású s egyik legkiválóbb tanára jött a gimnáziumnak 1874-ben Chovan Károly (1874–1900) személyében. Igazi polihisztor, aki majd minden tárgyat tanított (eleinte például magyar nyelvet és irodalmat), de akit főleg a természettudományok terén ismertek jeles szakembernek. Módszere: a tankönyvhöz mereven nem ragaszkodó, de az előírt anyagot szigorúan megkövetelő; fizikai kísérleteinél a saját készülékeit használta. Előadása világos, egyszerű s mint spártai férfiúé, nem bőbeszédű. Tanítványait logikus gondolkodásra s lakonikus előadásra szoktatta. Példás életével mint nevelő is sokakra gyakorolt hatást." (*Nádor J.* 1934).

1900-ban vonult nyugalomba, ki ettől kezdve nem szűnt meg mindennap feljárni az iskolába, hol az Ő családjának, a tanári karnak az 1922. február 26-án bekövetkezett haláláig közszeretetben és tiszteletben álló „Chovan bácsi"-ja maradt. Puritán becsületessége, szerénysége, példás élete által akkor is működő tagja volt a tanári karnak, amikor már nyugalomban élt 22 éven át (*Saskó S.* 1922).

Nyugalomba vonulása alkalmából *Wlasics Gyula* vallás és közoktatásügyi miniszter külön levélben fejezte ki elismerését (*Szilvássy L.* 1998).

Elhunytakor a főgimnázium tanári kara az alábbi gyászjelentést adta ki: „A szarvasi ág. h. ev. főgimnázium kormányzótestülete és tanári kara mély fájdalommal tudatja, hogy Chovan Károly nyug. főgimn. tanár, miután 38 esztendeig a tanári pályán működött és 21 esztendeig nyugalomban élt, 1922. évi február 26-án, áldásos életének 83-ik évében rövid szenvedés után az Úrban elhunyt."

Március hó 1-jei temetésén a gyászháznál *Kello Gusztáv* imádkozott, a tornacsarnokban *Placskó István* és *Saskó Samu* búcsúztatták.

Élete java részét a tanügy szolgálatában, egész életét becsületben töltötte (*Szarvasi Újság* 1922).

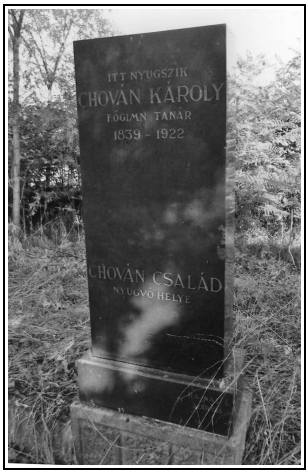

Síremléke a szarvasi Ótemetőben

Pedagógus rokonai közül Ő mutatta fel a legkiemelkedőbb életművet.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondok *Sárközi Józsefné Galát Mária,* a régi könyvek könyvtárosa és *Harencsár Balázs,* a könyvtár munkatársa, valamint *Demeter Jolán* út- és vasútépítő mérnök, unokahúgom közreműködéséért.

Irodalom

Bányai Superintendentia (1880): *A magyarhoni ágostai hitvallású evangélikusok négy egyházkerületének egyetemes névtára 1880. évben. Budapest.*

Békésmegyei Közlöny (1875. július 25.) 02. évf. 059. sz.: Adatok a szarvasi főiskola 1874/5. évi történetéhez.

Breznyik János (1889): A Selmeczbányai Ágost. Hitv. Evang. Egyház és Lyceum története. Második és harmadik füzet. A XVII–XIX-ik századbeli események. Joerges Ágost özv. és fiánál Selmeczbányán.

Király Ernő (1907): Selmeczbánya IV. A Szatmári békétől napjainkig. In: *Borovszky Samu* szerk. *Magyarország vármegyéi és városai, Hont vármegye*. Budapest, 123–127.

Nádor Jenő (1934): A szarvasi ág. hitv. ev. Vajda Péter gimnázium története. Kiadja a Szarvasi Öregdiákok Szövetsége, Budapest.

Saskó Samu (1922): Az intézet halottai. Chovan Károly. *A Szarvasi Ág. H. Ev. Főgimnázium Értesítője az 1921/22. iskolai évről.* Szarvason.

Szarvasi Újság (1922): március hó 3. III. évf. 9. sz. 2. old.

Szilvássy László (1998): Szarvasi morzsák a XX. század első évtizedéből. *Helytörténeti ez meg az Szarvasról.*

Tatay István (1858): Tudósítvány a Békési Ág. Hitv. Ev. Esperesség Szarvasi Főtanodájáról az 1857/8-diki tanévben, Gyula.

Tatay István (1875): A Békési Ágost, Hitv. Ev. Egyházmegyétől fenntartott s igazgatott Szarvasi Főiskola Évi Értesítője 1874/5-től, Gyulán.

Vitális István (1901): Breznyik János emlékezete (1815–1897). *A Selmeczbányai Ág. Hitv. Evangélikus Lyceum Értesítője az 1900/1-iki tanévről,* 3–18. Selmeczbányán.

Üzenet a múltból

Amikor egy fotó elkészül, egy pillanatra megállítja az időt. A rajta szereplő személyek, tárgyak örökre megdermednek. De az idő csak a fényképen áll meg, az évek, évtizedek múlnak, és a kép lassan dokumentummá válik. Szerencsés esetben a készítő a hátlapra felírja a helyet, a dátumot, ahol, amikor a fotó készült. Néha az is előfordul, hogy kommentálja az eseményt, amit megörökített, és ezzel tudtán kívül a kort is, mikor elkattant a fényképezőgép.

„munkásoknak emberi öntudat"

(József Attila)

Május elseje a gátoldalon

Huszonhat évvel a rendszerváltozás után egy teljes korosztály úgy nőtt fel, hogy számára május elsejének már csak annyi a jelentősége, aznap nincsenek nyitva az üzletek. A munka ünnepét sokan ma kizárólag a volt Szovjetunióval, a kommunizmussal kapcsolják össze, pedig történetének kezdete korábbra nyúlik vissza, s még csak a megnevezése sem pontos, eredetileg nem a munka, hanem a munkások ünnepe volt.

1817-ben a humanista brit gyártulajdonos, *Robert Owen* fogalmazta meg először a munkások követelését, benne a „nyolc óra munka, nyolc óra pihenés, nyolc óra rekreáció[1]" örökbecsű mondattal. De hogy mindez valóra váljon, még harminckilenc évet kellett várni. 1856-ban az ausztrál kőművesek és építőmunkások sztrájkja sikeresnek bizonyult: elsőként a világon sikerült elérniük a nyolcórás munkaidő bevezetését, ráadásul fizetésük csökkentése nélkül. 1886. május 1-jén a chicagói munkás szakszervezetek szerveztek sztrájkot és tüntetést a munkaidő nyolc órára csökkentéséért. A tüntetéssorozat negyedik napján, azaz május 4-én a munkások közt elvegyült anarchisták egy bombát dobtak a kivezényelt rendőrök közé. Viszonzásul a rendőrök a tömegbe lőttek. Tizenegy ember (7 rendőr, 4 tüntető) vesztette életét, a sérültek számáról nem maradt fenn adat. A később perbe fogott anarchisták közül ötöt ítéltek halálra. 1889-ben Párizsban, a II. Internacionálén úgy határoztak, hogy a következő év május elsején a munkások mindenhol vonuljanak fel a nyolcórás munkaidő bevezetéséért. 1891-ben pedig hivatalosan a „munkásosztály nemzetközi összefogásának harcos ünnepévé" nyilvánították május első napját.

Magyarországon először 1890-ben tartottak május elsején felvonulással egybekötött tömegtüntetést. „Díszmagyar és szocializmus! – ilyen is csak

[1]Rekreáció: a szabadidő olyképpen való eltöltése, mely nem okoz fáradtságot, úm. szórakozás.

magyar földön terem." – furcsállja a csizmadiák csapatát a korabeli sajtó. 1919-ben a tiszavirágéltű Tanácsköztársaság május elsejéjéről az utókor emlékezetének leginkább csak Budapest vörös drapériával eltüntetett bronzszobrai maradtak fent. „Vörös rongyokba öltöztetett bűnös város"[2] – mondotta *Horthy Miklós*[3] fél év múlva, miután darutollas Nemzeti Hadserege élén bevonult a fővárosba. A Horthy-korszakban (1920–1944) elképzelhetetlen volt május elseje következmények nélküli nyilvános megünneplése. A harmincas években egy szarvasi dalkör tagjai mégis többször szerét ejtették ennek…

Ám mielőtt folytatnánk, ejtsünk néhány szót erről a dalkörről!

A Szarvasi Építőipari Munkások Világosság Dalkara

Ezen a néven már az 1910-es években is működött a dalkar, majd a húszas évek elején, de legjelentősebb – és legjobban dokumentált – korszaka a húszas-harmincas évek fordulójára (1928–1934) esett. Az 1914-ben megfogalmazott alapszabály szerint az egyesület célja: *„A Szarvason működő építőipari munkásoknak egy dalkörbe való foglalása, az erkölcs nemesítése, a zeneirodalom fejlesztése, dalos ünnepségek és hangversenyek rendezése, melynek idejét és helyét a közgyűlés, műsorát pedig az elnökség és a karnagy állapítják meg."* Az 1930-as években az építőipari munkásokon kívül tagjai sorában földmunkásokat, kubikosokat, szegényparasztokat és iparosokat is találhattunk. Ekkor az aktív tagok száma 100–130 fő között mozgott. Az elnök *Urbancsok Mihály*[4] volt, kinek nevéhez az egylet 1927-es újjászervezése is fűződik. 1930-ban a két éve külföldi tanulmányútjairól visszatért *Ruzicskay György*[5] festőművészt kérték fel művészeti vezetőnek. Innentől a körülbelül 80 főből álló szavalókórust ő, a 30–40 fős énekkart *Kollár Mihály*[6] vezette. Ruzicskay a tiszteletbeli elnök tisztét is betöltötte.

---

2 Részlet Horthy Miklós a budapestiekhez 1919. nov. 16-án intézett szónoklatából.

3 Vitéz nagybányai Horthy Miklós (Kenderes, 1868 – Estoril, Portugália, 1957) 1920–44 között a Magyar Királyság kormányzója.

4 Urbancsok Mihály (Szarvas, 1901 – Miskolc, 1968) Lakatos végzettségű szarvasi lakos. 1919-ben a Vörös Hadsereg tagja. 1918–1925 között Budapesten, Balatonfüreden, majd ismét a fővárosban vállalt különböző munkákat. 1925-ben tért haza Szarvasra. 1928-ban belépett a Magyarországi Szociáldemokrata Pártba. A Dalkar megszűnése után, 1939-ben Miskolcra költözött.

5 Ruzicskay György (Szarvas, 1896 – Budapest, 1993) A nemzetközi hírnevű festőművész Szarvas jeles szülötte.

6 Kollár Mihály (Szarvas, 1904 – Miskolc, 1992) Kereskedősegéd, majd a Szarvasi ÁFÉSZ üzletvezetője. 1928-tól a Magyarországi Szociáldemokrata Párt, 1944-től a Magyar Kommunista Párt tagja.1950-ben Miskolcra költözött.

A Világosság Dalkar és szavalókórusának tagjai az 1930-as évek elején. Középen, világos öltönyben, karba tett kézzel Ruzicskay György.

A dalkör egykettőre sikeres lett – mind közönsége, mind tagsága körében. Az előadásokon mindig zsúfolt volt a nézőtér. Messzi tanyákról is érkezett a nagyérdemű, akár 15–20 km gyalogúttal háta mögött. A tagság a sokszor éjszakába nyúló próbákra hiánytalanul eljárt. A gyakran iskolázatlan emberek is nagy lelkesedéssel tanulták be szövegeiket. A korábban nyilvánosan megfogalmazott kulturális nevelés mellett egyre inkább a baloldali eszmék terjesztőjévé vált. A bővülő taglétszámot és nézőközönséget, a fellépőruhákat (rubáskát[7]), a díszletként használt vörös posztókat a helyi hatóság nem nézte jó szemmel. Az 1931. május 10-i műsor – melyen *Kéthly Anna*[8] szociáldemokrata országgyűlési képviselő is a nézők sorában ült – botrányba fulladt. A jelenlévő főszolgabíró az előadást megszakítva felszólította a főrendezőt, azonnal *„intézkedjék a tüntető vörös színek eltávolítása iránt”*. A kórust egyre gyakrabban érték támadások: az aktívabb tagok csendőri ellenőrzéseknek, zaklatásoknak lettek kitéve. Adminisztratív akadályokat gördítettek

[7] Rubáska: orosz népviselet, zárt, magas nyakú zubbony, nadrágon kívül hordva.

[8] Kéthly Anna (Budapest, 1889 – Blankenberge, Belgium, 1976) 1917-ben lépett be a MSZDP-be, az 1922-es választásokon parlamenti képviselővé választják a párt színeiben. 1948-ig tölti be a tisztséget, majd a két munkáspárt (MSZDP, MKP) egyesülése után perbe fogják és életfogytiglanra ítélik. A Nagy Imre kormány alatt házi őrizetbe kerül. Az 1956 októberében újjá alakult Szociáldemokrata Párt elnöke lesz. Novemberben Bécsben tartózkodik, mikor értesül a szovjetek bevonulásáról. Soha többé nem tér vissza az országba.

az előadások helyének, idejének zavartalan biztosítása ellen. Ezek miatt, és hogy megélhetését biztosítsa, 1933-ban Ruzicskay György Budapestre költözött. Távozásával az egyesület erejét vesztette. 1934-ben még műsorra tűztek néhány előadást, de 1935-ben formálisan is beszüntette tevékenységét.

És most térjünk vissza az 1930-as évek elejére!

Május első napján ünneplőruhába öltöztek a Szarvasi Dalkar tagjai. Az utcán összetalálkozva a kis, harminc-negyven fős társaság a betlehemi gát felé vette az irányt. Mint egy kirándulócsoport: némelyiküknél sakktábla, fényképezőgép, hegedűtok. E napon egyébként is sűrűbben járőröztek a csendőrei, így nem csoda, hogy hamarosan nyomukba szegődött egy kakastollas páros, kerékpárjukat maguk mellett tolva. A cél a vasúti híd környéke volt, itt ünnepelték május elsejét. Tüntetés, felvonulás nélkül, ám egész napos zeneszóval, közös énekléssel. A közel nyolc kilométeres út alatt néha megpihentek a töltés oldalán, ilyenkor előkerült a hegedű, sakktábla (és a fényképezőgép). És amíg elérték a Hármas-Körös gátját, a csendőröknek is nyomuk veszett.

Május elseje az 1930-as évek elején, pihenő a töltés oldalán

Megjegyzés

A Világosság Dalkar emléke ma is él a szarvasi emberekben. Sajnos, azok közül, akik tagjai voltak, vagy csak rendszeresen a nézők sorában ültek, már kevesen élhetnek. De élnek a leszármazottak, gyermekek, unokák. Két, a fényképekre érkezett hozzászólás a „Szarvas anno" facebook közösségi oldalról:
„Kár, hogy most már nincs ilyen szép létszámú öntevékeny kórusa Szarvasnak."
„Nagyon örülök ennek a képnek. Nekünk is volt ilyen képünk, csak elveszett. Édesapám, Bencsik András (az első sorban balról a második) látható."

Forrásanyagok

Dr. Molitorisz Pál: A Szarvasi Dalkar a két világháború között (Szarvasi emberek, Szarvas, 2014)
Dr. Tóth Lajos (szerk.): Dokumentumok Szarvas munkásmozgalmának történetéből 1890–1944, Szarvas, 1985
Dr. Tóth Lajos: A „Szarvasi Építőipari Munkások Világosság Dalköre és Szavalókórusa" a társadalmi haladásért 1928–1934 (Békési Élet 1968/3. szám)
Wikipédia, a szabad enciklopédia

Írta és szerkesztette:

Brlás Attila

„De miért fontos, hogy megtudjuk, hol van például Európa vagy éppen Magyarország közepe? Talán egyszerűen csak azért, hogy jobban eligazodjunk a térképen, vagy pedig azért, mert biztonságérzetünkhöz és önmeghatározásunkhoz tartozó természetes igény, hogy legyen viszonyítási pontunk, amelyhez képest elhelyezhetjük magunkat hazánk kontinensén, Európa térképén."

(Wikipédia)

Magyarország közepe

Szilvássy László az emlékműről szóló könyvében[1] annak történetét három szakaszra osztja. Az első és egyben legrövidebb szakasz a gondolattól, melyben felmerült a Trianon előtti Magyarország középpontjának megjelölése (1929) a megvalósulásig (1939), és az azt követő öt–hat évig tartott. A következő periódus közel fél évszázadára az enyészet nyomta rá bélyegét. A második világháború végétől pusztulásnak indult, negyven esztendő elteltével a történelmi emlékmű szinte latrinává minősült. A harmadik ciklus (1990-től) az újjászületésé. Ez tart napjainkban is – remélhetőleg örökké.

A három korszakot a fent említett mű kiollózott újságcikkekkel követi nyomon, ám ezt megtehetjük a képes levelezőlapok segítségével is. Tartalmuk, számuk, vagyis éppenséggel hiányuk hűen tükrözi az adott kort, s viszonyát a hazánkat megcsonkító trianoni békediktátumhoz.

***

A történelmi Magyarország középpontját *Mihálfi József*[2], a szarvasi főgimnázium történelem-földrajz szakos tanára határozta meg 1880 körül. E jeles pont, mely egyben a Kárpát-medence mértani közepe is, az egykori Kreszan-féle szélmalom helyére esett. A malom Szarvas Zöldpázsit nevű részén állt, pontosabban a mai Újtelep és Hatház utcák sarkán. A szélmalmot később lebontották, helyét már csak egy ottmaradt, félig a földbe süppedt malomkő mutatta. Ebben az időben Magyarország dualista államszövetségben állt Ausztriával, az ezeréves határok sértetlenek voltak. A középpontot ezentúl jelölték a térképek, de egyéb jelentősége a szarvasiak számára nemigen volt.

---

1 Szilvássy László: A Történelmi Országközép Emlékmű krónikája, Szarvas, 2009, 2010 (bővítve)

2 Mihálfi (Mihalovics) József (1838, Kiszács, mai Szerbia – 1891, Szarvas) 1860-ban lett a szarvasi főgimnázium tanára, előtte tanulmányait is itt kezdte. Közéleti emberként a községi iskolaszék elnöke, a polgári leányiskola, s az ipari iskola első igazgatója volt. Több földrajzi tanulmányt is írt, megrajzolta Békés Vármegye (1881) és Szarvas (1891) térképét.

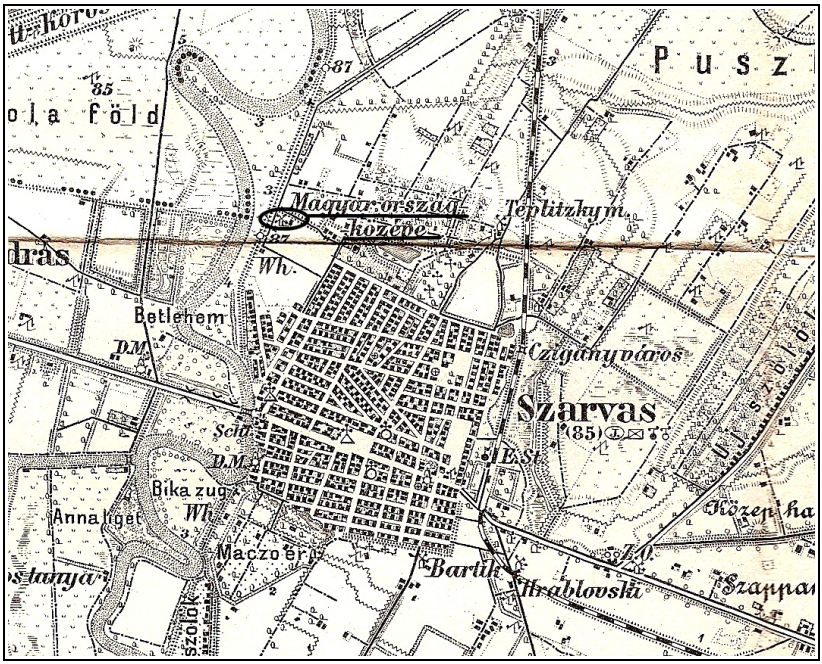

Korabeli katonai térkép részlete (az országközép utólagosan kiemelve)

Hatalmasat változott a világ negyven év múltán. Az 1920. június 4-én ránk kényszerített „békeszerződés” egyharmadára csökkentette országunk területét, s Szarvas csaknem határ menti településsé vált. A trianoni katasztrófa majd egy évtizedre letargikus állapotba taszította a lakosságot. Csak 1929-ben született meg a gondolat a község képviselő-testületében, hogy Nagy-Magyarország geometriai középpontját egy emlékművel kellene megjelölni. A Világosság Dalkar előadását oly csúfosan félbeszakító[3] *Schauer Gábor* főszolgabíró ebben a történetben elévülhetetlen érdemeket szerzett. Ötlete, kezdeményezése s kitartó munkája vezetett oda, hogy tíz év múlva elkészült az emlékmű. A Kreszan-telket, nagysága és elhelyezkedése miatt már a kezdetektől alkalmatlannak találták arra, hogy ott tömeges megemlékezéseket tartsanak. Ötletként felmerült az Erzsébet-liget egy köröndje, vagy az Árvaház előtti tér is (a mai Fő tér), ám végül a képviselő-testület egyhangúlag az eredeti helyszíntől pár száz méterre lévő, a töltés és Holt-Körös közti, a Pepi-kerttel szembeni területet fogadta el az emlékmű helyéül. Anyagiak hiánya miatt csak terv maradt „Trianonfalva” és a 30 méteres kilátó. A testület elé 1939-ben a Szarvasi Frontharcos Csoport által benyújtott, *Gödri István* köz-

[3] Lásd a szerkesztő másik, Május elseje a gátoldalon című írását.

ségi mérnök által megtervezett stilizált szélmalomra megvolt a fedezet, ám ezt több képviselő nem tartotta méltónak történelmi emlékműnek. Végül 16 szavazattal hat ellenében mégis elfogadták.

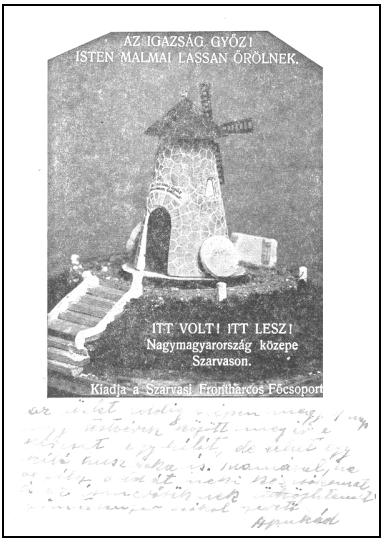

A képeslapon a Gödri István által megtervezett stilizált szélmalom makettje látható. A Szarvasi Frontharcos Főcsoport kiadása az 1930-as évek végéről.

A Szilvássy László által összegyűjtött nagy számú újságcikk ellenére sincs pontos információnk arról, hogy mikor készült el a 6,5 méter magas, szerkezet nélküli szélmalom-utánzat. Valószínűleg 1939 végére már a mai helyén állt. És azt is csak valószínűsíthetjük – az eseményről való tudósítás hiányában –, hogy különböző okok miatt az átadási ünnepsége elmaradt. Az egyik ok bizonyára az 1939-ben kitört második világháború lehetett, melynek végére ismét hatalmasat változott a világ.

1945–1990-ig terjedő szakasz a hanyatlás korszaka. Ha az emlékmű történetét a mai nappal lezártnak tekintenénk, akkor a három szakasz közül ez tartott a legtovább. Viszont írott krónikájában ez lesz a legrövidebb fejezet. A pártállami diktatúra évtizedei alatt Trianonról, az egykori határokról, az elvesztett területekről, az anyaországon kívül rekedt magyarságról beszélni, írni tabu volt. Az iskolákban kerülték a témát, de Szarvason talán nem volt olyan felnőtt vagy gyermek, ki ne tudta volna pontosan elmagyarázni, merre található „Magyarország közepe”. Természetesen ebből az időből hiányoznak a képeslapok. Nem is lett volna sok értelme megörökíteni az ajtajától, vitorláitól megfosztott, megtépázott tetőjű, sorsára hagyott szélmalmot.

Az 1980-as évek végére ismét nagy változás előtt állt a világ, Magyarország politikai berendezkedése és – ahogy már megszokhattuk – az emlékmű története is új fordulatot vett. Mint megvalósulásakor, az országközép rendszerváltozás utáni megújulásához is társadalmi összefogás vált szükségessé. Az 1990-es fordulat után szinte azonnal szervezetek és magánszemélyek (Városszépítő Bizottság, Környezetvédelmi Egyesület, Szarvas Város Barátainak Köre, *Szenes János* újságíró) hallatták hangjukat, hívták fel a figyelmet az emlékmű áldatlan állapotára, rendbetételének szükségességére.

Az 1990-es évek eleje, a Szarvas és Vidéke című hetilap kiadása.

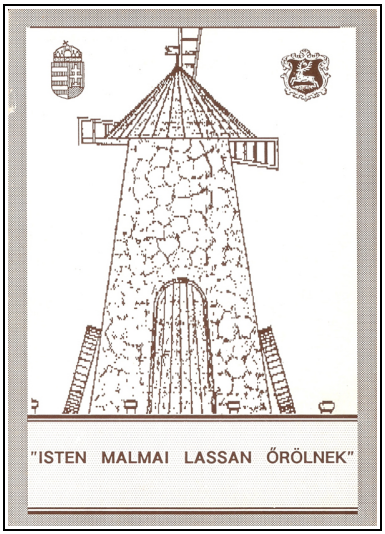

A képeslapon Gödri István községi mérnök rajza a tervezett emlékműről 1938-ból. A megvásárolt lap árából 10 Ft-ot az emlékmű javára fordítottak.

1991-ben *Keresztes K. Sándor* környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter rendeletében védetté nyilvánította a területet: *„A védetté nyilvánítás célja a történelmi Magyarország földrajzi középpontjában emelt emlékmű és környezetének megőrzése."* Ezzel ugyan valóban védetté vált az épület az ártó kezektől, ám korábbi tényekedésük nyomát nem szüntette meg. 1992-ben *Mihály Árpád* szobrászművész átfogó tervet készített az emlékmű és környezetének rehabilitációjára, ám anyagi okok miatt ez a terv is csak terv maradt. Végül a következő év nyarára az Önkormányzat helyreállíttatta az emlékművet. 1993. augusztus 20-án reggel 8 órakor *„csinnadratta, szónoklat és avatás nélkül, de néma főhajtással"*[4] helyezhette el az egy-egy szál virágot az összegyűlt 150–200 fő, miközben egyszerre megszólaltak a város harangjai. Az elkövetkező években hagyomány lett nyaranta a megemlékezés, ám már nem ezen a napon, hanem június 4-én[5], a trianoni tragédia évfordulóján.

A megújult emlékmű és környezete az 1990-es évek végéről

Bakula és Rácz kiadása.

[4] Dr. Demeter Lászlónak, Szarvas polgármesterének (1990–98) szavai.

[5] Pontosabban: a június 4-éhez legközelebb eső hét végén.

2000 tavaszán adománygyűjtő felhívást tett közzé Szarvas Város Önkormányzata. Célja a millennium méltó megünneplésére nemzeti zarándokhellyé tenni a szélmalmot egy odavezető úttal, s az út mentén elhelyezett 17 stációval[6]. (A tizennyolcadik a történelmi országközép). A stációk: emlékművek, emlékoszlopok, amelyek a magyar történelem egy-egy jelentős szakaszát kívánják felidézni. A kompozíciók megtervezésével és elkészítésével *Lestyán-Goda János* szobrászművészt bízták meg. A nagyszámú adakozó jóvoltából augusztus 18-án átadták a már funkció nélküli körgát 1250 méter hosszúságú szakaszát, a Történelmi Emlékutat, kezdetén és végén az erdélyi testvérvárosok, Barót és Szentegyháza által adományozott székelykapukkal.

A 2010-es évek, Szarvas Város Önkormányzatának kiadása

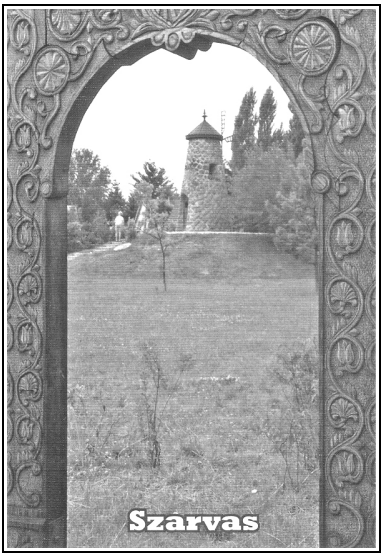

A Barót erdélyi testvérváros által adományozott székelykapu mögött a Történelmi Emlékút végső stációja

Zárszó

„Ilyen Trianonra emlékeztető országközép emlékmű csak Szarvason van. Már csak ezért is jelenthet hazafias töltésű élményt az emlékmű megtekintése, történelme a hazaszerető magyar állampolgároknak. Ha módját látjuk, tegyük tiszteletünket az Emlékműnél, akár magán emberként, akár csoportban – gondolva a múltra, a jelenre és a jövőre."

A szerző, szerkesztő ezen munkájával kíván megemlékezni a 2016 januárjában 90 éves korában elhunyt dr. Szilvássy Lászlóra, városunk helytörténetének kitartó kutatójára.

[6] Állomással

Mit tartogat a jövő?

2015 decemberében grandiózus tervezet került a nyilvánosság elé. Pályázati pénzek elnyerésével monumentális kilátótorony épülne a szélmalom köré, fölé. A koncepciók között szerepel földalatti kiállítóterem, s a területet az Arborétummal összekötő gyalogoshíd is.

Írta és szerkesztette:

Brlás Attila

Felhasznált irodalom

Szenes János: A Szarvasi Történelmi Emlékút, Szarvas, 2004
Szilvássy László: A Történelmi Országközép Emlékmű krónikája, Szarvas, 2010

In memoriam

Stafira Sándor

(1947–2015)

Végegyházán született. Iskoláin képesített könyvelő, statisztikus tervező és üzemgazdász oklevelet szerzett. 1965–1973-ig Békéscsabán dolgozott. 1973–93-ig a szarvasi Dózsa Mg. Termelő Szövetkezetben főkönyvelő, közgazdasági elnökhelyettes, majd 1993-ig elnök. 1978–1988-ig a DATE Főiskolai Karán óraadó tanár. A szarvasi pulykatenyésztés vertikális integrációjának egyik ötletgazdája, létrehozója. 1989–1992-ig a Gallicoop Rt. igazgatósági tagja, 1991–1992-ig elnöke. 1993–1995-ig a STABÁK AGRO LINE Kft. ügyvezető igazgatója. 2002-től egyéni vállalkozó. Három alkalommal nyerte el a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója címet.

1994–2002-ig Szarvas Önkormányzatának képviselője, a Pénzügyi Bizottság elnöke. 1994–1998-ig a Békés Megyei Közgyűlés képviselője, a Gazdasági Bizottság tagja. Pedagógus feleségével két gyermeket neveltek fel.

1988-ban – a Dózsa Tsz elnökhelyetteseként – alapító tagja volt a Szarvasi Krónika című művelődéstörténeti és közművelődési folyóirat (ma közművelődési és helytörténeti folyóirat – ténylegesen periodika) szerkesztőbizottságának. Gazdasági és pénzügyi ismereteit kamatoztatva, társadalmi pozícióit felhasználva segített a kiadvány anyagi hátterének megteremtésében. Szerkesztőségi munkatársként a gazdasági témájú írásokat szerkesztette, ellenőrizte, és segített a Krónika pénzügyi helyzetének stabilizálásában. Szakértelmét és előrelátását bizonyítja, hogy a városban elsők között figyelt fel az alapítványok létrehozásának fontos szerepére. Javaslatára született meg 1992-ben a Szarvasi Krónika Alapítvány, amelynek létrehozásához biztosította a Dózsa Tsz pénzügyi, jogi és adminisztratív szakmai hátterét, és a Tsz az ő révén járult hozzá az alaptőke megteremtéséhez. Az Alapítvány napjainkig él és működik: biztosítja a megjelentetés költségeit.

A szerkesztőbizottságnak 1993-ig volt tagja. Ebben az évben hozta létre vállalkozását, amely jelentős változást jelentett életében. Megnövekedett feladatai miatt nem tudta tovább vállalni a szerkesztőségi munkát, de haláláig figyelemmel kísérte annak tevékenységét.

Az időközben átalakult szerkesztőbizottság őrzi és ápolja emlékét azzal a biztos tudattal, hogy ez irányú tevékenysége nélkül a Szarvasi Krónika ma már nem élne.

Kedves Sándor, köszönjük. Legyen békés örök pihenésed.

Dr. Kutas Ferenc

Dr. Pilishegyi József

(1943–2015)

1943-ban Léván született, majd a mai Magyarország területére települtek át. Iskoláit Drégelypalánkon (1957); Balassagyarmaton (1961); végezte. Szegeden a József Attila Tudományegyetemen szerzett magyar-történelem szakos középiskolai tanári oklevelet (1968); elvégezte a közgazdaságtani kiegészítő szakot (1973); egyetemi bölcsészdoktori vizsgát tett filozófia tárgyból (JATE, 1973). 1968–71-ig a Vajda Péter Gimnázium tanára. Házasságkötése révén került Szarvasra, felesége, Győri Erika, matematika-ábrázoló geometria szakos tanár, ugyancsak a Vajda Péter Gimnáziumban dolgozott nyugdíjazásáig. Gyermekük, Péter a Debreceni Egyetem Hallgatói Kapcsolatok és Szolgáltatások Központjának igazgatója.

1971–92-ig a DATE Főiskolai Karán tanársegéd, adjunktus, majd docens; 1987–91-ig a Társadalomtudományi Tanszék vezetője, 1974–92 között személyzeti vezető. 1992-től 2004-ig, nyugállományba vonulásáig ismét a Vajda Péter Gimnázium tanára. 1989-től az MSZP városi elnökségének, 1989-2000 között az MSZP megyei elnökségének, 2007-től az MSZP Megyei Etikai Bizottságának tagja.

Pedagógiai tevékenysége mellett rendszeresen publikált. *Megjelent kötetei:* A Gyomai Győzelem Tsz története, Gyoma, 1982; Nyolc évtized agrárszakoktatás Szarvason, 1927–2007. A határ menti térségek társadalmi-gazdasági problémái témakörben 20 kisebb-nagyobb tanulmánya jelent meg kötetekben, szakmai folyóiratokban.

1977-ben a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója; 1982-ben a Munka Érdemrend bronz fokozata; 1989-ben Kiváló Társadalmi Munkáért kitüntetésben részesült.

1986–89 között a Szarvas és Vidéke c. hetilap első felelős szerkesztőjeként dolgozott. Munkatársaival elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy a rendszerváltás előtt – elsők között az országban – városi lap működhetett Szarvason, amely napjainkig megjelenik. Ugyancsak első munkatársai között jegyezte nevét az 1988-ban alapított Szarvasi Krónika. Alig két hete fogadta örömmel a Krónika felkérését egy helytörténeti cikk megírására.

Bár tudtuk, hogy betegeskedik, halálhíre váratlanul ért bennünket. Búcsúzunk tőle és emlékét őrizzük egykori pedagógus kollégái, szerkesztőutódai és munkatársai.

Dr. Kutas Ferenc

Dr. Szilvássy László tudományos kutató halálára

1925–2016

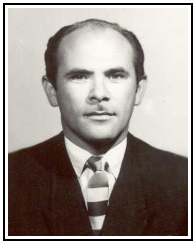

Nem rég kaptuk a lesújtó hírt: dr. Szilvássy László agrármérnök, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, tudományos kutató, helytörténész 2016. január 14. napján 90 éves korában eltávozott az élők sorából. Személyében az Öntözési Kutató Intézet hajdani nagynevű kutatógárdájának talán utolsó tagjától búcsúzhatunk. Életének nagyobbik részét, 58 évet töltött el városunkban, igazi szarvasiként ismertük meg. Tekintsük át ezúttal sikerekben bővelkedő, s immár lezárt, nagy ívű, gazdag pályafutását!

Mátészalkán született az anyakönyvi adatok szerint 1925. szeptember 24-én (a valóságban egy nappal korábban). Édesapja *Szilvássy József* igen sokoldalú érdeklődésű fodrász és borbélymester, édesanyja a nagykárolyi *Serly Olga Terézia* volt. Elemi iskolai tanulmányait szülővárosában végezte el, majd édesapja fodrászüzletébe került inasnak. Tizenöt évesen már fel is szabadult. Itt dolgozott 19 éves koráig, mestervizsgát is tett.

Leventeként 1945. április 10-én Ausztriában szovjet hadifogságba esett, Ukrajnába hurcolták, és csak 1947-ben tért haza. Édesapja üzletét a háború után államosították. Hazatérése után nyilvánvalóvá vált, hogy a korábbi életmódja már nem folytatható. Bekapcsolódott az ifjúsági mozgalomba, rövidesen a mátészalkai EPOSZ-nak (Egységes Parasztifjúság Országos Szövetsége) egyik vezetője lett.

Felismerte, hogy csak a továbbtanulás alapozza meg további életét. Középiskolát magántanulóként Nyíregyházán és Nagykállón végezte. Érettségi után másfél évig dolgozott a Fővárosi Optikai Műveknél, majd 1952-ben Gödöllőn, az Agrártudományi Egyetemen kezdte meg felsőfokú tanulmányait. Az 1956-os forradalom idején tanúsított példamutató helytállásáért az Üldözöttek Szövetségének szarvasi szervezete tiszteletbeli tagjának nyílvánította. 1957-ben az Egyetem Agronómiai Karának Öntözési Szakán agrármérnöki diplomát szerzett.

Az egyetem elvégzése után mezőgazdászként a Besenyszög-Palotási Állami Gazdaságba került. Itt ismerte meg az akkor Zagyvarékason tanító *Oskó Gizellá*t, akivel 1957-ben Szolnokon kötött házasságot. Házasságukból két gyermek született: *Orsolya* bölcsész, főiskolai oktató, *Ákos* rádió- és TV-szerelő.

1958-ban került a szarvasi Öntözési és Rizstermesztési Kutató Intézetbe. Kezdetben tudományos segédmunkatárs, tudományos munkatárs, majd tu-

dományos főmunkatárs beosztásban tevékenykedett. Elsősorban a rizskutatásban, ezen belül a rizs növényvédelmében elért eredményeivel szerzett nemzetközi hírnevet. Az Öntözési Kutató Intézetből ment nyugdíjba, de még évekig az Intézet tudományos tanácsadójaként működött.

Negyvenegy évet dolgozott az ÖKI-ben, emellett negyedszázadon át oktatott a mezőgazdasági főiskolán, utóbb, mint a tanintézet docense. Széleskörű, nemzetközi tudományos kapcsolatokat alakított ki. Az 1980–1985 közötti években a Nemzetközi Atomenergiai Ügynökséggel kötött együttműködés keretében az izotóppal jelzett herbicidek hatását vizsgálta a rizskultúrákban.

Mint gyakornok írta meg első szakcikkét, melyet mintegy százhúsz tudományos közlemény követett. 1961-ben egyetemi doktori címet szerzett a hazai rizskultúrák állati kártevőiről szóló diplomamunkájával. 1976-ban pedig a hazai rizsvetések kémiai gyomirtásáról szóló értekezésével kandidátus tudományos fokozatot ért el. Több szakkönyvnek társszerzője. Számos találmány és technológiai újítás fűződik a nevéhez.

Mély gyökereket eresztett lakóhelyének földjébe. Nyugdíjasként, közel hetven évesen nagy kedvvel és termékenységgel fordult Szarvas története kutatása felé. Alkotó erejét, dinamizmusát a legutóbbi időkig megőrizte. Korszakonként – elsősorban a helyi sajtó közleményei alapján – feldolgozta a település szinte teljes történetét. Talán legelmélyültebb munkájának a Pepi kertet alapító gróf Bolza Pál életéről és kastélyáról szóló munkái tekinthetők. E téma legavatottabb művelőjét ismertük meg benne. De érdeklődése és írásai hamar túlmutattak a helytörténet keretein.

1999-ben az amerikai Biográfiai Intézet Igazgatótanácsa beválasztotta a kiváló vezetők névjegyzékébe. E címet azok kaphatják, akik áldozatos tevékenységükkel hozzájárulnak egy élhetőbb, jobb társadalom megteremtéséhez. A Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója kitüntetést két ízben nyerte el. Szarvas Város Barátainak Köre a Szarvasért Emlékplakett bronz fokozatát adományozta részére. Szarvas városától pedig a Bolza grófok emlékéért c. emlékplakettben részesült.

Hosszú életet adott neki a sors, melyet mindig tevékenyen, nagy munkabírással, fáradhatatlanul, a legjobb tudása szerint használt fel a köz javára.

Hozzátartozói, barátai, tisztelői 2016. január 21-én az Ótemető új ravatalozójában vettek végső búcsút tőle. Nyugodjék békében!

Dr. Molitorisz Pál

Szemle

A férfiak lövöldöznek, az anyák sírnak

Emlékkönyv – szarvasiak a II. világháború idején
Szarvasi Krónika Alapítvány 2015. 364 oldal

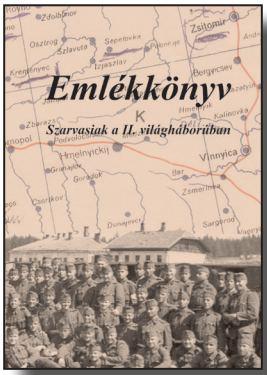

Senki sem vonta kétségbe, hogy ennek a könyvnek el kell készülnie. Mint ahogy azt sem, hogy egy évvel előtte, 2014-ben a Szarvasiak a Nagy Háborúban szintén az érdeklődők és emlékezők könyvespolcára kerülhetett.

Szarvas nem felejt! Hogy is felejthetné hős apáit, nagyapáit – a hazajötteket és az ottmaradtakat. Igazi könyvritkaság lett a *Podani* hadapród naplója, *Parznovszky Béla* Aranykönyve. És zarándokhely lett a doni áttörés szobra az Evangélikus Ótemetőben, a II. világháború hőseinek emlékműve az Ótemplom mögötti téren. A Turul is visszaszállt az I. világháborúnak emléket állító obeliszkre.

Hogy ez sok vagy kevés, elég-e, méltó-e, lehet rajta vitatkozni. Döntse el az utókor! Ennyire futotta azok erejéből, akiket a két kezemen meg tudok számolni! Akik anyagot gyűjtöttek, mozgósítottak, szerkesztettek, nyomtak és kötöttek, avattak és ünnepséget, író-olvasó találkozót szerveztek. Tették a dolgukat, a belső kényszer által diktált dolgukat, mert ezért sem anyagiak, sem elismerések, de még vállveregetések sem jártak. Valahol a lelkiismeret nyugodott meg a tettek által. Pedig ez a munka nyomába se ér akár csak egyetlen lövészárokban töltött éjszakának. Meleg szobában dolgozva, de átérezve – mert ez a lényeg – átérezve hőseink szenvedéseit. És aki ezeket a könyveket elolvassa, a kegyhelyekhez elzarándokol, legbelül megérez valamit, és másképp látja a harcmező térképét, a nagyapa fotóját, hazahozott kitüntetését. Na, ez volt a cél: újraélni, mert e nélkül közhellyé silányul minden veretes szó, pátosszal átszőtt gondolat.

Dőljünk hátra a karosszékünkben, kortyoljunk a finom teánkból és kapcsoljuk be a televíziót. Mit látunk? A férfiak lövöldöznek, az anyák sírnak. Minden csatornán, reggeltől estig, és estétől reggelig! Nem tanul a világ! El kéne zavarni minden politikust oda, ahol dől a fal, süvít a golyó, repeszek szaggatják szét a testet. Mert ugye azt senki nem gondolja, hogy *Kupecz János* 42 éves földműves, a 4. Gyalogezred katonája találta ki a világháborút?! Bele is vagyunk fásulva, közönyösen tudjuk nézni a Szuhojból kilőtt rakétát, amint centiméter pontosan egy „terrorista” bunkerét a levegőbe repíti. Még talán büszkeség is tölt el, milyen pontosan lőtt be egy kórház ablakán az F16-os.

Nincs a világon olyan ember, aki még csak hozzávetőlegesen is meg tudná mondani, hány pontján van a kontinenseknek kisebb-nagyobb csetepaté, népirtás, vallási háború. Elcsépelt közhely, hogy a háború, a politika folytatása más

eszközökkel. Emiatt lenne tanulságos, ha a politikusok – felállva a tárgyalóasztaltól – elmennének néha a harctérre, hogy tapasztalhassák az okozott károkat.

Ilyen szemüvegen át, és gondolatok jegyében kell megdicsérnem ezt az emlékkönyvet, ismét kalapot emelve *dr. Kutas Ferenc* és az egész szerkesztőbizottság előtt. *Sőregi Zoltán* előhangja tényleg ráhangol arra, ami következik. *Dr. Molitorisz Pál* 1939-től 1944-ig tallóz a Szarvas és Vidéke, bár hiányos, mégis a hangulatot, eseményeket jól érzékeltető cikkeiből. *Takács Miklós*, a „mi repülősünk" páratlanul érdekes és jól dokumentált tanulmányt írt a szarvasi légtér háborús eseményeiből. Ez igazi nóvum – gratulálunk Miklós!

A könyv legnagyobb terjedelmű része a Katonasors 1941–1946. *Id. Varsányi Gyula* négy részben írta meg háborúskodását. Érdekes, olvasmányos, részletes, írói erényeket megcsillantó munka. *Ipacs József* endrődi parasztfiú tábori levelezőlapjait őrizte meg leánytestvére. Az utolsót is, melyben a hősi haláláról kaptak értesítést. *Opauszki Miska* bácsi a tőle megszokott derűvel és optimista beállítottságával osztotta meg tapasztalatait Kutas Ferenccel. Ő még hál' Istennek közöttünk van – öreg tanúja a világégésnek, élő lelkiismeretünk. *Gyarmati Bandi* bácsira, a nagyműveltségű tanárra már kevesen emlékeznek. *Dr. Perényi Béla* készített vele interjút még 1985-ben – ezt a beszélgetést is közli a könyv. Ott volt Sopronkőhidán, amikor földijét *Bajcsy-Zsilinszky Endrét* kivégezték. E fejezetben még megismerkedhetünk *Lestyan Goda Mihály* háborús „élményeivel", egy eltűnt honvéddel, *Klimaj Andrással*. A *Krizsán* család levelei zárják a fejezetet.

A családok és történetek írói már a leszármazottak: A *Sinkovicz*okról – az édesapáról és két bátyjáról – *Szigeti Pálné* írt. A négy *Krajcsovicz*ból csak ketten jöttek haza. Az én családomból *Mikolay* és *Demeter* nagyapáim túlélték a

Egy szürreális agrárregény

Könyv a tehenészetről, futurista nézőpontból

Hartay Csaba: Nem boci
Athenaeum Kiadó, 2015. 240 oldal

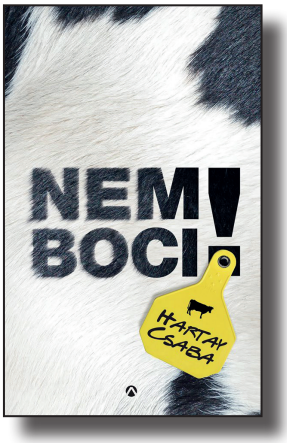

A boci, mint báj és kellem. A szelíd haszonelvűség méla talánya, a tehén a bamba jámborságával és trampli édességével sokakat megihletett. De Hartay világteremtő ambícióval vetette magát bele a szarvasmarhaság világába. Sokkal többet kihozott belőle, mint azt egy szociográfia vagy egy sima regény tehetné. Istállók népe, jószágok gondja-baja, Hartayt mélyen átjárta, megihlette. Traktorosok, takarmányügynökök és takarítónők szemével, szájával, lelkével látja s beszéli el a termelés és a tenyészet titkait s dilemmáit.

Ahogy a szerző aposztrofálja önnön világát: *„A mai magyar vidék szereplői szólalnak meg saját nyelvükön, saját szavaikkal. Betekintés egy zárt miliő életébe, ahol az időjárás az egyetlen, ami említést érdemel. Meg a koránkelés. Meg a legyek a fejőházban. Meg a szántás. A termés. A silókukorica. A búza. A lucerna. Meg a szabadnapok. És sok más aprónak tűnő probléma.”*

A szerzői én nemrég elhunyt édesapjának ajánlja a könyvet, akinek köszönheti az egész örökséget, a ráhagyott tehenészet-birodalmat. Ha a Philippe Lejeune-féle „önéletírói szerződés”-re gondolunk, akkor eljátszhatunk azzal a megközelítéssel, amely aparegényként regisztrálná ezt az értékadó regényírói teljesítményt. Mert maga a boci és az egész szarvasmarha-impérium allegorikus olvasatokat tartogat. Az apa után maradt tradíciók, szokások és beidegződések átruházásának rítusai mellett még számos szimbólum megtestesül. A gondoskodás, a teremtés és az alkotásvágy szertartás rendje. Ami mindenben az ésszerűt keresi s követi, még akkor is, ha a feje tetejére állnak a dolgok.

Igen. Ebből áll össze egy világ. Egy világkép. A normális ember abnormálisba oltott szép és ironikus gondolkodásmódja s létezési formája. Életmód. Ez a legjobb szó talán erre az attitűdre. Mindennek módja van. Ki van módolva a dolgok menete, rendje. S szabatosan meg van fogalmazva. Úgy, hogy a szó szüli a hangot benne, a mondat meg a beszédet. A nyelv teremti a jellemet meg a magatartást. A Logosz feji a tehenet. Minden általa él s mozog. Sír és nevet.

Hartay kreatív felfedező módjára járja végig az istállókat, szobákat és a legelőket. Minden fűszál és hangya elbeszél neki egy-egy pikáns információ-darabkát. A szerzőnek pedig van füle a hallásra. *„Nem akarom elmondani, mert ez a téma nem pulpitus. (Publikus, khm.) Bemegyek a magtárba, és rögtön látom, mekkora csend van. (És hallja a látványt.)”*

Ahogy a fülszöveg írja: *„Az elbeszélő tehenész nem úgy tehenész, hogy ül egy sámlin a boci (NEM BOCI!) mellett, és húzogatja a tőgyét. Ő az egyik cégvezető. Egy akkora cég vezetője, ahol négyszáz tehenet fejnek naponta kétszer. Ez a termék. Tizenegyezer liter tej mindennap.”*

A boci teoretikusa és a tehenészet praxisa egymásra talált. S ezzel együtt, innentől konstituálható a fejés és a szarvasmarha-gondozás praktikája, poétikája és a hitelesített boci filozófia. Tejbe aprított irodalom. Jellemzi önmagát az alcímben a kötet. S ez a lenyűgöző és kézenfekvő természetesség, egyszerűség és magától értetődő distancia végigvonul a regényen, mint egy több személy által vezetett naplóírás. A nem-irodalomtól az irodalomig vezető út van itt lekönyvelve, ábrázolva. De még mennyire! *Nádas* és *Esterházy* indulása óta talán ez a regény hozta vissza azt a fajta nyelvi játékot leginkább, amely megint egy új szemantikai univerzumba enged betekintést.

Kántor Zsolt

Részlet a könyvből

A látogatók okos kérdései szarvasmarha témakörben (9–11. o.)

Nőstény teheneitek is vannak?
(Igen, meg hím bikánk is.)

Te mit dolgozol ott kinn?
(Semmit, a gazda szeme hizlalja a jószágot, én csak bámulom a teheneket.)

Miért nem engeditek szabadon a teheneiteket, hadd legeljenek kedvükre?

Tényleg elviszitek a vágóhídra az öreg teheneket?
(Nem. Van egy tehéntemető itt a telep mellett, friss lucernát is viszünk néha a sírokra.)

Olyan aranyos a kisboci. Nem gondoltál még arra, hogy hazavigyél egyet?
(Dehogynem. Szeretnék létrehozni otthon is egy tehenészetet.)

Tényleg inszeminálttok? Elveszitek szegény tehenektől azt az örömöt, hogy bikákkal közösüljenek?
(Nálunk nincs helye a bocirománcnak,)

Mivel fűtötök télen az istállókban?
(39 fokos testhőmérsékeltű tehenekkel.)

Ünnepkor is dolgoznak nálatok a telepen?
(Dehogyis. Ünnepek előtt jól megfejjük, megtömjük a teheneket, elvannak ők nélkülünk is. Majd jövünk, ha kijózanodtunk.)

Amikor megszületik egy kisborjú, akkor azt az anyja neveli fel?
(Igen, nem szoktunk családi dolgokba beavatkozni.)

Mint egy frissítő fuvallat

Hartay Csaba: Nem boci!
Athenaeum Kiadó, 2015. 240 oldal

A könyvfesztivál nagy meglepetése volt Hartay Csaba prózakötetének megjelenése. Szokatlanságánál fogva kaptam fel rá a fejem. Egy tehenész, aki ír?! Vagyis izé, egy író, aki tehenészkedik! Vagy hogy hogy is van ez? Akárhogy is van ez, gondoltam, arra legalább mérget vehetek, hogy nem olyan könyv, amiben belkerületi bölcsészíró arról nyíg, hogy a nők tönkretették. Én már csak ezért is hajlandó vagyok pénzt adni egy kortárs-kötetre.

Az Athenaeum Kiadó által gondozott kötetre öröm ránézni. Keménytáblás, levehető védőborítóval. A védőborító 3D-hatású, a tehén szőrének hullámai kézzel tapinthatóak, komolyan mondom, élvezet macerálni. A belső borító sárga színt kapott, az író és a cím egy tehénsziluettel együtt diszkréten a bal alsó sarokba húzva, *minimáldizájn fődövin.* Határozottan kellemes ránézni, habár belül a szedés legalább másfeles (ha nem dupla sorközös), úgyhogy ez a kötet valójában feleekkora lenne, de egye fene. Vannak benne illusztrációk is, a beltartalom pedig szerencsére kárpótol azért a bosszankodásért, hogy már megint egy felduzzasztott valamivel húznak ki 3000 forintot a jóemberek zsebéből.

A könyv maga rövid, általában 2–3–4 oldalas, novellaszerű kis írásokból áll. Visszatérő elbeszélő *Salamon Attila,* az Aranytehén Bt. igazgatója, akit értelmezhetünk Hartay Csaba leképzésének is. Az apja által felépített tehenészeti birodalmat irányító Attila derűs iróniával szemléli a tehenészeti munkások csetlés-botlását, távolságtartó humorral mutatja be mindazokat az embereket, akik egy ilyen vállalkozás környékén csak előfordulhatnak. Szót kap a takarítónő, a melós, a nem túl értelmes vállalkozó, a terményeket és tápszereket áruló marketinges, és mind ízig-vérig magyar. Tűpontos ábrázolása ez a kis ~~büdös,~~ tehénszagú magyar valóságnak.

És ez torokszorító. Mert a humor mögött megbújik a keserű valóság. A felelősséget mindig másra hárító jó munkásember, a csakis a saját érdekeit néző, mások lelkébe simán belegázoló vénasszony, a gyűlölettel eltelt takarító, a pofádba mászó üzletkötő, az egyes szereplőkből időnként fel-felböffenő osztály- és idegengyűlölet sajnos, túlontúl ismerősek. Épp ezért olyan életszagú az egész. Több ez, mint egy tehenészet vicces bemutatása. Sokkal több. Nem várt öröm volt, hogy a sok magas irodalmi próbálkozás után valaki konkrétan belevitt a tehénganéba. Úgy tűnik, komoly kérdésekre a választ nem csak *Heidegger* fölött fátyolos szemmel cigarettázva lehet keresni, hanem a viharsarki rögvalóságban, tehenek bőgése között is. Mint egy frissítő fuvallat, (amibe kérődző tehenek gyomortartalmának diszkrét kipárolgása vegyül) úgy kellett nekem ez az olvasmány a gyakran meglehetősen tömény kortárs irodalomba.

Blogbejegyzés a Töltőtoll és kiskanál (bookandspoon.blog.hu) weblapon
2015. június 21. 19:55 – RossG

Tudta, hogy tanít a történelem

Tessedik Sámuel: Szarvasi nevezetességek
Digitális Kalamáris, 2015. 138 oldal

Az első asszociációm a cím hallatán egy korai útikalauz volt, hiszen a könyv megjelenését megelőző időszakban Szarvasnak több olyan nevezetessége felépült már, amelyek máig meghatározóak a városképben és a város életében egyaránt. 1805-re az új orgona is a templomban van már, bár Tessedik utalásában – érthető okokból – érezhető némi keserűség emiatt.

E könyvecske azonban Szarvas nevezetességeit nem holt tárgyakban, épületekben veszi számba, hanem emberi cselekedetekben, tettekben. Abban az igyekezetben, józansággal és bölcsességgel meghozott döntésekben, fáradhatatlan útkeresésben, amelyeknek köszönhetően Szarvas olyanná fejlődhetett, amilyennek ma ismerjük. Azoknak az intézkedéseknek állít emléket, amelyek az itt élők életét, boldogulását, egészségét segítették, tették jobbá.

Szarvas város történetének talán az egyik első gazdasági krónikája ez, amely szürke számadatokon túl tartalmaz sok fontos néprajzi, hitéleti, egészségügyi és történelmi utalást. Mindezek felett az író, lelkész, tanító és népművelő Tessedik Sámuel feljegyzéseit, megjegyzéseit, amelyekkel sokszor nagyon személyes hangon értékeli a történéseket és a rendelkezéseket.

Demográfiai adatokon túl olvashatunk az időjárásról, milyen volt a termés, mikor milyen terményekkel kísérleteztek, hogyan változtak egyes termények árai, hogyan alakultak az adóbevételek, vagy éppen milyen költségekkel, milyen új beruházások valósulhattak meg Szarvason, milyen hatással voltak az itt élőkre. Ugyanakkor nem csak elődeink életéhez visz közelebb ez a könyv.

Tessedik írása nem a múlt eseményeinek akar emléket állítani. Tessedik ezen az íráson keresztül is marad az, akinek megismertük. Lelkész, tanító és népművelő, aki – ahogyan *Kondor Péter* esperes a könyv előszavában írta – *„tudta, hogy tanít a történelem.”* Úgy emlékezik, úgy tekint visszа, hogy közben továbbra is előre mutat. Így értékel, és így állít feljegyzésein keresztül példát elénk. Példát ad az állhatatosságra vagy akár arra a szelíd ravaszságra, amelyre Jézus tanítja övéit, és amellyel felvértezve képesek lehetünk beteljesíteni Pál apostol szavait: *„Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat jóval!” (Róm. 12,21)*

Horváth Z. Olivér

Novellák napjainkból és múltunkból

Petróleum

Digitális Kalamáris, 2015. 100 oldal

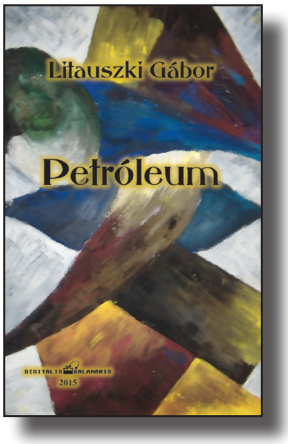

Litauszki Gábor első könyvének a Petróleum címet adta. Litauszki Gábort bizonyára sokan ismerik Szarvason, műveivel is találkozhattak már a helyi lapok hasábjain, s rendszeres szerzője a Szarvas és Vidéke hetilap irodalmi mellékletének, a Partnak.

Most kötetbe rendezte eddigi legjobbnak ítélt írásait, s a közönség elé tárja azokat, a Digitális Kalamáris közreműködésével. A könyv egy kisregényt és hét novellát rejt, véleményem szerint mindegyik kitűnő olvasmány, jól megkomponált és nagyszerűen megírt darabok. A „Mi a neved?" napjainkban játszódó cselekményével, a terjedelmesebb „Szerelmek, szerelmem" történetszövésével vonja magára olvasója figyelmét. Az „Egy kis vállalkozás", a „Lazac" és „A természet, a November és a technika" ismét csak mai történetek. A címadó „Petróleum és a „Régen elmúlt már" című novella a XX. század eleji Szarvasra röpíti olvasóját, a kötetzáró „Disznótor" pedig elmeséli azt, hogy *„Többek szerint olyan nincs, ami egy disznótorban ne történhetne meg."*

Hogy Litauszkiéknál a művészi hajlam nem egyszeri felvillanás, azt jól mutatja a Petróleum borítója, *Litauszki Ágnes* (a szerző lánya) festménye. Miután a könyv létrejötténél jelen lehettem, tudom, hogy Litauszki Gábor gondossága, az olvasói érdekek szem előtt tartása maximális. Tudom azt is, hogy – teljesen természetes módon – nagy izgalom és nem kevés várakozás feszíti első könyve útjára bocsátásakor. A magam részéről mindenkinek csak ajánlani tudom a könyvet, biztos vagyok benne, hogy remek élménnyel lesz gazdagabb, aki elolvassa.

Tatai László

Ezekből a mesékből árad a szeretet

Harencsár László: Mese és valóság
Digitális Kalamáris, 2015. 64 oldal

*Harencsár László*t, Lacit régóta ismerem személyesen is. Felesége édesanyjával dolgoztam a Bacsó úti óvodában, és megismertük egymás családját. Így találkoztam először Marival és Lacival.

Teltek az évek, még hallottam a gyerekek pályaválasztásáról.

Néhány éve, nem is olyan régen az óvodában szóltak, hogy a könyvtárban mesedélelőtt lesz, és a meseíró mondja el saját meséit. Az Alma csoport mehet, mert mi voltunk akkor nagycsoportosok. Említették a mesélő nevét, de bennem nem tudatosult azonnal, kiről is van szó. Harencsár László? Liskáné veje? Marcsi férje? – értetlenkedtem. Nem tűzoltó? Sehogy sem akartam érteni.

Elmentünk a gyerekekkel. Laci bejött, látszott rajta az izgalom, kereste a szavakat, meg-megakadt, riadt szemekkel nézett. Átéreztem a helyzetét, de hősiesen helyállt, és remek meséket hallhattunk.

Ismét néhány év… Állatok világnapja, a főiskolák közös könyvtára… Ismét mesélés, de sokkal magabiztosabb, felszabadultabb, természetesen jöttek a szavak.

Hallottam a sikereiről, magamban elismeréssel gondoltam rá, megvalósította álmait. Igaz, nem ismertem annyira, hogy ezekről tudhattam volna, de biztos voltam benne, hogy nem kósza gondolat volt.

Életemet egész kicsi korom óta végigkísérték a mesék, foglalkozásomból, hivatásomból adódóan mindennapjaim örömet adó részei. Felnőttként is vannak kedvenc meséim.

Amikor felkértek, hogy a könyvbemutatón szóljak néhány szót Laci mesekönyvéről, első meglepetésemben igent mondtam, természetesen nem tudtam, mire vállalkoztam…

Amikor elhozták a könyvet, megkérdeztem, miért én? Hát mert benne vagy. Én? Hol? Hogyan? Úgy látszik, ebben a történetben az én szerepem az értetlenkedés. Tényleg ott vagyok az 5. oldalon és a leírásból tudtam meg, hogy az első alkalom részese lehettem.

Ami a könyvből szembetűnő számomra, hogy Laci – *Fehér Ferenc* szavaival élve –, gyermekien szereti a szépet… Meséi szépek, a képei, a szavai, a történetek…

Kenderesen nőttem fel, igazi Alföld, nincsenek hegyek-völgyek, de amikor

arról olvastam, hol töltötte gyermekkorát Laci, saját gyermekkoromat idézte. Az erdő számomra is ismerős közeg, hasonló élményeim lehettek. Így örömöt éreztem, sajgót ugyan, mert elmúlt, de nagyon jó visszagondolni rá.

A kezdő mese adja a keretét a további meséknek. Ezek a mesék apró lényekről szólnak. Szokatlan választás. Ami még szokatlanabb, minden lénynek van valami fogyatékossága… vagy külső vagy belső hiányossága: andalgó, bámészkodó csiga, sántán, bicegve repülő pillangó, gyáva szentjánosbogár, selejt hálót szövögető pókocska, a kurta farkú patkány, a naphalacska, aki azért különbözött a többitől, mert nem becsült le senkit, az egyetlen fekete házú csigalány. Ezek az apró rovarok, bogarak, állatok – fogyatékosságaik ellenére vagy épp azért – valamire fokozottan képesek: szeretni és barátok lenni.

A mesék mindig megnyugtatóan érnek véget, Pihe nem adja fel, megvalósítja álmait, és közben életre szóló barátságot köt, a társaik által kirekesztett, megtűrt, lenézett, olykor kigúnyolt más apróságok pedig olyat tesznek, amivel kivívják az elismerést, a megbecsülést, a szeretetet. Ezekből a mesékből árad a szeretet. Elérzékenyültem olvasásukkor. Néhány mesét még máig sem tudok sírás nélkül elmesélni a gyerekeknek. A kolléganőm már tudja, és amikor a kezébe nyomom a könyvet kérdés nélkül folytatja. Már a gyerekek sem kérdeznek semmit… Ilyen vagyok. Nagymamám szavaival élve: gyenge szívű. Felénk ezt így mondták. Laci meséi között is van jó néhány, amit nem én fogok befejezni… Ezen mesék olvasása közben – ismét Fehér Ferencet idézve – visszaváltozom azzá a mindenen elámuló kisgyerekké, aki voltam…

Mihály Zoltánné

Részlet a könyvből

A verseny végeztével a lovakat az istállójukba vezették.

Lassan leszállt az éj. A fáradt paripa, Szellő mély álomba zuhant.

Pihe és Szurok is alaposan ki volt merülve.

Az éjszaka közepén, a hangyácska valami furcsa szagra ébredt.

Nem tudta, hogy mi az, de érezte, hogy bajban vannak.

Fölébresztette Pihét és látták, hogy az istálló végében fénylik valami. Szürke, fojtó füst közeledett feléjük. Szellő aludt. Kétségbeestek, nem tudták, hogy mitévők legyenek. Föl kellene ébreszteni Szellőt!

Igen ám, de hogy?

A hangyák leghatásosabb fegyvere, a csáprágójuk. Szurok a ló füléhez szaladt, és csipkedni kezdte.

A harmadik csípés után Szellő felriadt s mivel nem volt kötőféken, az istálló ajtaját kirúgva megmenekültek.

A nagy izgalom után beszélgetésbe elegyedtek. Kiderült, hogy Szellő és Pihe is Szuroknak, a kis hangyácskának köszönhetik az életüket.

Barátok lettek.

A novella súlya

Harencsár László: Egy híján húsz
Digitális Kalamáris, 2015. 70 oldal

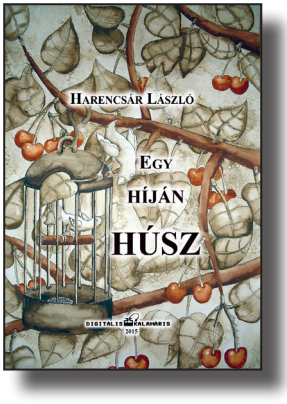

Spiró György írja *Mitől jó egy novella?* című esszéjében[1]: *„Csapjon fejbe, amikor olvasom, aztán maradjon meg bennem, és ne tudjak szabadulni tőle. Lássam a képet – lássa tehát az író is, amikor leírja –, és borzongasson meg, ha ismét és újra felmerül. Súlyos hangulatú legyen a kép. Legyen kínos az emléke. Ne lehessen lepöccinteni azzal, hogy jó, de mi lett volna, ha. Legyen a történet végzetes, megmásíthatatlan, és a kifejlet okait ne kelljen kutatnom. Legyen a történet több, mint önmaga. Legyen kihagyásos az elmesélése. Olyan szűken mérje a szerző az információt, hogy nekem, az olvasónak kelljen kiegészítenem. Szívesen működtetem az aktív képzeletemet, nekem nem kell túlmagyarázni semmit, inkább szűkösen informáljanak, csak a képet lássam, és legyen meg a hangulata. A jó novellát mindazonáltal nem lehet kidekázni. A mondatokat újra meg újra átírni lehet, sőt muszáj, mint egy vers sorait csiszolni.”*

Harencsár László mindezeknek a feltételeknek megfelel. Sőt, az is látszik, hogy az élettapasztalatokat nagyon jól használja a történetek kimunkálásánál.

A kötetben többek között tíz olyan történet van egybefűzve, amelyet a Kossuth Rádió Rádiószínház című műsorában a Madách Színház művészei már felolvastak. Az adás 2013. december 28-án *Fehér hajú mesék* címmel hangzott el. Ezek az elbeszélések *Bencze Ilona, Dunai Tamás, Hűvösvölgyi Ildikó, Koltai János, Pásztor Erzsi, Piros Ildikó, Pusztaszeri Kornél, Szerednyei Béla, Székhelyi József, Tóth Enikő* veretes tolmácsolásában lettek megörökítve.

Ezen kívül még kilenc új novella került a kötetbe, ezeknek a jellege olyan, mint a többieké, tanulságos példabeszédek, a valóság mély ismeretéről árulkodó cselekményszövéssel, katartikus csattanóval feldíszített történetek. Annyira magától értetődő események, mégis különösek, szívbemarkoló hangulatot árasztanak. Szinte szó szerint megragadják a szívet, hozzáérnek a lélekhez.

Minden írás aktuális és kompatibilis jelenünk szellemisége szempontjából, megmutatja, milyen jellemek és szituációk alakítják egyetlen történetté honi világunk.

Nekem a *Piac* tetszik a leginkább, amelyben egy magányos *Don Juan* jár-

1 Mozgó Világ, 2011. januári szám

ja a falvakat, bútorok, faszobrok, játékok árusítója, kereskedő, aki szorgalmas, de jellemtelen. Ahogy azt Pál apostol írta a Bibliában Timóteusnak. (II. 3. 6.) *„Mert ezek közül valók azok, akik betolakodnak a házakba, és foglyul ejtik a bűnökkel megterhelt és sokféle kívánságoktól űzött asszonykákat. Kik mindenkor tanulnak, de az igazság megismerésére soha el nem juthatnak."* És valóban, sok ilyen sorsot látunk a magyar életben, dolgozik, rendelkezik az egyén, tehetséggel, furfanggal rendelkezik ugyan, de mindig elrontja az életét valami hazugsággal, ami átkot hoz a fejére. Persze, nemcsak negatív példákat tár elénk az elbeszélő. A *Kasu* egy mások szemében bolond ember kiválóságát szemlélteti. (Megmenti egy elvesztett kislány életét.) A *Gyöngypatak*, a *Pályázat*, a *Restar*t, de a *Palacsinta* vagy *A szélmalom utolsó tánca* is az emberi kapcsolatokat elemzi. Emlékeket gyúr össze legendákkal, tradíciókat tapasztalattal. Harencsár hiteles mesélő, Mikszáth és Móricz modern utódja. (A *Piskóta* és a *Mancika* emlékeztet leginkább a regény klasszikusaira.) A másik kedvencem a könyvben a Tóth Enikő hangjára írt *A dal* című Csendes óceáni történet, amelynek a befogadás és a közönség jelenléte s esetleges hiánya a témája. Lehet-e boldog az alkotó, azaz a szerző a(z) (olvasó)közönség visszajelzése, megértése nélkül? Bizony fogas kérdés, de a választ mindenkinek magának kell megadnia.

Harencsár László ügyesen bánik a nyelvvel, jól ért a dramaturgiához. Az a jó benne, hogy megtanít emigrálni régi szokásainkból, beidegződött olvasási hagyományainkból, és ezáltal megszerezzük azt, amivel más nem rendelkezik, csak mi, akik olvassuk az ő történeteit. Csak nálunk és bennünk képződik az a tanulság, az az igazság-darabka, ami onnan van, hogy Harencsár László rávilágított és analizálta-megírta. Köszönet érte.

Kántor Zsolt

Érzelmes történet dupla heppienddel

Harencsár László: Gyöngyös
Digitális Kalamáris, 2015. 83 oldal

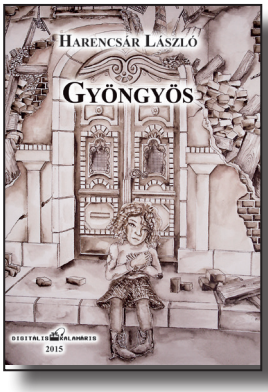

*Harencsár László*nak, a nyugdíjas tűzoltónak egy mesekönyv és egy elbeszéléskötet után ez volt a harmadik kiadványa 2015-ben. Azzal biztosan nem vádolható, hogy tétlenül élne. Ez a kis könyve viszont nem meséket tartalmaz, hanem egy történetet, melynek borítóját *Horváth Hajnalka* alkotóművész grafikái díszítik, és a bevezető sorokat *Székhelyi József* színész-rendező jegyzi, aki *‚tűzoltó-mesélő'*-nek nevezi a szerzőt.

A megható történet egy árván maradt kislányról, *Gyöngyös*ről szól. Szerencsére vannak olyanok is, mint Péterék, akik befogadják és sajátjukként, a hasonló korú fiukkal, Petivel együtt nevelik fel. A kötet a két fiatal életét, álmait, vágyait mutatja be. Gyöngyös álma a zene volt, így egy kis szerencsével Svájcba kerül, zenét tanulni, de tartják a kapcsolatot. Az események fonala egy gyöngysorra van felfűzve. A történet érzelmes de nem érzelgős, és végül dupla heppienddel zárul. Meleg szívvel ajánlható mindenkinek.

Horváth Hajnalka így üzen a hátsó borítón a szerzőnek: *„...Még mindig folynak a könnyeim... nem találok szavakat... Megtiszteltetés számomra, hogy Én rajzolhatok hozzá Neked. Annyira csodálatos, magával ragadó. Az a fajta könyv lesz ebből, amit nem tudsz letenni, amit még evés közben vagy a mosdóban is olvasol, írj még ilyet, írj!"*

Ennél szebben nem is lehet megfogalmazni a kötet lényegét.

Dr. Reszkető Péter

Hősi halottak, hadirokkantak, vitézek

A szarvasi járás aranykönyve

Hasonmás kiadás, Digitális Kalamáris Kiadó, 135 oldal

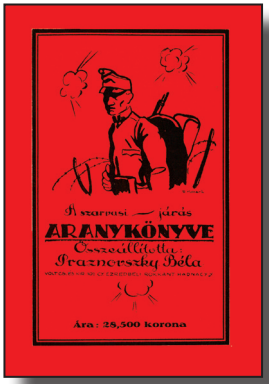

A szarvasi Digitális Kalamáris Kiadó *Tatai László* irányításával 2008 óta adja ki a szinte hozzáférhetetlen, forrásértékű szarvasi helytörténeti irodalom köteteit, hogy újra megismerhetővé tegye a nagyközönség számára. Az elmúlt években könyvek, füzetek sora jelzi a Kiadó munkásságát, mely meghatározóvá vált a település kulturális és irodalmi életében.

Ilyen hasonmás kiadvány az *Aranykönyv* is. A szerző, *Praznovszky (Praznóczy) Béla*, ny. hadnagy 1891. december 11-én született Szarvason. Édesapja *Praznovszky Ferenc* gyógyszerész volt. Középiskoláit Szarvason és Nagyszebenben végezte, a családi hagyományt folytatva gyógyszerészeti vizsgát tett Budapesten. Szarvason majd Temesváron gyógyszerészként dolgozott. Az első világháborúban önkéntes frontszolgálatra jelentkezett, végigküzdötte ezrede, a cs. és kir. 101. gyalogezred valamennyi ütközetét. 1918-ban gránátlövés következtében elvesztette szeme világát.

A háború után egy drogéria társtulajdonosa volt, majd egy dohánynagyárudát működtetett. A *Szarvasi Közlöny* c. hetilap megalapítója és felelős szerkesztője volt (1923–1929). Több háborús kitüntetés tulajdonosa, 1927-ben a Kormányzó vitézzé avatta. 1928-ban felesége kezdeményezésére változtatta meg nevét *Praznóczy*ra. 1929. június 15-én hunyt el a háborúban szerzett betegsége következtében. Porai az Ótemető r. kat. parcellájában nyugszanak.

A szarvasi járás aranykönyve c. kötet a város első világháborús történetére vonatkozó, elsőrendű fontosságú, megbízható forrásmunka hasonmás kiadása, mely *dr. Demeter László* kezdeményezésére látott ismét napvilágot. Praznovszky Béla az 1926-ban megjelent könyv összeállítója, szerkesztője volt. Megörökítette a hősi halottak, a hadirokkantak és vitézek emlékét. A könyvhöz *József főherceg* írt előszót. A kiadvány mellékletét képezi az általam szerkesztett, képekben gazdag írás a szerzőről.

Dr. Molitorisz Pál

Az irodalmi út első állomása

Pálinkás Luca Krisztina: Három írás
Digitális Kalamáris, 2015. 58 oldal

Szokatlan dolog, hogy egy hatodikos-hetedikes lét határán egyensúlyozó lánynak önálló kötete jelenik meg. Szokatlan, de sok szempontból örömteli. Egyfelől, hogy egy ilyen fiatal hölgy írásra adja a fejét, másfelől, hogy az iskolája – jelen esetben a Gál Ferenc Főiskola Gyakorló Általános Iskola – felfigyel erre, és lehetővé teszi a bemutatkozást szélesebb körben is.

A könyv azt adja, amit címében ígér, *Pálinkás Luca* három írását. A borítón megjelenő távolkeleti írásjelek és ugyanilyen hatású háttérkép azt is valószínűsítik, hogy valamiféle keleti történetet veszünk a kezünkbe. Amennyire tudom, Luca rajongója és művelője a napjainkban egyre népszerűbb japán kultúrának.

A három írásból az első egy hangulat rövid de érzékletes megfogalmazása, címe is ez: *Pillanatnyi…* A másik kettő hosszabb és bonyolultabb. *Az éhező farkas szabadsága* fantáziavilágában érdekes – néha kissé ijesztő is – megmártózni, amint a XIX. század végi Angliába helyezett *Visszakaptam az életem* című munka is felvillantja fiatal szerzője szerteágazó képzeletbeli birodalmát. Az írások kétségtelen írói kvalitásokról tesznek tanúbizonyságot. A történeteket olvasva nem lehet – és nem is kell – elvonatkoztatni attól a ténytől, hogy szerzőjük a tinédzser-kor első felét tapossa. Ezzel együtt érdekes élménnyel lesz gazdagabb, aki elolvassa a történeteket. A Gyakoló igazgatójával, *Bíró Gyulá*val együtt kívánjuk mi is Pálinkás Lucának: *„Legyen ez a kis könyv irodalmi utad első állomása és kövesse még ezt a kis kötetet számtalan 'világérzékeny' írásod!"*

Tatai László

„Lásd meg a múltat, tudd meg a múltad”

Belinszki Zoltán: Csodaszarvas – szerzői szövegkönyv
Cervinus Teátrum, 2015. 96 oldal

Szarvason, a Vízi Színház színpadán mutatták be 2014. július 19-én *Belinszki Zoltán* szövegkönyve alapján, *Varga Viktor* rendezésében, *Gulyás Levente* zenéjével a *Csodaszarvas* című musicalt. A következő évben, 2015. július 24-én ismét ugyanott láthatták a nézők az előadást, amelynek különlegessége az volt, hogy megjelent – a *Holle anyó* után – Belinszki Zoltánnak a Csodaszarvas című gyönyörű kivitelű szerzői szövegkönyve. A könyvet *Csasztvan András* a kiadó, Cervinus Teátrum igazgatója, Varga Viktor az előadás rendezője és a szerző Belinszki Zoltán mutatta be a vízen álló színpadon.

A címlapon Hunor feszíti íját, a hátoldalon a finálé jelenete látható minden szereplővel. A látvány késztet, hogy ki kell nyitni a 182 mm hosszú és 123 mm magasságú kicsi könyvet, amely sok-sok színes fényképet rejt.

Különleges a betűtípus, illik a tartalomhoz. Ami első látásra is szemet gyönyörködtető, hogy minden oldal szép keretes. Olyan az egész, mintha egy régi kódexet nyitnánk ki. A jelenetek végén fekete-fehér motívumok, és mindkét felvonás végén színes – talán – ruhadísz képe zárja le a szöveget. A második felvonás előlapján a Nemzeti Múzeumban található Csodaszarvas fényképe látható.

Sok szép fotó található a könyvben, ami az előadás hangulatát idézi meg. Mint egy szép mesekönyv. Ez a külsőség mindenképpen fontos, mert jó érzés kinyitni és belelapozni a kis kötetbe.

Érdeme a kötetnek az is, hogy felsorolja az ősbemutató alkotóit, a teljes stáblistát. A tervet és a tipográfiát *Tihanyi Róbert* készítette, aki jelen volt a könyvet is bemutató előadáson. A nyomtatást és könyvvé formálását a Citromstúdió – nyomdaipari és kézműves műhely – készítette. A kötet kiadója a szarvasi Cervinus Teátrum, megjelent 1.000 példányban.

Hiányzik a gyönyörű fotók készítőjének (készítőinek) neve. Annyi van, hogy: *„fotók: Cervinus Teátrum”*. Ez azért szembetűnő, mert a szép képek ékei a kiadványnak.

A szerzői szövegkönyv, miként az előadás is, eredetmondánkat dolgozza fel, de nyilvánvalóan – amint a könyv bevezetőjében Belinszki Zoltán írja is –, nem történelmi tényeken alapul – hiszen csak monda van –, hanem az író nézőpontjából adja újabb lehetséges értelmezését a már sokak által feldolgo-

zott Csodaszarvas-legendának. Mai nyelven, a mának, ma is meglévő problémákat vet fel, amik őseinknél is ugyanúgy jelen lehettek, mint a mi életünkben. A könyv azért jó, mert az olvasó maga képzeli el az eseményeket, történetet (bár ezt némiképp nehezítik a gyönyörű fotók), a hangsúlyt, a szereplők érzéseit, arcát, testbeszédét, ami nincs leírva, az olvasóra van bízva.

Szeretettel ajánlom a könyvet azoknak, akik szeretnek olvasni, Belinszki Zoltán látomásával, záró gondolataival:

„Végül egy napon a szarvas megállt,
s vele a vándorlás. Lába nyomát
megtaláljuk egy város helyén,
Nagy-Magyarország kellős közepén,

Ez lenne az a föld, amire már
ezredévek óta nemzetünk vár.
Szebbé kell tennünk, hogy gyerekeink
otthont leljenek – a jóslat szerint.”

Galambos Edit

Növényritkaságok és élőhelyeik

A Körös-Maros Nemzeti Park növényvilága
A Körös-Maros Nemzeti Park természeti értékei I.
Körös Maros Nemzeti Park Igazgatósága, 2012, 415 oldal

Igen dekoratív, ugyanakkor rendkívül értékes könyvet adott ki a Körös-Maros Nemzeti Park (KMNP) igazgatósága 2012-ben, melyhez csak most tudtam hozzájutni. A kötet létrehozásában népes szerzőgárda működött közre: *Csathó András István, Dr. Deli Tamás, Dr. Jakab Gusztáv, Dr. Penksza Károly, Sallainé Kapocsi Judit, Dr. Sramkó Károly, Dr. Sümegi Pál, Tirják László és Tóth Tamás.*

A szerkesztő, Dr. Jakab Gusztáv és a szerzők mellett sok szakember készítette a könyvhöz a gyönyörű fotókat. A kötet a Dél-Tiszántúl természeti értékeit írja le, és az utóbbi évtizedek feltáró munkáinak eredményeit összegzi. Egy-egy fejezete sorba szedi a tájegység élőhelyeit, növényritkaságait: a vizes és mocsaras élőhelyek, az árterek, az erdők, a szikes puszták növényvilágát, a szikes tavak flóráját, valamint a tájegységre oly jellemző löszgyepek növénytársulásait.

Tirják László igazgató a hiánypótló könyv előszavában pontosan fogalmaz: *„A kötet 112 védett és ritka növényfaj részletes leírását tartalmazza, egyben az állományok előfordulását is bemutatja a KMNP-ban.”* A könyv látványos, igényes képi világgal rendelkezik, ugyanakkor olvasmányos. Jól szerkesztett anyaga nem csak a tanároknak-diákoknak, vagy amatőr természetszerető-természetjáró embereknek hasznos mint ismeretterjesztő írás, de tudományos igényessége révén a környezetvédő szakembereknek is meghatározó forrás lehet, mivel foglalkozik az egyes növények védettségének helyzetével és a védelmi feladatokat jelentő fajmegőrzési tevékenységgel is a nemzeti park területén. A gyönyörű képek mellett térképen is szemlélteti az egyes fajok elterjedését, részletezi a jelenlegi állapotukat, veszélyeztetettségüket, valamint beszámol a Dél-Tiszántúlon folyó fajmegőrzési tevékenységről is.

Megemlékezik a tájegységet korábban kutató tudósokról és azok eredményeiről. Részletesen szól a térség földrajzi adottságairól, növényvilágának kialakulásáról és a növénytani kutatások történetéről, valamint a korábbi tájhasználat-tájrendezés áldásos vagy inkább gyakrabban káros következményeiről is. Sorba szedi a Dél-Tiszántúl növényfajainak „vörös listáját” (562 faj), és a már kipusztult növényeket. A kötet rendkívül gazdag irodalomjegyzéket tartalmaz.

Dr. Reszketű Péter

Csak a változás volt állandó

A szarvasi pedagógusképzés története

Évkönyv 2009–2014

Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar, 2015. 124 oldal

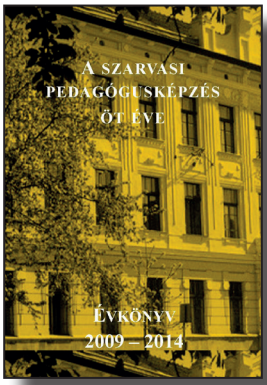

A szarvasi Pedagógiai Kar életében az elmúlt két évtizedben egy dolog volt állandó: a változás, hiszen az önálló főiskolai lét után a Körös Főiskola, a Tessedik Sámuel Főiskola és a Szent István Egyetem karaként működött. Az elmúlt öt évet átölelő kiadvány kapcsolódik a 2009-ben kiadott évkönyvhöz, az azt követő éveket veszi górcső alá. A véletlen műve, hogy ez az öt év a Szent István Egyetemhez kötődik, és az Évkönyv végső dátuma egy korszak lezárását is jelenti. Ettől kezdve az állami fenntartásból a Szeged-Csanádi Egyházmegye által működtetett Gál Ferenc Főiskolához kapcsolódott a Pedagógiai Kar.

A könyvben a Kar dékánja elemzi az elmúlt időszakot, majd a tanszékek életébe pillanthatunk be. A hallgatók elméleti képzése mellett jelentős szerep jut a gyakorlati felkészítésre, melynek kiváló terepe a Kar épületével egy udvaron álló, rohamosan fejlődő Gyakorló Intézmény. Az óvodapedagógus és a tanító gyakorlati képzés vezetői felvillantják azokat a feladatokat, melyekre nagy hangsúlyt fektettek a képzés során. A tehetséges hallgatók Országos Tudományos Diák Konferenciákon, tanítási versenyeken és más fórumokon elért eredményeinek felsorolása jól prezentálja a Karon folyó munkát. A Továbbképzési Intézetről szóló fejezetből megismerkedhetünk a gyakorló pedagógusoknak szervezett képzésekkel, és elcsodálkozhatunk azon, hogy alig van megye Magyarországon, ahonnan ne jelentkezne hallgató a szarvasi Karra.

A képzés önmagában nem működhet. A munkát segíti a Tanulmányi osztály, a Gazdasági osztály és a Könyvtár, melyek tevékenységeiről külön-külön beszámolókkal találkozik az olvasó.

A bemutatott időszakban a Karon dolgozó munkatársak és a végzett hallgatók névsora után a különböző oktatói és hallgatói rendezvényekről készült színes képek próbálják visszaadni a Pedagógiai Kar életét.

Dr. Lipcsei Imre

Diskurzus

Művészet, nyelv, kommunikáció

Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar, Szarvas, 2015. 116. oldal

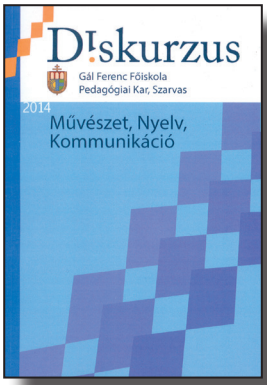

A Pedagógiai Kar 2002-ben indította útjára a Diskurzus-köteteket. Először a Kar által szervezett tudomány napi konferenciákon elhangzott előadások szerkesztett anyagát tartalmazta, majd az utóbbi években egy meghatározott témához tartozó tanulmányokat köt csokorba. A legújabb tematikus kötetben a művészet, nyelv, kommunikáció kerül fókuszba.

A zenéhez kapcsolódó tanulmányok nyitják a sort. *Bartháné dr. Góhér Edit* főiskolai docens a gregorián énekek és a zsoltározó magyar népdalok sajátos kapcsolatát villantja fel, *Tamás Margit* főiskolai tanársegéd *Kodály Zoltán* Psalmus Hungaricus című művét elemzi.

Az irodalmi részben *Szarka Péter* főiskolai docens *gróf Bánffy Miklós* Erdély-trilógiáját veszi górcső alá, majd *Sipos Lászlóné dr.* főiskolai tanár a mai gyermekverseket pszicholingvisztikai megközelítésben vizsgálja.

A következő tanulmány egy vizsgálatot mutat be, amely a beszédfejlődési folyamatokat követi nyomon kétnyelvű környezetben. *Bartha Krisztina*, a Partiumi Keresztény Egyetem oktatójának a 136 fős mintán végzett nagyváradi kutatásának eredményeit és az ebből levont következtetéseit ismerheti meg az olvasó.

Margitics Marianna a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanára az angol nyelv tanításával kapcsolatos innovatív technikákat villantja fel tanulmányában. A metodikai ötletek főként alsó tagozatos pedagógusok számára jelenthetnek segítséget.

Szabóné Balogh Ágota főiskola tanársegéd az Interneten folytatott kommunikáció lehetőségeivel és az ezekhez kapcsolódó veszélyekkel foglalkozik írásában.

Az elmúlt években vált hagyománnyá, hogy a tematikus számokban helyet adunk idegen nyelvű tanulmányoknak is. A vendégoldal most *Ivana Rochovská* a Rózsahegyi Katolikus Egyetem adjunktusának Strategies for the development of scientific literacy is the university preparation of teachers of pre-primary and primary education – the results of KEGA project című írását tartalmazza.

A kötetben a művészet nem csupán elméleti szinten érhető tetten, hanem vizuálisan is, hiszen a Pedagógiai Kar két művésztanárának alkotásai színesítik a leírtakat.

Dr. Lipcsei Imre

Csabai Kálmán szarvasi fényképalbuma

Tessedik Öreggazdász Egyesület, 2016. 76 oldal

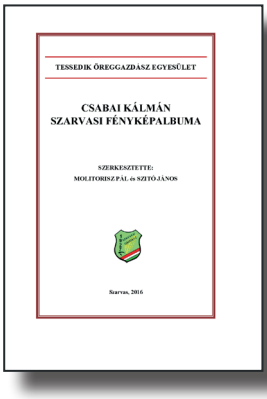

A 2015. év végén került nyomdába a Tessedik Öreggazdász Egyesület önálló kiadásában a szarvasi M. kir. Tessedik Sámuel Középfokú Gazdasági Tanintézet első kinevezett igazgatójának, *Csabai Kálmán*nak az elveszettnek hitt korabeli fényképalbuma. *„Az elveszettnek hitt fényképalbumot Csabai Kálmán menye Csabainé Németh Ágnes miskolci lakos lakásuk padlásán megtalálta, s haladéktalanul felajánlotta, majd megküldte részünkre, s így – ahogy fogalmazott – lehetővé vált, hogy az album képanyaga az iskola és a város dokumentumtárát gazdagítsa. A fényképalbumot az adományozó akaratának megfelelően az Iskolatörténeti gyűjteményben helyeztük el.”*

A főleg képeket tartalmazó könyvet *Molitorisz Pál* és *Szitó János* szerkesztette.

A fényképek az albumban olvasható bejegyzés szerint *dr. Karell Antal* felvételei, aki oktatóként 1929 augusztusától kezdődően rövid időt töltött a Tanintézetnél, majd a következő tanévben lemondott állásáról, és Brazíliába távozott.

Az album tartalmaz néhány *Roth Béla* (1878–1942) helyi fényképész által készített felvételt, valamint néhány más által készített fotót is.

Címlapja szerint az 1929–1930-as tanévre vonatkozó fényképanyagot tartalmazza a gyűjtemény, de későbbi évekből is lelhető fel néhány fotó. Az albumban található mintegy másfélszáz fotó nagyobb része szerepel a kötetben. A fényképek igen sok témakört ölelnek fel. A fotókat nem az album sorrendjét követve tették közzé, hanem megkísérelték az anyagot témánként csoportosítani.

A képekből megismerhetjük az akkor már negyedik éve működő Tanintézet hőskorát, az iskolai épületeket, helyiségeinek berendezését, a fénykorát élő Bikazugi Tangazdaságot, híres-neves tenyészállatait, a Galambosi Gazdaságot, az intézet Libalaposon, vagy másik nevén a Krinolinban fekvő Kertészetét. Megismerhetjük a sokoldalú ismereteket adó, egyben emberré nevelő intézet mozgalmas, színvonalas, gazdag, sok-sok szórakozást nyújtó életét is, továbbá a szakismeretek elméleti és gyakorlati megszerzésének módját, sportrendezvényeit, ünnepi eseményeit stb.

A képeken megjelenő régi diákok láthatóan büszkén viselték az Intézet egyenruháját vagy sapkáját. Öltözetük mindenkor választékos, elegáns

volt. Rangot jelentett szarvasi gazdásznak lenni. A hallgatók az itt töltött évek alatt elkötelezett mezőgazdászok lettek, akik mélységesen ragaszkodtak nemcsak a hivatásukhoz, hanem az őket erre felkészítő Intézethez is. A felvételeket vallatóra fogva érthetővé válik, hogy már az első végzősök megalakították az öreggazdászok szövetségét, melynek egyik fontos célja volt az intézetből távozó képesített gazdák és a Tanintézet közötti kapcsolat ápolása.

Reméljük, hogy a felvételek közzétételével közelebb hozhatjuk az olvasóhoz a ma már csak az iskolatörténeti írások lapjain felbukkanó legendás hírű Középfokú Gazdasági Tanintézet tárgyi feltételeit, eseményeit, az iskolai élet hangulatát.

Fellelhetők a fotók között a 30-as évek Szarvasának város- és tájképei is, olykor művészi felvételek formájában. Ez utóbbi képanyag révén a fényképalbum túlmutat a szorosan vett iskolatörténet keretein, s várostörténeti jelentőségűvé válik.

A könyv a Digitális Kalamáris nyomtatásában jelent meg.

Dr. Szitó János

Válogatott tudományos diákköri munkák 2014-ben

Agrártörténeti füzetek 44.
Szarvas, 2015. 75 oldal

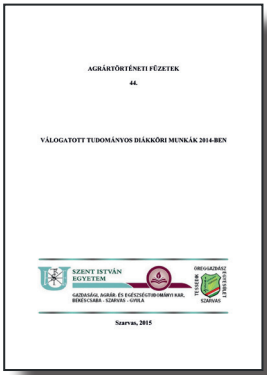

A SZIE Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Tessedik Campus 2014. november 26-án rendezte Tudományos Diákköri Konferenciáját Szarvason. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési szekcióban tíz hallgató mutatta be munkáját a bíráló bizottság és a hallgatóság előtt.

A bizottság döntése alapján I. helyezést kapott *Szabó Csaba: Kelet-Közép Európa térszerkezeti változásai 2000 és 2009 között* c. munkája. Konzulens: *Dr. Egri Zoltán* adjunktus. II. helyezést kapott *Bobály Anna: Turizmus szerepe a vidékfejlesztésben, fejlesztési lehetőségek a Szécsényi térségben* c. dolgozata. Konzulens: *Dr. Glózik Klára* adjunktus, Dr. Egri Zoltán adjunktus.

A Kar jogelődje és a Tessedik Öreggazdász Egyesület közötti együttműködési megállapodás lehetőséget biztosít a legjobb minősítést kapott dolgozatok közlésére az Agrártörténeti füzetek sorozatban.

A két dolgozat a Szegedi Tudományegyetemen megrendezett XXXII. Országos Tudományos Diákköri Kokferencián is sikeresen szerepelt 2015. április 8–10 között: A Vidék- és területfejlesztési II. Tagozatban III. díjat kapott Szabó Csaba; Bobály Anna munkája pedig különdíjban részesült.

A füzet megjelent a SZIE GAEK Tessedik Campus és a Tessedik Öreggazdász Egyesület közös kiadásában, a Digitális Kalamáris nyomtatásában.

Összeállította: Dr. Szitó János

Hartyányi László kutató mérnök és tanár
(1911–1978)

Agrártörténeti füzetek 45.
Szarvas, 2015. 56 oldal

A szarvasi agrároktatás jeles tanárairól szóló füzetek újabb kötetét ajánljuk az olvasónak. A füzet *Hartyányi László* (1911–1978) életútját mutatja be, aki kemény munkával, szorgalommal szerzett kulturmérnöki diplomát, majd szakmai tapasztalatait hasznosította az Öntözési és Talajjavítási Kutató Intézet munkatársaként, később az ÖTKI jogutód intézetében igazgatóhelyettesként.

„Az 1950-es évek közepén a Gödöllőn működött Agrár Egyetem Agronómiai Kara öntözéses szakon, majd öntözési tagozaton képezte az intenzíven fejlesztett öntözéses gazdálkodáshoz értő, irányító és végrehajtó szakembereket. A több éven fenntartott kurzusok elméleti és gyakorlati oktatásához számos ÖTKI kutatót és a Tessedik Sámuel Középfokú Mezőgazdasági Technikum tanárát meghívták, illetve a Bikazugi Tangazdaság eszköztára az öntözési gyakorlatok kiszolgálója volt abban az időben. E kurzusokhoz kapcsolódó kultúrtechnikai, mérnöki alapismeretek tanára Hartyányi László volt. Oktatott a Tessedik Sámuel Felsőfokú Mezőgazdasági Technikumban, ahol a Kultúrtechnikai Tanszék vezetője is volt.”

„Nagyjelentőségű alkotása volt a Szarvas közelében lévő kondorosvölgyi kísérleti belvízöblözet létrehozása (kutató öblözetté nyilvánítása – sic!) 1955-ben, a mérések és vizsgálatok megszervezése. Az adatok feldolgozása és értékelése nyomán írt tanulmányai a hazai belvíz-hidrológiai kutatás úttörő eredményei. Kutatási munkájának eredményeit a gyakorlat számára is használható formában tette közzé, mellyel széleskörű szakmai érdeklődést váltott ki, ezzel elősegítette a hazai és külföldi szakmai szervezetekkel való kapcsolatok kiépítését.”

Az írás hiteles forrásokra épül, hiszen a szerző *dr. Buzás Istvánné Hartyányi Marietta*. A közvetlen hangvétel így érthető és megengedhető. Nem fanyalgó, még a sors okozta fájdalmak visszacsengése is mértéktartó és nagyon emberi.

A füzet megjelent a SZIE GAEK Tessedik Campus és a Tessedik Öreggazdász Egyesület közös kiadásában, a Digitális Kalamáris nyomtatásában. Technikai szerkesztő és kiegészítő adatokkal szolgált *dr. Szitó János*. Lektorálta *dr. Bukovinszky László* ny. főiskolai tanár.

Dr. Szitó János

vitéz szentistvánbaksai Sebő Ernő emlékére
(1914–2000)

Agrártörténeti füzetek 46.
Szarvas, 2015. 52 oldal

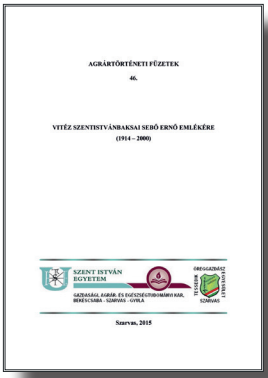

A sorozatban már jelentek meg a szarvasi agrároktatás tanárai életútját bemutató füzetek. Vannak füzeteink a Szarvasról indult, és agráréletpályát bejárt szarvasi gazdászokról is, de nagyon hiányoznak olyan írások, amelyek szarvasi gazdász-indítással más területre terelődve tisztességgel végigjárt életutat mutatnak be. Ez a füzet ebbe a kategóriába tartozik.

Vitéz szentistvánbaksai Sebő Ernő Alsódobszán született. 1937-ben a szarvasi m. kir. Tessedik Sámuel Középfokú Gazdasági Tanintézetben szerzett képesített gazda oklevelet. Még abban az évben házasságot kötött *Honti Ida* okleveles tanítónővel Szarvason, majd 1938 őszén bevonult a Magyar Királyi Honvédség VII. hadtestének gyalogos alakulatába. Kassán töltötte le hivatalos szolgálati idejét. A II. világháború kezdetén a szerencsi gyalogezredhez kapott behívót, ezzel indult hosszú háborús kálváriája. 1945. március 31-én Szentgotthárdnál orosz fogságba esett. Az orosz fogságból hazatérve családját 1947 júliusában láthatta viszont. 1949-ben minden birtokát elkobozta a kommunista rendszer, feleségét kulákként a szegedi Csillag börtönbe hurcolták. 1956-ban sok keserűség után két fiával és feleségével együtt elmenekült Magyarországról, leánya a Szarvason lakó nagyanyjához költözve alakította saját sorsát.

1957-től Kanadában élt haláláig, de hű maradt hazájához és a szarvasi iskolához. A szarvasi gazdasági tanintézet és a jogutód intézmények iránti tisztelete jeléül több maradandó emléket adományozott az iskolának.

A szarvasi gazdász-társadalom, a szarvasi gazdasági tanintézet többször átalakított és átnevezett jogutód intézménye megőrzi vitéz szentistvánbaksai Sebő Ernő emlékét, és a Tessedik Öreggazdász Egyesület az életútjának kiadását kezdeményezve igyekszik példát állítani a jelen és a jövő tanuló ifjúságának tiszteletről, becsületről, kötelességtudatról és hazaszeretetről.

A füzet a már évek óta Kanadában élő lánya, *Rédvayné v. Sebő Enikő* nagylelkű támogatásával jelent meg a SZIE GAEK Tessedik Campus és a Tessedik Öreggazdász Egyesület kiadásában, a Digitális Kalamáris nyomtatásában. Lektorálta *dr. Molitorisz Pál* ny. városi vezető ügyész, helytörténész.

Dr. Szitó János

Dr. Kovács Gábor
(1925–2007)

Agrártörténeti füzetek 47.
Szarvas, 2015. 27 oldal

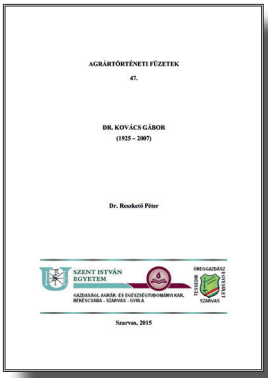

Szarvas város földrajzi térségében a tudományos kutatás és oktatás, valamint a gyakorlati gazdálkodás egységére való törekvés meghatározó egyénisége volt *dr. Kovács Gábor* (1925–2007) a mezőgazdasági tudományok doktora, akinek sokrétű munkáját számba venni nem egyszerű feladat. Ennek ellenére sorozatunk e számában *dr. Reszkető Péter* feldolgozásában igyekeztünk képet adni róla, a mintegy fél évszázados tevékenysége alapján.

Számos szakmai sikert könyvelhet el kutatási területén. A ma is használatos agrotechnikai eljárások, a különösen fontos gazdasági értékű új növényfajták köztermesztésben való alkalmazása, maradó értékei agrárkultúránknak.

Az Öntözési és Rizstermesztési Kutató Intézet, valamint a szarvasi agrároktatási intézmény egyszemélyű igazgatósága idején nem csak tárgyi létesítmények gyarapodása történt, hanem évekre szólóan az oktatás magasabb színvonalon történő ellátásának tárgyi alapját is lerakták. Iskolateremtő munkája fontos mérföldkő a szarvasi agrárszakoktatás fejlődésének útján, amelynek „0” pontját Tessedik Sámuel rögzítette.

Igen fontos szereplője volt a Szarvas környéki állami gazdaságok és az Arborétum integrációja megvalósításának.

Mindezek mellett aktív közéleti és politikai szereplő volt, de még kedvenc hobbijának, a vadászatnak is hódolt.

„Kemény volt önmagával és persze munkatársaival is. Ez gyakran vezetett konfliktushoz életében” – olvashatjuk az előszóban.

Hogyan tudott a lehetőségekkel élni, a kihívásokkal szembe nézni, olykor a keletkezett konfliktusokból elviselhető veszteséggel kijönni és mégis talpon maradni? E kérdésekre teljes választ nem, inkább csak betekintést kap a Tisztelt Olvasó.

A füzet megjelent a SZIE GAEK Tessedik Campus és a Tessedik Öreggazdász Egyesület közös kiadásában, a Digitális Kalamáris nyomtatásában. Lektorálta *dr. Pilishegyi József* nyugalmazott főiskolai tanár.

Dr. Szitó János

Szarvason történt 2015-ben

Január

02. A Hargita tetején a szarvasiak kezdeményezésére állított Turulról küldött képpel kívánt Szentegyháza újévi üdvözletet Szarvas városának.
06. Lázár Zsolt esperes bejelentette, az Ótemplomi Gyülekezet jótékonysági akcióját folytatja az új évben nyolc nagyszabású ételosztással.
– Egykori sportolókat köszöntött Babák Mihály polgármester.
08. A legnagyobb adófizetőket fogadta és köszöntötte a Képviselő-testület.
– Mótyan Tibor „A Békés Megyei Szlovákokért" kitüntető címet kapta.
– Kasuba Józsefet Kisebbségi Díjjal tüntette ki a megyei közgyűlés.
10. A doni áttörés áldozataira emlékezett a város az ótemetői Doni Emlékműnél.
– Karafiáth Orsolya és Hartay Csaba irodalmi estet tartottak.
– A Körös Asztalitenisz SE legjobbjai magyar-szerb részvételű viadalon versenyeztek.
16. A Lendület Szabadidő- és Sport Club gálaműsorral köszöntötte az új esztendőt.
17. „IX. Európai Méhnyakrák Megelőzési Hét" rendezvénye a Művelődési Házban.
– A szarvasi sakkozók a debreceni Génius Kupáról ezüst- és bronzérmet hoztak.
18-25. Imahét a keresztények egységéért.
19-23. Ünnepi hét a Benkában a Magyar Kultúra Napján.
22. Testületi ülés. Főbb témái: Szarvas város nem adósodott el; a 2015. évi költségvetés I. forduló; önkormányzati rendelet a lakások és helyiségek bérletére vonatkozó szabályok módosításáról; a 2014. évi sportcélú keret felhasználásáról; önkormányzati lakások 2015. évi felújítási és karbantartási terve; bejelentések; zárt ülés.
– A Képviselő-testület megtekintette a Lengyel-palota megkezdett felújítását.
– Adamik Zsolt író a Könyvtárban, beszélgetőtárs Dr. Szilvássy Orsolya, közreműködött Demeter Olimpia.
23. Ünnepi műsor a Cervinus Teátrumban a Magyar kultúra napján.
24. Weiczner Jenő holokauszt-naplójának könyvbemutatója. A könyvet Iványi Gábor a Wesley János Lelkészképző Főiskola rektora mutatta be.
– Megjelent Kántor Zsolt Must című kötete.
25. Az Ótemplomi Gyülekezet 800 adag ételt osztott ki.
– Tóth Etele (GFF Gyakorló 5. osztály) „A család" című alkotása nyerte a megyei a rajzpályázat egyik különdíját.
– A népi szokások bemutatása a GFF Gyakorló ovi-galéria kiállításán.
30. Puha Ferenc festőművész kiállítása a Múzeumban.
– Meghalt Simonné Dr. Kiss Ibolya a nemzetközi téren is elismert rizsnemesítő. A Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ saját halottjának tekintette.

Február

01. Bese Imréné Kondacs Máriát 90. születésnapján köszöntötték a város nevében.
02. Lehoczky Renáta és Grivalszki Tamás kajakosok lettek 2014 legjobb sportolói.
04. Kazinczy „Szép Magyar Beszéd" verseny a Városi Könyvtárban.
05. A Képviselő-testület elkészítette a város hétéves gazdasági fejlesztési koncepcióját.
07. Patkó Lajos vajdás sakkozó tanítványai az országos fináléba jutottak.
– Virág Bence főtáblára került a nemzetközi asztalitenisz emlékversenyen.
08. Mozi matinéval és kézműves játszóházzal várta a farsangi időszakban a kicsiket a Cervinus Teátrum.
10. A Vajda Péter Gimnázium fizikatanárai teadélutánra hívták kollégáikat és a muzeális fizikaszertár költöztetésének támogatóit.

11. Az Üveges-labort népszerűsítő rendezvény a Gimnáziumban.
10-12. A Biztonságosabb Internet Napján a rendőrség hasznos tanácsokkal látta el a diákokat.
13. Rendkívüli testületi ülés.
14. „Tizenegy hónap a világ körül” címmel élménybeszámolót tartott a 16 országban járt Patkó Gergely és Kovács Gyöngyi.
– A Curie Környezetvédelmi Emlékverseny területi döntője a Vajdában.
– Szarvasi Evangélikusok Jótékonysági bálja az Árpád Szálló dísztermében.
17. Kerékpáros Iskola Kupát rendezett a Rendőrkapitányság.
– „Szerelmem, Sárdy” - zenés napló Derzsi György előadásában.
19. Közmeghallgatást tartott az Önkormányzat Képviselő-testülete az 2015. év költségvetéséről.
– Testületi ülés. Főbb témái: 2015. évi költségvetése – II. forduló; önkormányzati rendelet a szociális igazgatásról és a szociális, valamint gyermekvédelmi ellátások helyi szabályozásáról.
– Milyenek az útjaink? A KOMÉP Kft. felmérte, a Memoart Reklámstúdió térképet készített a Képviselő-testület részére.
– „Dél-Kelet Ázsia gyöngyszemei” Dr. Karikó Sándor filozófiaprofesszor élménybeszámolója aVárosi Könyvtárban.
21. „Írók klubja” a Múzeumban. Kiss László bemutatkozása, beszélgetőtárs Bődi Etelka. Bíró Gyula, Vas Máté, Várnai Réka és Hartay Csaba alkotók olvasták fel írásaikat.
– A Székely Mihály Szakképzésért Alapítvány hagyományos bálja.
– A Fő Téri Iskola farsangi rendezvénye.
– A Babilon TSE hip-hoposai aranyérmeket hoztak Budakalászról.
24. Döntőbe jutottak a Székely Mihály Szakképző tanulói az Asztalos Tanulmányi versenyen.
26. A budapesti „Utazás 2015” kiállítás résztvevője a Körös-menti Turisztikai Egyesület.
28. Szarvas Város Barátainak Köre hagyományos farsangi bálja az Árpád Szállóban.
– A bálon átadták a „Szarvasért” Emlékplaketteket és okleveleket.
– Erdei Zsolt ökölvívó világbajnok és Karacs Attila közelharc oktató tartott edzést az Önvédelmi Nap meghirdetett rendezvényén.

Március

02. Folynak a Lengyel-palota felújításának munkálatai.
06. Várhelyi Tímea festményeinek és Drabik István kisplasztikáinak kiállítása a Múzeumban.
07. Az Alföld vonósnégyes és Rázga Áron zongoraművész koncertje a Múzeumban.
– „Egy nap a hosszú, egészséges életért!” A nap fővédnöke Novodomszky Éva.
– A 90 éves Bencsik Andrásné Újházi Rozáliát köszöntötte születésnapján Babák Mihály polgármester.
– A Vajda Péter Gimnázium csapata megnyerte a megyei röplabda diákolimpia döntőjét.
– Országos aerobik döntőbe jutott a Blue Gym és a Lendület csapata.
08. „Egy nap a nőkért”, nőnapi köszöntők és ünnepségek a városban.
10. Elsősök ünnepélyes avatása a Chován Kálmán Művészeti Iskolában.
10-11. Nyílt napok a Szlovák Iskolában.
11. Az „Ember és könyv”a – fotópályázat kiállítással egybekötött eredményhirdetése.
14. A Körösvölgyi Állatpark megnyitotta kapuit.
– Gubucz Gábor bajnok lett a győri diákolimpián; Zalán Csaba felkészítésével eredményesen szerepeltek a szarvasi úszók.
– Balogné Homonnai Mária „Gombák világa” kiállítása a Múzeumban.

15. Március 15-i városi megemlékezés és koszorúzás az 1848-49-es emlékoszlopnál.
– Lezárult a II. világháborús Emlékkönyv anyagának gyűjtése.
– 20 éves jubileumi röplabdatornát rendezett a Szarvasi Röplabdások Egyesülete.
16. Balczó Balázs harmonikakoncertje a Múzeumban.
19. A Víz Világnapja tiszteletére emléktábla avató az „artézi kútnál".
– Szarvasi Bibliothéka Alapítvány közhasznú szervezet segíti a Városi Könyvtárt.
– A képviselő-testület egyetértésével elkészült a „Szarvasi drogstratégia",.
– A Képviselő-testület megtekintette a Körös-holtág rehabilitációját és a Szabad-strand kialakítását.
– Testületi ülés. Főbb témái: beszámoló a Polgármesteri Hivatal 2014. évi munkájáról; az Önkormányzat ifjúságpolitikai koncepciójának és cselekvési tervének felülvizsgálata; beszámoló a 2014. évi közfoglalkoztatásról és a 2015. év terveiről. Zárt ülés.
19-25. Internet Fiesta: előadás-sorozat a Városi Könyvtárban:
– Keleti Arthur előadása: Biztonságos internet,
– Szloszjár Edit – Demeter Jolán: Családfakutatás az Interneten.
– Dr. Molitorisz Pál: Helytörténeti értékek a Szarvasi Digitális Könyvtárban.
19-20. Országos Tanítási Verseny a GFF Pedagógiai Karán.
20-22. Az asztalitenisz diákolimpiáról Csernik Pálma aranyérmet hozott.
21. Plentri Panna a megyei sakk-diákolimpia versenyén döntőbe jutott.
– Alapítványi bál a Székely Mihály Szakképző Iskola rendezésében.
– Díszdiplomákat adott át a Szent István Egyetem Gazdasági és Agrár Karának vezetése az Ótemplomban.
– Folyik a Körös-holtág Anna-ligeti hídjának újjáépítése.
– Podani Milán akrobatikus motoros a HUNGEXPO I. fordulóján második lett.
– Vajdás diákok országos döntőbe jutottak a tanulmányi versenyeken.
24. Lázár Zsolt esperes tájékoztatója az Ótemplomi Angyali segítség elnevezésű akcióról.
25. Húsvétváró Pöttöm Panna játszóház a Gyakorlóban.
– A mezei futóversenyen kétszáznál is több diák vett részt.
26-27. Országos Tanítási Verseny a GFF Pedagógiai Karán.
28. „Baráti bál" és farsangi mulatság az Árpád Szálló dísztermében.
– Erdei Zsolt ökölvívó világbajnok és Karacs Attila edzést tart a Fő téri tornacsarnokban.
30. „Nagyheti csendesség" - Angyali reggelek és esték az Ótemplomban.
31. Polgárőr Egyesület közgyűlése.

Április

01. Megyei fafúvósok versenyét rendezte meg a Művészeti Alapiskola.
– Régiós edzőtáborokban készültek a szarvasi kajakosok a tavaszi versenyekre.
– Podani Milán motoros „rendhagyó fizikaórája" a vajdások diáknapján.
04. Rubik-kocka kirakóversenyt rendezett a Bóbita Alapítvány a Gyakorlóban.
– Gyermekrajz pályázatot hirdetett az M 44-es gyorsforgalmi útért a térség országgyűlési képviselője, Dankó Béla.
05-06. Húsvéti istentiszteletek és misék a templomokban.
– Húsvéti nyuszi-buli az Állatparkban.
– Tojásvadászat az Anna-liget területén.
09. A Körösök-völgye Vidékfejlesztési Egyesület projektzárót tartott a Liget Hotelben.
– Országos Mezőgazdasági Vízgazdálkodási és Belvízvédelmi konferencia.
10. Kassák nyomában a Tiszta forma – új generáció című tárlat a Múzeumban.
– A Járási Hivatal és a SZKEK Állatvédő Egyesület között megállapodás jött létre.

11. Tessedik Öreggazdász Egyesület közgyűlése.
– Bartus Beatrix „Éhes élet” rajzkiállítása a Múzeumban.
13. A Körös-völgyi Állatparkban világra jöttek az első csíkos vadmalacok.
14. Rendkívüli testületi ülés.
– Ellentétek vonzásában, Dr. Csernus Imre pszichiáter előadása a Cervinus Teatrumban.
– Könyvtári éjszaka a Könyvtárosok Világnapja alkalmából.
14. Dankó Béla országgyűlési képviselő tájékoztató fóruma a gazdaságfejlesztésről.
– Határok közé szorítva, az átélt történelem – humán hét a Gimnáziumban.
– „Közös értékeink” IV. Nemzetiségi Konferenciát rendezett a GFF Pedagógiai Kara.
15. A Kertbarát Kör szokásos tavaszi „bor- és kolbászversenyét” tartotta meg.
16. Tűzoltószövetségek Nemzetközi Elnöki Találkozója a Liget – Hotelben.
– A Szarvasi Csodaszarvas Tanoda is csatlakozott a Tanodák Éjszakája országos rendezvényhez.
– A Vajda Péter Evangélikus Gimnázium gálaműsora a Cervinus Teátrumban.
– Diáknapot rendeztek a Székely Szakképző Iskola tanulói.
18. Írók klubja. Vendége Kukorelly Endre, beszélgetőtárs: Szilvássy Orsolya.
– Megjelent Hartay Csaba: Nem boci című szürreális agrárregénye. (Könyvfesztivál)
– A vajdás leány röplabdacsapat VI. helyen végzett a diákolimpia döntőjében.
– A Csabagyöngye Kupán a sakkozóink közül a lányok szerepeltek eredményesebben.
19. A természetbarátoknak „Sárdagasztó túrát” szerveztek a Kígyósi-pusztán.
– A Körös-menti TDM a Dél-Alföld díjazottja.
22. A Körösvölgyi Látogatóközpont Herman Ottó munkásságát bemutató kiállítást nyitott.
– Az Alföldvíz Zrt. „A Csapvíz-érték” címmel rajzpályázatot hirdetett.
23. Harencsár László könyvbemutatója a Városi Könyvtárban. A kötet címe: Egy híján húsz, beszélgetőtárs: dr. Kutas Ferenc.
– Testületi ülés. Főbb témái: rendelet a 2015. évi költségvetés módosításáról; rendelet az útépítési érdekeltségi hozzájárulásról; rendelet a talajterhelési díjjal kapcsolatos eljárásokról; rendelet a személyes szolgáltatást nyújtó eljárásokról; az Önkormányzat gazdasági programja 2015-2019. II. forduló; civil szervezetek és nonprofit kft.-k beszámolói a tevékenységükről és gazdálkodásukról.
24. Benka Gála a Cervinus Teátrum nagytermében.
– Élőhely-rehabilitáció hallépcső építésével, projektzáró rendezvény.
25. Szent György napon a Szlovák Tájház kinyitotta kapuit.
– Szlovák nyelvű tavaszköszöntő.
– Podani Milán motoros junior versenyző megszerezte a Pécs Kupát.
– Benkás sikerek az országos Curie-versenyen.
– Népes mezőny versenyzett az V. SZUSE Kupán az uszodában.
– Az aerobik diákolimpián a Blue Gym és a Lendület SC versenyzői két arany-, négy ezüst- és egy bronzérmet szereztek.
– A Fakupa Röplabdások díjkiosztója a Múzeumban.
26. Néprajzi előadás a Szent György-napi népszokásról.
– Pásztorfogadó drámajáték.
– A 90 éves Bencsik Mátyásnét Babák Mihály polgármester köszöntötte.
27. Közvilágítás korszerűsítése – munkaterület átadása.
28. Áder János köztársasági elnök A Szent István Egyetem Tessedik Campusán a klímaváltozásról és ennek környezeti hatásairól tartott előadást.
– „Szín és ritmus” rajzpályázat eredményhirdetése a Városi Könyvtárban.
29. Kamarazenekari koncert az Arborétumban.
– Benkó Dixiland Band zenekar koncertje a Vízi Színházban.
– A gyermekkori cukorbetegségről – előadás a GFF Pedagógiai Karán.
30. Kovács Béla László könyvbemutatója: „A Schweitzerek”.

30. A Babilon TSE eredményei: 6 arany-, 5 ezüst- 4 bronzérem biztosították a világbajnoki részvételt.
– Szarvas Város Barátainak Köre éves közgyűlése.

Május

01. Majális az Erzsébet-ligetben.
02. Ballagási ünnepségek a középiskolákban.
03. Megjelent a Szarvasi Krónika 29. száma.
– Szántosi Dávid nemzetközi asztalitenisz-viadalon a döntőbe jutott.
05. Rendkívüli testületi ülés.
06. Szarvas István könyvbemutatója.
07-09. Dél-alföldi Vasútmodell Kiállítás a Cervinus Teátrumban.
08. „Emlékkönyv – szarvasiak a II. világháborúban" – a Szarvasi Krónika könyvbemutatója. Megnyitotta dr. Melis János jegyző.
– Dr. Szeljak György antropológus képes úti-beszámolója: *A Mexikói indiánok között*.
– Pálinkás Luca (Gyakorló 6. o.) III. helyezést ért el az országos „ÍRÓ-DEÁK" versenyen.
– Patkó Lajost a Magyar Sakkszövetség „A Magyar Sakkozásért" országos díjjal tüntette ki.
– Az országos motoros gyorsulási bajnokságon eredményesek voltak a szarvasi versenyzők.
09. Megemlékezés az Ótemetőben a II. világháború minden áldozatáról.
– Bemutató őrlés a Szárazmalomban.
13. Üveges-projektzáró a Vajda Péter Evangélikus Gimnáziumban.
15. A Magyar Fürdővárosok Szövetsége Egyesület közgyűlése felvette Szarvast is tagjai közé.
15. A GFF Gyakorlóintézményének műsora: Művészetek délutánja a Cervinus Teátrumban. Tavaszi évszak zárórendezvény ovikoncerttel.
– Cimbaliband fellépése a Zebra Clubban.
– Növények Napja a Pepiben: a Parkerdőben sétautat nyitottak.
– Bolza Mariette festőművész megújult állandó tárlatához unokája, Kacskovics Béla adott útmutatást az Arborétumban.
16. Vajdás Öregdiákok Baráti Körének közgyűlése a Gimnáziumban.
– A XII. Országos Szlovák Színjátszó Szemle a Cervinus Teátrumban.
– A Művészeti Alapiskola képzőművészeinek kiállítása a Múzeumban.
– A Kajak-Kenu Szövetség rendezte U 23 viadalon Kuli István, Bodonyi Dóra, Bogár Gábor és Homonnai Luca sikeresen szerepeltek.
17. Táncoló tavasz – a Magyar Nemzeti Táncszínház a Művelődési Központban.
18-22. Erdei táborban a GFF Gyakorló ovisai.
19. Iváncsó Vilmos trombitaművész diplomakoncertje a Múzeumban.
20. XXXIX. Halászati Tudományos Tanácskozás a HAKI-ban.
21. A Művészeti Alapiskola tanévzáró hangversenye a Művelődési Központban.
– Évzáró ovikoncert a Gyakorlóban.
– HAKI-híd szemlét tartott a Képviselő-testület.
– Testületi ülés. Főbb témái: rendelet a 2014. évi költségvetési rendelet végrehajtásáról; a vagyongazdálkodásról szóló rendelet módosítása; rendelet a személyes ellátások igénybevételéről és a térítési díjakról; beszámoló a közforgalmú autóbusz-közlekedésről; egyesületek, civil szervezetek, nonprofit kft.-k beszámolója tevékenységükről és gazdálkodásukról.
22-29. „M-44-es út gyermekszemmel" rajzkiállítás a Cervinus Teátrumban.

23. Pekár Edina kiérdemelte a legjobb leány-versenyző címet és megnyerte a Park Kupát a megyei sakkbajnokságon.
23. A nyíradonyi aerobik bajnokságon eredményesen szerepeltek versenyzőink.
– Szántosi Dávid arany- és ezüstérmes lett a régiós utánpótlás asztalitenisz-versenyen.
– A kajak-kenu maraton magyar bajnokságról négy aranyérmet hoztak kajakosaink.
24-25. Pünkösdi istentiszteletek és misék. Gáncs Péter a Magyar Evangélikus Egyház elnök-püspöke az Ótemplomban tartott istentiszteletet, melyet a Duna TV közvetített a Kárpát-medencében.
27. Könyvbemutató, Szabó T. Anna: Senki madara. Beszélgetőtárs: Dr. Szilvássy Orsolya.
– Szabó T. Anna a Kerge ABC társszerzője gyermekolvasóival találkozott a könyvtárban.
28. Város és Környezetvédő Egyesület közgyűlése a Civil Házban. A közgyűlés vendége
– Gémes Tibor településigazgató.
29. Régészet Napja: „Leletek a Föld mélyéből”. Gulyás András régész előadása a Múzeumban.
– Előadások a Múzeumban: Gulyás András a régészeti lelőhelyekről, és Kalivoda András a restaurátori munkát mutatta be.
– A szarvasi Cervinus Teatrum szlovák nyelvű előadása a Nemzeti Színházban.
– Lurkó Napi rendezvények a Gyakorlóban.
30. Gyermeknapi rendezvények. Babák Mihály polgármester és önkormányzati képviselők kiosztották a gyermeknapi ajándékokat.
– Bodonyi Dóra a kajak-kenu világkupán 1000 és 5000 méteren aranyérmet szerzett.
– „KÉP-ben VAGYOK” - rajzkiállítás a Székely Szakképző Iskolában.
– Kovács Krisztina a „Sporttáncok mestere” címet kapta táncpedagógusi munkásságáért.
– A Babilon TSE táncosai a magyar bajnokságon 4 arany-, 5 ezüst-, és 5 bronzérmet szereztek.
– Kuli István két egyéni győzelemmel és négyesben is bajnok lett a sukorói kajak-kenu diákolimpián.
– Országos sikereket értek el a „Fő Tériben”: Litauszki György biológiából II., Sebők László matematikából IV., Csonka István Vajk helyesíró versenyen III. helyezett lett.

Június

01. A Szlovák Tájházban a ládafiában megőrzött ruhadarabokból rögtönöztek kiállítást.
02. Rendkívüli testületi ülés.
– Rendhagyó etika óra „időskori szimulátorral” a Gyakorlóban.
– Lestyan Zita 6. és Dombvári Rebeka 10. helyet szereztek a SZÉTV versenyen. Felkészítő tanáruk Harmati Ágnes.
04. „Trianon 95 éve” - megemlékezés a Nemzeti Összetartozás Napján.
– Ginop fórum a Járási Hivatal tanácstermében.
– A Liget Hotel „Egészségturisztikai fejlesztése...” projektátadó ünnepsége.
05. Ünnepi Könyvhét a Múzeumban.
– Pedagógus Napon Babák Mihály polgármester köszöntötte a pedagógusokat.
– „Leleményes hőst” kutattak a székelyesek: Uhljar Nikolett, Szikora Dóra és Szarka Kitti – Szabó László bábművész személyében megtalálták.
– Ifj. Mótyan Tibor és Fügedi László indiai hangversenye (tabla és szaz hangszerekkel) a Múzeumban.
– BM Falusi Turizmusáért Egyesület a SZIE Tessedik Campusán rendezett konferenciát.
– Fábri János veterán erőemelő új világcsúccsal szerezte meg az aranyérmet a finnországi Saloban.

– Virág Bence az országos ifjúsági asztalitenisz-bajnokság ranglistáján 10. lett.
– Nagyszabású sportrendezvények a Benkában, szervezők: Molnár Eteléné és Zalán Csaba.
– SZIE – Országos Egyetemi Regatta Fesztivál.
07. Járási Pedagógus Nap a Művelődési Házban.
08. A Körös-szögi Kistérség a hulladékgazdálkodási rendszer továbbfejlesztéséről döntött.
– A Szabados-Tóth családi klarinét-kvartett a MÜPA-ban adott nagy sikerű koncertet.
11. III. Vajda Strandröplabda Kupa rendezvényén öt város középiskolásai küzdöttek.
12. Pályázaton nyert támogatást a Szent Klára Plébánia és az Ótemplomi Szeretetszolgálat.
– Városmarketing gyémánt-védjegyet nyert a TDM a Városmarketing Díj versenyen.
13. Az 1-8. osztályos városi diákok úszóbajnokságát rendezte meg a diáksport bizottság.
13-20. Ballagások és évzárók az általános- és középiskolákban.
– Ezüstérmes lett a Szarvasi NKK NB II-es női kézilabda-csapat.
17. A Művészeti Alapiskola műsorral zárta a tanévet.
18. Testületi ülés. Főbb témái: a 2015. évi költségvetés módosítása; beszámolók: a Körös-szögi Kistérség Többcélú Társulás, valamint a Szociális és Gyermekjóléti Intézmény 2014. évi tevékenységéről; a Rendőrkapitányság és Tűzoltóság 2014. évi tevékenységéről; a Képviselő-testület 2015. II. félévi munkaterve. Az ülés szünetében a HAKI-híd, a Vízi Színház és a Lengyel-palota szemléje.
– Elkészült Szarvas Fenntartható Energia Akcióterve, ezzel csatlakozik a város a környezetvédelemhez.
– Dr. Pásztor Gyula SZVE Alapítvány elnöke két defibrillátort vásárolt a városnak.
– A szarvasi Liget Wellness és Konferencia Hotel**** EU-s támogatással duplájára bővítette wellness-részlegét.
– Évadnyitó est a Vízi Színházban.
19. Új hordozható életmentő készülék bemutatását Oravecz Pál és Litauszki Zoltán végezte a Mentőállomáson.
– Légy jó mindhalálig musical – az egri Gárdonyi Színház előadása a Vízi Színházban.
20. W. Shakespeare: Tévedések vígjátéka a Jókai Színház előadása a Vízi Színházban.
– Múzeumok éjszakája a Szarvasi Arborétumban és a Mini Magyarország makettparkban.
– Dr. Kozma Gábor rektor és dr. Lipcsei Imre, a kar dékánja adta át a Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Karának első diplomáit.
20-24. „Süni” bábtábor a Cervinus Teátrum támogatásával a Gyakorlóban.
21. A Jókai Színház művészeinek verses estje Dankó Ervinné, Irma néni emlékére.
– „Ovisok a 44-esért” rajzpályázat eredményhirdetése a Cervinus Teátrumban, a díjakat Dankó Béla országgyűlési képviselő adta át.
– A Kertbarát Kör évadzárója.
23. Koncz Gábor színművész önálló estje a Vízi Színházban.
23-26. „Állati „ (jó) könyvtári tábor 10–13 éves irodalomkedvelő fiataloknak.
25. Lakossági fórum a Kacsa-tó rehabilitációjáról.
– Czeglédi Gyula a Magyar Fürdőszövetség elnöke meglátogatta a Szt. Klára Gyógyfürdőt.
26. Jókai Mór: A cigánybáró című táncmese a Vízi Színházban.
– Drogellenes Világnap „Szenvedéllyel a sportért” a szarvasi fövenystrandon.
27. Írók Klubja a Ruzicskay-alkotóházban.
– Szarvasi kajakosok nyerték a legtöbb pontot a Simon Fiala Tibor-emlékversenyen.
– Négy fiatal helyi kajakos jutott be a portugáliai ifjúsági világbajnokságra.
– Dámborjak születtek az Állatparkban.

28. A Babilon TSE évzáró gálája a Művelődési Házban.
– Sinka Brigitta sakk-szimultán világrekordja.
29. „Belvízvédelmi rendszer fejlesztése Szarvason” című projekt műszaki átadása.
30. Török Ildikó operaénekes önálló estje a Vízi Színházban.

Július

01. Kezdetét vette a „Körös-szögi Kistérség hulladékgazdálkodási rendszerének továbbfejlesztése” projekt.
– A Semmelweis Napon az egészségügyi dolgozókat köszöntötte Babák Mihály polgármester.
02. Melis György szobránál az Operaház örökös tagjára, a város díszpolgárára emlékeztek.
03. Köztisztviselők Napi rendezvény a Művelődési Házban.
– Páratlan páros – bohózat a Vízi Színházban.
04. SZIE Gazdasági Kar diplomaátadó ünnepsége.
– A megyei Polgárőr Közlekedésbiztonsági Verseny egyéni legjobbja Gombkötő Sándor, a Szarvasi Polgárőr Egyesület tagja lett.
06. Hat aranyérmet lapátoltak össze a szarvasi kajakosok az országos bajnokságon, és Konstantinovics Máté négyszeres vidékbajnok lett.
09. Országos Öntözési Nap – konferencia és szakkiállítás a SZIE Campusán.
– Kisbölény született az Állatparkban.
10. Ruzicskay György festőművész műveiből új kiállítás nyílt a Ruzicskay Alkotóházban.
11. XVIII. Aratónap a béke- kenyér jegyében.
– Körös-Kupa Sándor Tamás-emlékverseny az Önkormányzati Üdülőben.
12. A Fejedelem – történelmi dráma a Vízi Színházban.
17. Kínai Halászati Társaság delegációjának látogatása a HAKI-ban.
– Szakmatörténeti kiállítás: a 130 éve született névadó Székely Mihály évfordulójára.
18. Szarvasi Repülő Barátok Találkozója a Szarvas – Káka Repülőtéren.
– Bál a víz fölött – a Szarvasért Alapítvány elnöke Závogyán Judit és Babák Mihály polgármester köszöntötte a bálozókat.
19. Cervinus Művészeti Fesztivál megnyitó a Vízi Színházban.
23. Szarvas Város Napja – a város újratelepítése 293. évfordulójának megünneplése.
– Anna-ligeti híd avatása; Emléktábla-avatás a Vízi Színháznál; Koszorúzás Tessedik Sámuel szobránál; Hálaadó istentisztelet az Ótemplomban. Ünnepi beszédek: Babák Mihály polgármester és Frankó Anna, a Szlovák Önkormányzat elnöke.
– Mótyan Tibor díszpolgári címet kapott Szarvas város Képviselő-testületétől.
23-26. Világbajnokság Portugáliában szarvasi és ex-szarvasi kajakosokkal, valamint Bátor György edzővel.
24-25. Csodaszarvas – új musical a Cervinus Teátrum előadásában a Vízi Színházban.
25. Aranyeső: Kuli István, Homonnai Luca és Bodonyi Dóra aranyérmes lett, Bogár Gábor bronz- és ezüstérmet hozott a portugáliai U23 kajak-kenu világbajnokságról.
– Szarvas Kóbor- és Elveszett Kutyáiért Egyesület telephelyének ünnepélyes megnyitása.
– Aranysakál – új lakó az Állatparkban.
– Sportfejlesztést nyert a GFF Gyakorló Általános Iskolája és Óvodája.
27. Grivalszki Tamás, Kós Benedek Tibor és Konstantinovics Máté a Kajak-kenu Szövetség Sukorón rendezett viadal legeredményesebb szarvasi versenyzői.
28. „Csakazértis szerelem” – zenés játék a Vízi Színházban.
30. Békés megyében befejeződött a komplex belvízrendezési uniós projekt.
31. Rendkívüli testületi ülés.
– Anyatejes Világnap.

– Családi Nap az Ótemplomban.
– Furcsa Pár vígjáték a Vízi Színházban.
– Strandok éjszakája a Szt. Klára Gyógyfürdőben.

Augusztus

01. XVIII. Kenumaraton.
– A 90 éves Lehoczki Mihályt dr. Bankóné Ordovics Katalin anyakönyvvezető és Babák Mihály polgármester köszöntötte.
– Vígopera – Donizetti: Rita és Offenbach: Pepito
– Apáti Nagy Ferencnek emléket állító XII. női kézilabdatornát rendeztek.
– Egészségnap a Templom téren „Adj vért, és ments meg három életet!”.
02. A XVI. Amatőr fogathajtó verseny az Erzsébet-ligeti sportpályán.
03. Orient – zenés színház a Művészetek Háza Gödöllő és a Békéscsabai Jókai Színház közös produkciója a Vízi Színházban.
07. Babák Mihály polgármester sajtótájékoztatóján jelentette be: Roszik Zoltán kapott megbízást a Tessedik Sámuel Múzeum igazgatói állására; Szarvas város szándéka, hogy megszerzi a Gyógyhely címet; a szeptemberi tanévnyitók biztonságban vannak.
08. A Dzsungel könyve – zenés játék a Vízi Színházban.
– Balczó Balázs harmonikakoncertje a Zenepavilonban.
– D. Vacsi Mária legújabb kiállítása a Múzeumban „Változnak az évszakok”.
– A Mini-Magyarország makettpark bővült „Magos Déva várával”.
– „Szénégetők útján a szarvasi szlovákok” a Szlovák Kör szervezésében.
09. Búzagyűjtés a Magyarok Kenyeréhez a Kossuth téren.
13. Új turisztikai termék: a Szárazmalom volt molnárházának átadása.
14. „Fergeteges – a királyné, a gróf és a cigány-lány” az EXPERIDANCE és a 100 tagú cigányzenekar szólistáinak közös produkciója a Vízi Színházban.
15. Mert a Mamának így jó! – Komédia, az Új Színház előadása a Vízi Színházban.
16. Podani Milán az országos motoros bajnokság junior kategóriaájának győztese lett.
17. Szirony Máriát 90. születésnapján a város nevében köszöntötte Babák Mihály polgármester és dr. Bankóné Ordovics Katalin anyakönyvvezető.
– Cirkusz Mindenkinek a Vízi Színházban.
– Akváriumokkal bővült a Körösvölgyi Állatpark.
19. A Szarvasi Kamarazenekar koncertje a Zenepavilonban.
– KORMORÁN-koncert.
20. Szent István napi programok: Kenyéráldás az Evangélikus Ótemplomban.
– Mini Magyarország makettparkban az ország „legnagyobb Szent Koronájának” átadása.
– Strandröplabda Vándorkupa.
– A XXVII. Szent István Napi Körös Távúszóverseny a Holt-Körösön.
22. XVII. Nemzetközi Halfőző Verseny és XIII. Körös-szögi Civil Napok.
23. Kiss Andrást 90. születésnapján Babák Mihály polgármester és dr. Bankóné Ordovics Katalin anyakönyvvezető köszöntötte a város nevében.
– Monte Cristo grófja a Vízi Színházban.
28. Testületi ülés. Főbb témái: az önkormányzati tisztviselők és bizottsági tagok tiszteletdíja és egyéb juttatások megállapítása; beszámolók: Szarvas Város Óvodái és Bölcsődéje gazdálkodásáról és Szarvas és Vidéke Önkormányzati Hetilap működéséről.
– A Képviselő-testület új helyen, a Lengyel-palotában tartotta meg ülését.
– Díjkiosztó gálaműsor a Vízi Színházban.

- Dombvári Bence, Bodonyi Dóra, Bogár Gábor és Homonnai Luca sikeresen szerepelt az országos kajak-kenu bajnokságon.
– Lakossági pályázatok: a „Körös-szögi Kistérség Hulladékgazdálkodás rendszerének továbbfejlesztésére” .
– Művészetek nyári táborának munkáiból rendezett kiállítás a Ruzicskay Alkotóházban.
– „Tehetséggondozás az iskolában” a GFF pedagógiai Kar rendezvénye.

30-31. Tanévnyitó ünnepségek az iskolákban.

Szeptember

01. Ünnepélyes tanévnyitók a Gimnáziumban, a Székelyben és a Fő Tériben.
– A Polgármesteri Hivatal átköltözött a Lengyel-palotába.
04-06. A XV. Szilvanap ünnepélyes megnyitója.
– Testvérvárosi konferencia.
– A SZIE Tessedik Campus konferencia: „Az ökológiai gazdálkodás lehetőségei a vidékfejlesztésben” címmel.
– Terméséldás hálaadó Istentisztelet az Ótemplomban.
– Miss Alpok Adria Szépségverseny elődöntője Szarvason.
– „A legszebb konyhakert”-verseny eredményhirdetése.
– Sportdíjak átadása.
– A testvérvárosi sakkversenyen Pósa Rékáé és Szilágyi Dávidé lett a serleg.
– Látványkonyha, pálinkaminősítés.
– Wittlichből 32 diák látogatott a Gimnáziumba.
– Székelyes diákok szakmai gyakorlata Németországban.
08. Lakossági fórum – szemétszállítás, hulladékkezelés – a Művelődési Házban.
– A szarvasi karatésok csatlakoztak a 30 napos Hősök Tere kihíváshoz.
10. Vízkár-elhárítási létesítmények szemléje a Városháza tanácstermében.
11. Kihelyezett megyegyűlés Szarvason az Árpád Szálló dísztermében.
– Kettős évforduló ünnepsége: a 40 éve megnyílt Szlovák Tájház és 25 éve alakult Szlovákok Kulturális Köre.
12. Beiktatták az Újtemplomi Gyülekezet új lelkészét, Cairns-Lengyel Henriettet.
– Lonovics László festőművész kiállítása a GFF Pedagógiai Kar rendezésében.
– Karsai Ildikó építészeti grafikáinak kiállítása a Múzeumban.
– Kiállítás nyílt a beteg gyerekek számára készített ajándék kézimunkákból a Múzeumban.
13. Szarvas város volt a díszvendége a Békéscsabai Jókai Színháznak.
16. Mobilitás hete – közlekedésbiztonsági tudnivalókkal.
– A GFF Pedagógiai Karának évnyitója a Szent Klára Templomban.
18-19. Földbe zárt kincseink – Kulturális Örökség Napjai a Régi Gyűjteményben.
19. Kerékpártúra a XVI. Kardoskúti Fehértó Napra.
– Bogár Gábor az U23-as kajak-kenu Európa-bajnokság kétszeres ezüstérmese lett.
– Szántosi Dávid (9 éves) az asztalitenisz bajnokságon az U13-asok között III. lett.
20. Városszépítés és hulladékgyűjtési akció.
21. „Közlekedés és közbiztonsági nap”
22. Autómentes nap és „Bringás vért az életért” - véradás a Járási Hivatalban.
24. Testületi ülés. Főbb témái: a 2015. évi költségvetésről szóló rendelet módosítása; a KOMÉP Városgazdálkodási Nonprofit Kft. beszámolója az út, híd, járda üzemeltetéséről és fenntartásáról; a Gyógy-Termál Nonprofit Kft. 2015. I-VI. Havi beszámolója. Tusjak Tamás a Polgárőr Egyesület vezetője ismertette a Közbiztonsági Centrum ingatlanrész használatba vételéről szóló megállapodást.
– Mustoló – 2015, a GFF Gyakorlóintézmény szüreti rendezvénye.

26. A GFF Pedagógiai Kar Díszdiploma átadó ünnepsége az Ótemplomban.
25. Kutatók éjszakája a HAKI Könyvtárépületében: a halak és az öntözés titkai.
– Kutatók éjszakája a SZIE Tessedik Campusán: „Rizsszemek a világ körül”.
– A Múzeumban a Kutatók éjszakáján restauráltak, és Gulyás András régész mutatta be a résztvevőknek a bronzkori Szarvas leleteit.
26. Szent Mihály napi tűzgyújtás a Vízi Színházban.
– Írók klubja a Múzeumban.
– Farsang Lászlónét 100. születésnapján Babák Mihály polgármester és dr. Bankóné Ordovics Katalin anyakönyvvezető köszöntötte a város nevében.
27. A Szarvasi Kamarazenekar XVI. arborétumi koncertje.
– Az Idősek Világnapja alkalmából köszöntők és ünnepi rendezvények az egyházi gyülekezetekben és a nyugdíjas egyesületekben.
29-30. Népmese napja a Tessedik Sámuel Múzeumban.

Október

01. Országos Könyvtári Napok - „60 éve az olvasókért” - a Könyvtár jubileumi rendezvényei.
– Városi Közbiztonsági Centrum létesült a Petőfi u. 12. szám alatt.
02. Közönségtalálkozó Schaffer Erzsébet Pulitzer-díjas újságíróval a Könyvtárban.
– „Megvilágosodás Napja” - kerékpáros akció a láthatóság jegyében.
03. A Szabados-Tóth család koncertje a Múzeumban.
– A Jövő Bajnokai régiós felmérő úszóverseny.
04. Szlovákul és magyarul hálaadó istentiszteletet és szeretetvendégséget tartott az Újtemplomi gyülekezet.
05. A könyvtár jubileumi ünnepségének megnyitóját Baginé Tóth Erika igazgató és Babák Mihály polgármester tartotta. A könyvtár 60 évét dokumentáló fotókiállítást Dr. Melis János nyitotta meg.
– Az olvasóköröktől a digitális könyvtárig – Fabó Lászlóné előadása.
– Szakmai nap a Békés megyei könyvtárosok számára. Előadók Vidra-Szabó Ferenc és Péterfi Rita.
– Kukorelly Endre előadása: „Kortárs irodalom a közoktatásban”.
06. Aradi Vértanúk Emléknapja – városi megemlékezés a Templomkertben.
– Székelyes diákok szakmai gyakorlata Portugáliában.
– Békés Megyei Építészek Vándorkiállítása a Művelődési Házban. A kiállítást megnyitotta és az építészeti díjakat átadta Babák Mihály polgármester.
– „Mese vagy valóság” - Harencsár László mesekönyvének bemutatója.
– Harencsár László „Gyöngyös” című kisregényének bemutatója a Könyvtárban.
7. Író-olvasó találkozás Bereményi Gézával. Beszélgetőtárs Német Judit.
– A XXV. Zilbauer András mezei futó emlékversenyen 928 diák vett részt.
08. „Nyelvi kalandozások Európában” – Dr. Janurik Tamás nyelvészprofesszor előadása.
09. „Hulladékból termék” – kiállítás a Művelődési Házban.
10. Őseink nyomában járunk – Frankó Tünde kineziológus előadása a Könyvtárban.
– „Szerelem” - a Várnagy család szokásos komolyzenei koncertje a Múzeumban.
– A IX. Szarvasi töltöttkáposzta-főző és kolbászkészítő versenyt ismét megrendezte a Hagyományőrző Egyesület.
– Martos – Belinszki – Huszka: Lili bárónő Varga Viktor rendezésében a Cervinus Teátrum színpadán.
– A Röplabda Mix Kupa országos verseny eredményhirdetése az Árpád Szálló dísztermében.
– Nyolc érmet és serleget hozott a szarvasi sakkcsapat az erdélyi Szilágysomlyón

rendezett Báthory Kupa sakkfesztiválról.

– 27 egyesület szeniorjai versenyeztek a Szt. Klára Gyógyfürdő medencéjében a SZUSE rendezésében.

– Az ifjú szarvasi harcművészek érmekkel tértek haza Horvátországból.

13-14. Pöttöm Panna –„ TáncMese” a Cervinus Teátrum színpadán.

14. A GFF Pedagógiai Kar rendezésében: „A magyarországi németek helyzete a II. világháború után”, előadó Dr. Abonyi Lajos.

15. Geotermikus beruházás projektzáró rendezvény a Liget Hotelben.

– Schirilla György futásáúakor az egészséges életmód követeként óvodákat látogatott meg .

A beérkezett pályamunkákból: „A kedvenc állatom és én” gyermekrajzokból kiállítás nyílt a Civil Házban.

17. A Vajda Péter Alapítvány bálja az Árpád Szálló dísztermében.

– Blue Gym-aranyérem született az aerobic Magyar Kupán.

20. „Gyermek a családban, gyermek az intézményes nevelésben” – a GFF Pedagógiai Kar szakmai tanácskozását dr. Lipcsei Imre dékán nyitotta meg.

– Ruzicskay György művészete az idő tükrében – kiállítás az Alkotóházban.

22. Testületi ülés. Főbb témái: beszámoló a 2015. évi költségvetés előirányzatainak teljesítéséről; a KOMÉP Városgazdálkodási Nonprofit Kft. beszámolója a lakásgazdálkodásról; bejelentések, zárt ülés.

– Patkó Lajos sakkoktató tanítványai: Huszárik Nelli (U14) és Medvegy Dalma (U18) megnyerték az őszi versenysorozatot.

– Ismét székelyeseké a Székely Kupa – a Kispályás Labdarúgó Torna eredményeként.

23. A Magyar Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából ünnepi megemlékezés a Cervinus Teátrum színháztermében. Fáklyás felvonulás és koszorúzás a Templomkertben.

– A Tessedik Öreggazdász Egyesület Lászlóffy István sírjánál koszorút helyezett el.

– Világ Gyalogló Nap szarvasi rendezvényét a NACSE és Szabadidős Lövészklub szervezte.

24. Beremányi Géza – Örkény István: Azt meséld el Pista – felolvasó színház a Romkocsmában.

25. Szemétszedési akciót indított a városban a Roma Nemzetiségi Önkormányzat.

– Tanársírokat gondoznak a vajdások.

30. Csodaszarvas Tanoda projektzáró rendezvénye.

31. Szántosi Dávid asztalitenisz versenyző a romániai megmérettetésen és a helyi pingpong-versenyen is győzött.

November

01. Gömbkőrisből telepített fasort az Ótemetőért Alapítvány az Ótemető új ravatalozójához vezető út mellé.

– Székelyes diákok szakmai gyakorlata Olaszországban.

05. Dr. Domán Imre születésének centenáriumára emlékezett a város.

07. A Szlovák Kulturális Kör szlovák bálja az Árpád Szálló dísztermében.

– Márton napi családi délután a Múzeumban.

– Csodaszarvas Tanoda - a tanoda program jövője a Főtéri Iskola dísztermében.

09. Babák Mihály polgármester városházi „Évértékelő” sajtótájékoztatót tartott.

10-11. A kék madár – zenés mesejáték (óriás marionett-bábokkal) a Művelődési Házban.

12. Dr. Domán Imre születésének 100. évfordulójára emlékkiállítás nyílt a Múzeumban.

14. „Jó lesz még valamire” – tárgyak újrahasznosítása, eredményhirdetés és díjátadás.

– Igrinyi Pálnét 95. születésnapján köszöntötte a város nevében Babák Mihály polgármester és Tusjak Mihályné.

– 20. Jubileumi Bóbita alapítványi bál az Árpád Szálló dísztermében.

– Ganyecz Zalán a Szt. Klára Gyógyfürdő megyebajnoki fordulójában az 50 méteres pillangóban, gyorsban, a 100 méteres vegyesben is a legjobbnak bizonyult.
18. A Vajdás Öregdiákok Baráti Köre és a Gimnázium képviselői felavattá a dr. Nádor Jenő egykori igazgató arcképét megörökítő festményt.
– A gyakorlósok jól szerepeltek a Bolyai-csapatversenyen.
19. Testületi ülés, előtte bejárás: KOMÉP Kft. telephelye és az Idősek Átmeneti Otthonának felújítása. Az ülés főbb témái: a vagyongazdálkodásról szóló rendelet módosítása; gyermekvédelmi ellátások szabályozásáról szóló rendelet módosítása; a közösségi együttélés szabályairól és megszegésük jogkövetkezményeiről szóló rendelet tervezete; az Önkormányzat 2016. évi költségvetésének koncepciója; a Gyógy-Termál Kft. és a KOMÉP beszámolója.
20. Babák Mihály polgármester átvette a Békés Megyei Önkormányzat „Polgárokért" kitüntetését.
21. Európai Hulladékcsökkentési Hét. A szelektív hulladékgyűjtés fontossága - látogatások a gyomaendrődi regionális hulladéklerakóba.
– Lous Stuijfzand holland és Lóránt János Demeter Munkácsy-díjas érdemes művész kiállítása a Múzeumban.
– Zenélő versek - Íróklub a Múzeumban.
22. Schwajda György: HIMNUSZ – vígjáték, felolvasó színház a Romkocsmában.
23-24. Acélmagnóliák – igazi sztárparádé a Cervinus Teátrumban.
25. Konferencia zajlott a GFF Pedagógiai Karán a Magyar Tudomány Napján. Témája: A pedagógia újszerű kihívásai.
26. A Szlovák Nemzeti Színház vendégjátéka a Cervinus Teátrumban.
27. M.É.Z. /Meg nem Értett Zenekar/ EGYÜTTES a Művelődési Házban.
– Elsők lettek a GFF Gyakorló Iskolájának alsósai a gyomaendrődi bibliatörténeti vetélkedőn.
– A wellness-szállodák versenyében a TOP 10-be bekerült a Liget Wellness és Konferencia Hotel.
29. Adventi gyertyagyújtás I. a Szent Klára Katolikus Templom melletti Betlehemi jászolnál.
– Karácsonyi Jótékonysági Vásárt az Idősekért! a Baráti Kör rendezvénye.
30. Angyali reggelek! - Advent hétköznapjain az Ótemplomban.

December

1. A képviselők bejáráson ellenőrizték a Békés Megyei Ivóvíz-minőségjavító program munkáit. A hibalista 45 tételt tartalmaz, amelyeket 2016. április 15-ig javítani kell.
– A Városi Könyvtárba is ellátogatott a Mikulás.
03. Az MSZP Békés megyei nyugdíjas tagozatának képviselői nyílt levélben kérték, hogy a kormány ne hagyja magára a 132 000 segítségre szoruló nyugdíjas társukat.
– Mikulásváró rendezvények zajlottak a város oktatási intézményeiben.
– Ünnepi akcióval várták decemberben a családosokat.
– Karácsonyi jótékonysági vásárt rendezett Szarvas Város Barátainak Köre a Zenepavilon melletti faházban és a Cervinus Teátrum aulájában november 29. és december 18. között heti egy-egy alkalommal.
04. Az Év Vállalkozója kitüntetést vette át Samu Tamás, a Szirén Ruházati Kft. tulajdonos-ügyvezetője.
– Mobil kerti kemencét nyertek a székelyesek egy versenypályázaton.
– Rendkívüli testületi ülés.
05. Szalagavató és gombtűzés a Vajda Péter Evangélikus Gimnáziumban.
06. A Szarvasi Kamarazenekar Ünnepi koncertje a Cervinus Teátrum színháztermében.

– A Mikulás a Fő téren várta a gyerekeket.
– A Szarvasi Polgárőr Egyesület tagjai látványos akcióval fogadták a kerékpárosokat és gyalogosokat, ajándékokat is osztottak.
– Parlamenti látogatáson vettek részt a székelyesek.
– Megismételte tavalyi győzelmét a Szarvashiba csapata a bonyhádi Mikulás Kupa mix-röplabdatornán.
– Érmeket hoztak a mezőkovácsházi Mikulás Kupáról a szarvasi diák-sakkozók.
08. Lakossági fórumon ismertették a Magyarország közepére tervezett turisztikai beruházás terveit.
09. 33 település, köztük Szarvas részvételével megalakult a KBC Békés Megyei Települések Fejlesztéséért Nonprofit Kft.
– Ovigaléria a GFF Gyakorló Óvodájában.
10. Város és Környezetvédő Egyesület ülése: meghívott vendég: Babák Mihály polgármester.
– A Magyar Turizmus Zrt. évzáró szakmai konferenciája a Liget Hotelben.
– II. NAIK Tudományos Napok az Árpád Szállóban, megnyitotta Babák Mihály polgármester.
11. Angyali Reggelek karácsonyig a hétköznapokon.
– Átadták a Szarvasi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának felújított helyiségeit.
– Megdőlt a 24 órás úszás helyi rekordja. A Gyógyfürdő medencéjében 211 résztvevő együttesen 902 kilométert úszott, kettővel többet, mint a 2012. évi rekord.
– A Szarvason működő Biztos Kezdet Gyerekház közel 610 000 Ft támogatást nyert pályázaton 2015 utolsó negyedévére.
– Krizsánszki Andrásnét 90. születésnapján Babák Mihály polgármester és dr. Bankóné Ordovics Katalin anyakönyvvezető köszöntötte a város nevében.
12. Szalagavató a Székely Mihály Szakképző Iskolában.
– Ünnepi közgyűlést tartott a Szarvasi Vajdás Öregdiákok Baráti Köre. A megújult vezetőség új elnöke Tóthné Jansik Erzsébet.
– Luca Napi táncház.
– Országos Ifjúsági Szóló(nép)táncverseny elődöntője a – Cervinus Teátrumban.
– Galambok, díszbaromfik és kisállatok mustrája a Petőfi utcai sportcsarnokban.
13. Szarvasra érkezett a Betlehemi Láng. Fellobbant a harmadik adventi gyertya lángja.
– 300 000 Ft-ot nyertek pályaválasztási vetélkedőn a szarvasi szakképző iskolások.
– A Blue Gym megtartotta évadzáró gáláját.
17. Testületi ülés. Főbb témái: Szarvas Város költségvetési rendeletének módosítása; rendelet a képviselő-testületi és bizottsági tagok tiszteletdíjairól; a Szervezeti és Működési szabályzat módosítása; beszámoló a helyi adókról; a Képviselő-testület 2016. I. félévi munkaterve.
– A város legnagyobb adózóinak köszöntése.
– A Művészeti Alapiskola Karácsonyi hangversenye.
18. A volt Polgármesteri Hivatal felújított épületében átadták a Kormányablak helyiségeit.
– Karácsonyi ünnepséget tartott az Aranykor Nyugdíjas Egyesület.
– Karácsonyi ünnepségek az iskolákban.
– Az Ótemplomi Szeretetszolgálat gála az Árpád Szálló dísztermében.
– Ovi-koncert a GFF Gyakorlóóvodában.
– „Mulattak” az óvodások: Dáridó a Bacsóban; lampionos felvonulás a Zöldpázsiti; Vásártéri Sokadalom a Damjanich utcai óvodában.
19. Szarvasi Galamb- és Kisállattenyésztők Egyesülete kiállításának megnyitója.
– Karácsonyi Jótékonysági Vásár az Idősekért – a Baráti Kör szervezésében.
20. IV. Adventi gyertyagyújtás a katolikus templom melletti Betlehemi jászolnál.

– Apró ajándékok vására a Művelődési Központban.
– A Galamb- és Kisállattenyésztők Egyesülete kiállításának díjkiosztója.
22. Part címmel megjelent a Szarvas és Vidéke irodalmi és képzőművészeti melléklete.
– Megjelent a Novinkár nad Kerešom 2015. évi utolsó száma.
– Megjelent a Szarvas és Vidékében a Szivárvány, a Városvédők évzáró oldala.
22-23. Mesés játéknapok a Művelődési Központban.
27, Halálának évfordulóján az Ótemplomban emlékeztek Tessedik Sámuelre.
29. A Rezesbanda és a Kozák Lajos Szarvas Város Fúvós Kultúrájáért Alapítvány Vidám Évbúcsúztató Koncertje a Cervinus Teátrumban.
31. Szilveszteri futás.
– Szilveszteri tűzijáték.

Szerkesztette:

Dr. Kutasné Szarka Judit

A Cervinus Teátrum kulturális programjai 2015

Január

14. Mozgáskorlátozottak évnyitója
16. Aerobic évzáró gála
17. Sakkverseny
23. Magyar kultúra napja
28. Dzsungel könyve

Február

10. Dzsungel könyve
13-15. Kultúrházak éjjel-nappal
14. Papagájkiállítás
14. Valentine Day Filmnapok
02-15. Szerelmes filmek hétvégéje
21. Kolompos koncert és táncház
23. Bagi - Nacsa Show
25. Manó Muzsika
27. Bajaja családi mese musical
28. Sakkverseny
28. CT művészeinek műsora

Március

08. Mozi újranyitó Filmnapok
06. Rendőrségi rajz kiállítás
07. Egészségnap
09. CT művészeinek műsora
13-15 Oscar Filmnapok
15. Március 15. megemlékezés
16. Guvernantka - Szlovák nyelvű filmvetítés
17. CT tánckarának műsora
18. Az Igazságos Mátyás
19. Az Igazságos Mátyás
23. Pódium Színház: Charley Nénje

Április

11. Versünnep Gálaműsor
14. Csernus Imre-est
Tavaszköszöntő Gálaműsor
21. Gergely Teátrum: Paprikáscsirke avagy…
23. Kórustalálkozó
24. Ifjú Zenebarát Hangverseny

Május

01. Majális
02. Tavaszi Zsongás
09. Vasútmodell kiállítás
09. Leenane szépe
10. "Felszállott a páva" területi válogató
11. Kakaó koncert
15. Művészetek délutánja
15-16. Szlovák színjátszó találkozó
19. Honvéd Táncszínház
21. Chován Hangverseny
29. Perinbaba
30. Gyermeknap

Június

01. Párnaember
22-26. Tánctábor
28 Évzáró Gálaműsor
29-03. TÁMOP tánctábor 29-0329-03. Kézműves Alkotótábor

Július

04. CT tánckarának műsora
10. Fafaragó Tábor
10. Fittnes tábor
13-17. Nyári Művészeti Tábor
17-25. Cervinus Művészeti Fesztivál
17. Guca Partyzans koncert
19. Szív hídjai
21. Buckinghamshire County Youth Orchestra
22. Táncvarázs
20-24. Indián Tábor
20-24. Bábos Tábor
23 Sógornők
24 Csodaszarvas
25 Csodaszarvas
27-31 Fittnes tábor
27-31 Kölyök Természetismereti Tábor

Augusztus

01. Csodaszarvas
01-18. Kis esti zene
03. Kölyök Természetismereti Tábor
05. Táncház
09. Holle anyó
31. Pasztell tábor kiállítás
09. Kenyérünnep
19. Szarvasi Kamarazenekar hangversenye
19. Kormorán koncert
20. Nemzeti ünnep rendezvényei

Szeptember

06. Szarvasi Szilvanapok
04. Kowalsky meg a Vega
09-16. Szerelmes Filmnapok

18. Medve/Lánykérés
19. CT művészeinek műsora
26. Nótaműsor

Október

06. Ünnepi megemlékezés
11-20. Fotókiállítás
08. Lili bárónő
08-22. Hulladékból termék kiállítás
09. Lili bárónő
10. Lili bárónő
13. Pöttöm Panna
14. Pöttöm Panna
16. Környezettudatos vetélkedő
22. Okt. 23-i műsor
23. Ünnepi megemlékezés
24. Ezt meséld el, Pista!
26-28. Szünidős Filmnapok
26-28. Szünidős játéknapok
29-31. Halloween Day Filmnapok

November

10. A kék madár
13. Balkán táncház
14. Sakkverseny
21. Szlovák színjátszó találkozó
22. Himnusz
22. Szlovák színjátszó találkozó
23. Acélmagnóliák
23-27. Ünnepváró Alkotókör
24. Acélmagnóliák
26. Szlovák színház - Mechúrik Koscúrik
27. Ifjúsági bérletes előadás
22-29. Karácsonyi Mese-Maraton
22-29. Filmnapok

December

01. Kakaó-koncert
02. Mikulás játszóház
03. Mikulásváró
05. Városi Mikulás
06. Kamarazenekari koncert
06. Apró ajándékok vására
07. Csodaszarvas
09. Gyertyaláng
10. Tanácsadás
11. Ifjúsági szólótáncverseny elődöntő
12. Luca napi táncház
13. Aerobic évzáró műsor
13. Apró ajándékok vására
15. Gyertyaláng
17. Karácsonyi hangverseny
17. Apró ajándékok vására
18. Karácsonyi műsor
19-23. Szünidős CineMatiné Filmnapok
19. Karácsonyi ünnepi műsor
20. Gyertyaláng
20. Advent IV.
27. Holle anyó
28. Lili bárónő
29. Gyertyaláng
31. Szilveszteri tűzijáték

Szerkesztette:

Kugyeláné Décsei Mónika

ZENEPAVILON

2015. június 13. – augusztus 19.
„Kis esti zene”
Hétköznaponként (hétfőtől csütörtökig) 18 órától,
hétvégén (péntek,szombat, vasárnap) 19 órától

Június

Június 13. szombat	Harmonika – Balczó Balázs
Június 14. vasárnap	Szarvasi Rezesbanda – Laurik László vezetésével
Június 15. hétfő	Iváncsó Viola és tanítványai zongorajátéka
Június 16. kedd	A Chován Harmonikaegyüttese (kamaracsoport)
Június 17. szerda	Terasz Party Duó
Június 18. csütörtök	Mótyan Tibor és zenekara
Június 19. péntek	Szarvasi Rezesbanda
Június 20. szombat	Harmonikaegyüttes
Június 21. vasárnap	Szarvasi Férfikar
Június 22. hétfő	Tessedik Táncegyüttes kamaracsoportja
Június 23. kedd	Seres Krisztián és tanítványai
Június 24. szerda	Terasz Party Duó
Június 25. csütörtök	Harmonika – Balczó Balázs
Június 26. péntek	A Chován Harmonikaegyüttese (kamaracsoport)
Június 27. szombat	Városi Fúvószenekar – Szabados Tóth Gábor vezetésével
Június 28. vasárnap	Csabacsűdi Hagyományőrző Népdalkör
Június 29. hétfő	A Chován Harmonikaegyüttese (kamaracsoport)
Június 30. kedd	Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórus

Július

1. szerda	Iváncsó Viola és tanítványai zongorajátéka
2. csütörtök	Mótyan Tibor és zenekara
3. péntek	Tessedik Táncegyüttes kamaracsoportja
4. szombat	Harmonikaegyüttes
5. vasárnap	Szarvasi Rezesbanda Laurik László vezetésével
6. hétfő	Szarvasi Férfikar
7. kedd	Terasz Party Duó
8. szerda	Addíció zenekar
9. csütörtök	Mótyan Tibor és zenekara
10. péntek	Körös Party Band
11. szombat	Harmonikaegyüttes
12. vasárnap	Zima János tárogató
13. hétfő	Babilon TSE
14. kedd	Terasz Party Duó
15. szerda	Tessedik Táncegyüttes kamaracsoportja
16. csütörtök	Csabacsűdi Hagyományőrző Citerazenekar
17. péntek	Apropó zenekar
18. szombat	Addíció zenekar
19. vasárnap	Szarvasi Rezesbanda
20. hétfő	Babilon TSE
21. kedd	Seres Krisztián és tanítványai
22. szerda	Tessedik Táncegyüttes kamaracsoportja
23. csütörtök	Szederinda Énekegyüttes

24. péntek	Harmonika – Balczó Balázs
25. szombat	Esküvő
26. vasárnap	Blue Gym Aerobic Egyesület
27. hétfő	Mótyán Tibor és zenekara
28. kedd	Molnár János és Nánási Attila gitárjátéka
29. szerda	Tessedik Táncegyüttes kamaracsoportja
30. csütörtök	Addíció zenekar
31. péntek	Apropó zenekar

Augusztus

1. szombat	Zima János – tárogató
2. vasárnap	Spirál Flame
3. hétfő	Csabacsűdi Hagyományőrző Népdalkör
4. kedd	Terasz Party Duó
5. szerda	Tessedik Táncegyüttes kamaracsoportja
6. csütörtök	Terasz Party Duó
7. péntek	Zima János tárogató
8. szombat	Balczó Balázs harmonikázik
9. vasárnap	Szarvasi Rezesbanda Laurik László vezetésével
10. hétfő	Seres Krisztián és tanítványai
11. kedd	Flamingó zenekar
12. szerda	Terasz Party Duó
13. csütörtök	Apropó zenekar
14. péntek	Szarvasi Férfikar
15. szombat	Harmonikaegyüttes
16. vasárnap	Szarvasi Rezesbanda
17. hétfő	Babilon TSE
18. kedd	Városi Fúvószenekar
19. szerda	Szarvasi Kamarazenekar ünnepi hangversenye

A Turul Mozi 2015 évi statisztikája

Hónap	**Összes néző**	**Összes vetítés**
Január	1886	128
Február	2412	122
Március	1697	138
Április	1694	151
Május	1688	106
Június	2102	125
Július	3299	137
Augusztus	1329	164
Szeptember	1038	148
Október	2240	117
November	1128	110
December	3498	106
Összesen:	24011	1552

Szerkesztette:
Kugyeláné Décsei Mónika

A Szarvasi Krónika 26–30. számainak témajegyzéke

Helytörténet

Dr. Molitorisz Pál: Kis szarvasi színháztörténet	26/32
Dr. Molitorisz Pál: A régi szarvasi színházi közönség	26/46
Dr. Molitorisz Pál: A szarvasi Víziszínpad története	26/49
Színház született *(Dr. Kutas Ferenc interjúja Csasztvan Andrással)*	26/64
Az első kapavágástól a Csík Zenekar koncertjéig *(Beszélgetés Bődi Jánossal)*	26/71
Így épült a Vízi Színház *(Benkő László – Bődi János – Dr. Kutas Ferenc)*	26/78
Dr. Molitorisz Pál: A Vízi Színház és a gyaloghíd építésének képes története	26/86
Józsa Mihály: Az első nyári szezon	26/94
A „Vers a víz fölött” előadóinak naplója *(Szerkesztette Dr. Kutas Ferenc)*	26/103
Varsányi Gyula: A bognár mesterség	26/126
Brlás Attila: A katolikus templom	26/141
Brlás Attila: Korszakváltás – emberközelből	26/145
Dr. Kutas Ferenc: Azok az ’50-es évek	26/147
Seidl Ambrus: A 200 éves Szent Klára templom „megsüvegelése”	27/18
Dr. Lelkes János: Az Öntözési Kutató Intézet 50 éve	27/30
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 1. rész	27/69
Brlás Attila: Erdély visszatért	27/83
Mini-Magyarország *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)*	28/37
Húsz év a HAKI élén – Beszélgetés Dr. Váradi Lászlóval *(Dr. Reszkető Péter)*	28/40
Dr. Bakos János: A pontytenyésztő és nemesítő munka…	28/50
Dr. Rónyai András: Tokhalak Szarvason	28/57
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 2. rész	28/65
Egy magánlevél 1941-ből *(Írta és szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)*	28/101
Dr. Reszkető Péter: Agroselect Kft., Szarvas	29/54
Az afrikai harcsa Szarvason *(Szerk.: Müller Péter és Dr. Reszkető Péter)*	29/58
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 3. rész	29/79
Fagylaltos kocsik Szarvas utcáin *(Szerk.: Dr. Kutas Ferenc)*	29/140
Brlás Attila: Kártyanaptárok	29/151
Brlás Attila: Galamblövészet	29/155
Dr. Molitorisz Pál: Az ötvenéves Szarvas	30/20
Dr. Tímár Jánosné – Harencsár Balázs: A nagykönyvtár kincsei 11.	30/44
Fabó Lászlóné: A Városi Könyvtár hatvan éve	30/49
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények,,, 4. rész	30/55
Dr. Merényi-Metzger Gábor: A Harruckern család három generációja	30/60
Gulyás András: Ásatások a szarvasi határban	30/65
Dr Molitorisz Pál: A Haviár család Szarvason	30/96
Május elseje a gátoldalon (*Szerk.: Brlás Attila)*	30/110
Magyarország közepe *(Szerk.: Brlás Attila)*	30/115

Kitüntetettek

Országos és megyei kitüntetések	26/4, 12
Szarvas város kitüntetettjei	26/7
Szarvas Város Baráti Körének díjai	26/13
A város legnagyobb adófizetői	26/17

Országos és megyei kitüntetések 27/4
Szarvas város kitüntetettjei 27/5
Szarvas Város Baráti Körének díjai 27/12
A város legnagyobb adófizetői 27/17
Országos és megyei kitüntetések 28/6
Szarvas város kitüntetettjei 28/8
Szarvas Város Baráti Körének díjai 28/16
A város legnagyobb adófizetői 28/20
Országos és megyei kitüntetések 29/27
Szarvas város kitüntetettjei 29/29
Szarvas Város Baráti Körének díjai 29/36
A város legnagyobb adófizetői 29/40
Nemzetközi, országos és megyei kitüntetések 30/4
Szarvas város kitüntetettjei 30/10
Szarvas Város Baráti Körének díjai 30/14
A város legnagyobb adófizetői 30/19

Életpályák

K. Szarka Judit: Hittel, erővel, ... – 63 perc Sárkány Angyalka doktornővel 26/18
Sztrehovszki Zsuzsa: Elfeledett szarvasiak 26/111
Brlás Attila: A Gily család története 26/116
Kettétört karrier *(Dr. Kutas Ferenc interjúja Csipai Jánossal)* 26/136
Dr. Reszkető Péter: A rizs nagyasszonya: Simonné Dr. Kiss Ibolya 27/43
Dr. Molitorisz Pál: A „rizses" Litauszkyak 27/52
Sztrehovszki Zsuzsa: Haviár Dániel 27/67
Dr. Merényi-Metzger Gábor: Tessedik Ferenc életének anyakönyvi forrásai 27/73
Brlás Attila: Gróf Bolza Géza és kastélya 27/79
Dr. Kutas Ferenc: Egy vérbeli kereskedő életútja (Csipai János) 27/88
Dr. Kutas Ferenc: Magyar munkások a Harmadik ...(Takács Mihályné) 27/105
Dr. Kutasné Szarka Judit: Akik magukba szívták... (Buzás Mihály) I. rész 27/111
Varsányi Gyula: Élet, élet, kanászélet 27/122
Dr. Kutasné Szarka Judit: Tragédiák árnyékában – Dr. Parczen József 27/128
Dr. Kutasné Szarka Judit: Dr. Parczen Józsefné Dr. Bod Magdolna 27/136
Paraszt Attiláné: Nem szól az orgona – Regős Imre 27/144
Közöttünk él: Beszélgetés Litauszky Gyöggyel *(Dr. Kutasné Szarka Judit)* 28/21
Dr. Molitorisz Pál: Molitorisz Adolf (1801–1855) 28/69
Dr. Kutasné Szarka Judit: Akik magukba szívták... (Buzás Mihály) II. rész 28/77
Dr. Vitális György: A Fasori Ev. Gimnázium Szarvason érettségizett tanárai 28/86
Brlás Attila: Floch Alfréd, gróf Bolza Géza barátja 28/92
Köztünk él: Dr. Búzás László: Az én történelmem I. 29/42
Dr. Merényi-Metzger Gábor: A nemes Tessedik család három generációja 29/86
Dr. Vitális György: Nagyapám, dr. Vitális István szarvasi kötődései 29/96
Dr. Mester Tünde: Egy elfeledett szobrász, Csepregi Zoltán 29/105
Csapó Imréné Vaskor Anna: Egy parasztcsalád küzdelmes életútja 1. rész 29/111
Roszik Mihály szarvasi baka feljegyzései *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)* 29/125
Tóth Imre: Szarvasi panoptikum 1. rész 29/133
Bánáti Endre: Fél évszázad a vásárlók szolgálatában 29/148
Dr. Búzás László: Az én történelmem 2. rész 30/24

Egy ember a határból: Jansik György *(Szerk.: Dr. Kutas Ferenc)* 30/29
Kiss Ákos: Kiss László kacsanemesítő emlékére 30/35
Dr. Nádor Jenő *(Szerk.: Pécsváradi Antal)* 30/70
Ruzicskay György *(Szerk.: Dr. Demeter László)* 30/72
Tóth Nándor: Hamuban sült pogácsa 30/75
Emlékezés egy földrajztudósra *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)* 30/79
Csapó Imréné Vaskor Anna: Egy parasztcsalád küzdelmes életútja 2. 30/82
Aki ennyi mindent átélt: Bese Imréné 1. rész *(Szerk.: Dr. Kutasné)* 30/90
Dr. Vitális György: Emlékezés Chován Károlyra 30/105

Oktatás

Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 7. rész 26/106
Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 8. rész, történelem 27/62
Janecskó János: Párhuzamok a magyar–szlovák irodalomban 27/148
Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 9. rész, földrajz 28/62
Brlás Attila: A szarvasi Gazdasági Tanintézet 28/97
Lelkes Pál: A szarvasi tanyai iskolák története, 13. rész 28/105
Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 10. rész 29/74
Lelkes Pál: A szarvasi tanyai iskolák története, 14. rész 29/137

Az Arborétum

Dr. Hanyecz Katalin: Fejlesztések a Szarvasi Arborétumban 26/26
Dr. Hanyecz Katalin – Somlyai Márta: Szülinap az Arborétumban 27/25
Dr. Hanyecz Katalin: A Szarvasi Arborétum Parkerdő területének fejlesztése 28/33
Dr. Hanyecz Katalin: Újdonságok a Pepiben 29/47
Dr. Hanyecz Katalin: Nyolc év egy fenntartónál 30/38

In memoriam

Utószó egy munkás élethez: Dr. Marjay Gyula *(Dr. Kutas Ferenc)* 28/109
Egy kétnyelvű költő halálára. – Blaskó Mihály *(Dr. Kutas Ferenc)* 28/111
Simonné dr. Kiss Ibolya *(Dr. Reszkető Péter)* 29/160
Búcsú Gyula bácsitól *(Dr. Kutas Ferenc)* 29/161
Szimacsek Rita *(Dr. Kutas Ferenc)* 29/163
Máté József *(Tatai László)* 29/164
Stafira Sándor *(Dr. Kutas Ferenc)* 30/121
Dr. Pilishegyi József *(Dr. Kutas Ferenc)* 30/122
Dr. Szilvássy László *(Dr. Molitorisz Pál)* 30/123

Versek, novellák

Kántor Zsolt: Itt van (vers) 27/86
Kántor Zsolt: Pillepalack (vers) 29/62
Hartay Csaba: Fényképavar (vers) 29/158

Szemle

Lengyel Béla: Európa forgószelében *(Dr. Reszkető Péter)* 26/150

André Albel: Európai szivárvány *(Dr. Molitorisz Pál)* 26/152
Szemelvények elődeink életéből *(Dr. Reszkető Péter)* 26/155
Érkezés/Prichod *(Dr. Reszkető Péter)* 26/158
Közös horizont *(Dr. Lipcsei Imre)* 26/160
A középkor vetületei *(Dr. Lipcsei Imre)* 26/161
Agrártörténeti füzetek 28. Gyulavári András: Földügyek *(Dr. Szitó János)* 26/162
Agrártörténeti füzetek 29. Albel Andor tanár…: *(Dr. Molitorisz Pál)* 26/163
Agrártörténeti füzetek 30. Dr. Bukovinszky L: Álom…: *(Dr. Molitorisz Pál)* 26/165
Agrártörténeti füzetek 31. Dr. Molitorisz Pál: Kachelmann *(Dr. Szitó János)* 26/166
Agrártörténeti füzetek 32. Dr. Molitorisz Pál: Tanárportrék *(Dr. Szitó János)* 26/167
Keserű Zsuzsa – Tatai László: Szervusz, Cervus *(Dr. Reszkető Péter)* 26/168
Szarvason történt 2011-ben *(Szerk:. Dr, Kutasné Szarka Judit)* 26/170
Egy hadapród naplója az első világháborúból *(Dr. Molitorisz Pál)* 27/158
Hármat egy csapásra *(Dr. Demeter László)* 27/160
Tessedik Sámuel: Önéletírás *(Dr. Reszkető Péter)* 27/162
Amíg álmok lesznek… Dr. Molitorisz Pál: Szarvasi költők *(Kántor Zsolt)* 27/164
Hartay Csaba: A jövő régészei *(Balázs Géza)* 27/166
Hartay Csaba: A jövő régészei *(Kántor Zsolt)* 27/170
Érzék-kavalkád – Bíró Gyula novellái *(F. Rácz Tünde)* 27/172
Tudósok a megismerés színterein *(Dr. Lipcsei Imre)* 27/174
Nem születtem varázslónak *(Fehér Veronika)* 27/176
A jövő kulcsa a gyermek; Zöld kalandra fel! *(Sz. Gy.)* 27/178
Agrártörténeti füzetek 33. Válogatott diákköri munkák *(Dr. Szitó János)* 27/180
Agrártörténeti füzetek 34. A szikesek javításáról *(Dr. Szitó János)* 27/182
Agrártörténeti füzetek 35. Egy élet Bikazugban *(Dr. Szitó János)* 27/183
Agrártörténeti füzetek 36. Dr. Marjay Gyula *(Dr. Szitó János)* 27/184
Szarvason történt 2012-ben *(Szerk:. Dr, Kutasné Szarka Judit)* 27/185
Nagy zsiványok; Hartay Csaba: Lerepül a hülye fejetek *(Bedecs László)* 28/114
Dr. Molitorisz Pál: Szarvasi emberek *(Előszó)* 28/116
Dr. Molitorisz Pál: Molitorisz Adolf *(Dr. Reszkető Péter)* 28/128
Dr. Molitorisz Pál: Iván bácsi – Praznóczy Iván pályája *(Dr. Reszkető Péter)* 28/119
Fetzer József: A Szarvasi R. Kat. Egyházközség… története *(Paraszt Attiláné)* 28/120
Formációk és metamorfózisok *(Dr. Lipcsei Imre)* 28/121
Patkós Mihály: Konyhai halaskönyv *(Dr. Reszkető Péter)* 28/122
Chován József: Gajdács Pál élete és munkássága *(Dr. Reszkető Péter)* 28/122
Kállay Ferentz: Historiai értekezés *(Dr. Reszkető Péter)* 28/123
Agrártörténeti füzetek 38. Szeniczey Vilma Tessedik S.-ről *(Dr. Szitó János)* 28/124
Agrártörténeti füzetek 39. A rizstermesztés kezdetei Szarvason *(Dr. Szitó J.)* 28/125
Agrártörténeti füzetek 40. Dr. Csizmazia Darab József *(Dr. Szitó János)* 28/126
Agrártörténeti füzetek 41. Válogatott diákköri munkák *(Dr. Szitó János)* 28/127
Lovadzó – gyermekversek a lóról (Szerk.: Bíró Gyula) *(Paraszt Attiláné)* 28/129
Szarvason történt 2013-ban *(Szerk:. Dr, Kutasné Szarka Judit)* 28/130
Városunk Szarvas *(Palotás Ádámné)* 29/166
Dr. Sindely Pál: Csabacsűd története és népélete *(Tatai László)* 29/168
Kondoros – kisvárosi séta *(Dr. Molitorisz Pál)* 29/170
Dr. Paljak János: Békésszentandrás *(Dr. Reszkető Péter)* 29/172
Weiczner Jenő: „Ez most a sorsod, kiüldözött zsidó” *(Dr. Gerő Zsuzsa)* 29/173
Kántor Zsolt: Must *(Hartay Csaba)* 29/176
Hartay Csaba: Lerepül a hülye fejetek *(Bajtai András)* 29/ 178
Nemzetiségi identitás – Nemzetiségi kultúra *(Dr. Lipcsei Imre)* 29/179
Agrártörténeti füzetek 42. A tanyák… *(Dr. Szitó János)* 29/181
Agrártörténeti füzetek 43. Emlékezés Csabai Kálmánra *(Dr. Szitó János)* 29/182

Avarostól Bivalybúig – Adamik László meséi *(Tatai László)* 29/183
Harencsár László: Mesél az erdő – DVD *(Dr. Reszkető Péter)* 29/185
A férfiak lövöldöznek... – Emlékkönyv *(Demeter László)* 30/126
Egy szürreális agrárregény – Nem boci *(Kántor Zsolt)* 30/128
Mint egy frissítő fuvallat – Nem boci *(RossG)* 30/130
Szarvasi nevezetességek *(Horváth Z. Olivér)* 30/131
Novellák napjainkból és múltunkból – Petróleum *(Tatai László)* 30/132
Mese és valóság *(Mihály Zoltánné)* 30/133
A novella súlya – Egy híján húsz *(Kántor Zsolt)* 30/135
Érzelmes történet – Gyöngyös *(Dr. Reszkető P.)* 30/137
Hősi halottak, hadirokkantak, Aranykönyv *(Dr. Molitorisz Pál)* 30/138
Az irodalmi út első állomása – Három írás *(Tatai László)* 30/139
„Lásd meg a múltat" – Csodaszarvas *(Galambos Edit)* 30/140
A Körös-Maros Nemzeti Park növényvilága *(Dr. Reszkető P.)* 30/142
Csak a változás volt állandó – Évkönyv *(Dr. Lipcsei Imre)* 30/143
Diskurzus – Művészet, nyelv, kommunikáció *(Dr. Lipcsei Imre)* 30/144
Csabai Kálmán szarvasi fényképalbuma *(Dr. Szitó János)* 30/145
Agrártörténeti füzetek 44. *(Dr. Szitó János)* 30/147
Hartyányi László – Agrártörténeti füzetek 45. *(Dr. Szitó János)* 30/149
Dr. Kovács Gábor – Agrártörténeti füzetek 47. *(Dr. Szitó János)* 30/150
Szarvason történt 2015-ben *(Szerk.: Dr. Kutasné Szarka Judit)* 30/151
A Cervinus Teátrum kulturális programjai *(Szerk. Décsei Mónika)* 30/166
A Zenepavilon programjai *(Szerk. Décsei Mónika)* 30/168
A 26-30. szám témajegyzéke *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)* 30/170
A 26-30. szám névmutatója *(A szerkesztők)* 30/171

A Szarvasi Krónika 26–30. számainak szerzői névmutatója

B: Bajtai András 29/178, Bakos János dr. 28/50-56, Balázs Géza 27/166-167, Bánáti Endre 29/148-150, Bedecs László 28/114-115, Benkő László 26/71-77, Bődi János 26/71-77, Börcsökné Háromszéki Erzsébet 29/117-124, Brlás Attila 26/116-125, 26/141-144, 26/145-146, 27/79-82, 28/92-96, 28/97-100, 29/151-154, 29/155-157, 30/11-114, 115-119, Búzás László dr. 29/42-46, 30/24-28;

Cs–G: Csapó Imréné Vaskor Anna 29/111-116, 30/82-89, Demeter László dr. 27/162-163, 30/72-74, 126-127, Fabó Lászlóné: 30/49-54, F. Rácz Tünde 27/172-173, Fehér Veronika 27/176-177, Galambos Edit: 30/140, Gerő Zsuzsa dr. 29/173-175, Gulyás András: 30/65-69, H-

H: Hanyecz Katalin dr. 26/26-30, 27/25-29, 28/33-36, 29/47-53, 30/38-43, Harencsár Balázs: 30/44-48, Hartay Csaba 29/158, 29/176-177, Janecskó János 27/148-157, Józsa Mihály 26/94-102, Horváth Z. Olivér: 30/131;

K: Kántor Zsolt 27/86, 27/164-165, 27/170-171, 29/62, 30/128-129, 135-136, Kiss Ákos: 30/35-37, Kugyeláné Décsei Mónika 30/168-169, Kutas Ferenc dr. 26/4-16, 26/64-70, 26/71-77, 26/103-104, 26/136-140, 26/147-148, 26/181, 27/4-16, 27/88-104, 27/105-110, 28/6-19, 28/37-39, 28/101-104, 28/109-110, 28/111-113, 29/5-8, 29/28-40, 29/70-73, 29/140-147, 29/161-162, 29/163, 30/4-18, 29-34, 121, 122, Kutasné dr. Szarka Judit 26/18-25, 26/170-180, 27/111-121, 27/128-135, 27/136-143, 27/185, 28/21-32, 28/77-85, 28/130, 29/186, 30/90-95, 151-165;

L: Lelkes János dr. 27/30-42, Lelkes Pál 28/105-108, 29/137-139, Lesfalvi Tibor dr. 27/69-92, 28/65-68, 29/79-85, 30/54-59, 30/143, 144, Lipcsei Imre dr. 26/160, 26/161, 27/174-175, 28/121, 29/179-180, 30/143, 144,

M: Medgyesi Györgyi 30/71, Merényi-Metzger Gábor dr. 27/73-78, 29/86-95, 30/78-81, Mester Tünde dr. 29/105-110, Mihály Zoltánné 30/133-134, Molitorisz Pál dr. 26/32-45, 26/46-48, 26/49-63, 26/86-93, 26/152-154, 26/163-164, 27/52-61, 27/ 158-159, 28/69-76, 28/116117, 29/125-132, 29/170-171, 30/79-81, 96-104, 123-124, 138, 170, Müller Péter 29/58-61,
P–Sz: Paraszt Attiláné 27/144-147, 28/120, 28/129, Pécsváradi Antal: 30/70, Reszkető Péter dr. 26/150-151, 155-157, 158-159, 168-169, 27/43-51, 28/6-19, 40-49, 118, 119, 122, 29/54-57, 58-61, 160, 172, 185, 30/137, 142, Rónyai András dr. 28/57-61;

S–Sz: Seidl Ambrus 27/18-28, Sz. Zs. 27/178-179, Szitó János dr. 26/162, 166, 67, 27/180-181, 182, 183, 184, 28/124, 125, 126, 127, 29/181, 182, 30/145-146, 147, 148, 149, 150, Sztrehovszki Zsuzsa 26/111-115, 27/67-68,

T-V: Tatai László 26/17, 27/4-16, 28/6-19, 29/5-8, 29/28-40, 29/164-165, 29/168-169, 29/183-184, 30/4-18, 132, 139, Tímár Jánosné dr. 26/106-110, 27/62-66, 28/62-64, 29/74-78, 44-48, Tóth Imre 29/133-136, Tóth Nándor: 30/75-78, Vitális György dr. 28/86-91, 29/96-104, 30/104-109.

A Szarvasi Krónika 26–30. számának névmutatója

A – B: Abonyi Lajos dr. 29/74, 30/162, Ábrahám Mátyásné 26/179, Áchim Ádám 29/98, Áchim J. 28/64, Aczél György 28/30, Ádám (Áchim) Gusztáv 29/92, Ádám (Tóth) 30/33, Ádám József dr. 27/175, 28/121, Adamik Bandi 30/31, Adamik Zsolt 29/183, 184, 30/151, Adamikné Zuberecz Etelka 29/22, 68, Ádányi László 29/186, Áder János 28/48, Ady Endre 26/79, 27/167, 29/108, 151, 153 29/borító 4, 30/ borító 4, Ágnes (Bod) 27/139, Ágoston Béla 27/35, 28/134, Ákos (Szilvássy) 30/123, Ákos (Kiss) 30/36, 37, 191 Alapi Nándor 26/42, Albel Andor dr. 26/163, Albelné Rácz Mária 27/38, Almási Zoltán 27/39, Almásy János 30/45, Amundsen 28/63, Andermann Béla 26/137, 138, 27/88, 89, 90, Andó László 28/138, András Attila 29/19, André Albel (Albel Andor) 26/152, 154, Anonymus 27/63, Apponyi Antal gróf 27/73, Arany János 26/110, 27/153, 154, 29/74, 77, 100, 103, 125, 30/45, Arany Tamás 26/101, Ardainé Tóth Anikó 30/7, Árgyelán György 29/23, Arnóczi Jánosné, sz. Litauszky Judit 27/56, Arnóczki Csaba György 29/5, Arnóczky Ilona 29/25, Arnóth Ádám 27/20, Árvai Zsuzsanna 27/58, Aszódi Antal 26/155, 27/199, 28/142, 30/193 Aszódi Gabriella dr. 27/199, 28/142, 30/193, B. (Bod) Árpád dr. 27/136, B. Kiss Attila 28/129, Babák Mihály **26**/7, 17, 54, 57, 65, 94, 102, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 177, **27**/15, 22, 185, 187, 189, 190, 191, 192, 193, **28**/130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 138, **29**/borító 2, 4, 8, 9, 24, 36, 40, 167, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 197, **30**/borító 2, 8, 19, 22, 151, 152, 154, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 164, Babák Zoltán 26/124, 182, 27/197, 28/143, 29/9, 65, 67, 188, 29/200, 30/191, Babákné Szabó Erzsébet 27/7, Bácskai István 27/175, Báder Gizella 29/72, Baditz László 30/27, 28, Bagi László dr. 26/60, 27/55, Bagi Lászlóné 30/11, Bagi Roland 29/16, Baginé Tóth Erika 30/52, 53, 161, Bagyin György 28/19, 29/16, Bajcsy Jónás 30/57, Bajcsy-Zsilinszky Endre 26/180, Bajtai András 29/178, 199, 200, Bajza József 26/106, Bak Gyula Zsolt 29/12, Bak Lajos 26/143, Bak Sándor 29/33, Bakos Anna 29/96, Bakos János dr. 27/4, 28/48, 50, 141, 143, 182, Bakos Jánosné dr. 30/borító 2, 30/15, Bakró Attila 29/66, Bakula és Rácz 30/118, Bakula János 26/6, 49, 60, 182, 27/197, 28/143, 29/5, 166, 200, 30191, Bakulya Anna 28/10, Bakulya Mihály 29/35, Balassi Bálint 27/149, Balázs (Parczen) 27/133, 134, 135, 42, Balázs Béla 27/158, Balázs Bence 29/12, Balázs Fecó 27/195, Balázs Géza 27/169, Balázs György 29/20, Balázs Györgyné 29/22, Balázs Judit 28/102, Balázs Pál 26/134, Balczó András 29/170, Balczó Balázs 29/188, 30/12, 153, 159, 168, 169, Bálint Andor 29/55, Balla Béla 26/19, Ballagi Mór 26/108, 28/81, Balogh Gyula 27/173, Balogh Julianna 29/105, 106, Balogh László 26/174, Balogh Mihály 27/31, Balogh Péterné 27/97, Balogh Piroska 27/175, Balogh Tamás 28/135, Balogné Homonnai Mária 30/152, Balthazár József 29/97, Bán Gábor 27/130, Bánáti Endre 29/148, 198, 200, Bánffy Miklós gróf 30/144, Bangócz Jánosné Roszik Anna 29/132, Bánhidy Mária báró 27/79, Bankó Erzsébet 29/72, Bankó István 29/66, Bankó János 29/101, Bankó Pál 28/84, Bankóné Ordovics Katalin 26/175, 30/159, 161, 163, Bányai Ágota 26/103, Bányainé Roxin Maria 29/179, Bányász testvérek 26/43, Baptist, Johann von Natorp báró 27/75, 76, Barabás Miklós 27/63, 30/44, Bárány Miklós 29/149, Bárány Szandra 29/186, Barč-Ivan, Július 26/159, Barna Antal 29/17, 18, Bartha Judit 27/175, Bartha Krisztina 30/144, Barthánné Góhér Edit dr. 30/144, Bartos Beatrix 30/154, Bartos Géza 28/95, Bartos Pál 26/37, 28/68, Bartus Gyula 26/103, Barzó dr. 26/24, Batai István 27/34, Báthory Zoltán 29/86, Bátor György 28/boritó 2, 16, 29/101, 191, 30/13, 158, Battyányi 28/72, Bauer József 28/76, Bay Zoltán 28/87, Bazsó Kitti 26/175, Beaumarchais 29/76, Bedecs László 28/115, 141, 143, Behan Tünde 30/11, Beischlág János 27/74, Beke Attila 30/11, Békés Vera 26/161, 27/174, 28/121, Bél Mátyás 26/107, 27/149, Belinszki Zoltán 29/190, 192, 30/140, Bella István 29/170, Bencze Ilona 29/185, 30/135, Bencze Sándor dr. 27/9, Bencze Sándor ifj. 29/33, Benczúr 26/141, Bencsik András 30/114, Bencsik Andrásné Újházi Rozália 30/152, Bencsik Anita 26/67, 68, Bencsik István 27/30, Bencsik János 26/176, 28/19, Bencsik Mátyásné 30/154, Benes 27/156, Béni Csaba 26/77, 182, Béni Éva Katalin 29/5, Beniczky Péter 27/149, Beniczkyné Bajza Lenke 29/74, Benka Gyula 26/32, 27/80, 164, 28/70, 75, 29/11, 13, 14, 28, 72, 74, 84, 104, 30/22, 97, 99, 104, Benka Pál 30/57, Benkó Balázs 27/33, Benkő Géza 26/45, 159, 28/133,

29/187, 189, Benkő László 26/77, 85, 182, 30/191, Benz Csáky Ilona 26/143, Benz Éva báró 30/103, Berczik Árpád 29/76, Berecz Levente 27/12, 28/19, 29/186, Bereczki Zoltán 27/187, Bereményi Géza 28/135, 30/161, 162, Béres Mária 28/133, Berger Margit 30/103, Bernáth Lenke 27/144, Berta Róbert 29/20, Bertók Pál 30/27, Bertókné Kohut Emilia Erzsébet 29/67, Bertolák, Anton 27/150, Brecht, Bertold, 29/191, Bese Imréné Kondacs Mária 30/90, Bese *Marika néni* 30/90, 151 193, Besenczy Zoltán 26/70, 27/5, 194, 29/9, 30/10, Besenczy Zoltánné 28/10, Bessenyei György 29/74, Bethlen Gábor 29/105, Bethlen Miklós 27/63, Beuren Ottó dr. 30/47, Bezzeg György 26/134, Biki Ferenc 30/46, Bíró Gyula 27/172, 173, 176, 177, 178, 28/129, 134, 142, 29/borító 2, 30/139, 152, 191, Bíró Renáta 26/16, Bíróné Oncsik Mária 27/39, Blaskó Mihály 28/111, 141, Blastyák Judit 29/132, Blázy László 28/86, 89, 91, Bliznák Gergő 29/20, Bliznák György 29/128, Bobály Anna 30/147, Bobvos János 26/6, 29/17, Bobvos Péter 29/19, Boccaccio 27/191, Boczkó Dániel 26/111, 112, 113, 28/67, Boczkó Dániel ifj. 26/112, Boczkó Károly 28/75, Bocskai András 28/127, Bod Árpád dr. 27/139, 141, Bod Magdolna dr. 27/128, Bod Péter 26/107, 27/138, Bódis Kriszta 26/170, Bodnár Attila 26/180, Bodnár Sándorné 27/36, Bodnár Vivien 26/101, Bodonyi Dóra 30/155, 156, 158, 160, Bodrogi Gyula 29/185, Bogár Gábor 30/17, 155, 158, 160, Bogár Imre dr. 30/57, Bogárné Csávás Katalin 30/borító 2, Bohák Dóra 26/182, 27/197, 28/143, 29/200, 30/191, Bohák Péter 28/borító 2, 17, Bohus Krajó Tünde 30/11, Boldis Zsolt 29/16, Bolond Lina 29/135, Bolza (család) 28/96, Bolza (gróf) 28/72, Bolza Alfonz gróf 27/80, Bolza Géza 26/143, 27/79, 80, 81, 82, 28/72, 92, 94, 98, 30/26, Bolza Klára gr. (Puszi) 30/98, Bolza Mária gr. (Minka) 30/98, Bolza Marietta 29/51, 30/155, Bolza Pál gróf 26/86, 143, 27/25, 26, 80, 79, 80, 81, 82, 28/72, 98, 30/124, Bolza Péter gróf 27/79, Bolza Péter ifj. 27/18, Borbélyék 27/91, Borgulya Endre 26/37, 28/107, Borgulya Pál 26/156, Bornemissza Péter 27/148, Boros István dr. 27/11, Boros Lászlóné 27/186, Boros Zsuzsanna 29/12, Boross Anna 29/128, Boross Árpád Bence 26/borító 2, 26/156, 27/199, 28/2, 9, Borovszky Samu 30/109, Borzáné U. Ildikó 28/4, Borzi Balázs 26/180, Both Mária dr. 27/174, 28/121, Bozsik Ivett 29/195, Bozsó József 26/55, Bődi Etelka 30/152, Bődi János 26/71, 85, Böhm Károly 28/86, Börcsökné Háromszéki Erzsébet Eszter 29/117, 198, Brachna Irén 27/borító 2, 12, 28/10, Brachna Pál 26/134, Bracsok Endre 29/148, 149, 150, Bracsok Márton 29/148, Bracsok Szabolcs 29/19, Brassai Sámuel 28/62, Braxatórisz Nándor 30/57, Breitner 26/137, Breitnerék 27/89, 96, Breznyik János 30/107, 109, Brlás Attila 26/116, 144, 146, 155, 27/82, 85, 28/92, 97, 141, 143, 29/153, 157, 199, 200, 30/2, 114, 120, 30/191, Brlás Brigitta 29/69, Brlás György 29/25, Brlás János 29/20, 21, 25, 29/191, Brook, Peter 26/85, Brózik K. 28/63, Brunszvik Teréz 29/163, Buchmüller Ferencné László Magdolna 28/95, 96, Budai Ézsaiás 26/106, 107, 27/62, Budai Sándorné 27/37, Budenz József 26/109, Bukovčan, Ivan 26/159, Bukovinszky Béla 28/14, 30/borító 2, 30/14, Bukovinszky László dr. 26/165, 27/184, 28/124, 126, 29/182, 30/148, Bulik Mária 26/156, Bula Ottó 27/36, Bunz Artúr 30/27, Búzás Anna 27/113, 114, Buzás család 28/85, Búzás Gyula 27/116, 29/41, Búzás Gyula ifj. 29/41, Buzás Istvánné dr.-né Hartyányi Marietta 30/148, Búzás László dr. **26**/borító 2, **27**/2, **28**/2, 9, **29**/2, 42, **30**/2, 24, 191, 193, Búzás Mátyás 27/111, 113, 114, Búzás Mátyás ifj. 27/114, Búzás Mihály 27/111, 113, 116, 28/8, Buzás Mihályné Csesznak Mária (Marika) 28/77, 81, 82, 84, Búzás Pál 27/114, 116, 119, Búzás Pálné 27/116.

C – E: Cairns-Lengyel Henriett 30/160, Cesznak Katalin 29/26, Chalupka, Jan 27/152, Cholnoky Viktor 28/62, Chován család 26/32, Chovan Etelka 29/97, 98, Chovan Jolán 30/57, Chován József 28/122, 142, 29/98, 30/104, Chován József 30/105, Chován Kálmán 29/39, 188, 190, 30/22, 105, Chovan Károly 29/97, 98, 101, 30/105, 109, Chován Sámuel 30/57, 105, Chován Zsigmond (első) 30/105, Chován Zsigmond (második) 30/105, Chovan Zsigmond (második) 27/156, 29/101, Chovan Zsigmond (tanító 1 és tanító 2) 30/57, Chugyik Tamás 29/128, Cinka Panna 29/192, Clementis Tamás 28/135, Corchus Zoltán 28/51, Corini Margit 27/191, Corneille, Pierre 29/77, Czabala László 27/34, Czeglédi Gyula 30/157, Czesznak (Dédmama) 28/78, Czesznak (Mama) 28/80, Czesznak (Nagyapa) 28/80, Czesznak János 29/19, Czesznak Mária 27/120, Czesznak Mihály 28/77, Czesznak Mihályné Pálus Judit

28/135, Czettner Vera 26/176, 27/191, Cziffra György 30/77, Cziglédszky Sámuel 29/191, Czimbalmos Andrásné 30/49, Czinkóczky Mihály 28/137, Czitor Attila 26/103, Cs. Pataj Mihály 26/43, Cs.-Guits Matild 30/46, Csaba Gábor 27/187, Csabai Kálmán 27/52, 29/182, 199, 30/145, Csabainé Németh Ágnes 30/145, Csák Ferenc 29/82, Csáky Antal 26/42, Csanádi László 29/4, 29/8, Csanádi László Attila 29/4, Csapó Imréné 28/142, Csapó Imréné Vaskor Anna 29/111, 198, 200, 30/82, 30/191, Csapó Mária 29/161, Csapó Mihály 29/19, Csasztvan András (Mihály) 26/44, 56, 64, 71, 76, 27/5, 28/130, 29/29, 64, 65, 30/141, Csasztvan Béla 26/56, 28/7, Csasztvan János 30/11, Csatai Edit 30/borító 2, 30/18, Csath Róza 27/43, Csathó András István 30/142, Csávás Imre 28/43, Cseh Tamás 28/135, Cseh Zsuzsanna 27/199, 28/142, Csengery Antal 27/64, 29/105, Csepregi Erzsébet 29/105, Csepregi Zoltán 29/105, 106, 198, Csepregi Zoltán id. 29/105, Cser Andor 28/90, Cserhidy Attila 27/38, Csermák Mátyás 30/56, 57, Csernik Pálma 30/153, Csernus Gyöngyi 29/8, Csernus Imre 30/154, 84, Csicsely György 29/21, 22, Csiga Varga Antal 30/47, Csík János 27/34, 37, Csiki Csaba 26/158, Csikós Edina 26/16, 28/132, Csiky Gergely 26/34, 28/81, 29/76, Csillag Márton 30/57, Csipai János 26/136, 140, 27/88, 97, 100, 101, 104, 29/31, 187, Csipai Jánosné 27/97, Csizmazia Darab József 28/126, 142, Csomós Lajos 26/103, Csongrádi dr. 27/137, Csonka András 27/110, Csonka János 29/140, 141, 143, Csonka Pál 29/141, Csontos Éva dr. 29/8, Csorba F. László 27/174, Csörsz dr. 27/137, Csüllög László Mihály 29/23, D-né Éva (egykori kisdiák) 27/140, D. Vacsi Mária 30/159, Dallos Erika 27/176, Dancs Béla 29/98, Dani Dóra dr. 29/13, Dankó Béla 27/185, 192, 28/4, 5, 29/170, 30/153, 154, 157, Dankó Béla Dankó család 27/141, Dankó Ervin János 29/32, Dankó János 28/106, 30/57, Dankó Pál 26/11, 28/116, Dankó Pál Dávid 29/33, Dankó Pál János 29/7, Dankó Samu 30/57, Dankó Samu 30/97, Daňo, Stefan 26/13, Darab Katalin 27/30, Darida András dr. 28/134, Darida Andrásné dr.-né 29/32, Darida István 29/34, Darida Károly 30/borító 2, 30/16, Darida Károlyné 27/6, Darida Sámuel 26/134, Darida Sámuel ifj. 26/134, Darida Tamás 26/68, Daróczi Sándor 27/33, 39, 28/8, Darvas László 28/134, Darwin 28/62, Deák Edit dr. 29/32, Debreczeni Béla 27/33, 34, Deli Tamás dr. 30/142, Demcsák (Csabacsűdy) János 29/168, Demcsák Annuska 29/112, Demcsák János 29/111, Demcsák Mária 29/111, 30/82, Demcsák Pál 26/134, 29/22, Demeter Bandi 27/132, Demeter Ilona 29/72, Demeter István 29/33, 30/72, Demeter János 27/36, Demeter Jánosné 29/143, 144, 145, Demeter Jolán 28/76, 29/104, 30/109, Demeter László dr. 26/borító 2, 26/159, 161, 182, 27/15, 197, 199, 28/2, 123, 143, 30/2, 22, 74, 118, 138, 30/191, Demeter Lászlóné dr.-né 27/199, Demeter Mihály 30/26, Demeter Pál 30/73, Demeter Péter 28/134, Demeter Viktória 27/185, Demeterék 30/73, Demján Sándor 26/77, 113, Demjén Mihály 26/40, Demmel József 26/178, Dénes (Bod) 27/139, Dénes (Parczen) 27/134, 135, 142, Dénes György 29/173, 174, Dérczy (jegyző) 27/92, 106, Dérczy Péter 29/152, Dernovics László 26/178, 29/7, 8, 9, 10, Dernovics Lászlóné 27/139, 28/12, Déry doktor 30/94, Derzsi György 26/101, 30/152, Deseő Csaba 26/55, Détár Levente 27/180, Deutchensmied Dániel 27/71, 30/55, 57, Deutsch Ármin 29/148, 149, Deutschenschmied András 29/44, Dévényi Tamás 27/20, Dezső Henriett 29/144, Dezső István dr. 26/50, 51, 54, 29/borító 2, 29/37, Diderot 27/150, Dina Mihályné 27/38, Dinya János 29/82, Dirling, Maria Antonia von 30/62, Dobos Albert 27/20, 22, Dobosfy Krisztina 28/76, Dobosfy Vencel 28/76, Dobrotka Györgyné 27/192, Dobruczky István 27/188, Dobruczky Zsolt 29/5, 8, 9, 10, Dódi (Csipai) 27/94, 101, 103, 104, Dolozim János 30/11, Domán Imre dr. 30/162, Dombi Lilla 30/13, Dombóvári János 27/34, 35, 37, 39, Dombóvári Zita 30/12, Dombvári Bence 27/11, 28/136, 29/189, 191, 192, 30/160, Dombvári Rebeka 30/156, Domján Balázs 26/17, 28/20, Domokos László 29/27, 193, Don Juan 30/136, Donizetti 30/159, Donner Árpád 29/154, Dóra Sándor 29/153, Dósa Zsuzsa 26/159, 29/32, Dósová (Dósa) Zsuzsanna 29/64, Dr. Bakos Jánosné 30/borító 2, Drábik István 30/152, Dragánné Juhász Irén 29/22, Drascher Lázár A. 29/74, Dunai Tamás 29/185, 30/135, Durucskó Péter 30/12, Egressy Gábor 26/46, 47, Egri János 30/26, Egri József 26/68, Egri Zoltán dr. 28/127, 128, 30/147, Egyházközségi tisztikar 1933-ban 30/103, Elek Tibor dr. 28/135, Endrei Judit 27/193, Engel Lipót 29/83, Eötvös József 29/74, 168, Eötvös Károly 29/74, Eperjes Károly 28/130, Erdei Ferenc 27/31, Erdei Zsolt 30/152, 153, Erdélyi Attila 26/173, 27/186, 28/138,

Erdélyi István 26/170, 27/17, 29/33, 40, 30/19, Erdélyi József 29/108, Erdélyi Zoltán 29/33, Erdész Ádám 26/179, Erdős Norbert 27/186, 190, 28/136, 138, Erika (Regős) 27/144, Erős Sándor 26/34, Erzsébet (Csipai) 27/88, Erzsike (Jansik) 30/33, Esterházy (Péter) 30/129, Eszter (Kiss) 30/36, Esztergályos Cecília 29/185, Esztergályos Zsolt 29/30, Etelka néni (Ruzicskayné) 30/72.

F – Gy: F. Rácz Tünde 27/173, 176, 177, Fazekas Erzsébet 30/101, Fábián Katalin 27/178, Fabó Csenge 30/13, Fabó Ilona 27/97, Fabó István 29/17, /18, 30/161, Fabó Lászlóné 30/49, 52, 30/191, Fabóné Nagy Andrea 27/179, Fábri János 26/14, 27/193, 28/135, 137, 29/191, 195, 30/156, Fábri Judit 29/20, 69, Fábri Mária 28/102, Fábri Melinda 29/68, Fábry Sámuel 27/71, Fáczonyi Imre 29/89, Fáczonyi Mária Anna 29/94, Faludy Ferenc 27/150, Faluhelyi Balázs 27/185, Fandli, Juraj 27/150, Farkas Attila 26/161, Farkas Boglárka 27/186, 29/33, Farkas Éva 29/72, Farkas Gergely 30/55, Farkas Gergely 30/57, Farkas Jónás 30/57, Farkas Péter 27/176, Fáy András 29/76, Fazekas András 29/32, Fazekas Mihály 26/100, 134, 27/150, Fazekas Sándor 28/136, Fazekas Sándorné 29/179, Fazekas Zoltán 29/172, Fazekasné Fenyvesi Margit dr. 26/170, Fedák Sári 26/42, Fehér Ferenc 30/133, Fehér Lajos 30/21, Fehér Márta 26/161, 27/174, Fehér Tímea 26/103, Fehér Veronika 27/177, Fejesné Mitnyan Edit 29/19, Fekete Péter 26/5, 69, 95, 102, 27/188, 28/7, Fekete-Rekényi János 29/17, Fellenstein, Anna Maria Fellner von 30/60, Fényes Elek 27/69, Fenyvesi András 30/51, Ferencz Kálmán dr. 27/182, Ferencz Sándor 26/161, 27/174, Ferenczi István Mihály 28/123, Fest Attila 29/borító 2, Fest Attiláné 29/borító 2, Fetzer József 26/119, 120, 143, 138, 144, 27/92, 28/120, 142, 29/82, 30/25, Fialka Judit 30/105, Fiedler Gottfried 28/123, Filip András 29/144, 146, 147, 200, Filyó János 29/128, Filyó Pál 26/12, Finy Petra 27/190, Flavius 27/64, Floch Alfréd 28/92, 94, 95, 96, Floch Henrik János 28/93, Fodor Dezső 27/39, Fodor Mariann 26/52, 30/borító 2, Fodor Zsóka 26/103, Foltán Zsuzsanna 26/40, 42, 43, Fórizs Gergely 26/161, Fornszek Gusztáv 29/92, Forschner Ede 27/165, Forschner Rudolf 30/borító 2, 30/18, Fortzek Sándor 28/122, Földesi Lajos Zoltán 29/4, 7, Földesi Zoltán 26/182, 27/197, 29/8, 10, Földi István 27/33, Francke, H.A. 27/163, Frank Melanie 27/30, 31, 32, 41, 42, 45, Frank Sinatra 28/135, Frankó Ákos 28/136, Frankó Anna 28/9, Frankó Anna 29/64, 65, 70, 158, Frankó Fanni 26/171, 172, 176, Frankó Katalin 26/12, 28/13, Frankó Mihály 30/57, Frankó Pál 27/6, Frankó Tünde 27/188, 189, 193, 30/161, Frankóné Borgulya Katalin 26/12, Frenkl R. 28/88, 91, Friss Antal 30/77, Fuchs Salamon 29/128, Fuksz Béla dr. 30/98, Fuksz Béláné dr.-né 30/98, Fulajtár Éva 29/10, Fuzik János 29/186, Fügedi László 29/187, Fügedi László 30/156, Füleki Terézia 30/101, Fülöp Csaba 28/133, Fülöp Pál 29/128, Gaál J. 28/64, Gaal József 29/81, Gaál Pista bácsi 27/101, Gaál Roland 28/130, Gábori József 26/43, Gábris József dr. 26/39, Gajdács Pál 27/165, 28/122,123, Pál 29/74, Gajdos Andrásné 29/8, Gajdos Attila 29/4, 5, 7, 8, 11, 23, Gajzer Gyöngyvér dr. 26/165, Gál Gyula 30/28, Gál Zsuzsanna 26/33, 39, 40, Galambos Dezső 26/37, 42, 27/164, Galambos Edit 30/141, 30/191, Galambos Imre 29/31, Galát Mária 29/104, Galát Zsuzsanna 27/111, 114, Galáth (bácsi) 28/22, Galgóczi Sándor (Galgóczy Sándor) 27/79, 82, Galyas László 26/101, Gáncs Péter 29/31, 30/156, Ganyecz Zoltán 30/163, Garai Andrásné 30/10, Garamszegi (Gollár) György 29/44, 45, Gárdonyi Géza 29/76, Gáspár Ildikó 30/11, Gavlovič, Hugolin 27/150, Gazsó György 26/36, 27/144, Gazsó Judit 27/52, Gémes László 26/174, 27/5, 188, Gémes Tibor 30/156, Gémesék 27/88, Geredy Emil 26/120, 123, Geredy Emil ifj. 26/123, Geredy Emilné 26/122, Gergely György 27/110, Gergely László 26/43, 44, 45, 56, 158, 159, 27/4 Gergely Pálné 27/35, 39, Gerő Zsuzsa dr. 29/175, 199, 200, Gilanné Radványi Rózsa 29/19, Gily Alajos 26/118, 124, Gily Emil 26/116, 117, 118, 119, 120, 124, Giricz Katalin 29/4, 8, 9, 11, Giricz Pál 29/11, Glatz (család) 28/70, Glatz Ferenc 27/78, Glemboczki Pál 26/138, 27/91, 97, 99, Glózik Klára dr. 26/13, 68, 27/183, 185, 30/147, Gludovácz Ferenc 30/100, 101, Gludovácz Ferencné 30/101, Góbi Imre 28/86, 87, 91, Gollár György 29/43, 44, Gollár János 29/42, Gollár Mária 29/44, 45, 30/27, Gollár Zsuzsanna 29/41, 44, Gombár Dávid 29/12, Gombár György 29/12, Gombár Hajnalka 26/55, Gombkötő Sándor 29/186, Gombkötő Sándor 30/158, Gombocz Zoltán 26/109, Gombos Béla dr. 28/125, Gombos János 28/66, Gödri István 30/117, 118, Gömböcz Lajos 28/90, Görgey Artur 27/63, Gracza Judit 29/111, Gracza Mihály 30/89, Gráfik Pál 26/39, Grassalkovich (család) 28/95, Graszmann 28/64, Grecsó Krisztián

26/178, Greguss Ágost 26/106, 27/67, 165, 29/76, 30/46, Greguss Gyula 30/46, Grexa Pál 26/116, Grimm Mór 26/43, Grivalszki Tamás 29/35, 194, 30/13, 151, 158, Gróf György 29/44, Gruber Ferenc 27/30, 32, 34, Gruber Ferenc dr. 29/108, Gruber, Johann von 30/61, Gryllus Dániel 28/134, Gubucz Gábor 30/152, Gulyás András 29/196, 30/65, 156, 161, 30/191, Gulyás Attila 26/103, Gulyás György 29/22, Gulyás Levente 26/100, 29/190, 191, 192, Gulyás Menyhért 26/42, Gulyás Mercédesz 26/172, Gulyás Mihály 29/170, Gulyás Pálné 29/21, Gulyás Zoltán 30/12, Gurka Dezső dr. 26/161, 27/174, 28/121, Gyalog Sándor dr. 26/51, Gyapay Gábor 28/87, 88, 89, 91, Gyárfás Gábor 27/88, Gyekiczki Adél 26/172, Gyekiczki Fruzsina 28/borító 2, 18, Gyekiczki István 30/11, Gyekiczki Istvánné (Piroska) 27/179, 28/130, Gyekiczki Mihály 29/128, Gyenge Zoltán 27/174, Gyivicsán Anna 27/69, Gyóni Géza 27/164, Gyökössy Endre 27/164, Gyöngyös 30/137, György A. 28/62, Győri Erika 30/122, Győri Erzsébet Zsada 28/132, Győry Sándor 30/44, Győry Vilmos 27/68, Gyulai Fanni 30/12, Gyulai Pál 29/74, Gyulavári András 26/162, 29/181, Gyuszi bátyám (Búzás) 30/24, 25, Gyürk István 28/44.

H: Haan Lajos 26/113, 27/63, 68, H. Kakucska Mária dr. 28/121, Haáz Sándor 27/6, Haberern Jonathán 28/74, 75, Habsburg Ferenc József 29/153, Habsburg Ottó 26/153, Hackelt, Ernst 28/89, Haitman Ildikó 28/135, Hajas Endre 29/100, 103, Hajas József 29/152, Hajdú Pál 30/borító 2, 17, Hajzer Ildikó dr. 27/139, 29/34, 30/11, Hamaljár Márton 26/112, 28/67, Hámori Gabriella 26/174, Hamran Margit 29/161, Hamvas Béla 27/167, Hamza Zoltán Gábor 29/23, Hanga Réka 29/183, 184, Hank Olivér 27/30, Hankiss (bádogos) 27/95, Hankiss 26/139, Hanzó Lajos dr. 26/174, Hanzó Mihály 29/140, Hanzó Pál 29/140, 141, Hanzus János 26/143, Hanyecz Katalin dr. **26/**26, 182, 27/25, 199, 28/133, **27**/34, 35, 38, 42, **28**/14, 33, 141, 142, 143, **29**/46, 196, 198, 199, 200, **30**/38, 30/191, Hanyecz Vince 27/34, 35, 38, 27/42, Hanyik György 29/128, Harencsár Balázs 30/44, 45, 109, 30/191, Harencsár László 28/134, 29/185, 189, 199, 30/133, 134, 135, 136, 137, 154, 161, Harling, Róbert 28/135, Harmati Ágnes 30/156, Harmati Lilla 29/33, 186, 190, Háromszéki Lajos 29/117, Harruckern család 30/60, Harruckern János György 27/69, 28/65, 29/167, 192, Harruckern, Johann Franz Dominik 30/60, 61, 64, Harruckern, Johann Franz von 30/60, 64, Harruckern, Johann Georg von 30/64, Harruckern, Johann Leopold Konrad 30/61, Harruckern, Joseph Stephan 30/62, 63, Harruckern, Maria Anna Ignatia Nepomucena 30/63, Harruckern, Maria Anna Johanna 30/61, Harruckern, Maria Barabara Jozefa Elisabeth Franziska 30/63, Harruckern, Maria Barbara von (Gróf Siskovics Józsefné) 30/64, Harruckern, Maria Cecilia Katharina 30/62, Harruckern, Maria Jozefa Sidonia Franziska 30/63, Harruckern, Maria Jozefa von (Gróf Károlyi Antalné) 30/64, Harruckern, Maria Rosalia 30/62, Harruckern, Maria Theresia Franziska 30/60, Hartay Csaba **27**/166, 167, 169, 170, 171, 194, **28**/114, 141, 143, 132, **29**/158, 177, 178, 188, 199, 200, **30**/7, 9, 10, 128, 130, 151, 152, 154, Hartyányi László 27/30, 33, 30/148, Havár I. Gyula 30/104 Haviár 26/119, Haviár Aranka (Arika) 30/100, Haviár Birike 30/100, Haviár család 30/96, Haviár Dani 30/96, 100, Haviár Dániel 27/67, 27/68, 28/68, 29/97, 30/59, 96, Haviár Emma. 30/100, 101, Haviár Éva Májer Lajosné 30/103, 104, Haviár fiúk 1941-ben 30/103, Haviár Gyuláné 30/100, Haviár Gyuláné dr.-né 30/98, Haviár I. Gyula dr 30/96, 97, 98, 99, 102, 104, Haviár I. Gyuláné 30/100, Haviár II. Dani 101, Haviár II. Gyula 30/100, 101, 102, Haviár II. Gyuláné (Péczeli Borbála) 30/100, 101, Haviár II. Lajos 30/96, 101, Haviár III. Lajos 30/96, 100, 101, 102, 100, Haviár Ildikó 30/103, Haviár Ilona 30/100, Haviár Ilona Emma Valéria Dr. Konkoly Ivánné 30/101, Haviár Ilona Olajos Lajosné 30/103, Haviár István 30/100, 101, 102, Haviár Katalin 30/103, Haviár Lajos 30/100, Haviár László 30/100, 101, 102 , Haviár Margit Róza 100, 101, Haviár Sándor (dr.) 30/100, 103, Hegedűs Endre 27/194, Hegedűs László 29/172, Hegedűs Tünde 26/123, Hegedűs Zoltán 26/123, 124, Hegyi Józsi bácsi 30/24, Heidegger 30/130, Heinrich Gábor 26/110, Héjja Julianna Erika 29/90, Hellenbach, Gottfried báró 27/79, Hellenbranth János 27/160, 161, Heltai Gáspár 27/63, 148, Herczeg Ferenc 29/75, 76, Herman Ottó 30/154, Herzog Ödön 30/46, Heszky László 27/47, Hetényi István 26/70, 29/5, 8, 9, Hetényi professzor 27/132, Hevesi Imre 26/176, Hévizi Róbert 29/17, 18, Hicz Erzsébet 27/74, Hidassy Jakab 29/81, Himerné Duló Erika 30/9, Hipszki Erzsébet 28/19, Hipszki János 26/179, Hittrich Ödön 28/87, 91, Hoche, Jozefa von 30/63, Hodálik Pál 26/70, Hodálik Pál 27/187,

29/6, 8, 9, 12, 192, Hódi Sándorné 29/68, Hódsági Ferenc 29/8, Hodu József 26/96, 103, Hoitsy Zsuzsanna 28/69, Hollósy Simon 30/44, Hollý, Jan 27/151, Holub János 26/156, Holub Mária 26/155, 27/199, 28/142, Mária 29/199, Holub, Ivan 26/159, Homonnai Luca 27/193, 28/134, 136, 29/191, 193, 30/155, 158, 160, Homonnai Tiborné 26/11, 29/6, Honti Ida 30/149, Honti Pálné Roszik Erzsébet 29/132, Horcsák István 29/15, 16, Horcsák Tünde 29/25, Horgas Eszter 28/137, 29/192, Horn Artúr 28/50, Horthy Miklós 27/84, 28/24, 30/111, Hortobágyi Pálné, sz. Litauszky Mária 27/56, Horváth Ágnes 30/7, Horváth Ferenc dr. 27/85, Horváth Hajnalka 30/137, Horváth István 27/63, Horváth Károly Á.G: igazgató) 29/157, Horváth Károly (tanító) 30/56, 30/57, Horváth László (grafikus) 26/150, Horváth László (ÖKI osztályvezető) 27/30, Horváth Orsolya 26/176, Horváth Z. Olivér 30/131, 30/191, Hovorka András 26/52, Hrabovszki Mihály 27/53, 28/110, 29/172, Hrdina András 27/71, 28/66, Hrncsjárné Dorogi Mária 29/172, Hruska Jánosné 29/193, Hugyik Katalin 27/36, Humboldt 28/63, Hunfalvy János 27/65, Hunfalvy Pál. 26/109, 27/64, Huszár István 27/11, Huszár Istvánné 27/178, 179, 30/11, Huszárik Nelli 28/138, 30/162, Huttkay Margit dr. 27/136, 139, Hűvösvölgyi Ildikó 29/185, 30/135.

I – J: Ignác (Csipai) 27/88, Igriczi Zsuzsanna dr. 27/8, Ildikó (Bod) 27/139, Ilian Mór 27/191, Imre (Regős) ifj. 27/144, Inczédy László 27/164, Indiana Jones 29/178, Ipsits Csaba 27/35, 39, 29/33, Ipsitsné Gergely Anna 29/33, Irén (Csipai) 27/94, 97, 101, 103, 104, Irinyi János 28/63, István II. (Haviár) 30/101, István Jánosné 29/22, 68, István Károlyné 29/6, István király 27/148, IV. Károly 26/153, Iváncsó József 27/6, Ivancsó Vilmos 30/155, Ivancsó Viola 30/168. Iványi Gábor 29/175, Izsáki Zoltán dr. 29/65, Izsáki Zoltánné 27/35, Jager Zsuzsanna 28/73, Jakab Gusztáv dr. 27/186, 30/142, Jakabos Katalin 30/103, Jancsó György (bognár) 26/134, Jancsó György (I. vh. hősi halott) 29/128, Jancsó Mária 27/97, Jancsó Mihály 28/60, Jancsovics István 26/178, 28/67, 74, 29/81, Janecskó János 26/155, 27/148, Jani János 29/32, Jankovics József 26/55, János (Csipai) 27/94, 97, 101, 103, 104, Jánosik Mihály 29/128, Jánovszki építész 26/42, Jánovszky György 26/37, Janovszky János 27/34, 35, 37, 38, 39, Janovszky Viktória 30/12, Jansik (nagyapám) 30/29, Jansik András 27/11, Jansik György 30/29, 34, Jansik István 27/193, Janurik András 29/143, Janurik György 26/67, 74, 77, Janurik Mátyás 26/39, Janurik Tamás dr. 30/161, Janurik Zsuzsanna 29/101, Janurikné Csonka Erika 29/141, 143, 200, Jardine, Nicholas 27/175, Jedlinszki Mária dr. 26/178, 27/135, 29/32, Jekel Sámuel 30/57, Jesen, Pavel (Jesenius) 27/148, Jeszenszky József 26/36, Jézus 30/131, Jezsovics 30/107, Jirattko Albin 26/143, Jókai Mór 29/75, 102, 103, 30/45, 46, 157, Jónás Jánosné 29/66, Joseph dr. (kiolvashatatlan) 27/75, Jósika Miklós 29/75, Józsa József Vilmos 29/6, Józsa Lajos 27/36, Józsa Mihály 26/94, 103, 133, 134, 182, József Attila 30/110, József főherceg 30/138, Juhász Árpádné 30/193, Juhász Attila 26/4, Juhász Ernesztina 28/73, Juhász Erzsébet 26/18, Juhász Sándor 27/134, Juhász Zoltán Zsolt 29/20, 21, Juhos János 29/128, Justh Zsigmond 29/169.

K: K. F. (Kutas Ferenc, egykori gimnazista) 27/140, K. (Kutasné) Szarka Judit 26/25, 155, K.(iss) Eszter 30/35, K.(iss) László dr. 30/35, Kachelmann Kurt 26/166, Kacskovics Béla 30/155, Kacsóh Pongrácz 30/44, Kádár János 26/144, Kadosa Pál 30/77, Käfer István 29/179, Kakucska H. Mária dr. 28/121, Kalivoda András 30/156, Kállay Ferentz (Nagykállói Kállay Ferenc) 28/123, 142, Kállay Kornél 27/52, Kálmán Imre 26/101, Kantiné dr.-né Szín Mária 28/12, 133, Kántor Zsolt 26/174, 27/86, 165, 171, 29/62, 176, 177, 198, 199, 200, 30/136, 151, 30/191, Kapitanova, Daniela 26/159, Káposzta Lajos 29/179, Káprály Mihály dr. 29/179, Káprály, Natália (НаталИа Капраль) 29/179, Kapuszta (család) 28/101, 102, Kapuszta (testvérek) 28/104, Kapuszta Dániel 28/104, Kapuszta Ferenc 28/104, Kapuszta György 28/104, Kapuszta István 28/102, Kapuszta János 28/102, Kapuszta Judit 28/102, Kapuszta Pál 28/104, Kara Tünde 26/103, Karacsa Attila 30/2, Karácsonyi János 27/63, 161, 29/86, Karácsonyi Péter dr. 27/181, Karafiáth Orsolya,30/151, Karai Erzsébet 28/109, Karell Antal dr. 30/146, Karikó Sándor dr. 30/152, Károli Gáspár 27/148, Károly IV. 27/81, Károly XII. 27/151, Károlyi Amy 27/164, Károlyi Antal gróf 30/63, Karsai Ildikó 30/160, Karsai Mihály 29/128, Karvaš, Peter 26/159, Kasik György 28/19, Kasik Tamás 29/128, Kasnyik Mária 26/137, 27/88,

Kassai Vidor 26/48, Kassák 30/153, Kasuba József 29/29, 30/151, Kasuba Judit 28/77, Kaszay Zsuzsánna 30/105, Katkó Ferenc 26/103, Katona Krisztina 26/161, Kazinczy Ferenc 27/150, 154, 155, 29/75, Kecskeméti Tibor dr. 28/121, Kecskés Tímea 26/101, Kékesi László 28/117, Kelen József 27/57, Keleti Arthur 30/153, Kelló Gusztáv 28/68, 29/101, 30/101, Kemény Gábor 30/22, Kemény Gizella 28/134, Kemény Károly 30/106, Kemény Zsigmond 29/75, Kempelen Béla 29/86, Kenyeres Ágnes 27/78, Kepenyes György 29/34, Kerekes Sándor 26/175, Keresztes K. Sándor 30/118, Keresztúrszky János 27/34, 35, 37, 39, Kergyik György 26/135, 29/101, Keserű Zsuzsa 26/168, 29/32, Kéthly Anna 30/112, Kézai Simon 27/63, Kicska Dániel 26/107, Kintzly Ági dr. (Váradiné) 28/40, 42, Kinyik Flóra 27/borító 2, 15, Király Ernő 30/109, Kirilly Edit 26/124, 30/104, Kis Etelka 29/101, Kis János 27/185, Kisfaludy Károly 27/152, 29/76, Kisné Bodnár Ágnes 30/10, Kiss Ákos (Ákos, K. Ákos) 30/35, 30/191, Kiss András 30/159, Kiss Árpád 26/42, Kiss Attila 29/5, 8, 9, 13, Kiss Eszter 29/5, Kiss Gabriella 29/8, Kiss Ibolya dr. 30/151, Kiss Károly (az ÖKI igazgatója) 27/35, 37, Kiss Károly (az Elnöki Tanács titkára) 30/21, Kiss László (Laci, Kiss Laci) kutató 30/35, Kiss László író 30/152, Kiss Mihály 26/34, 36, 37, Kiss Ottó 26/171, Kiss-Rigó László dr. 27/24, 192, Kissné Szalai Edina 27/195, Kiszel Pálné 29/28, 31, Kiszely Anna 29/24, Kiszely Antal 30/49, Kiszely Mihály 26/182, 27/197, 28/143, 29/8, 9, 31, 199, 30/191, Kita Anikó Irén 29/64, 65, 70, Kitaibel Pál dr. 28/121, Klein kereskedő 26/137, 27/96, Klein Kristóf (tanító) 30/57, Klein Misi (elhurcolt zsidó fiú) 29/175, Klemm Antal 26/109, Klenk József 26/13, 29/31, Klimaj Erika 28/15, Kliment Zsuzsanna 27/97, Klinghammer Ella 28/101, Kmotricza Margit 29/64, Kner Izidor 29/164, Koczka Judit 27/34, Kocsis Csaba 27/173, 187, 29/186, Kodály Zoltán 30/144, Kohut (papucsos) 27/ 94, Kohut Andrásné 26/15, 28/11, 30/52, 54, Kohut Lajos 28/75, 76, Kohut Pál 28/106, Kolarovszki Károly 27/33, Kolbai Károly 27/44, Kollár János 30/56, 57, 59, Kollár Mihály 30/111, Kollár, Jan 27/152, Kolompár György 27/159, Kolompár Mihály 29/127, 128, Kolonics György 28/136, Koloss István 27/144, Koltai János 29/185, 30/135, Koltai Lajosné 27/borító 2, 27/14, Komár Lajos 26/134, Komáromi Anett 26/103, Koncz Gábor 30/157, Kondacs Andor 26/36, Kondacs András (tanító) 30/57, Kondacs *András* (a dőlt betűs nevek azonos család tagjai) 30/90*,* 92*,* Kondacs *Anna* 30/92*,* Kondacs *Erzsike* 30/92*,* Kondacs György (halőr) 27/6, 28/15, 29/32, Kondacs *György* 30/90*,* 92*,* Kondacs János (apa) 30/90*,* 91, Kondacs *János* (*(Jancsika,* a fia) 30/90*,* 92, 95, Kondacs János (szomszéd) 29/42, Kondacs *Marika* 30/92*,* 94, Kondacs *Mihály (Misike)* 30/92*,* Kondacs *Mihály* (Miska) 30/90*,* 95, Kondacs Mihály 30/90*, 95,* Kondacs Mihályné 26/179, Kondacs Pál (szülő) 29/12, Kondacs *Pál* 30/95*,* Kondacs *Zsuzsanna* 30/90*,* Kondor Péter 30/131, Konkoly Iván 30/101, Konkoly Tibor 30/100, 101, Konrád János 26/86, Konstantinovics Máté 27/12, 28/130, 30/158, Kontur József 28/76, Kónya István 29/23, Koós László 27/33, Koós Mária 29/44, Koppányiné Langó Zsuzsanna 27/187, Korbely György 29/11, Korbely Jánosné 27/36, Kordoványi János 29/191, Koren Emma 30/70, Koren Istvánné 29/101, Kós Benedek (Tibor) 30/13, 158, Kós Károly 27/178, Kossuth Lajos 26/47, 27/63, 155, Koszorús Oszkár 29/96, 104, Koszti Pál 26/59, Kóthyné Herceg Mária 29/179, Kotsch László 26/23, Kovács (méntelepvezető) 27/94, Kovács Ádám 29/7, Kovács Béla (testnevelő) 27/11, Kovács Béla dr. 28/13, Kovács Béla László (író) 30/155, Kovács Csaba 29/57, Kovács Dániel 29/6, Kovács Edit 26/103, Kovács Erzsébet 29/44, Kovács Gábor dr. 27/32, 33, 34, 35, 28/42, 29/54, 55, 29/57, 30/150, Kovács Gábor ifj. 29/55, 57, Kovács Gáborné 27/34, 35, 29/54, 55, 57, Kovács Gabriella 29/55, 57, Kovács Gyöngyi 30/152, Kovács Gyöngyike Piroska 29/10, Kovács György (tanító) 28/108, Kovács György (szakoktató) 29/32, 128, Kovács Imre 29/108, Kovács János 29/34, Kovács József 26/46, Kovács Krisztina 27/borító 2, 14, 30/5, 156, Kovács Mihály 29/128, Kovács Norbert 26/68, Kovács Pál (napszámos) 26/156, Kovács Pál (tanító) 28/105, Kovács Pali bácsi (gazdálkodó) 30/29, Kovács Pálné Bulik Mária 26/157, Kovács Péter 26/12, Kovács Sándor 27/186, Kovács Tamás 27/39, Kovács Tamásné 27/39, Kovácsik Olga 26/137, 27/88, Kozák Imréné 26/70, 29/6, Kozák Lajos 27/144, Kozma Gábor dr. 26/180, 29/179, 192, 194, 30/157, Kozsuch András 29/128, Köhler Mihály dr. 27/182, Körmöczi János 26/86, Körösfalvi Pál dr. 30/57, Köröspartí András 26/15, Köröspartí Sándor 28/borító 2, 17, Kőváry L. 30/44, Kövér

Gergely 29/91, Kövess Hermann báró 27/81, Krajcsovicz Andrásné 29/67, Krajcsovicz Pál dr. 27/13, Krajcsovics Mária 29/14, Kraľ, Janko 27/153, Králik Pál 26/134, Králikné Molnár Anna 29/7, 8, Králiková, Dagmar 26/158, Krász Lilla 27/174, Krasznai-Kiss Eszter 28/136, Krecsányi Ignác 26/41, Krecsányi Sarolta 26/41, Krecsmarik Endre 26/32, 27/164, 165, 30/22, Kriniczky Antal 29/82, Kristóffy György 26/113, 30/56, 57, Kristóffy Julianna 30/105, Krizsanszki Andrásné 30/163, Krman, Daniel 27/151, Kubinyi (család) 28/70, Kucsmann Árpád 28/88, 89, 91, Kugyela János 27/71, Kugyeláné Décsei Mónika 30/167, 169, 30/191, Kukorelly Endre 30/154, 161, Kulcsár Lajos 26/101, 103, Kulcsár László István 29/23, Kuli István 26/16, 18, 27/185, 29/190, 191, 193, 30/13, 155, 156, 158, Kuliné Hargitai Krisztina 30/borító 2, Kuncz Aladár 27/158, Kunos Nóra 28/133, Kupeczék (kereskedő család) 27/96, Kupecz 26/136, Kupecz Vilmos 27/88, Kurilláné Frankó Anna 30/12, Kurján Sándor 29/17, Kurucz György 27/174, Kusnyár György 29/128, Kutas (családnév) 28/101, Kutas (Kapuszta) János 28/102, Kutas Béla 27/199, 28/142, 30/193, Kutas Dániel 28/102, Kutas Ferenc (ifjú) 27/199, 28/142, Kutas Ferenc (id.) 28/102, Kutas Ferenc dr. **26**/borító 2, 75, 77, 85, 140, 148, 155, 156, 168, 173, 174, 178, 133, 182, **27**/16, 42, 103, 110, 159, 197, 199, **28**/2, 5, 9, 104, 110, 112, 130, 141, 142, 143, **29**/2, 23, 140, 157, 162, 163, 166, 198, 199, 200, **30**/2, 34, 48, 98, 121, 122, 30/191, 193, Kutas György 26/156, 28/102, Kutas István dr. 28/101, 102, 103, Kutas János 28/101, 102, Kutas Judit 28/102, Kutas Mária 28/102, Kutas Pál 28/102, Kutasné dr.-né Szarka Judit **26**/182, 184 **27**/121, 135, 143, 195, **28**/32, 85, 141, 142, 143, **29**/197, 199, 200, **30**/95, 165, 191 Kuthy Szidonia 28/75, Kuthy Lajos dr. 28/75, 76, Kutlik Endre 30/70, Kutlik Ilona 30/70, Kürthy Lajos 26/158.

L: Laci (Csipai) 27/94, 97, 101, 103, 104, Laci (Tóth) 30/33, Lackfi János 27/borító 4, 28/130, Laczi Roland 27/186, L**.** Zeirmann Margit 28/90, Lajos János 26/141, 29/82, Lajos király 27/154, Lajtos János dr. (Lajtos János) 27/32, 35, 45, Lakatos Albert 29/152, Lakos Zoltán 26/150, Láng Benedek 26/161, Láng Boldizsár 26/40, Láni, Eliaš 27/148, Lányi Gusztáv 27/80, 28/68, 74, 30/59, 97, Lányi Hermin 27/80, Lányi Józsa 28/69, 75, Lapis Erika 26/103, Lápossy József 29/92, László Aranka 30/35, László Attila 29/4, László I. (Haviár) 30/101, László II. (Haviár) 30/101, László István 29/23, László Mihály 29/23, László Mihályné 29/5, Lászlóffy István 29/195, 30/162, Lászlóffy Mária 29/85, 30/58, Lászlóffy Rózsi 30/58, Latabár Kálmán 26/41, Latinovits Zoltán 26/179, Latorczai Csaba 29/179, Laukó György 30/20, Launer István 30/56, Laurik László 29/31, 30/169. Laurinyeczné Lyubics Katalin 29/31, Lavrik István 28/80, 81, Lázár Pál 29/13, Lázár Viktor 29/8, 32, Lázár Zsolt 26/178, 27/162, 188, 190, 28/137, 29/6, 8, 9, 13, 187, 193, 95, 30/151, 153, Légrády Károly 28/101, Lehár Ferenc 29/194, Lehoczki Mihály 30/159, Lehoczky Renáta 29/35, 30/151, Lejeune, Philippe 30/128, Lelkes György 27/10 Lelkes János dr. 27/30, 33, 37, 38, 42, Lelkes (Lustyik) Pál 28/105, 138, 141, 143, 29/137, 198, 200, Lelovits Ilona 28/136, Lengyel Ágnes 30/102, Lengyel Béla 26/150, 151, 174, Lengyel Sándor dr. 26/151, Lenin 26/148, 29/113, Lenkei Gábor dr. 26/171, Léon De Lunden 29/153, Lesfalvi Tibor dr. 27/69, 199, 28/65, 141, 142, 29/64, 79, 198, 199, 200, 30/55,191, 193, Lestyán Erzsébet 27/179, Lestyan Goda Pálné 26/9, Lestyán Katalin 28/9, Lestyán Pál 26/134, Lestyan Zita 30/156, Leszich Dániel 30/57, Levius Ernő dr. 28/86, 87, 91, Lichtenverten Antal 29/85, 30/58, Licskó János 29/101, Ligetvári Ferenc dr. 28/46, Lipcsei Imre dr. **26**/borító 2, 4, 160, 161, 182, **27**/175, 176, 179, 185, **28**/2, 5, 9, 121, 142, 143, **29**/2, 32, 29/180, 192, 199, 200, **30**/2, 143, 144, 157, 162, **30**/191, 193, Lipták Judit 26/56, 27/138, 28/105, 30/57, Liptay György 28/88, 89, 91, Liska János 26/55, 29/116, Liska Zlatica 29/64, Liskáné 30/133, Lissovinyi Karolina 27/73, 75, 76, 29/87, 90, 91, Liszi Melinda 26/103, Liszkai Ágnes 29/19, Liszt Ferenc 30/44, 75, 76, Litauszki Ágnes 30/132, Litauszki Gábor 30/132, Litauszki István 26/36, Litauszki László 29/15, Litauszki Mária 29/111, Litauszki Pál 29/128, Litauszky (Fügedi) György 27/52, 53, 54, 55, 56, 57, Litauszky (Fügedy) János 28/21, 22, 125, Litauszky Ádám 28/32, Litauszky Éva 28/32, Litauszky György (géplakatos) 27/54, 28/21, 22, 125, 142, 29/199, Litauszky György id. 27/52, Litauszky György (tanuló) 30/12, 156, Litauszky István 27/52, 53, 56, 57, 58, 59, 28/125, Litauszky János 27/52, 53, 56, 57, 58, 59, Litauszky Mihály (rizses) 27/52, 53, Litauszky Mihály

(géplakatos) 28/21, 22, Litauszky Miklós 28/32, Litauszky Pál 27/52, 53, 56, 58, Litauszky Sára 28/32, Litauszky Zoltán 28/32, 30/5, 11, 157, Lóczy Lajos 28/63, 29/98, 30/79, Lohr Gyula 28/63, 29/5, 8, Lohr Gyula dr. (Lohr dr.) 26/176, 27/128, 137, Loisch János 28/89, Lonovics Ferenc 27/20, 29/82, Lonovics László 30/160, Lóránt János Demeter 27/188, 29/172, 30/163, Losonczi Gyürky Amália 29/94, Lovász Gergely 28/138, Lovász György 28/136, 29/193, Lovász György dr. 26/37, 29/194, Lőwy Árpád 27/164, Lúczi András 27/78, Luka, Dana 26/158, Lustyik Pál 28/107, Luther Mária 29/42, Lyka Károly 30/44.

M: Machula Gábor 28/67, 29/81, Maczalák Mihályné 26/178, Maczik Zsolt 28/borító 2, 18, Madách Imre 29/110, Madács (család) 28/95, Madarász Anna 30/92, Madarász Géza 27/190, Madarász Jánosné 30/94, Madarász nagymama 30/94, Maday Pál dr. 28/66, 29/81, 85, 30/54, 59, Magda (Magduska, Bod) 27/132, 133, 139, Maginyecz András 29/20, 21, Maginyecz Dóra 29/69, Maginyecz Györgyné özv. 26/134, Magyar László 28/63, Major Attila 29/17, Makai János 29/34, Makai Károlyné 29/193, Makkay Machalek Pál 30/101, Maksa Zoltán 28/133, Marcell Endre 29/70, Marczali Henrik 27/64, 65, Marcsek György 30/57, Margitics Marianna 30/144, Margócsy Emma 30/59, Margócsy Gyula 26/39, Mari, Marcsi (Harencsárné) 30/133, Mária (Csipai) 27/88, Mária nagynéném (Búzás) 30/24, Marik Mihály 27/133, Marik Mihályné 27/36, Marjai Gábor 28/109, Marjai Gyula dr. (Marjai Gyula) **26**/borító 2, 26/8, 172, 27/33, 35, 37, **27**/38, 42, 184, **28**/9, 42, 109, 141, Marjai Ibolya 28/109, Marjai Katalin 28/109, Marjai Zoltán 28/109, 30/100, 104, Markó László 27/78, 29/86, Markovits Rodion 27/158, Markovitz Mátyás 26/111, 28/66, Markovitz Terézia 29/87, 88, 89, Márki-Zay Lajos dr. (ifjan ölben) 30/101, 104, Maróthi Mária 29/24, Marschalkó Mária Erzsébet 29/88, 93, 94, Martin Z. 28/88, Martinás Katalin 27/174, Masaryk 27/156, Massányi Mihály 30/107, Máté Bence 26/172, Máté József 28/75, 29/164, 195, 199, Mateidesz János 28/78, Matók Sándor 27/53, 194, Mátrai Mária 30/11, Mátrai Tibor dr. 28/76, Matusik Sándor 27/164, Matusikék 30/84, Mátyás király 27/149, 154, Mátyásné Hegedűs Rozália 30/12, Mayer Sándorné 29/179, Mayersfeld, Anna Polyxena Rosalia Mayer von 30/61, Mayersfeld, Johann Mayer von 30/61, Mázor Elemér dr. 29/152, Medgyesi Györgyi 30/57, 30/191, Medvegy Ákos 28/131, 29/195, 196, Medvegy Dalma 28/133, 29/190, 191, 30/162, Medvegy György (tanító) 28/107, Medvegy Pál 26/52, (ny. belügyes) Medvegy Pál 27/33 (kutató), Medvegy Pál (képviselőjelölt, Kondoros), 29/16, Medvegy Pál (I. vh-s hadifogoly), 128, Medvegy Pálné 27/16, 28/8, 29/64, 65, 70, 30/10, Medvegy Zsuzsanna 29/132, Medvegyev, Szergej 27/192, Medvegyné Skorka Anna 27/38, Megyeri Mária 29/borító 2, 29/39, Méhesi Melis János 27/159, Meister Éva 27/193, Melian György 30/55, 57, Melich János dr. 26/109, 30/22, Melich Pál 27/81, Melis család 30/89, Melis György 28/135, 29/190, 191, 30/89, 158, Melis Györgyné Sonkoly Anna 29/194, Melis István 26/126, Melis János (lelkész) 29/99, Melis János dr. 26/17, 102, 29/193, 30/19, 155, 161, Melis Mihály 28/106, Melis Pál 29/115, Melis tanító úr 27/123, Melis Zsuzsanna 29/161, Mendöl Tibor (dr.) 28/62, 30/79, Menninger, von Wilhelmine 27/75, 76, Merényi-Metzger Gábor dr. 27/73, 29/86, 198, 200, 30/60, 30/191, Mester Béla (dr.) 26/161, 27/174, 28/121, Mészáros András 27/174, Mészáros Jenő 26/87, Mészáros Kálmán 28/139, Mészáros Miklós dr. 28/127, Mészely Ilka 29/184, Mezei Irén 29/142, Mezey István 29/92, Micsey F. György 26/41, Mihaleczné Kovács Mária 26/11, 52, 54, 55, 59, 27/ borító 2, Mihálfi (Mihalovics) József 30/58, 59, 115, Mihálfi Emma 30/58, Mihálfi Melán 30/59, Mihálik mamóka 30/94, 95, Mihály (Búzás) 27/120, Mihály (Csipai) 27/88, Mihály Árpád 30/118, Mihály István 27/11, Mihály Mariann 30/7, Mihály Zoltánné 27/179, 30/134, 30/191, Mihályfi Etelka 30/70, Mikes Kelemen 27/63, Miklós-cég 27/96, Mikó László 30/10, Mikola Sándor 28/88, Mikolay 28/75, Mikolay Margit 30/98, Mikolay Mihályné dr.-né 30/98, Mikszáth Kálmán 29/75, Mikula (később Mikolay) István 29/90, Mikus Sándor 29/106, Miloszrdni János 29/128, Miszlay István 26/94, Mocskonyi (gimn. tanár) 30/59, Mocskonyi Ágost 30/57, Mocskonyi Amália 30/58, Mocskonyi Gábor 26/56, Modigliani 27/173, Mohácsi Kálmán 29/72, Mokry Lenke 30/59, Moldován Rozália 29/163, Moliere 27/191, Molitorisz (Molnay) János 28/69, 70, Molitorisz Adolf 26/108, 28/69, 72, 74, 75, 76, 118, 141, Molitorisz Adolf Eugén Ottokár 28/76, Molitorisz Aurél János 28/76, Molitorisz Ede 28/73, Molitorisz Eugén

János 28/75, Molitorisz Ferdinánd 28/76, Molitorisz Gábor 28/69, 30/56, 57, Molitorisz Gusztáv 28/73, Molitorisz Gusztáv Adolf 28/75, Molitorisz Ibolya 28/109, Molitorisz Iván (bácsi) 28/119, Molitorisz János 30/57, Molitorisz József Eduárd 28/76, Molitorisz Kamilla 28/73, Molitorisz Kamilla Laura Ludmilla 28/76, Molitorisz Károly 28/69, Molitorisz Katalin 28/109, Molitorisz Kornélia 28/73, Molitorisz Kornélia Mara 28/76, Molitorisz Lajos 28/69, Molitorisz Laura Ludmilla 28/76, Molitorisz Malvina 28/73, Molitorisz Malvina Izabella Ernesztina 28/76, Molitorisz Ödön (Ödöny) 28/76, Molitorisz Pál dr. **26**/borító 2, 32, 46, 49, 54, 86, 93, 119, 150, 154, 155, 156, 174, 162, 164, 165, 166, 167, 182, **27**/52, 156, 159, 164, 183, 190, **28**/2, 9, 15, 69, 116, 118, 119, 124, 126 141, 143, **29**/2, 110, 132, 171, 181, 182, 198, 199, 200, **30**/23, 79, 96, 98, 114, 124, 138, 145, 149, 153, 30/191, Molitorisz Tullia Gabriella 28/75, Molitorisz Zoltán 28/109, Molnár András 27/179, Molnár Andrásné 27/199, 28/142, 29/199, Molnár Benedek 28/borító 2, 18, Molnár Dániel 29/33, Molnár Erika 29/20, 21, Molnár Gergő 27/12, Molnár György 28/borító 3, Molnár Györgyné 29/68, Molnár Imre 28/100, Molnár Imre Zoltán 29/17, Molnár István 27/11, Molnár Istvánné (Frankó Zsuzsanna) 26/8, 27/4, 29/6, 8, 9, 14, 27, 28/11, Molnár János 28/43 (műhelyvezető), Molnár János (képviselő, Örménykút, 29/22, Molnár János dr. (orvos) 29/100, 142, Molnár János (tanító) 30/56, 57, 59, Molnár János (öregdiák) 29/97, Molnár Jenő 29/128, Molnár József (polgármester, Csabacsűd) 29/18, 19, 25, 168, Molnár József (tanító) 29/85, 30/58, Molnár Szilvia 26/101, Molnár Zoltán 26/7, 153, 167, 28/136, Molnár Zoltánné 27/36, Molnárné Czékus Anikó 27/187, 28/130, Molnay (család) 28/70, Monspart Sarolta 28/137, Montvajszkiné Bátor Anna 27/8, 179, 29/180, Moravcsik József 30/57, Móricz Zsigmond 29/76, Morlin Zoltán 28/91, Mótyán Tibor 26/59, 176, 178, 28/9, 29/30, 64, 137, 192, 30/7, 151, 168. 169. Mótyán Tibor ifj. 29/187, 30/156, Mozsáry Péter 30/97, Mravik Mihály 26/51, Mucsi András 29/23, Mulholland Alexander 28/49, Mulholland Sadie 28/49, Munkácsy Mihály 30/44, Müller 27/161, Müller Ferenc dr. 27/58, 75, 28/43, Müller Péter 29/33, 59, 61, 198, 200 Müller Tibor dr, 29/59, Müller, Franc 27/75, Müller, Katharina 27/75.

N – R: Nádas (Péter) 30/129, Nádas Erzsébet 27/97, Nádor (ifj. Neumann, Neumann) Jenő dr. **26**/33, 46, 113, **27**/70, 96, **28**/65, 69, 71, 72, 118, **29**/81, 84, **30**/70, 108, 109, 163, Nagy Ágnes 27/190, Nagy Béla 29/172, 187, 188, Nagy Elemér dr. 30/97, Nagy Emma 27/165, Nagy Erika 26/104, Nagy Erzsébet 29/10, Nagy Ferenc 26/12, , Nagy Istvánné 26/9, Nagy Iván 27/64, 29/86, Nagy Iveta 26/159, Nagy János 29/72, Nagy László 27/35, Nagy Lászlóné 27/35, 39, Nagy Lehel 27/194, Nagy Márta 26/172, Nagy Nikolett 29/8, 66, 67, 72, Nagy Noémi 26/16, 170, 172, 27/12, 185, 28/130, Nagy Róbert 26/104, Nagy Sándor Gábor 26/67, Nagy Zoltán 27/34, 37, Nagyenyedi Bethlen Gábor 29/105, Nagyenyedi Mezey István 29/92, Nagyné 27/102, Nánási Attila 30/12, 169. Náray-Szabó Gábor dr. 26/179, Nászay Miklós 28/99, Nemcsényi Zsolt 29/17, 18, Német János 29/26, Német Judit 30/161, Német Katalin 29/26, Német Zsolt 29/187, Németh Jóska 26/41, Németh Sámuel 28/91, Németh Sándor (ÖKI ig.h. Szarvas) 27/34, 35, 37, Németh Sándor (haltenyésztő, Biharugra) 28/51, Neumann (Nádor) Jenő dr. 27/63, 68, 162, Neumann Frigyes 30/70, Neumann Jenő dr. 29/82, 83, 85, 30/59, Neumann Jenő dr. ifj. 27/160, 161, Neumann Jenő id. 30/70, Neumann Julianna (Koren Istvánné) 29/101, Neumann Károly 30/70, Nisnyánszky György 29/90, Nobik Erzsébet 26/21, 27/53, 186, Nógrádi Gábor 26/179, Nógrádi Gergely 26/179, Novák Károly 30/57, Novodomszky Éva 28/15, Nyemcsok Erika 29/24, Nyemcsok László 29/170, Nyemcsok Máté 26/16, 27/11, Nyemcsok Mihályné 26/68, Nyemcsok Zsuzsanna 29/12, Nyemetz Lászlóné 29/31, Nyerges Attila 27/11, 30/13, Nyerges Veronika 26/172, Nyilas Jenő 30/24, Nyíri bácsi 27/133, Nyíri Dezső 27/98, Nyíri György 26/47, Obermayer Ernő 27/44, Ócsai Sándor 27/21, 22, Okolicsányi Szidonia 28/75, 76, Ókovács Szilveszter 28/135, Oláh Miklós 30/59, Olasz Imre dr. 29/17, Olekszikné Mária 27/36, Olteanu Florea 29/180, Olteanu-Sturza Adelina 29/179, Omár Khajjám 30/96, Omiljak András 29/128, Oncsik György 26/36, Oncsik János 29/12, 128, Oncsik László 29/12, Oncsik Valéria 28/132, Ónodi Henrietta 29/170, Onodi Petra 26/159, Opauszki György 29/34, Opauszki István 29/128, Opauszki Mihály 29/128, Opavszky Gábor 30/56, Oravecz Pál 30/157, Orbán Mária 29/13, Orlóci István dr. 28/46, Orosz Ildikó

26/160, Orosz István 26/34, 36, Orosz Iván 27/164, Oroszlány István 27/30, 32, 21, Orsolya (Szilvássy) 30/123, Oskó Gizella 30/123, Ovszák Judit 26/179, 28/139, Owen, Robert 30/110, Ökrös Dániel 29/186, Örkény István 30/162, Pákh Mihály 28/67, Pál (apostol) 30/131, Pálfai Imre dr. 28/46, Pálfi István 29/105, Pálfy Margit 26/179, Pálinkás Luca (Krisztina) 30/155, 139, Pálinkás Tamás 29/6, Paljak János dr. 29/170, 172, 199, Pálkó Erzsébet 28/23, Pálkó János 26/126, 134, Pálkó Mihály 26/126, 130, Pálkó Mihály ifj. 26/126, Palkovič György 27/151, Pálmány Béla 27/78, Pálos Béla 30/borító 2, 15, Palotás Ádámné Holub Terézia 26/155, 27/199, 28/142, 29/167, 199, 200, Palov József dr. 26/43, 167, 27/52, 53, 85, 182, Palov Katalin dr. 30/11, Paluska Mihály 29/115, 116, Palyov György 29/128, Panyik János 27/119, Pápai Páriz Ferenc 26/107, Papp Olga 29/11, Pappné Dankó Margit 28/133, Papszász Gyula 29/84, 59, Para-Paparazzo-Laczkó 27/192, Paraszt Attila 27/199, 28/142, 30/191, Paraszt Attiláné 26/borító 2, 155, 27/146, 199, 28/2, 9, 120, 129, 142, 143, 29/2, 30/2, 9, 193 Parczen Balázs 27/140, Parczen József dr. 27/128. 129, Parczen Józsefné dr. (Bod Magdolna dr.) 27/136, 137, 138, Parczen nagymama 27/129, Passuth István 29/93, Pásztor Emil 27/16, 28/6, Pásztor Erzsi 29/185, 30/135, Pásztor Gyula dr. 30/157, Pataki András 26/43, Pataki Beksits Tibor 28/51, Pataki György 26/12, 27/10, Pataki István dr. 30/22, Pataki János 26/36, Patay István dr. 26/51, Patay Istvánné dr.-né 27/180, Patkó Gergely 30/152, Patkó Lajos 28/139, 29/194, 196, 30/151, 155, 162, Patkós Mihály 28/122, 142, Pauer 27/75, 77, Pavuk János dr. 27/47, Paulovics György 29/42, 43, Paulovics Zsuzsanna 29/42, 44, Paulovkin Boglárka 26/171, Pázmán Mihály 26/41, Pázmány Péter 27/19, Pechmann, Ludwig von 30/61, Péczeli Béla 26/119, Péczeli Ignác 26/119, Péczely Béláné Mayer Aranka 30/100, Péczely Boriska 30/100, Péczely Henrietta 26/119, 120, 30/102, Péczely Terézia 30/100, Pecsenya István 30/106, Pecsenya János 30/24, Pecsenye Rita 26/175, Pécsi Ildikó 29/185, Pecsovszky (Peci) József 29/106, Pécsváradi Antal 30/11, 70, 30/191, Pekár Edina 26/16, 171, 176, 27/borító 2, 15, 186, 28/133, 29/189, 30/156, Pekár Ferenc 27/41, Pekár Tibor Csanád 29/189, Pekárik Pál 29/128, Pekárné Margitka 26/52, Perei Annamária 29/15, Pesti Ihász Lajos 26/41, Péter (Bod) 27/139, Péter (Tóth) 30/33, Péter László 27/78, Péter Szabó Szilvia 29/193, Péterfi Réka 30/161, Petneházi Andrea 27/199, Petőfi Sándor 27/153, 29/108, 109, Petőfi Zoltán 27/164, Petrás Márta 29/190, Petrasovics Imre 27/32, 44, Petz Samu 28/87, Philipp Kornél 27/31, Pigler István 29/6, Pilinszky János 27/125, Pilishegyi József dr. 26/166, 167, 30/16, 122, 150, Pilishegyi Péter 30/borító 2, 122, Piros Ildikó 29/185, 30/135, Pissné Hégely Szilvia 26/177, Placskó István (ifjabb) 28/68, Placskó István 26/111, 113, 28/68, 29/81, 84, 99, 30/73, Plenczner Gabriella Berta 29/138, Plentri Anna 29/190, Plentri Panna 29/196, 30/153, Pljesovszki János 27/193, 29/186, Pluhár János 29/23, Podani (Patonai) János 27/159, 29/128, Podani Anikó 29/64, Podani István 26/36, Podani János 28/106, Podani Mihály 28/130, Podani Mihályné 27/179, Podani Milán 27/187, 28/137, 138, 29/195, 30/153, 154, 159, Pohl Gábor 29/100, Pokomándy Sándor 26/33, Pokomándy Sándorné 30/98, Pólya Istvánné 29/7, Ponyiczky György 26/42, Ponyiczky Györgyné sz. Haviár Emma 30/101, Popják György 26/43, Pósa Árpád 26/52, Pósa Réka 30/160, Posgay Elemér dr. 27/35, 28/42, Poszpis János 30/57, Potyók Tamás 27/194, Povázsai (kereskedőcsalád) 27/98, Povázsai 26/138, Pozsgai Zsolt 26/100, 29/192, Prandau, Maria Anna Freiin von 30/62, Praznóczy Béláné 27/165, Praznóczy Iván 28/ 119, 141, Praznovszky (Praznóczy) Béla 27/63, 30/138, Praznovszky Ferenc 30/138, Precskó Sándor 29/22, Prettenhoffer Imre 27/30, Pribelszki Boglárka 30/13, Pribelszky János 26/39, Pribelya Pál 29/128, Privler Mária 27/borító 2, 14, Privler Pali bácsi 30/24, Prjevara György ifj. 27/110, Prjevara János 26/134, Prjevaráné Kiss Eszter 29/5, Puha Ferenc 30/1, Pulszky Ferenc 27/64, Puskás Ferenc (Öcsi) 27/57, Puskás János dr. 27/185, Pusztai János 29/5, Pusztainé Tusjak Tünde Edit 29/68, Pusztaszeri Kornél 30/135, Putin, Michaela dr. 29/179, Rácz Jánosné 29/66, Radics Ferenc 29/59, Radnai Gyula 28/88, 91, Rafael Ágnes 29/66, Rafael Ildikó 29/64, Rafai Márton 29/128, Rafaj András 29/34, Rajz János 26/42, Rák Viktor 29/16, Rákász Gergely 26/178, Rákóczi 27/149, 151, Rákóczi Attila 27/180, 181, Rakodczay Pál 26/41, Rákosi 26/148, Rákosi Viktor 29/75, Ráth György 30/44, Rázga Áron 30/152, Rédvayné vitéz Sebő Enikő 30/149, Regős Imre 27/144, Reile Tamás 27/192,

Reisinger János dr. 29/187, Reitmann-né Pintér Éva 27/177, Rejtő József 26/179, 27/10, 28/4, 29/6, Reményi Gusztáv 28/86, 89, 90, 91, Reményi István (Pista bácsi) 28/80, Remlinger László 27/54, Reszkető Péter dr, (R.P.) **26**/borító 2, 151, 155, 157, 159, 169, 182, **27**/43, 163, **28**/borító 2, 16, 49, 118, 119, 122, 123, 141, 142, 143, **29**/2, 32, 54, 61, 160, 172, 185, 198, 199, 200, **30**/30/2, 137, 142, 30/191, Rétes Pál 27/12, 29/35, Réthelyi Miklós 26/25, Réthy László dr. (Lőwy Árpád) 26/153, 27/161, 164 Réthy Lipót 26/32, 27/67, 71, 28/70, 71, 74, 75, Réthy Vilmos 30/59, Réthy Vilmosné dr.-né 29/31, Réthy-ház 26/87, Réti László 30/74, Révai József lelkész 30/47, Révész Norbert 29/17, Reviczky Béla 26/154, Reyhersberg Floch Henrik János 28/93, Ribárszki Anna 29/25, Ribárszki György 29/25, Ribárszki Péter 29/15, 16, 25, Rideg Mátyás 29/128, Riesz Mária 27/129, Riesz nagyszülők 27/129, Rigler Miklós 28/4, Robitsek Károly 26/86, Rochovoská, Ivana 30/144, Roderburg 26/152, Rohony Márk 29/35, Rohony Noémi 27/12, Rohony Pál 28/107, 30/57, Rohoska Béla 30/57, Rohoska Géza 26/36, 38, 30/57, Rohoska Gyula 28/107, 30/57, Rohoska István 30/57, Rohoska Jenő 30/57, Rohoska Lajos 28/105, 30/57, Rohoska Paulin 101, Rolkó János 30/57, Romanjuk, Renáta (Рената Романюк) 29/179, Römer György 26/134, Römer Ilona 29/borító 2, 37, Romhányi Tibor 29/72, Romhányi Tiborné 29/66, 72, Rónyai Ágnes 27/186, Rónyai András dr. 28/57, 141, 143, Rónyai Zoltán 27/186, Rostás István 29/72, Rostás Zsolt 29/66, 72, Rostoványi Zsolt 29/196, Roszik (Somfai) András 27/97, 99, Roszik Anita 27/197, 28/143, 29/132, 30/191, Roszik Erzsébet 29/132, Roszik Erzsike 30/32, Roszik Gábor 30/74, Roszik Györgyné Kovács Zsuzsanna 28/136, Roszik Gyuri (bácsi) 28/79, Roszik Jánosné 29/67, 192, Roszik Melinda 27/179, Roszik Mihály 29/125, 126, 127, 128, 129, 132, 198, Roszik Pál 29/132, Roszik Zoltán 26/177, 30/10, 159, Roth Béla 26/143, 29/153, 30/92, 146, Rousseau 27/150, Rózsa Béla 27/133, Rózsa Péter dr. 28/121, Rózsahegyi Kálmán 26/40, Rózsahegyi Ödön 26/40, Rozsán Csongor 28/19, Rozsnyai Károly 27/156, Ruck Márton 29/23, Rudolf trónörökös 28/63, Ruttkay Sándor 27/165, Rusko. Pavel, 29/179, Ruzicska Andor László 29/5, Ruzicskay *Etelka néni* 30/75, 77, Ruzicskay György (Gyuri bácsi, Gyurka bácsi) **26**/37, 38, 170, **27**/162, 190, 191, **28**/124, 130, **30**/21, 72, 73, 75, 76, 77,111, 112, 113, 130, 131, 162, Ruzsa Magdi 27/192, Ruzsinszki György 27/193, 28/138.

S – Sz: Saffáry Kálmán 30/97, Sáfiánné Maginyecz Dóra 29/69, Salacz Ferenc 30/100, Salacz Kornélia 30/59, Salacz Nelly 29/85, 30/58, Salamon Attila 30/130, Salamon István Jánosné 29/22, 68, Salamon Konrád 27/192, Sallainé Kapocsi Judit 27/180, 30/142, Saly Noémi 26/47, 48, Samu Tamás 30/5, 163, Samu Tamás Gergő 26/173, 28/4, 29/6, 8, 23, Sándor Tamás 27/190, Sára (Bod) 27/139, Sára Péter 26/176, Sárdy János 29/118, Sári László 27/37, 38, Sárkány Angyalka dr. 26/18, Sárkány János 28/68, Sárkány Pál 26/18, Sárközi Józsefné Galát Mária 29/104, 30/109, Sarlay 30/59, Sárosi Gyula 27/67, Sás Péter 28/134, Saskó Samu 30/102, 108, 109, Sásné dr. Balda Dorottya 28/134, Savanyu Györgyi 29/14, Schaffer Erzsébet 29/194, 30/161, Scharber testvérek 27/92, Schauer Beáta – Bécike (ölben) 30/100, Schauer Gábor 30/100, 101, 102, 116, Schirilla György 27/185, 28/131, 30/162, Schliemann, Henrik 27/64 Schmitt Jozefin Franciska 28/93, Scholtz Gyula 28/68, Schreiber Lipót 29/152, Schulek Emma 30/59, Schwajda György 30/163, Scott (kapitány) 28/63, Sebestyén István dr. 27/137, 29/32, Sebő Ernő, vitéz 30/149, Sebők Anett 28/137, Sebők László 29/33, 190, 30/156, Seidl Ambrus 27/18, 28/120, 29/194, Selleiné Nagy Tímea 27/177, Sensei Shinji Tanaka 28/132, Serédi Lajos 28/87, 91, Seres István dr. 28/138, 29/186, Seres Krisztián 30168, 169. Serly Olga Terézia 30/123, Shakespeare 30/157, Silván, Ján 27/148, Siménfalvy Ágota 26/101, Simkó Gyula 30/97, Simkovicz Pál 26/13, Simon Béla dr. 29/132, 30/95 Simon István Tamás 29/23, Simon József dr. 27/32, 44, 45, 47, Simon Sámuel 28/67, Simonides Zsófia 26/114, Simonné dr. Kiss Ibolya 27/35, 37, 39, 43, 51, 29/160, 199, Sindely Pál 29/168, 169, 170, 199, Sinka Brigitta 26/5, 27/186, 30/158, Sinka Dominika 28/132, Sinka Imre 29/17, 18, 23, 24, Sinka Imre Dominik 29/24, Sinka József 29/172, Sinka Leila Réka 29/24, Sinka Pálné Vajgel Mária 26/12, Sinkovicz Andrea 30/54, Sinkovics Mihályné 26/10, Sinkovics Pál 26/126, Sipos András 27/34, 37, Sipos Andrásné 27/36, Sipos Lászlóné 27/175, Sipos Zoltán 26/6, 27/borító 2, 13, Siskovics József báró 30/64, Skolka András 29/84, Skultéti Mihály 29/128, Sladkovič, Andrej

27/153, 154, Slajchó 26/138, Snajder Tamás 29/128, Solnensis Dániel 30/57, Somhegyi Zoltán 26/161, 27/175, Somlóné Cserváry Ilona 26/41, Somlyai Márta 27/25, 199, Somogyi József 30/12, Somogyi Kálmán 26/42, Somogyi Károly 26/41, Somorjai Ferenc 27/44, Sonkoly Anna 29/194, Sonkoly János 29/128, Sonkoly Mária 27/52, 54, Sonkoly Mihály 29/15, 16, Sonkoly Pál 29/128, Sonkolyné dr.-né Bagi Katalin 26/10, Sonkolyné Szekerczés Margit 29/6, Soó Rezső 26/7, Sovány Pál 26/134, Sőregi Zoltán 26/150, 30/98, Spirko György 29/93, Spiró György 28/135, Springel Mihályné 30/13, Sramkó Károly dr. 30/142, Stafira Sándor 28/9, 30/121, Standeiszky Oszvald 29/152, Steigler Ádám 27/12, Stein Aurél 28/63, Steinbeck, John 27/178, Steinfeld 26/137, 27/96, Stern Miksa 26/137, 27/88, Stockhammer, Joseph von 30/63, Strasser Lipót 29/83, Straub Dezső 26/101, 104, Stuiijfzand, Louis 30/163, Štur, Ľudovir 27/155, Suhajda Lajos 30/107, Sulek József 28/88, Sultz Lajos 26/126, Surina Györgyné 29/19, Süle Mihály 29/171, Sümegi Pál dr. 30/142, Süveges Gergő 26/178, Sven Hedin 28/63, Swimmer Elza 27/144, Sylvester János 27/148, Sz. Kristóf Ildikó 27/174, Szabados-Tóth (család) 30/157, 30/161, Szabados-Tóth Gábor 30/10, 168, Szabadosné Kozák Ilona 29/31, Szabó Csaba 30/147, Szabó György 27/186, Szabó Gyuri bácsi 29/186, Szabó Ignác Róbert 26/6, 29/33, Szabó Ila 28/135, Szabó István 28/87, 91, Szabó Iván 29/106, Szabó János 27/34, 29/17, Szabó Lajos 26/96, 104, Szabó Lajosné 27/31, Szabó László 26/170, 29/195, 30/156, Szabó Lóránd dr. 26/153, Szabó Mihály 26/68, Szabó Róbert 26/6, Szabó Sándorné 27/36, Szabó T. Anna 30/156, Szabó Terézia 30/12, Szabó Zoltán 29/105, Szabolcs István 27/30, Szabolcska Mihály 27/165, 29/74, Szabóné Balogh Ágota 30/144, Szabóné Csendes Ildikó 29/15, 16, Szaghmeister István 28/76, Szajbély Lenke 29/153, Szakács Jánosné 29/21, 22, 26, Szakács Mihály 26/6, Szakál György 27/58, Szakály Sándor 26/150, Szalay László 27/62, Szalay Mihály dr. 28/43, 50, 51, 29/108, 109, Szalbot Balázs 29/borító 2, 39, Szalbot Mihály 29/128, Szalbotné Kovács Mária 27/179, Szalóki Sándor 27/34, 35, 27/37, 38, Szalontai György 28/19, Szalontai József 27/36, Szalontai László 27/31, Szanda János 27/37, Szántosi Antal dr. 26/12, 28/9, Szántosi Antalné 27/35, 39, Szántosi Dávid 30/155, 156, 160, 162, Szarka Gézáné 29/140, Szarka György 29/82, Szarka Gyula 26/147, Szarka Péter 29/180, 30/144, Szarvas Gábor 26/109, Szarvasi tanítók 1723-1913-ig 30/57, Szász Károly 29/76, Szatmári Mária 27/34, 35, 29/54, Szatur Gézáné 26/16, 30/49, 51, 54, Szebegyinszki Erzsébet 26/10, Szebegyinszky Mihály 29/67, Szeberényi Gusztáv 27/68, Szeberényi L. Zsigmond lelkész 30/97, Széchenyi István 29/151, Széchy Károly 26/110, Szécsi Balázs 26/5, Szederkényi Nándor 26/36, Szegedi Balázs 29/23, Szegedi Kis István 27/148, Szegheő József 27/190, Székács József 29/97, Székely László 29/157, Székely Mihály 27/165, 29/189, 196, 158, Székely Zsolt 28/76, Szekera Pál 26/39, Székhelyi József 30/135, 137, Szeljak György dr. 30/155, Szemző Pál 27/165, Szenczi Erzsébet 29/25, Szenczi Molnár Albert 27/150, 151, Szenes Gyuláné 27/36, 38, Szenes Ildikó 26/52, Szenes János 26/44, 49, 54, 65, 158, 175, 29/32, 193, 30/117, 120, Szenes Jolán 30/98, Szeniczey Ilona 27/79, 80, Szeniczey Vilma 28/123, 142, Szente Béla 29/191, Szenti Tibor 27/188, Szentiványi Gyula 30/46, Szentiványi Kálmán 26/42, Szentkirályi Zsigmond 30/45, Szentkuthy Miklós 27/170, Szentpéteri Csilla 26/53, 55, Szerednyei Béla 29/185, 30/135, Szigethy Lajos 28/87, 91, Szigeti Erika 27/8, Szigeti Pál 30/93, Szigeti Pálné Sonkoly Judit 27/54, Szíjártó Péter 26/68, Szikora Dóra 30/156, Szilágyi Dávid 30/160, Szilágyi Erzsébet 29/117, Sziler Károly dr. ügyvéd 30/97, Szili Imre Balázs dr. 27/187, Szilvássy József 30/123, Szilvássy László (dr.) 27/35, 41, 30/109, 115, 117, 119, 120, 123, Szilvássy Orsolya (dr.) 26/170, 171, 174, 28/134, 29/188, 195, 30/151, 154, 156, Szimacsek Rita 29/163, 199, Szimonidesz János 30/106, Szimonidesz Johanna 29/88, 91, 92, Szin Ilona 29/107, 110, Szinetár Dóra 27/187, Szinnyei József 26/109, 112, Szinnyei József 27/78, 28/70, 87, 91, Sziráczky János 30/57, Sziráczky Jánosné dr 30/98, Szirmay László Árpád (plébános, kanonok) 26/141, 27/20, 29/82, 30/98, Szirony Dóra 28/136, Szirony Mária 30/159, Szirony Pál 26/12, 29/borító 2, 29/38, Szitó János dr. **26**/166, **27**/15, 33, 38, 181, 182, 183, 184, **28**/124, 125, 126, 128,142, 143,29/181, **29**/182, 199, 200, **30**/146, 147, 149, 148, 30/191, Szklenár György 28/139, Szklenár Zsuzsanna 30/90, Szloszjár Edit 30/153, Szlovák Pál 26/156, Szlovák Sámuel 30/57, Szlovák Sándor 27/34, 38, 39, Szóka Júlia 26/55, Szomor

György 26/104, Szomora Bertalan 30/106, Szőke Molnár Lajos 27/34, Szőnyi Sándor 27/82, Szrnka Pál 30/95, Sztálin 26/148, Sztancsik György (Gyuri bácsi) 27/183, Sztankovics Ernő dr. 26/153, Sztáray Mihály 27/148, Sztranyovszky (család) 28/69, Sztrehovszki Zsuzsa **26**/111, **27**/67, 197, 199, **28**/2, 76, 142, 143, **29**/2, 199, 200, **30**/2, 193, Szuhaj György 26/64, 65, 27/borító 2, 13, Szuhajné Elefánty Marica 30/12, Szűcs Attila 29/4, Szűcs Elekné 29/172, Szűcs József 30/11, Szűcs Vilma 27/52, Szvák András 27/192, Szvák Anna 28/22.

T: Takács Bori 30/102, Takács Dénes 27/131, Takács István 26/36, Takács Katalin 30/102, Takács Mihályné Csicsely Judit 27/105, 110, Takács Miklós 26/49, 50, 53, 54, 55, 59, 60, 151, 174, 29/37, Takáts Ilona 30/101, Tamás (Bod) 27/139, Táncsics Mihály 26/110, Tandori Dezső 29/62, Tarr Béla 27/168, Tarsoly Krisztina 26/104, Taskó Zoltán 26/179, Tatai László **26**/borító 2, 17, 150, 168, 182, **27**/16, 159, 160, 161, 162, 197, **28**/122, 141, 143, **29**/2, 23, 34, 164, 169, 184, 199, 200, **30**/2, 18, 132, 139, 30/191, Tatay István 27/68, 30/105, 109, Tauth Tóni bácsi 30/24, Tege Antal 26/104, Tegze Gyula 28/42, Teleki Domokos gróf 28/121, Terhes Árpád 26/178, Terhes Tibor 30/12, Tessedik (II.) Dániel 29/88, 93, 94, Tessedik (II.) Ferenc János 29/94, Tessedik (II.) József Benjámin 29/94, Tessedik (II.) Lajos Ferdinánd 29/92, Tessedik (II.) Sámuel 29/88, /91, 92, Tessedik (III.) Sámuel Péter Pál 29/93, Tessedik 30/59, Tessedik Anna 29/87, 92, 93, Tessedik Anna Erzsébet 29/93, Tessedik Anna Mária 29/92, Tessedik Antal Rudolf 29/93, Tessedik Dániel 29/88, Tessedik Dorottya Karolina 29/93, Tessedik Erzsébet 29/87, 88, Tessedik Ferenc 27/73, 74, 75, 76, 77, 78, 28/63, 29/91, 94, Tessedik Ferenc János 27/76, Tessedik Ferencné szül. Natorp Izabella báró 27/74, 75, 76, 78, Tessedik Imre Sámuel 29/94, Tessedik János 29/89, Tessedik Johanna 28/75, Tessedik Johanna 90, Tessedik József 29/89, 94, Tessedik Károly 29/90, 91, 29/92, Tessedik Klára 29/89, Tessedik Lajos Miklós 29/91, Tessedik Ludovika Johanna 29/92, Tessedik Mária 29/87, 93, Tessedik Mária Terézia 29/93, Tessedik Pál 29/90, Tessedik Sámuel **26**/101, 111, 112, 113, 27/71, 73, 74, 75, 76, 162, 182, 188, 190, 199, **28**/borító 4, 64, 66, 67, 75, 97, 124, 142, **29**/13,28, 38, 79, 86, 87, 88, **30**/70, 78, 193, Tessedik Sándor János 29/91, Tessedik Terézia 29/87, 90, 92, Tessedik Terézia Zsuzsanna 29/92, Tessedik Zsuzsanna 29/94, Theisz János 26/114, Thököly Imre 27/63, Tiba Józsefné 30/12, Tige Mária 27/79, Tihanyi Kornél 29/34, Tihanyi Róbert 30/141, Tímár Jánosné dr-né. **26**/106, 182, **27**/62, 199, **28**/62, 141, **29**/74, 198, 199, 200, **30**/44, 47, 48, 30/191, 193, Timárné Hunya Tünde 29/195, Timay János 27/149, Timóteus 30/136, Tinka Edit 29/16, Tinka Norbert 26/16, Tirják László 30/142, Tokaji dr. 27/132, Tokár János 29/16, Toldi Miklós 27/154, Toldy Ferenc 26/106, Tolisz Teodora 28/129, Tolnai Lajos 29/75, Tolnai Péter 29/23, Toman János 26/34, 36, Tomasovszkiné Slajchó Edit 29/132, Tomonyiczka Katalin 29/24, Tonsoris Sámuel 30/56, Torda Lajos 29/168, Tóth András 29/42, Tóth Attila 26/101, Tóth Enikő 29/185, 30/135, Tóth Erzsébet 26/20, Tóth Erzsébet dr. 29/32, Tóth Éva 26/19, Tóth Ferencné 27/6, Tóth György dr. 26/19, 20, Tóth Ildikó 29/186, Tóth Imre (egykori labdarúgó) 29/34, Tóth Imre (szerző) 29/133, 198, 200, Tóth István 26/126, Tóth János 26/41, Tóth József 27/34, Tóth Judit 26/20, 27/110, 193, 28/139, Tóth Krisztina 29/188, Tóth Lajos dr. 26/39, 111, 28/9, 110, 30/78, 114, Tóth Máté Miklós 28/136, Tóth Mihály 27/32, Tóth Nándor 30/75, 30/191, 193, Tóth Pál dr. 26/38, 27/110, 28/138, Tóth Sándor 27/35, Tóth Sándorné 27/35, 37, 39, Tóth Tamás 26/161, 27/174, 30/142, Tóth Tamásné 26/11, Tóth Vera 28/130, Tóth Zoltán 29/5, Tóth Zsuzsanna 27/110, 29/96, 101, Tóthné Jansik Erzsébet 30/163, Tóthné Jolika 30/77, Tóthné Rafael Ágnes 29/66, Török Ádám 26/101, 27/190, Török Ildikó 30/158, Török Péter 29/195, Törs Kálmán 30/44, Tranovský, Juraj (Tranoscius) 27/148, Trefort Ágoston 29/168, Trnyik Katalin 28/19, Tullia Gabriella 28/75, Turcsányi Katalin 28/134, Turcsányi Lajos 26/179, Túri Györgyné 29/102, Túri Ilona 29/10, Tusjak Anna 29/125, Tusjak Györgyné 29/187, 30/50, 51, 54, Tusjak Lászlóné 27/borító 2, 197, 28/borító 2, 29/borító 2, Tusjak Lászlóné 30/borító 2, 30/51, Tusjak Mihályné 26/178, 30/163, Tusjak Tamás 26/180, 28/15, Tuska Tibor István 29/15, 16, Tünde (Búzás) 27/120.

U – Zs: Uhljár György 29/128, Uhljár Gyuszi 27/95, Uhljar Janka 27/12, 29/35, Uhljár Luca 28/19, 29/186, Uhljár Viktor 26/170, Uhljár Zita 26/51, 54, 55, 59, 60, 30/borító 2, Uhrinova, Alžbeta 29/179, Újfaluczki Mária 27/88, Ungvári Imréné 30/11, Urbán László

Mihályné 29/5, 22, Urbancsok Mihály 30/111, Urbancsok Róbert 28/134, Urbancsok Zoltán 29/5, Vacsi (D. Vacsi) Mária 26/177, Vadász Gábor 26/104, Vadnay Vilma 26/41, Vajda Péter 26/110, 27/67, 71, 72, 164, 29/76, 29/101, 107, 109, 30/22, 47, Valachné Hraskó Márta Noémi 29/64, Valastyán Balázs 29/180, 193, Valastyán György 28/29, Valastyán Judit 29/10, Valastyán László 27/39, Valastyán Tamás 26/161, 27/174, Valent Pál 26/42, Valentinyi Károly 28/48, Valkovszki Erzsébet 29/25, Válkovszki Mihály 29/68, Vámbéry Ármin 26/109, 28/62, 63, Vámossy Apollónia 28/76, Vámossy György 29/81, Váradi Balázs 28/49, Váradi Eszter 28/49, Váradi Éva 28/49, Váradi Helga 28/49, Váradi Janka 28/49, Váradi Jóska 28/40, Váradi Kati 28/40, Váradi László dr. 28/6, 40, 141, 30/4, Váradi Lászlóné dr.-né 26/68, 29/192, Varga István 26/126, Varga Jánosné 29/101, Varga József 26/171, Varga Júlia 27/20, Varga Miklós 26/101, Varga Róbert 28/137, 138, Varga Tamás 28/90, Varga Viktor 30/140, 161, Varga Zoltán 29/23, Várhelyi Tímea 30/152, Várnagy (család) 28/137, Várnagy család 30/161, Várnagy Mihály 26/176, 27/191, Várnai Réka 30/152, Varró Dániel 28/132, Varró Józsa 26/117, 118, 120, 124, Varsányi (Vostyjár) Gyula 26/126, 134, 156, 182, 27/122, 123, 125, 29/161, Vas Máté 30/152, Vaskor Anna (idénymunkás) 27/110, Vaskor Anna (Csapó Imréné szerző és további családtagjai) 29/111, 198, 200, Vaskor János 29/111, Vaskor *Juci* 30/82, 83, 88, Vaskor *Manyi* 30/83, Vaskor Mihály 29/111, 112, 115, Vaskor *Mihály* 30/82, Vaskor Mihályné 29/111, Vaskor nagyszülők 30/88, Vaskor néni 30/89, Vaskor Pál 28/9, Vaskor Zoltán 29/20, 29/21, Vaskor *Zsuzsi* 30/83, Vastag Csaba 28/133, Vasvári Erzsébet 29/153, Vasvári Kovács József 26/47, 48, Vasvári Pál 27/156, Vay Andor 26/86, Véber István 26/172, 29/128, Vécsei Tamás 26/107, Védő János 26/134, Védőné Dobrotka Edit 29/32, Védőné Gráfik Erzsébet 27/197, 28/143, 29/200, 30/191, Végh Ilona 28/109, Velki Mária 27/52, Vendel Miklós 29/104, Veraszto Ildikó dr. 26/52, 27/9, Verne Gyula 28/62, Vertán Margit 30/101, Vértes Károly 26/41, Veszter Géza 26/12, Vető István dr. 27/195, Vezekényi György 27/185, 189, 28/132, Viczián István dr. 28/121, Vidáné Nagy Ildikó 27/177, Vidra Szabó Ferenc 30/161, Vigyázó Jozefa 27/25, Vincze Ferenc dr. 26/153, 27/52, 29/191, Virág Benedek (Bence) 27/62, 30/151, 157, Visky Mátyás dr. 27/134, Vissy Károly dr. 26/172, Viszkok György 29/115, Vitális György dr. 26/119, 28/86, 91, 141, 143, 29/96, 104, 198, 200, 30/105, 30/191, 193, Vitális István 29/96, 97, 98, 101, 104, 198, 30/109, Vitális Istvánné Tóth Zsuzsanna 29/101, Vitális János 29/97, Vitális Pál 29/96, 97, Vitkovics Mihály 29/74, Volentics Gyula 28/96, Voltaire 27/150, Vorstern, Anna Maria von 30/60, Vostjar Sámuel 26/126, Vostjár Sámuel ifj. 26/126, Vostyjár Soma 29/161, Vörös Attila dr. 28/121, Vörös Imre 27/34, Vörösmarty Mihály 26/47, 26/106, 27/151, 30/45, Vrbovszki Mihály 27/34, 37, Vujity Tvrtko 29/195, Vukov Konstantin 27/20, Wagner 26/32, Weiczner Ágnes 29/173, Weiczner Jenő 29/173, 174, 175, 199, 30/151, Weinberger 27/93, 94, 96, Weinberger Fanny 30/59, Weinberger Mózes 29/83, Weiss János 26/161, 27/174, Weisz 27/130, 131, Weiszné 27/131, Wenck, Johann Joseph August von 30/62, Weöres Sándor 26/43, Werb Ágnes 28/127, 128, Wesselényi Miklós báró 27/62, Wieland Sándor 29/152, Winkler Barnabás 27/20, Witt Márta 27/194, Woynárovich Elek 28/44, 50, Xantus László 28/63, Zacharidesz János 30/57, Zacher Gábor dr. 27/189, Zajtai Mária 30/35, Zakar Zoltán 27/59, Zalai Mihály 29/23, Zalán Csaba 27/188, 28/133, 29/187, 189, 30/152, Zalán Tibor 26/100, 29/34, Závada Pál 29/194, Závoda Ferenc 26/14, 28/135, 29/23, 64, Závogyán Judit 27/10, 28/borító 2, 30/158, Zékány Krisztina 28/76, Zemplén Gábor 26/161, 27/174, Zerinváry Szilárd id. 27/164, Zima János dr. 27/187, 29/borító 2, 38, 191, 30/168, 169, Zima Mihály 28/17, Zita királynő 26/153, Zlinszky Béla 30/101, Zlinszky Ilona 30/99, 100, Zlinszky István 27/164, Zlinszky J. 28/64, Zlinszky Rozália 30/101, Zmeskal Zsuzsanna 29/89, Zrínyi Miklós 29/74, Zvara János 29/128, Zvarinyi János 28/68, Zwickl (kötödés) 26/140, 27/96, 98, Zsapka Jánosné Csasztvan Zsuzsanna 27/borító 2, 38, 28/borító 2, 29/borító 2, 30/borító 2, Zsilinszky Endre lelkész 30/97, Zsilinszky Mihály 26/32, 106, 110, 27/62, 65, 66, 67, 71, 160, 162, 28/66, 29/74, 81, 85, 87, 97, 30/47, 49, 54, 106, 107, Zsindely Ferencné 29/16, Zsuzsi néni 30/29.

A 30. szám munkatársai

Brlás Attila	képeslapgyűjtő
Bíró Gyula	ált. isk. igazgató, főisk. tanársegéd
Dr. Búzás László	ny. főiskolai igazgatóhelyettes
Csapó Imréné	ny. tanítónő
Dr. Demeter László	ny. fürdőigazgató
Fabó Lászlóné	könyvtáros
Galambos Edit	ny, könyvelő
Gulyás András	régész
Dr. Hanyecz Katalin	az Arborétum igazgatója
Harencsár Balázs	könyvtári munkatárs
Hartay Csaba	író, költő
Horváth Z, Olivér	ev. lelkész
Kántor Zsolt	író, költő
Kiss Ákos	agrármérnök
Kugyeláné Décsei Mónika	rendezvényház-vezető
Dr. Kutas Ferenc	ny. középiskolai tanár, szerkesztő
Dr. Kutasné Szarka Judit	ny. középiskolai tanár
Dr. Lesfalvi Tibor PhD	kormánytisztviselő, főosztályvezető
Dr. Lipcsei Imre PhD	főiskolai dékán
Medgyesi Györgyi	ny. középiskolai tanár
Dr. Merényi-Metzger Gábor	történész
Mihály Zoltánné	óvónő
Dr. Molitorisz Pál	ny. városi vezető ügyész
Pécsváradi Antal	középiskolai tanár
Dr. Reszkető Péter	ny. főiskolai docens
Dr. Szitó János	ny. vízépítő kutatómérnök
Tatai László	a SZVID felelős szerkesztője
Dr. Tímár Jánosné	ny. könyvtáros
Tóth Nándor	zenetanár
Dr. Vitális György	ny. tanár, geológus, kandidátus

Tipográfia

Dr. Kutas Ferenc

Technikai munkatársak

Bohák Dóra — Roszik Anita

Védőné Gráfik Erzsébet

Fotó

Babák Zoltán — Bakula János

Benkő László — Tatai László — archív fotók

A Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma

Dr. Demeter László ny fürdőigazgató, a Kuratórium elnöke

Kiszely Mihály ny. szövetkezeti elnök, gazdasági szakértő

Dr. Kutas Ferenc szerkesztő, a Kuratórium ügyvezetője

Tartalom

Jelenidőben

Kitüntetettek *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc és Tatai László)*
Nemzetközi, országos és megyei kitüntetések....4
Szarvas város kitüntetettjei....10
Szarvas Város Baráti Körének díjai....14
A város legnagyobb adófizetői....19
Dr. Molitorisz Pál: Az ötvenéves Szarvas....20
Dr. Búzás László: Az én történelmem 2. rész....24
Egy ember a határból: Jansik György *(Szerk.: Dr. Kutas Ferenc)*....29
Kiss Ákos: Kiss László kacsanemesítő emlékére....35
Dr. Hanyecz Katalin: Nyolc év egy fenntartónál....38

Múltunkat idézve

Dr. Tímár Jánosné – Harencsár Balázs: A nagykönyvtár kincsei 11. rész....44
Fabó Lászlóné: A Városi Könyvtár hatvan éve....49
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 4. rész....55
Dr. Merényi-Metzger Gábor: A Harruckern család három generációja....60
Gulyás András: Ásatások a szarvasi határban....65

Emlékezzünk!

Dr. Nádor Jenő *(Szerk.: Pécsváradi Antal)*....70
Ruzicskay György *(Szerk.: Dr. Demeter László)*....72
Tóth Nándor: Hamuban sült pogácsa....75
Emlékezés egy földrajztudósra *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)*....79

Elődeink életéből

Csapó Imréné Vaskor Anna: Egy parasztcsalád küzdelmes életútja 2. rész....82
Aki ennyi mindent átélt: Bese Imréné 1. rész *(Szerk.: Dr. Kutasné Szarka Judit)* …90

Elfelejtett szarvasiak

Dr Molitorisz Pál: A Haviár család Szarvason....96
Dr. Vitális György: Emlékezés Chován Károlyra....105

Üzenet a múltból

Május elseje a gátoldalon (*Szerk.: Brlás Attila)*....110

Várostörténet képeslapokon

Magyarország közepe *(Szerk.: Brlás Attila)*....115

In memoriam

Stafira Sándor *(Dr. Kutas Ferenc)*....121
Dr. Pilishegyi József *(Dr. Kutas Ferenc)*....122
Dr. Szilvássy László *(Dr. Molitorisz Pál)*....123

Szemle

A férfiak lövöldöznek, az anyák sírnak – Emlékkönyv *(Demeter László)*.....126
Egy szürreális agrárregény – Nem boci *(Kántor Zsolt)*.....128
Mint egy frissítő fuvallat – Nem boci *(RossG)*.....130
Tudta, hogy tanít a történelem – Szarvasi nevezetességek *(Horváth Z. Olivér)*.....131
Novellák napjainkból és múltunkból – Petróleum *(Tatai László)*.....132
Ezekből a mesékből árad a szeretet – Mese és valóság *(Mihály Zoltánné)*.....133
A novella súlya – Egy híján húsz *(Kántor Zsolt)*.....135
Érzelmes történet dupla heppienddel – Gyöngyös *(Dr. Reszkető Péter)*.....137
Hősi halottak, hadirokkantak, vitézek – Aranykönyv *(Dr. Molitorisz Pál)*.....138
Az irodalmi út első állomása – Három írás *(Tatai László)*.....139
„Lásd meg a múltat, tudd meg a múltad" – Csodaszarvas *(Galambos Edit)*.....140
Növényritkaságok és élőhelyeik – A KMNP növényvilága *(Dr. Reszkető Péter)*…142
Csak a változás volt állandó – Évkönyv *(Dr. Lipcsei Imre)*.....143
Diskurzus – Művészet, nyelv, kommunikáció *(Dr. Lipcsei Imre)*.....144
Csabai Kálmán szarvasi fényképalbuma *(Dr. Szitó János)*.....145
Válogatott TDK munkák 2014-ben – Agrártörténeti füzetek 44. *(Dr. Szitó János)* 147
Hartyányi László – Agrártörténeti füzetek 45. *(Dr. Szitó János)*.....148
vitéz szentistvánbaksai Sebő Ernő – Agrártörténeti füzetek 46. *(Dr. Szitó János)*..149
Dr. Kovács Gábor – Agrártörténeti füzetek 47. *(Dr. Szitó János)*.....150
Szarvason történt 2015-ben *(Szerk.: Dr. Kutasné Szarka Judit)*.....151
A Cervinus Teátrum kulturális programjai *(Szerk. Décsei Mónika)* 166
A Zenepavilon programjai *(Szerk. Décsei Mónika)*.....168
A 26-30. szám témajegyzéke *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)*.....170
A 26-30. szám szerzői névmutatója *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)*.....175
A 26-30. szám névmutatója *(Szerk.: a Szarvasi Krónika szerkesztői)*.....176

A címlapon

Tessedik Sámuel *A Paraszt ember Magyarországban* (*1784–1786)* c. művének falurendezési tervezetéhez készült címer látható. Tessedik reformgondolatainak foglalata. Képi része az egykori szarvasi parasztnép mezei foglalatosságait és az akkori szerszámokat ábrázolja. A felső, latin idézet fordítása: *"Imádkozzál, de dolgozzál, s az Isten is megsegít."* Az alsó felirat magyarul: *"Az embert gyermekkorától kezdve kell hozzászoktatni a tanuláshoz: ilyenformán folyamatosan gyarapítja ismereteit, s nemesebbé és szelídebbé válik az erkölcse."*

A 27. szám megjelenéséhez adójuk egy százalékával hozzájárultak

Aszódi Antal, Dr. Aszódi Gabriella, Cseh Zsuzsanna, Kutas Béla (Szeged), Dr. Kutas Ferenc, ifj. Kutas Ferenc, Paraszt Attila és mindazok, akiknek neve nem jutott a szerkesztőség tudomására.

A Krónika megjelenéséhez egyszeri támogatást nyújtottak

Bese Imréné, Csapó Imréné, Galambos Edit, Dr. Hanyecz Katalin, Juhász Árpádné (Győr), Dr. Lesfalvi Tibor (Budapest), Dr. Lipcsei Imre, Merényi-Metzger Gábor, Paraszt Attiláné, Sztrehovszki Zsuzsa, Dr. Tímár Jánosné, Dr Vitális György

Munkánkat hírközléssel segítették

Általános Informatikai Kft., Körös TV, Newjsag.hu, Szarvas és Vidéke.

A Szarvasi Krónika 26–30. számainak témajegyzéke

Helytörténet

Dr. Molitorisz Pál: Kis szarvasi színháztörténet	26/32
Dr. Molitorisz Pál: A régi szarvasi színházi közönség	26/46
Dr. Molitorisz Pál: A szarvasi Víziszínpad története	26/49
Színház született *(Dr. Kutas Ferenc interjúja Csasztvan Andrással)*	26/64
Az első kapavágástól a Csík Zenekar koncertjéig *(Beszélgetés Bődi Jánossal)*	26/71
Így épült a Vízi Színház *(Benkő László – Bődi János – Dr. Kutas Ferenc)*	26/78
Dr. Molitorisz Pál: A Vízi Színház és a gyaloghíd építésének képes története	26/86
Józsa Mihály: Az első nyári szezon	26/94
A „Vers a víz fölött” előadóinak naplója *(Szerkesztette Dr. Kutas Ferenc)*	26/103
Varsányi Gyula: A bognár mesterség	26/126
Brlás Attila: A katolikus templom	26/141
Brlás Attila: Korszakváltás – emberközelből	26/145
Dr. Kutas Ferenc: Azok az ’50-es évek	26/147
Seidl Ambrus: A 200 éves Szent Klára templom „megsüvegelése”	27/18
Dr. Lelkes János: Az Öntözési Kutató Intézet 50 éve	27/30
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 1. rész	27/69
Brlás Attila: Erdély visszatért	27/83
Mini-Magyarország *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)*	28/37
Húsz év a HAKI élén – Beszélgetés Dr. Váradi Lászlóval *(Dr. Reszkető Péter)*	28/40
Dr. Bakos János: A pontytenyésztő és nemesítő munka…	28/50
Dr. Rónyai András: Tokhalak Szarvason	28/57
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 2. rész	28/65
Egy magánlevél 1941-ből *(Írta és szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc)*	28/101
Dr. Reszkető Péter: Agroselect Kft., Szarvas	29/54
Az afrikai harcsa Szarvason *(Szerk.: Müller Péter és Dr. Reszkető Péter)*	29/58
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 3. rész	29/79
Fagylaltos kocsik Szarvas utcáin *(Szerk.: Dr. Kutas Ferenc)*	29/140
Brlás Attila: Kártyanaptárok	29/151
Brlás Attila: Galamblövészet	29/155
Dr. Molitorisz Pál: Az ötvenéves Szarvas	30/20
Dr. Tímár Jánosné – Harencsár Balázs: A nagykönyvtár kincsei 11.	30/44
Fabó Lászlóné: A Városi Könyvtár hatvan éve	30/49
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények,,, 4. rész	30/55
Dr. Merényi-Metzger Gábor: A Harruckern család három generációja	30/60
Gulyás András: Ásatások a szarvasi határban	30/65
Dr Molitorisz Pál: A Haviár család Szarvason	30/96
Május elseje a gátoldalon (*Szerk.: Brlás Attila)*	30/110
Magyarország közepe *(Szerk.: Brlás Attila)*	30/115

Kitüntetettek

Országos és megyei kitüntetések	26/4, 12
Szarvas város kitüntetettjei	26/7
Szarvas Város Baráti Körének díjai	26/13
A város legnagyobb adófizetői	26/17

Országos és megyei kitüntetések 27/4
Szarvas város kitüntetettjei 27/5
Szarvas Város Baráti Körének díjai 27/12
A város legnagyobb adófizetői 27/17
Országos és megyei kitüntetések 28/6
Szarvas város kitüntetettjei 28/8
Szarvas Város Baráti Körének díjai 28/16
A város legnagyobb adófizetői 28/20
Országos és megyei kitüntetések 29/27
Szarvas város kitüntetettjei 29/29
Szarvas Város Baráti Körének díjai 29/36
A város legnagyobb adófizetői 29/40
Nemzetközi, országos és megyei kitüntetések 30/4
Szarvas város kitüntetettjei 30/10
Szarvas Város Baráti Körének díjai 30/14
A város legnagyobb adófizetői 30/19

Életpályák

K. Szarka Judit: Hittel, erővel, ... – 63 perc Sárkány Angyalka doktornővel 26/18
Sztrehovszki Zsuzsa: Elfeledett szarvasiak 26/111
Brlás Attila: A Gily család története 26/116
Kettétört karrier *(Dr. Kutas Ferenc interjúja Csipai Jánossal)* 26/136
Dr. Reszkető Péter: A rizs nagyasszonya: Simonné Dr. Kiss Ibolya 27/43
Dr. Molitorisz Pál: A „rizses" Litauszkyak 27/52
Sztrehovszki Zsuzsa: Haviár Dániel 27/67
Dr. Merényi-Metzger Gábor: Tessedik Ferenc életének anyakönyvi forrásai 27/73
Brlás Attila: Gróf Bolza Géza és kastélya 27/79
Dr. Kutas Ferenc: Egy vérbeli kereskedő életútja (Csipai János) 27/88
Dr. Kutas Ferenc: Magyar munkások a Harmadik ...(Takács Mihályné) 27/105
Dr. Kutasné Szarka Judit: Akik magukba szívták... (Buzás Mihály) I. rész 27/111
Varsányi Gyula: Élet, élet, kanászélet 27/122
Dr. Kutasné Szarka Judit: Tragédiák árnyékában – Dr. Parczen József 27/128
Dr. Kutasné Szarka Judit: Dr. Parczen Józsefné Dr. Bod Magdolna 27/136
Paraszt Attiláné: Nem szól az orgona – Regős Imre 27/144
Közöttünk él: Beszélgetés Litauszky Gyöggyel *(Dr. Kutasné Szarka Judit)* 28/21
Dr. Molitorisz Pál: Molitorisz Adolf (1801–1855) 28/69
Dr. Kutasné Szarka Judit: Akik magukba szívták... (Buzás Mihály) II. rész 28/77
Dr. Vitális György: A Fasori Ev. Gimnázium Szarvason érettségizett tanárai 28/86
Brlás Attila: Floch Alfréd, gróf Bolza Géza barátja 28/92
Köztünk él: Dr. Búzás László: Az én történelmem I. 29/42
Dr. Merényi-Metzger Gábor: A nemes Tessedik család három generációja 29/86
Dr. Vitális György: Nagyapám, dr. Vitális István szarvasi kötődései 29/96
Dr. Mester Tünde: Egy elfeledett szobrász, Csepregi Zoltán 29/105
Csapó Imréné Vaskor Anna: Egy parasztcsalád küzdelmes életútja 1. rész 29/111
Roszik Mihály szarvasi baka feljegyzései *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)* 29/125
Tóth Imre: Szarvasi panoptikum 1. rész 29/133
Bánáti Endre: Fél évszázad a vásárlók szolgálatában 29/148
Dr. Búzás László: Az én történelmem 2. rész 30/24

Egy ember a határból: Jansik György *(Szerk.: Dr. Kutas Ferenc)* 30/29
Kiss Ákos: Kiss László kacsanemesítő emlékére 30/35
Dr. Nádor Jenő *(Szerk.: Pécsváradi Antal)* 30/70
Ruzicskay György *(Szerk.: Dr. Demeter László)* 30/72
Tóth Nándor: Hamuban sült pogácsa 30/75
Emlékezés egy földrajztudósra *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)* 30/79
Csapó Imréné Vaskor Anna: Egy parasztcsalád küzdelmes életútja 2. 30/82
Aki ennyi mindent átélt: Bese Imréné 1. rész *(Szerk.: Dr. Kutasné)* 30/90
Dr. Vitális György: Emlékezés Chován Károlyra 30/105

Oktatás

Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 7. rész 26/106
Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 8. rész, történelem 27/62
Janecskó János: Párhuzamok a magyar–szlovák irodalomban 27/148
Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 9. rész, földrajz 28/62
Brlás Attila: A szarvasi Gazdasági Tanintézet 28/97
Lelkes Pál: A szarvasi tanyai iskolák története, 13. rész 28/105
Dr. Tímár Jánosné: A nagykönyvtár kincsei, 10. rész 29/74
Lelkes Pál: A szarvasi tanyai iskolák története, 14. rész 29/137

Az Arborétum

Dr. Hanyecz Katalin: Fejlesztések a Szarvasi Arborétumban 26/26
Dr. Hanyecz Katalin – Somlyai Márta: Szülinap az Arborétumban 27/25
Dr. Hanyecz Katalin: A Szarvasi Arborétum Parkerdő területének fejlesztése 28/33
Dr. Hanyecz Katalin: Újdonságok a Pepiben 29/47
Dr. Hanyecz Katalin: Nyolc év egy fenntartónál 30/38

In memoriam

Utószó egy munkás élethez: Dr. Marjay Gyula *(Dr. Kutas Ferenc)* 28/109
Egy kétnyelvű költő halálára. – Blaskó Mihály *(Dr. Kutas Ferenc)* 28/111
Simonné dr. Kiss Ibolya *(Dr. Reszkető Péter)* 29/160
Búcsú Gyula bácsitól *(Dr. Kutas Ferenc)* 29/161
Szimacsek Rita *(Dr. Kutas Ferenc)* 29/163
Máté József *(Tatai László)* 29/164
Stafira Sándor *(Dr. Kutas Ferenc)* 30/121
Dr. Pilishegyi József *(Dr. Kutas Ferenc)* 30/122
Dr. Szilvássy László *(Dr. Molitorisz Pál)* 30/123

Versek, novellák

Kántor Zsolt: Itt van (vers) 27/86
Kántor Zsolt: Pillepalack (vers) 29/62
Hartay Csaba: Fényképavar (vers) 29/158

Szemle

Lengyel Béla: Európa forgószelében *(Dr. Reszkető Péter)* 26/150
André Albel: Európai szivárvány *(Dr. Molitorisz Pál)* 26/152
Szemelvények elődeink életéből *(Dr. Reszkető Péter)* 26/155
Érkezés/Prichod *(Dr. Reszkető Péter)* 26/158
Közös horizont *(Dr. Lipcsei Imre)* 26/160
A középkor vetületei *(Dr. Lipcsei Imre)* 26/161
Agrártörténeti füzetek 28. Gyulavári András: Földügyek *(Dr. Szitó János)* 26/162
Agrártörténeti füzetek 29. Albel Andor tanár…: *(Dr. Molitorisz Pál)* 26/163
Agrártörténeti füzetek 30. Dr. Bukovinszky L: Álom…: *(Dr. Molitorisz Pál)* 26/165
Agrártörténeti füzetek 31. Dr. Molitorisz Pál: Kachelmann *(Dr. Szitó János)* 26/166
Agrártörténeti füzetek 32. Dr. Molitorisz Pál: Tanárportrék *(Dr. Szitó János)* 26/167
Keserű Zsuzsa – Tatai László: Szervusz, Cervus *(Dr. Reszkető Péter)* 26/168
Szarvason történt 2011-ben *(Szerk:. Dr, Kutasné Szarka Judit)* 26/170
Egy hadapród naplója az első világháborúból *(Dr. Molitorisz Pál)* 27/158
Hármat egy csapásra *(Dr. Demeter László)* 27/160
Tessedik Sámuel: Önéletírás *(Dr. Reszkető Péter)* 27/162
Amíg álmok lesznek… Dr. Molitorisz Pál: Szarvasi költők *(Kántor Zsolt)* 27/164
Hartay Csaba: A jövő régészei *(Balázs Géza)* 27/166
Hartay Csaba: A jövő régészei *(Kántor Zsolt)* 27/170
Érzék-kavalkád – Bíró Gyula novellái *(F. Rácz Tünde)* 27/172
Tudósok a megismerés színterein *(Dr. Lipcsei Imre)* 27/174
Nem születtem varázslónak *(Fehér Veronika)* 27/176
A jövő kulcsa a gyermek; Zöld kalandra fel! *(Sz. Gy.)* 27/178
Agrártörténeti füzetek 33. Válogatott diákköri munkák *(Dr. Szitó János)* 27/180
Agrártörténeti füzetek 34. A szikesek javításáról *(Dr. Szitó János)* 27/182
Agrártörténeti füzetek 35. Egy élet Bikazugban *(Dr. Szitó János)* 27/183
Agrártörténeti füzetek 36. Dr. Marjay Gyula *(Dr. Szitó János)* 27/184
Szarvason történt 2012-ben *(Szerk:. Dr, Kutasné Szarka Judit)* 27/185
Nagy zsiványok; Hartay Csaba: Lerepül a hülye fejetek *(Bedecs László)* 28/114
Dr. Molitorisz Pál: Szarvasi emberek *(Előszó)* 28/116
Dr. Molitorisz Pál: Molitorisz Adolf *(Dr. Reszkető Péter)* 28/128
Dr. Molitorisz Pál: Iván bácsi – Praznóczy Iván pályája *(Dr. Reszkető Péter)* 28/119
Fetzer József: A Szarvasi R. Kat. Egyházközség… története *(Paraszt Attiláné)* 28/120
Formációk és metamorfózisok *(Dr. Lipcsei Imre)* 28/121
Patkós Mihály: Konyhai halaskönyv *(Dr. Reszkető Péter)* 28/122
Chován József: Gajdács Pál élete és munkássága *(Dr. Reszkető Péter)* 28/122
Kállay Ferentz: Historiai értekezés *(Dr. Reszkető Péter)* 28/123
Agrártörténeti füzetek 38. Szeniczey Vilma Tessedik S.-ről *(Dr. Szitó János)* 28/124
Agrártörténeti füzetek 39. A rizstermesztés kezdetei Szarvason *(Dr. Szitó J.)* 28/125
Agrártörténeti füzetek 40. Dr. Csizmazia Darab József *(Dr. Szitó János)* 28/126
Agrártörténeti füzetek 41. Válogatott diákköri munkák *(Dr. Szitó János)* 28/127
Lovadzó – gyermekversek a lóról (Szerk.: Bíró Gyula) *(Paraszt Attiláné)* 28/129
Szarvason történt 2013-ban *(Szerk:. Dr, Kutasné Szarka Judit)* 28/130
Városunk Szarvas *(Palotás Ádámné)* 29/166
Dr. Sindely Pál: Csabacsűd története és népélete *(Tatai László)* 29/168
Kondoros – kisvárosi séta *(Dr. Molitorisz Pál)* 29/170
Dr. Paljak János: Békésszentandrás *(Dr. Reszkető Péter)* 29/172
Weiczner Jenő: „Ez most a sorsod, kiüldözött zsidó” *(Dr. Gerő Zsuzsa)* 29/173
Kántor Zsolt: Must *(Hartay Csaba)* 29/176
Hartay Csaba: Lerepül a hülye fejetek *(Bajtai András)* 29/ 178

Nemzetiségi identitás – Nemzetiségi kultúra *(Dr. Lipcsei Imre)* 29/179
Agrártörténeti füzetek 42. A tanyák… *(Dr. Szitó János)* 29/181
Agrártörténeti füzetek 43. Emlékezés Csabai Kálmánra *(Dr. Szitó János)* 29/182
Avarostól Bivalybúig – Adamik László meséi *(Tatai László)* 29/183
Harencsár László: Mesél az erdő – DVD *(Dr. Reszkető Péter)* 29/185
A férfiak lövöldöznek... – Emlékkönyv *(Demeter László)* 30/126
Egy szürreális agrárregény – Nem boci *(Kántor Zsolt)* 30/128
Mint egy frissítő fuvallat – Nem boci *(RossG)* 30/130
Szarvasi nevezetességek *(Horváth Z. Olivér)* 30/131
Novellák napjainkból és múltunkból – Petróleum *(Tatai László)* 30/132
Mese és valóság *(Mihály Zoltánné)* 30/133
A novella súlya – Egy híján húsz *(Kántor Zsolt)* 30/135
Érzelmes történet – Gyöngyös *(Dr. Reszkető P.)* 30/137
Hősi halottak, hadirokkantak, Aranykönyv *(Dr. Molitorisz Pál)* 30/138
Az irodalmi út első állomása – Három írás *(Tatai László)* 30/139
„Lásd meg a múltat" – Csodaszarvas *(Galambos Edit)* 30/140
A Körös-Maros Nemzeti Park növényvilága *(Dr. Reszkető P.)* 30/142
Csak a változás volt állandó – Évkönyv *(Dr. Lipcsei Imre)* 30/143
Diskurzus – Művészet, nyelv, kommunikáció *(Dr. Lipcsei Imre)* 30/144
Csabai Kálmán szarvasi fényképalbuma *(Dr. Szitó János)* 30/145
Agrártörténeti füzetek 44. *(Dr. Szitó János)* 30/147
Hartyányi László – Agrártörténeti füzetek 45. *(Dr. Szitó János)* 30/149
Dr. Kovács Gábor – Agrártörténeti füzetek 47. *(Dr. Szitó János)* 30/150

Szarvason történt 2015-ben *(Szerk.: Dr. Kutasné Szarka Judit)* 30/151

A Cervinus Teátrum kulturális programjai *(Szerk. Décsei Mónika)* 30/166
A Zenepavilon programjai *(Szerk. Décsei Mónika)* 30/168

A 26-30. szám témajegyzéke *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)* 30/170
A 26-30. szám névmutatója *(A szerkesztők)* 30/171

A témajegyzéket dr. Molitorisz Pál szerkesztette.

A Szarvasi Krónika 26–30. számainak szerzői névmutatója

B: Bajtai András 29/178, Bakos János dr. 28/50-56, Balázs Géza 27/166-167, Bánáti Endre 29/148-150, Bedecs László 28/114-115, Benkő László 26/71-77, Bődi János 26/71-77, Börcsökné Háromszéki Erzsébet 29/117-124, Brlás Attila 26/116-125, 26/141-144, 26/145-146, 27/79-82, 28/92-96, 28/97-100, 29/151-154, 29/155-157, 30/11-114, 115-119, Búzás László dr. 29/42-46, 30/24-28.

Cs–G: Csapó Imréné Vaskor Anna 29/111-116, 30/82-89, Demeter László dr. 27/162-163, 30/72-74, 126-127, Fabó Lászlóné: 30/49-54, F. Rácz Tünde 27/172-173, Fehér Veronika 27/176-177, Galambos Edit 30/140, Gerő Zsuzsa dr. 29/173-175, Gulyás András 30/65-69.

H: Hanyecz Katalin dr. 26/26-30, 27/25-29, 28/33-36, 29/47-53, 30/38-43, Harencsár Balázs: 30/44-48, Hartay Csaba 29/158, 29/176-177, Janecskó János 27/148-157, Józsa Mihály 26/94-102, Horváth Z. Olivér: 30/131;

K: Kántor Zsolt 27/86, 27/164-165, 27/170-171, 29/62, 30/128-129, 135-136, Kiss Ákos 30/35-37, Kugyeláné Décsei Mónika 30/168-169, Kutas Ferenc dr. 26/4-16, 26/64-70, 26/71-77, 26/103-104, 26/136-140, 26/147-148, 26/181, 27/4-16, 27/88-104, 27/105-110, 28/6-19, 28/37-39, 28/101-104, 28/109-110, 28/111-113, 29/5-8, 29/28-40, 29/70-73, 29/140-147, 29/161-162, 29/163, 30/4-18, 29-34, 121, 122, Kutas dr.-né Szarka Judit 26/18-25, 26/170-180, 27/111-121, 27/128-135, 27/136-143, 27/185-195, 28/21-32, 28/77-85, 28/130-140, 29/186, 30/90-95, 151-165.

L: Lelkes János dr. 27/30-42, Lelkes Pál 28/105-108, 29/137-139, Lesfalvi Tibor dr. 27/69-92, 28/65-68, 29/79-85, 30/54-59, 30/143, 144, Lipcsei Imre dr. 26/160, 26/161, 27/174-175, 28/121, 29/179-180, 30/143, 144.

M: Medgyesi Györgyi 30/71, Merényi-Metzger Gábor dr. 27/73-78, 29/86-95, 30/78-81, Mester Tünde dr. 29/105-110, Mihály Zoltánné 30/133-134, Molitorisz Pál dr. 26/32-45, 26/46-48, 26/49-63, 26/86-93, 26/152-154, 26/163-164, 27/52-61, 27/158-159, 28/69-76, 28/116-117, 29/125-132, 29/170-171, 30/79-81, 96-104, 123-124, 138, 170, Müller Péter 29/58-61.

P–Sz: Paraszt Attiláné 27/144-147, 28/120, 28/129, Pécsváradi Antal: 30/70, Reszkető Péter dr. 26/150-151, 26/155-157, 26/158-159, 26/168-169, 27/43-51, 28/6-19, 28/40-49, 28/118, 119, 28/122, 54-57, 58-61, 160, 172, 185, 30/137, 142, Rónyai András dr. 28/57-61.

S–Sz: Seidl Ambrus 27/18-28, Sz. Zs. 27/178-179, Szitó János dr. 26/162, 166, 67, 27/180-181, 182, 183, 184, 28/124, 125, 126, 127, 29/181, 182, 30/145-146, 147, 148, 149, 150, Sztrehovszki Zsuzsa 26/111-115, 27/67-68.

T-V: Tatai László 26/17, 27/4-16, 28/6-19, 29/5-8, 29/28-40, 29/164-165, 29/168-169, 29/183-184, 30/4-18, 132, 139, Tímár Jánosné dr. 26/106-110, 27/62-66, 28/62-64, 29/74-78, 44-48, Tóth Imre 29/133-136, Tóth Nándor: 30/75-78, Vitális György dr. 28/86-91, 29/96-104, 30/104-109.

A szerzői névmutatót dr. Molitorisz Pál szerkesztette.

A Szarvasi Krónika 26–30. számának névmutatója

A – B: Abonyi Lajos dr. 29/74, 30/162, Ábrahám Mátyásné 26/179, Áchim Ádám 29/98, Áchim J. 28/64, Aczél György 28/30, Ádám (Áchim) Gusztáv 29/92, Ádám (Tóth) 30/33, Ádám József dr. 27/175, 28/121, Adamik Bandi 30/31, Adamik Zsolt 29/183, 184, 30/151, Adamikné Zuberecz Etelka 29/22, 68, Ádányi László 29/186, Áder János 28/48, Ady Endre 26/79, 27/167, 29/108, 151, 153 29/borító 4, 30/ borító 4, Ágnes (Bod) 27/139, Ágoston Béla 27/35, 28/134, Ákos (Szilvássy) 30/123, Ákos (Kiss) 30/36, 37, 191 Alapi Nándor 26/42, Albel Andor dr. 26/163, Albelné Rácz Mária 27/38, Almási Zoltán 27/39, Almásy János 30/45, Amundsen 28/63, Andermann Béla 26/137, 138, 27/88, 89, 90, Andó László 28/138, András Attila 29/19, André Albel (Albel Andor) 26/152, 154, Anonymus 27/63, Apponyi Antal gróf 27/73, Arany János 26/110, 27/153, 154, 29/74, 77, 100, 103, 125, 30/45, Arany Tamás 26/101, Ardainé Tóth Anikó 30/7, Árgyelán György 29/23, Arnóczi Jánosné, sz. Litauszky Judit 27/56, Arnóczki Csaba György 29/5, Arnóczky Ilona 29/25, Arnóth Ádám 27/20, Árvai Zsuzsanna 27/58, Aszódi Antal 26/155, 27/199, 28/142, 30/193 Aszódi Gabriella dr. 27/199, 28/142, 30/193, B. (Bod) Árpád dr. 27/136, B. Kiss Attila 28/129, Babák Mihály **26**/7, 17, 54, 57, 65, 94, 102, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 177, **27**/15, 22, 185, 187, 189, 190, 191, 192, 193, **28**/130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 138, **29**/borító 2, 4, 8, 9, 24, 36, 40, 167, 186, 187, 188, 189, 191, 192, 193, 194, 197, **30**/borító 2, 8, 19, 22, 151, 152, 154, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 164, Babák Zoltán 26/124, 182, 27/197, 28/143, 29/9, 65, 67, 188, 29/200, 30/191, Babákné Szabó Erzsébet 27/7, Bácskai István 27/175, Báder Gizella 29/72, Baditz László 30/27, 28, Bagi László dr. 26/60, 27/55, Bagi Lászlóné 30/11, Bagi Roland 29/16, Baginé Tóth Erika 30/52, 53, 161, Bagyin György 28/19, 29/16, Bajcsy Jónás 30/57, Bajcsy-Zsilinszky Endre 26/180, Bajtai András 29/178, 199, 200, Bajza József 26/106, Bak Gyula Zsolt 29/12, Bak Lajos 26/143, Bak Sándor 29/33, Bakos Anna 29/96, Bakos János dr. 27/4, 28/48, 50, 141, 143, 182, Bakos Jánosné dr.-né 30/borító 2, 30/15, Bakró Attila 29/66, Bakula és Rácz 30/118, Bakula János 26/6, 49, 60, 182, 27/197, 28/143, 29/5, 166, 200, 30191, Bakulya Anna 28/10, Bakulya Mihály 29/35, Balassi Bálint 27/149, Balázs (Parczen) 27/133, 134, 135, 42, Balázs Béla 27/158, Balázs Bence 29/12, Balázs Fecó 27/195, Balázs Géza 27/169, Balázs György 29/20, Balázs Györgyné 29/22, Balázs Judit 28/102, Balázs Pál 26/134, Balczó András 29/170, Balczó Balázs 29/188, 30/12, 153, 159, 168, 169, Bálint Andor 29/55, Balla Béla 26/19, Ballagi Mór 26/108, 28/81, Balogh Gyula 27/173, Balogh Julianna 29/105, 106, Balogh László 26/174, Balogh Mihály 27/31, Balogh Péterné 27/97, Balogh Piroska 27/175, Balogh Tamás 28/135, Balogné Homonnai Mária 30/152, Balthazár József 29/97, Bán Gábor 27/130, Bánáti Endre 29/148, 198, 200, Bánffy Miklós gróf 30/144, Bangócz Jánosné Roszik Anna 29/132, Bánhidy Mária báró 27/79, Bankó Erzsébet 29/72, Bankó István 29/66, Bankó János 29/101, Bankó Pál 28/84, Bankóné Ordovics Katalin 26/175, 30/159, 161, 163, Bányai Ágota 26/103, Bányainé Roxin Maria 29/179, Bányász testvérek 26/43, Baptist, Johann von Natorp báró 27/75, 76, Barabás Miklós 27/63, 30/44, Bárány Miklós 29/149, Bárány Szandra 29/186, Barč-Ivan, Július 26/159, Barna Antal 29/17, 18, Bartha Judit 27/175, Bartha Krisztina 30/144, Barthánné Góhér Edit dr. 30/144, Bartos Beatrix 30/154, Bartos Géza 28/95, Bartos Pál 26/37, 28/68, Bartus Gyula 26/103, Barzó dr. 26/24, Batai István 27/34, Báthory Zoltán 29/86, Bátor György 28/boritó 2, 16, 29/101, 191, 30/13, 158, Battyányi 28/72, Bauer József 28/76, Bay Zoltán 28/87, Bazsó Kitti 26/175, Beaumarchais 29/76, Bedecs László 28/115, 141, 143, Behan Tünde 30/11, Beischlág János 27/74, Beke Attila 30/11, Békés Vera 26/161, 27/174, 28/121, Bél Mátyás 26/107, 27/149, Belinszki Zoltán 29/190, 192, 30/140, Bella István 29/170, Bencze Ilona 29/185, 30/135, Bencze Sándor dr. 27/9, Bencze Sándor ifj. 29/33, Benczúr 26/141, Bencsik András 30/114, Bencsik Andrásné Újházi Rozália 30/152, Bencsik Anita 26/67, 68, Bencsik István 27/30, Bencsik János 26/176, 28/19, Bencsik Mátyásné 30/154, Benes 27/156, Béni Csaba 26/77, 182, Béni Éva Katalin 29/5, Beniczky Péter 27/149, Beniczkyné Bajza Lenke 29/74, Benka Gyula 26/32, 27/80, 164, 28/70, 75, 29/11, 13, 14, 28, 72, 74, 84, 104, 30/22, 97, 99, 104, Benka Pál 30/57, Benkó Balázs 27/33, Benkő Géza 26/45, 159, 28/133,

29/187, 189, Benkő László 26/77, 85, 182, 30/191, Benz Csáky Ilona 26/143, Benz Éva báró 30/103, Berczik Árpád 29/76, Berecz Levente 27/12, 28/19, 29/186, Bereczki Zoltán 27/187, Bereményi Géza 28/135, 30/161, 162, Béres Mária 28/133, Berger Margit 30/103, Bernáth Lenke 27/144, Berta Róbert 29/20, Bertók Pál 30/27, Bertókné Kohut Emilia Erzsébet 29/67, Bertolák, Anton 27/150, Brecht, Bertold, 29/191, Bese Imréné Kondacs Mária 30/90, Bese *Marika néni* 30/90, 151 193, Besenczy Zoltán 26/70, 27/5, 194, 29/9, 30/10, Besenczy Zoltánné 28/10, Bessenyei György 29/74, Bethlen Gábor 29/105, Bethlen Miklós 27/63, Beuren Ottó dr. 30/47, Bezzeg György 26/134, Biki Ferenc 30/46, Bíró Gyula 27/172, 173, 176, 177, 178, 28/129, 134, 142, 29/borító 2, 30/139, 152, 191, Bíró Renáta 26/16, Bíróné Oncsik Mária 27/39, Blaskó Mihály 28/111, 141, Blastyák Judit 29/132, Blázy László 28/86, 89, 91, Bliznák Gergő 29/20, Bliznák György 29/128, Bobály Anna 30/147, Bobvos János 26/6, 29/17, Bobvos Péter 29/19, Boccaccio 27/191, Boczkó Dániel 26/111, 112, 113, 28/67, Boczkó Dániel ifj. 26/112, Boczkó Károly 28/75, Bocskai András 28/127, Bod Ágnes dr. 27/139, Bod Árpád dr. 27/139, 141, Bod Dénes 27/139, Bod Ildikó 27/139, Bod Magdolna dr. 27/128, Bod Péter (lelkész) 26/107, 27/138, Bod Péter dr. 27/138, Bod Sándor dr. 27/139, Bod Sára dr. 27/138, Bod Tamás 27/139, Bódis Kriszta 26/170, Bodnár Attila 26/180, Bodnár Sándorné 27/36, Bodnár Vivien 26/101, Bodonyi Dóra 30/155, 156, 158, 160, Bodrogi Gyula 29/185, Bogár Gábor 30/17, 155, 158, 160, Bogár Imre dr. 30/57, Bogárné Csávás Katalin 30/borító 2, Bohák Dóra 26/182, 27/197, 28/143, 29/200, 30/191, Bohák Péter 28/borító 2, 17, Bohus Krajó Tünde 30/11, Boldis Zsolt 29/16, Bolond Lina 29/135, Bolza (család) 28/96, Bolza (gróf) 28/72, Bolza Alfonz gróf 27/80, Bolza Géza 26/143, 27/79, 80, 81, 82, 28/72, 92, 94, 98, 30/26, Bolza Klára gr. (Puszi) 30/98, Bolza Mária gr. (Minka) 30/98, Bolza Marietta 29/51, 30/155, Bolza Pál gróf 26/86, 143, 27/25, 26, 80, 79, 80, 81, 82, 28/72, 98, 30/124, Bolza Péter gróf 27/79, Bolza Péter ifj. 27/18, Borbélyék 27/91, Borgulya Endre 26/37, 28/107, Borgulya Pál 26/156, Bornemissza Péter 27/148, Boros István dr. 27/11, Boros Lászlóné 27/186, Boros Zsuzsanna 29/12, Boross Anna 29/128, Boross Árpád Bence 26/borító 2, 26/156, 27/199, 28/2, 9, Borovszky Samu 30/109, Borzáné U. Ildikó 28/4, Borzi Balázs 26/180, Both Mária dr. 27/174, 28/121, Bozsik Ivett 29/195, Bozsó József 26/55, Bődi Etelka 30/152, Bődi János 26/71, 85, Böhm Károly 28/86, Börcsökné Háromszéki Erzsébet Eszter 29/117, 198, Brachna Irén 27/borító 2, 12, 28/10, Brachna Pál 26/134, Bracsok Endre 29/148, 149, 150, Bracsok Márton 29/148, Bracsok Szabolcs 29/19, Brassai Sámuel 28/62, Braxatórisz Nándor 30/57, Breitner 26/137, Breitnerék 27/89, 96, Breznyik János 30/107, 109, Brlás Attila 26/116, 144, 146, 155, 27/82, 85, 28/92, 97, 141, 143, 29/153, 157, 199, 200, 30/2, 114, 120, 30/191, Brlás Brigitta 29/69, Brlás György 29/25, Brlás János 29/20, 21, 25, 29/191, Brook, Peter 26/85, Brózik K. 28/63, Brunszvik Teréz 29/163, Buchmüller Ferencné László Magdolna 28/95, 96, Budai Ézsaiás 26/106, 107, 27/62, Budai Sándorné 27/37, Budenz József 26/109, Bukovčan, Ivan 26/159, Bukovinszky Béla 28/14, 30/borító 2, 30/14, Bukovinszky László dr. 26/165, 27/184, 28/124, 126, 29/182, 30/148, Bulik Mária 26/156, Bula Ottó 27/36, Bunz Artúr 30/27, Búzás Anna 27/113, 114, Buzás család 28/85, Búzás Gyula 27/116, 29/41, Búzás Gyula ifj. 29/41, Buzás Istvánné dr.-né Hartyányi Marietta 30/148, Búzás László dr. **26**/borító 2, **27**/2, **28**/2, 9, **29**/2, 42, **30**/2, 24, 191, 193, Búzás Mátyás 27/111, 113, 114, Búzás Mátyás ifj. 27/114, Búzás Mihály 27/111, 113, 116, 28/8, Buzás Mihályné Csesznak Mária (Marika) 28/77, 81, 82, 84, Búzás Pál 27/114, 116, 119, Búzás Pálné 27/116.

C – E: Cairns-Lengyel Henriett 30/160, Cesznak Katalin 29/26, Chalupka, Jan 27/152, Cholnoky Viktor 28/62, Chován család 26/32, Chovan Etelka 29/97, 98, Chovan Jolán 30/57, Chován József (szerző) 28/122, 30/104, 105, Chovan József (tanító) 29/98, Chován Kálmán 29/39, 188, 190, 30/22, 105, Chovan Károly 29/97, 98, 101, 30/105, 109, Chován Sámuel 30/57, 105, Chovan Zsigmond (első) 30/105, Chovan Zsigmond (második) 27/156, 29/101, 30/105, Chovan Zsigmond (tanító 1 és tanító 2) 30/57, Chugyik Tamás 29/128, Cinka Panna 29/192, Clementis Tamás 28/135, Corchus Zoltán 28/51, Corini Margit 27/191, Corneille, Pierre 29/77, Czabala László 27/34, Czeglédi Gyula 30/157, Czesznak (Dédmama) 28/78, Czesznak (Mama) 28/80, Czesznak (Nagyapa) 28/80, Czesznak János 29/19, Czesznak Mária

27/120, Czesznak Mihály 28/77, Czesznak Mihályné Pálus Judit 28/135, Czettner Vera 26/176, 27/191, Cziffra György 30/77, Cziglédszky Sámuel 29/191, Czimbalmos Andrásné 30/49, Czinkóczky Mihály 28/137, Czitor Attila 26/103, Cs. Pataj Mihály 26/43, Cs.-Guits Matild 30/46, Csaba Gábor 27/187, Csabai Kálmán 27/52, 29/182, 199, 30/145, Csabainé Németh Ágnes 30/145, Csák Ferenc 29/82, Csáky Antal 26/42, Csanádi László 29/4, 29/8, Csanádi László Attila 29/4, Csapó Imréné 28/142, Csapó Imréné Vaskor Anna 29/111, 198, 200, 30/82, 30/191, Csapó Mária 29/161, Csapó Mihály 29/19, Csasztvan András (Mihály) 26/44, 56, 64, 71, 76, 27/5, 28/130, 29/29, 64, 65, 30/141, Csasztvan Béla 26/56, 28/7, Csasztvan János 30/11, Csatai Edit 30/borító 2, 30/18, Csath Róza 27/43, Csathó András István 30/142, Csávás Imre 28/43, Cseh Tamás 28/135, Cseh Zsuzsanna 27/199, 28/142, Csengery Antal 27/64, 29/105, Csepregi Erzsébet 29/105, Csepregi Zoltán 29/105, 106, 198, Csepregi Zoltán id. 29/105, Cser Andor 28/90, Cserhidy Attila 27/38, Csermák Mátyás 30/56, 57, Csernik Pálma 30/153, Csernus Gyöngyi 29/8, Csernus Imre 30/154, 84, Csicsely György 29/21, 22, Csiga Varga Antal 30/47, Csík János 27/34, 37, Csiki Csaba 26/158, Csikós Edina 26/16, 28/132, Csiky Gergely 26/34, 28/81, 29/76, Csillag Márton 30/57, Csipai János 26/136, 140, 27/88, 97, 100, 101, 104, 29/31, 187, Csipai Jánosné 27/97, Csizmazia Darab József 28/126, 142, Csomós Lajos 26/103, Csongrádi dr. 27/137, Csonka András 27/110, Csonka János 29/140, 141, 143, Csonka Pál 29/141, Csontos Éva dr. 29/8, Csorba F. László 27/174, Csörsz dr. 27/137, Csüllög László Mihály 29/23, D-né Éva (egykori kisdiák) 27/140, D. Vacsi Mária 30/159, Dallos Erika 27/176, Dancs Béla 29/98, Dani Dóra dr. 29/13, Dankó Béla 27/185, 192, 28/4, 5, 29/170, 30/153, 154, 157, Dankó Béla Dankó család 27/141, Dankó Ervin János 29/32, Dankó János 28/106, 30/57, Dankó Pál 26/11, 28/116, Dankó Pál Dávid 29/33, Dankó Pál János 29/7, Dankó Samu 30/57, 97, Daňo, Stefan 26/13, Darab Katalin 27/30, Darida András dr. 28/134, Darida Andrásné dr.-né 29/32, Darida István 29/34, Darida Károly 30/borító 2, 30/16, Darida Károlyné 27/6, Darida Sámuel 26/134, Darida Sámuel ifj. 26/134, Darida Tamás 26/68, Daróczi Sándor 27/33, 39, 28/8, Darvas László 28/134, Darwin 28/62, Deák Edit dr. 29/32, Debreczeni Béla 27/33, 34, Deli Tamás dr. 30/142, Demcsák (Csabacsűdy) János 29/168, Demcsák Annuska 29/112, Demcsák János 29/111, Demcsák Mária 29/111, 30/82, Demcsák Pál 26/134, 29/22, Demeter Bandi 27/132, Demeter Ilona 29/72, Demeter István 29/33, 30/72, Demeter János 27/36, Demeter Jánosné 29/143, 144, 145, Demeter Jolán 28/76, 29/104, 30/109, Demeter László dr. 26/borító 2, 26/159, 161, 182, 27/15, 197, 199, 28/2, 123, 143, 30/2, 22, 74, 118, 138, 191, Demeter Lászlóné dr.-né 27/199, Demeter Mihály 30/26, Demeter Pál 30/73, Demeter Péter 28/134, Demeter Viktória 27/185, Demeterék 30/73, Demján Sándor 26/77, 113, Demjén Mihály 26/40, Demmel József 26/178, Dénes (Bod) 27/139, Dénes (Parczen) 27/134, 135, 142, Dénes György 29/173, 174, Dérczy (jegyző) 27/92, 106, Dérczy Péter 29/152, Dernovics László 26/178, 29/7, 8, 9, 10, Dernovics Lászlóné 27/139, 28/12, Déry doktor 30/94, Derzsi György 26/101, 30/152, Deseő Csaba 26/55, Détár Levente 27/180, Deutchensmied Dániel 27/71, 30/55, 57, Deutsch Ármin 29/148, 149, Deutschenschmied András 29/44, Dévényi Tamás 27/20, Dezső Henriett 29/144, Dezső István dr. 26/50, 51, 54, 29/borító 2, 29/37, Diderot 27/150, Dina Mihályné 27/38, Dinya János 29/82, Dirling, Maria Antonia von 30/62, Dobos Albert 27/20, 22, Dobosfy Krisztina 28/76, Dobosfy Vencel 28/76, Dobrotka Györgyné 27/192, Dobruczky István 27/188, Dobruczky Zsolt 29/5, 8, 9, 10, Dódi (Csipai) 27/94, 101, 103, 104, Dolozim János 30/11, Domán Imre dr. 30/162, Dombi Lilla 30/13, Dombóvári János 27/34, 35, 37, 39, Dombóvári Zita 30/12, Dombvári Bence 27/11, 28/136, 29/189, 191, 192, 30/160, Dombvári Rebeka 30/156, Domján Balázs 26/17, 28/20, Domokos László 29/27, 193, Don Juan 30/136, Donizetti 30/159, Donner Árpád 29/154, Dóra Sándor 29/153, Dósa Zsuzsa 26/159, 29/32, Dósová (Dósa) Zsuzsanna 29/64, Drábik István 30/152, Dragánné Juhász Irén 29/22, Drascher Lázár A. 29/74, Dunai Tamás 29/185, 30/135, Durucskó Péter 30/12, Egressy Gábor 26/46, 47, Egri János 30/26, Egri József 26/68, Egri Zoltán dr. 28/127, 128, 30/147, Egyházközségi tisztikar 1933-ban 30/103, Elek Tibor dr. 28/135, Endrei Judit 27/193, Engel Lipót 29/83, Eötvös József 29/74, 168, Eötvös Károly 29/74, Eperjes Károly 28/130, Erdei Ferenc 27/31, Erdei Zsolt 30/152, 153, Erdélyi Attila 26/173, 27/186, 28/138, Erdélyi István

26/170, 27/17, 29/33, 40, 30/19, Erdélyi József 29/108, Erdélyi Zoltán 29/33, Erdész Ádám 26/179, Erdős Norbert 27/186, 190, 28/136, 138, Erika (Regős) 27/144, Erős Sándor 26/34, Erzsébet (Csipai) 27/88, Erzsike (Jansik) 30/33, Esterházy (Péter) 30/129, Eszter (Kiss) 30/36, Esztergályos Cecília 29/185, Esztergályos Zsolt 29/30, Etelka néni (Ruzicskayné) 30/72.

F – Gy: F. Rácz Tünde 27/173, 176, 177, Fazekas Erzsébet 30/101, Fábián Katalin 27/178, Fabó Csenge 30/13, Fabó Ilona 27/97, Fabó István 29/17, /18, 30/161, Fabó Lászlóné 30/49, 52, 30/191, Fabóné Nagy Andrea 27/179, Fábri János 26/14, 27/193, 28/135, 137, 29/191, 195, 30/156, Fábri Judit 29/20, 69, Fábri Mária 28/102, Fábri Melinda 29/68, Fábry Sámuel 27/71, Fáczonyi Imre 29/89, Fáczonyi Mária Anna 29/94, Faludy Ferenc 27/150, Faluhelyi Balázs 27/185, Fandli, Juraj 27/150, Farkas Attila 26/161, Farkas Boglárka 27/186, 29/33, Farkas Éva 29/72, Farkas Gergely 30/55, 57, Farkas Jónás 30/57, Farkas Péter 27/176, Fáy András 29/76, Fazekas András 29/32, Fazekas Mihály 26/100, 134, 27/150, Fazekas Sándor 28/136, Fazekas Sándorné 29/179, Fazekas Zoltán 29/172, Fazekasné Fenyvesi Margit dr. 26/170, Fedák Sári 26/42, Fehér Ferenc 30/133, Fehér Lajos 30/21, Fehér Márta 26/161, 27/174, Fehér Tímea 26/103, Fehér Veronika 27/177, Fejesné Mitnyan Edit 29/19, Fekete Péter 26/5, 69, 95, 102, 27/188, 28/7, Fekete-Rekényi János 29/17, Fellenstein, Anna Maria Fellner von 30/60, Fényes Elek 27/69, Fenyvesi András 30/51, Ferencz Kálmán dr. 27/182, Ferencz Sándor 26/161, 27/174, Ferenczi István Mihály 28/123, Fest Attila 29/borító 2, Fest Attiláné 29/borító 2, Fetzer József 26/119, 120, 143, 138, 144, 27/92, 28/120, 142, 29/82, 30/25, Fialka Judit 30/105, Fiedler Gottfried 28/123, Filip András 29/144, 146, 147, 200, Filyó János 29/128, Filyó Pál 26/12, Finy Petra 27/190, Flavius 27/64, Floch Alfréd 28/92, 94, 95, 96, Floch Henrik János 28/93, Fodor Dezső 27/39, Fodor Mariann 26/52, 30/borító 2, Fodor Zsóka 26/103, Foltán Zsuzsanna 26/40, 42, 43, Fórizs Gergely 26/161, Fornszek Gusztáv 29/92, Forschner Ede 27/165, Forschner Rudolf 30/borító 2, 30/18, Fortzek Sándor 28/122, Földesi Lajos Zoltán 29/4, 7, Földesi Zoltán 26/182, 27/197, 29/8, 10, Földi István 27/33, Francke, H.A. 27/163, Frank Melanie 27/30, 31, 32, 41, 42, 45, Frank Sinatra 28/135, Frankó Ákos 28/136, Frankó Anna 28/9, 29/64, 65, 70, 158, Frankó Fanni 26/171, 172, 176, Frankó Katalin 26/12, 28/13, Frankó Mihály 30/57, Frankó Pál 27/6, Frankó Tünde 27/188, 189, 193, 30/161, Frankóné Borgulya Katalin 26/12, Frenkl R. 28/88, 91, Friss Antal 30/77, Fuchs Salamon 29/128, Fuksz Béla dr. 30/98, Fuksz Béláné dr.-né 30/98, Fulajtár Éva 29/10, Fuzik János 29/186, Fügedi László 29/187, 30/156, Füleki Terézia 30/101, Fülöp Csaba 28/133, Fülöp Pál 29/128, Gaál J. 28/64, Gaal József 29/81, Gaál Pista bácsi 27/101, Gaál Roland 28/130, Gábori József 26/43, Gábris József dr. 26/39, Gajdács Pál 27/165, 28/122,123, Pál 29/74, Gajdos Andrásné 29/8, Gajdos Attila 29/4, 5, 7, 8, 11, 23, Gajzer Gyöngyvér dr. 26/165, Gál Gyula 30/28, Gál Zsuzsanna 26/33, 39, 40, Galambos Dezső 26/37, 42, 27/164, Galambos Edit 30/141, 191, Galambos Imre 29/31, Galát Mária 29/104, Galát Zsuzsanna 27/111, 114, Galáth (bácsi) 28/22, Galgóczi Sándor (Galgóczy Sándor) 27/79, 82, Galyas László 26/101, Gáncs Péter 29/31, 30/156, Ganyecz Zoltán 30/163, Garai Andrásné 30/10, Garamszegi (Gollár) György 29/44, 45, Gárdonyi Géza 29/76, Gáspár Ildikó 30/11, Gavlovič, Hugolin 27/150, Gazsó György 26/36, 27/144, Gazsó Judit 27/52, Gémes László 26/174, 27/5, 188, Gémes Tibor 30/156, Gémesék 27/88, Geredy Emil 26/120, 123, Geredy Emil ifj. 26/123, Geredy Emilné 26/122, Gergely György 27/110, Gergely László 26/43, 44, 45, 56, 158, 159, 27/4 Gergely Pálné 27/35, 39, Gerő Zsuzsa dr. 29/175, 199, 200, Gilanné Radványi Rózsa 29/19, Gily Alajos 26/118, 124, Gily Emil 26/116, 117, 118, 119, 120, 124, Giricz Katalin 29/4, 8, 9, 11, Giricz Pál 29/11, Glatz (család) 28/70, Glatz Ferenc 27/78, Glemboczki Pál 26/138, 27/91, 97, 99, Glózik Klára dr. 26/13, 68, 27/183, 185, 30/147, Gludovácz Ferenc 30/100, 101, Gludovácz Ferencné 30/101, Góbi Imre 28/86, 87, 91, Gollár György 29/43, 44, Gollár János 29/42, Gollár Mária 29/44, 45, 30/27, Gollár Zsuzsanna 29/41, 44, Gombár Dávid 29/12, Gombár György 29/12, Gombár Hajnalka 26/55, Gombkötő Sándor 29/186, Gombkötő Sándor 30/158, Gombocz Zoltán 26/109, Gombos Béla dr. 28/125, Gombos János 28/66, Gödri István 30/117, 118, Gömböcz Lajos 28/90, Görgey Artur 27/63, Gracza Judit 29/111, Gracza Mihály 30/89, Gráfik Pál 26/39, Grassalkovich (család) 28/95, Graszmann 28/64, Grecsó Krisztián 26/178, Greguss Ágost

26/106, 27/67, 165, 29/76, 30/46, Greguss Gyula 30/46, Grexa Pál 26/116, Grimm Mór 26/43, Grivalszki Tamás 29/35, 194, 30/13, 151, 158, Gróf György 29/44, Gruber Ferenc 27/30, 32, 34, Gruber Ferenc dr. 29/108, Gruber, Johann von 30/61, Gryllus Dániel 28/134, Gubucz Gábor 30/152, Gulyás András 29/196, 30/65, 156, 161, 191, Gulyás Attila 26/103, Gulyás György 29/22, Gulyás Levente 26/100, 29/190, 191, 192, Gulyás Menyhért 26/42, Gulyás Mercédesz 26/172, Gulyás Mihály 29/170, Gulyás Pálné 29/21, Gulyás Zoltán 30/12, Gurka Dezső dr. 26/161, 27/174, 28/121, Gyalog Sándor dr. 26/51, Gyapay Gábor 28/87, 88, 89, 91, Gyárfás Gábor 27/88, Gyekiczki Adél 26/172, Gyekiczki Fruzsina 28/borító 2, 18, Gyekiczki István 30/11, Gyekiczki Istvánné (Piroska) 27/179, 28/130, Gyekiczki Mihály 29/128, Gyenge Zoltán 27/174, Gyivicsán Anna 27/69, Gyóni Géza 27/164, Gyökössy Endre 27/164, Gyöngyös 30/137, György A. 28/62, Győri Erika 30/122, Győri Erzsébet Zsada 28/132, Győry Sándor 30/44, Győry Vilmos 27/68, Gyulai Fanni 30/12, Gyulai Pál 29/74, Gyulavári András 26/162, 29/181, Gyuszi bátyám (Búzás) 30/24, 25, Gyürk István 28/44.

H: Haan Lajos 26/113, 27/63, 68, H. Kakucska Mária dr. 28/121, Haáz Sándor 27/6, Haberern Jonathán 28/74, 75, Habsburg Ferenc József 29/153, Habsburg Ottó 26/153, Hackelt, Ernst 28/89, Haitman Ildikó 28/135, Hajas Endre 29/100, 103, Hajas József 29/152, Hajdú Pál 30/borító 2, 17, Hajzer Ildikó dr. 27/139, 29/34, 30/11, Hamaljár Márton 26/112, 28/67, Hámori Gabriella 26/174, Hamran Margit 29/161, Hamvas Béla 27/167, Hamza Zoltán Gábor 29/23, Hanga Réka 29/183, 184, Hank Olivér 27/30, Hankiss (bádogos) 27/95, Hankiss 26/139, Hanzó Lajos dr. 26/174, Hanzó Mihály 29/140, Hanzó Pál 29/140, 141, Hanzus János 26/143, Hanyecz Katalin dr. **26/**26, 182, 27/25, 199, 28/133, **27**/34, 35, 38, 42, **28**/14, 33, 141, 142, 143, **29**/46, 196, 198, 199, 200, **30**/38, 30/191, Hanyecz Vince 27/34, 35, 38, 27/42, Hanyik György 29/128, Harencsár Balázs 30/44, 45, 109, 30/191, Harencsár László 28/134, 29/185, 189, 199, 30/133, 134, 135, 136, 137, 154, 161, Harling, Róbert 28/135, Harmati Ágnes 30/156, Harmati Lilla 29/33, 186, 190, Háromszéki Lajos 29/117, Harruckern család 30/60, Harruckern János György 27/69, 28/65, 29/167, 192, Harruckern, Johann Franz Dominik 30/60, 61, 64, Harruckern, Johann Franz von 30/60, 64, Harruckern, Johann Georg von 30/64, Harruckern, Johann Leopold Konrad 30/61, Harruckern, Joseph Stephan 30/62, 63, Harruckern, Maria Anna Ignatia Nepomucena 30/63, Harruckern, Maria Anna Johanna 30/61, Harruckern, Maria Barabara Jozefa Elisabeth Franziska 30/63, Harruckern, Maria Barbara von (Gróf Siskovics Józsefné) 30/64, Harruckern, Maria Cecilia Katharina 30/62, Harruckern, Maria Jozefa Sidonia Franziska 30/63, Harruckern, Maria Jozefa von (Gróf Károlyi Antalné) 30/64, Harruckern, Maria Rosalia 30/62, Harruckern, Maria Theresia Franziska 30/60, Hartay Csaba **27**/166, 167, 169, 170, 171, 194, **28**/114, 141, 143, 132, **29**/158, 177, 178, 188, 199, 200, **30**/7, 9, 10, 128, 130, 151, 152, 154, Hartyányi László 27/30, 33, 30/148, Havár I. Gyula 30/104 Haviár 26/119, Haviár Aranka (Arika) 30/100, Haviár Birike 30/100, Haviár család 30/96, Haviár Dani 30/96, 100, Haviár Dániel 27/67, 27/68, 28/68, 29/97, 30/59, 96, Haviár Emma. 30/100, 101, Haviár Éva Májer Lajosné 30/103, 104, Haviár fiúk 1941-ben 30/103, Haviár Gyuláné 30/100, Haviár Gyuláné dr.-né 30/98, Haviár I. Gyula dr 30/96, 97, 98, 99, 102, 104, Haviár I. Gyuláné 30/100, Haviár II. Dani 30/101, Haviár II. Gyula 30/100, 101, 102, Haviár II. Gyuláné (Péczeli Borbála) 30/100, 101, Haviár II. Lajos 30/96, 101, Haviár III. Lajos 30/96, 100, 101, 102, 100, Haviár Ildikó 30/103, Haviár Ilona 30/100, Haviár Ilona Emma Valéria Dr. Konkoly Ivánné 30/101, Haviár Ilona Olajos Lajosné 30/103, Haviár István 30/100, 101, 102, Haviár Katalin 30/103, Haviár Lajos 30/100, Haviár László 30/100, 101, 102 , Haviár Margit Róza 100, 101, Haviár Sándor (dr.) 30/100, 103, Hegedűs Endre 27/194, Hegedűs László 29/172, Hegedűs Tünde 26/123, Hegedűs Zoltán 26/123, 124, Hegyi Józsi bácsi 30/24, Heidegger 30/130, Heinrich Gábor 26/110, Héjja Julianna Erika 29/90, Hellenbach, Gottfried báró 27/79, Hellenbranth János 27/160, 161, Heltai Gáspár 27/63, 148, Herczeg Ferenc 29/75, 76, Herman Ottó 30/154, Herzog Ödön 30/46, Heszky László 27/47, Hetényi István 26/70, 29/5, 8, 9, Hetényi professzor 27/132, Hevesi Imre 26/176, Hévizi Róbert 29/17, 18, Hicz Erzsébet 27/74, Hidassy Jakab 29/81, Himerné Duló Erika 30/9, Hipszki Erzsébet 28/19, Hipszki János 26/179, Hittrich Ödön 28/87, 91, Hoche, Jozefa von 30/63, Hodálik Pál 26/70, Hodálik Pál 27/187,

29/6, 8, 9, 12, 192, Hódi Sándorné 29/68, Hódsági Ferenc 29/8, Hodu József 26/96, 103, Hoitsy Zsuzsanna 28/69, Hollósy Simon 30/44, Hollý, Jan 27/151, Holub János 26/156, Holub Mária 26/155, 27/199, 28/142, Mária 29/199, Holub, Ivan 26/159, Homonnai Luca 27/193, 28/134, 136, 29/191, 193, 30/155, 158, 160, Homonnai Tiborné 26/11, 29/6, Honti Ida 30/149, Honti Pálné Roszik Erzsébet 29/132, Horcsák István 29/15, 16, Horcsák Tünde 29/25, Horgas Eszter 28/137, 29/192, Horn Artúr 28/50, Horthy Miklós 27/84, 28/24, 30/111, Hortobágyi Pálné, sz. Litauszky Mária 27/56, Horváth Ágnes 30/7, Horváth Ferenc dr. 27/85, Horváth Hajnalka 30/137, Horváth István 27/63, Horváth Károly (Á.G. igazgató) 29/157, Horváth Károly (tanító) 30/56, 57, Horváth László (grafikus) 26/150, Horváth László (ÖKI osztályvezető) 27/30, Horváth Orsolya 26/176, Horváth Z. Olivér 30/131, 191, Hovorka András 26/52, Hrabovszki Mihály 27/53, 28/110, 29/172, Hrdina András 27/71, 28/66, Hrncsjárné Dorogi Mária 29/172, Hruska Jánosné 29/193, Hugyik Katalin 27/36, Humboldt 28/63, Hunfalvy János 27/65, Hunfalvy Pál. 26/109, 27/64, Huszár István 27/11, Huszár Istvánné 27/178, 179, 30/11, Huszárik Nelli 28/138, 30/162, Huttkay Margit dr. 27/136, 139, Hűvösvölgyi Ildikó 29/185, 30/135.

I – J: Ignác (Csipai) 27/88, Igriczi Zsuzsanna dr. 27/8, Ildikó (Bod) 27/139, Ilian Mór 27/191, Imre (Regős) ifj. 27/144, Inczédy László 27/164, Indiana Jones 29/178, Ipsits Csaba 27/35, 39, 29/33, Ipsitsné Gergely Anna 29/33, Irén (Csipai) 27/94, 97, 101, 103, 104, Irinyi János 28/63, István II. (Haviár) 30/101, István Jánosné 29/22, 68, István Károlyné 29/6, István király 27/148, IV. Károly 26/153, Iváncsó József 27/6, Ivancsó Vilmos 30/155, Ivancsó Viola 30/168. Iványi Gábor 29/175, Izsáki Zoltán dr. 29/65, Izsáki Zoltánné dr.-né 27/35, Jager Zsuzsanna 28/73, Jakab Gusztáv dr. 27/186, 30/142, Jakabos Katalin 30/103, Jancsó György (bognár) 26/134, Jancsó György (I. vh. hősi halott) 29/128, Jancsó Mária 27/97, Jancsó Mihály 28/60, Jancsovics István 26/178, 28/67, 74, 29/81, Janecskó János 26/155, 27/148, Jani János 29/32, Jankovics József 26/55, János (Csipai) 27/94, 97, 101, 103, 104, Jánosik Mihály 29/128, Jánovszki építész 26/42, Jánovszky György 26/37, Janovszky János 27/34, 35, 37, 38, 39, Janovszky Viktória 30/12, Jansik (nagyapám) 30/29, Jansik András 27/11, Jansik György 30/29, 34, Jansik István 27/193, Janurik András 29/143, Janurik György 26/67, 74, 77, Janurik Mátyás 26/39, Janurik Tamás dr. 30/161, Janurik Zsuzsanna 29/101, Janurikné Csonka Erika 29/141, 143, 200, Jardine, Nicholas 27/175, Jedlinszki Mária dr. 26/178, 27/135, 29/32, Jekel Sámuel 30/57, Jesen, Pavel (Jesenius) 27/148, Jeszenszky József 26/36, Jézus 30/131, Jezsovics 30/107, Jirattko Albin 26/143, Jókai Mór 29/75, 102, 103, 30/45, 46, 157, Jónás Jánosné 29/66, Joseph dr. (kiolvashatatlan) 27/75, Jósika Miklós 29/75, Józsa József Vilmos 29/6, Józsa Lajos 27/36, Józsa Mihály 26/94, 103, 133, 134, 182, József Attila 30/110, József főherceg 30/138, Juhász Árpádné 30/193, Juhász Attila 26/4, Juhász Ernesztina 28/73, Juhász Erzsébet 26/18, Juhász Sándor 27/134, Juhász Zoltán Zsolt 29/20, 21, Juhos János 29/128, Justh Zsigmond 29/169.

K: K. F. (Kutas Ferenc, egykori gimnazista) 27/140, K. (Kutasné) Szarka Judit 26/25, 155, K.(iss) Eszter 30/35, K.(iss) László dr. 30/35, Kachelmann Kurt 26/166, Kacskovics Béla 30/155, Kacsóh Pongrácz 30/44, Kádár János 26/144, Kadosa Pál 30/77, Käfer István 29/179, Kakucska H. Mária dr. 28/121, Kalivoda András 30/156, Kállay Ferentz (Nagykállói Kállay Ferenc) 28/123, 142, Kállay Kornél 27/52, Kálmán Imre 26/101, Kantiné dr.-né Szín Mária 28/12, 133, Kántor Zsolt 26/174, 27/86, 165, 171, 29/62, 176, 177, 198, 199, 200, 30/136, 151, 30/191, Kapitanova, Daniela 26/159, Káposzta Lajos 29/179, Káprály Mihály dr. 29/179, Káprály, Natália (НаталИа Капраль) 29/179, Kapuszta (család) 28/101, 102, Kapuszta (testvérek) 28/104, Kapuszta Dániel 28/104, Kapuszta Ferenc 28/104, Kapuszta György 28/104, Kapuszta István 28/102, Kapuszta János 28/102, Kapuszta Judit 28/102, Kapuszta Pál 28/104, Kara Tünde 26/103, Karacsa Attila 30/2, Karácsonyi János 27/63, 161, 29/86, Karácsonyi Péter dr. 27/181, Karafiáth Orsolya,30/151, Karai Erzsébet 28/109, Karell Antal dr. 30/146, Karikó Sándor dr. 30/152, Károli Gáspár 27/148, Károly IV. 27/81, Károly XII. 27/151, Károlyi Amy 27/164, Károlyi Antal gróf 30/63, Karsai Ildikó 30/160, Karsai Mihály 29/128, Karvaš, Peter 26/159, Kasik György 28/19, Kasik Tamás 29/128, Kasnyik Mária 26/137, 27/88,

Kassai Vidor 26/48, Kassák 30/153, Kasuba József 29/29, 30/151, Kasuba Judit 28/77, Kaszay Zsuzsánna 30/105, Katkó Ferenc 26/103, Katona Krisztina 26/161, Kazinczy Ferenc 27/150, 154, 155, 29/75, Kecskeméti Tibor dr. 28/121, Kecskés Tímea 26/101, Kékesi László 28/117, Kelen József 27/57, Keleti Arthur 30/153, Kelló Gusztáv 28/68, 29/101, 30/101, Kemény Gábor 30/22, Kemény Gizella 28/134, Kemény Károly 30/106, Kemény Zsigmond 29/75, Kempelen Béla 29/86, Kenyeres Ágnes 27/78, Kepenyes György 29/34, Kerekes Sándor 26/175, Keresztes K. Sándor 30/118, Keresztúrszky János 27/34, 35, 37, 39, Kergyik György 26/135, 29/101, Keserű Zsuzsa 26/168, 29/32, Kéthly Anna 30/112, Kézai Simon 27/63, Kicska Dániel 26/107, Kintzly Ági dr. (Váradiné) 28/40, 42, Kinyik Flóra 27/borító 2, 15, Király Ernő 30/109, Kirilly Edit 26/124, 30/104, Kis Etelka 29/101, Kis János 27/185, Kisfaludy Károly 27/152, 29/76, Kisné Bodnár Ágnes 30/10, Kiss Ákos (Ákos, K. Ákos) 30/35, 30/191, Kiss András 30/159, Kiss Árpád 26/42, Kiss Attila 29/5, 8, 9, 13, Kiss Eszter 29/5, Kiss Gabriella 29/8, Kiss Ibolya (Simonné) dr. 30/151, Kiss Károly (az ÖKI igazgatója) 27/35, 37, Kiss Károly (az Elnöki Tanács titkára) 30/21, Kiss László (Laci, Kiss Laci) kutató 30/35, Kiss László író 30/152, Kiss Mihály 26/34, 36, 37, Kiss Ottó 26/171, Kiss-Rigó László dr. 27/24, 192, Kissné Szalai Edina 27/195, Kiszel Pálné 29/28, 31, Kiszely Anna 29/24, Kiszely Antal 30/49, Kiszely Mihály 26/182, 27/197, 28/143, 29/8, 9, 31, 199, 30/191, Kita Anikó Irén 29/64, 65, 70, Kitaibel Pál dr. 28/121, Klein kereskedő 26/137, 27/96, Klein Kristóf (tanító) 30/57, Klein Misi (elhurcolt zsidó fiú) 29/175, Klemm Antal 26/109, Klenk József 26/13, 29/31, Klimaj Erika 28/15, Kliment Zsuzsanna 27/97, Klinghammer Ella 28/101, Kmotricza Margit 29/64, Kner Izidor 29/164, Koczka Judit 27/34, Kocsis Csaba 27/173, 187, 29/186, Kodály Zoltán 30/144, Kohut (papucsos) 27/ 94, Kohut Andrásné 26/15, 28/11, 30/52, 54, Kohut Lajos 28/75, 76, Kohut Pál 28/106, Kolarovszki Károly 27/33, Kolbai Károly 27/44, Kollár János 30/56, 57, 59, Kollár Mihály 30/111, Kollár, Jan 27/152, Kolompár György 27/159, Kolompár Mihály 29/127, 128, Kolonics György 28/136, Koloss István 27/144, Koltai János 29/185, 30/135, Koltai Lajosné 27/borító 2, 27/14, Komár Lajos 26/134, Komáromi Anett 26/103, Koncz Gábor 30/157, Kondacs Andor 26/36, Kondacs András (tanító) 30/57, Kondacs *András* (a dőlt betűs nevek azonos család tagjai) 30/90*,* 92*,* Kondacs *Anna* 30/92*,* Kondacs *Erzsike* 30/92*,* Kondacs György (halőr) 27/6, 28/15, 29/32, Kondacs *György* 30/90*,* 92*,* Kondacs János (apa) 30/90*,* 91, Kondacs *János* (*(Jancsika,* a fia) 30/90*,* 92, 95, Kondacs János (szomszéd) 29/42, Kondacs *Marika* 30/92*,* 94, Kondacs *Mihály (Misike)* 30/92*,* Kondacs *Mihály* (Miska) 30/90*,* 95, Kondacs Mihály 30/90*, 95,* Kondacs Mihályné 26/179, Kondacs Pál (szülő) 29/12, Kondacs *Pál* 30/95*,* Kondacs *Zsuzsanna* 30/90*,* Kondor Péter 30/131, Konkoly Iván 30/101, Konkoly Tibor 30/100, 101, Konrád János 26/86, Konstantinovics Máté 27/12, 28/130, 30/158, Kontur József 28/76, Kónya István 29/23, Koós László 27/33, Koós Mária 29/44, Koppányiné Langó Zsuzsanna 27/187, Korbely György 29/11, Korbely Jánosné 27/36, Kordoványi János 29/191, Koren Emma 30/70, Koren Istvánné 29/101, Kós Benedek (Tibor) 30/13, 158, Kós Károly 27/178, Kossuth Lajos 26/47, 27/63, 155, Koszorús Oszkár 29/96, 104, Koszti Pál 26/59, Kóthyné Herceg Mária 29/179, Kotsch László 26/23, Kovács (méntelepvezető) 27/94, Kovács Ádám 29/7, Kovács Béla (testnevelő) 27/11, Kovács Béla dr. 28/13, Kovács Béla László (író) 30/155, Kovács Csaba 29/57, Kovács Dániel 29/6, Kovács Edit 26/103, Kovács Erzsébet 29/44, Kovács Gábor dr. 27/32, 33, 34, 35, 28/42, 29/54, 55, 29/57, 30/150, Kovács Gábor ifj. 29/55, 57, Kovács Gáborné 27/34, 35, 29/54, 55, 57, Kovács Gabriella 29/55, 57, Kovács Gyöngyi 30/152, Kovács Gyöngyike Piroska 29/10, Kovács György (tanító) 28/108, Kovács György (szakoktató) 29/32, 128, Kovács Imre 29/108, Kovács János 29/34, Kovács József 26/46, Kovács Krisztina 27/borító 2, 14, 30/5, 156, Kovács Mihály 29/128, Kovács Norbert 26/68, Kovács Pál (napszámos) 26/156, Kovács Pál (tanító) 28/105, Kovács Pali bácsi (gazdálkodó) 30/29, Kovács Pálné Bulik Mária 26/157, Kovács Péter 26/12, Kovács Sándor 27/186, Kovács Tamás 27/39, Kovács Tamásné 27/39, Kovácsik Olga 26/137, 27/88, Kozák Imréné 26/70, 29/6, Kozák Lajos 27/144, Kozma Gábor dr. 26/180, 29/179, 192, 194, 30/157, Kozsuch András 29/128, Köhler Mihály dr. 27/182, Körmöczi János 26/86, Körösfalvi Pál dr. 30/57, Körösparti András 26/15, Körösparti Sándor 28/borító 2, 17, Kőváry L.

30/44, Kövér Gergely 29/91, Kövess Hermann báró 27/81, Krajcsovicz Andrásné 29/67, Krajcsovicz Pál dr. 27/13, Krajcsovics Mária 29/14, Kraľ, Janko 27/153, Králik Pál 26/134, Králikné Molnár Anna 29/7, 8, Králiková, Dagmar 26/158, Krász Lilla 27/174, Krasznai-Kiss Eszter 28/136, Krecsányi Ignác 26/41, Krecsányi Sarolta 26/41, Krecsmarik Endre 26/32, 27/164, 165, 30/22, Kriniczky Antal 29/82, Kristóffy György 26/113, 30/56, 57, Kristóffy Julianna 30/105, Krizsanszki Andrásné 30/163, Krman, Daniel 27/151, Kubinyi (család) 28/70, Kucsmann Árpád 28/88, 89, 91, Kugyela János 27/71, Kugyeláné Décsei Mónika 30/167, 169, 191, Kukorelly Endre 30/154, 161, Kulcsár Lajos 26/101, 103, Kulcsár László István 29/23, Kuli István 26/16, 18, 27/185, 29/190, 191, 193, 30/13, 155, 156, 158, Kuliné Hargitai Krisztina 30/borító 2, Kuncz Aladár 27/158, Kunos Nóra 28/133, Kupeczék (kereskedő család) 27/96, Kupecz 26/136, Kupecz Vilmos 27/88, Kurilláné Frankó Anna 30/12, Kurján Sándor 29/17, Kurucz György 27/174, Kusnyár György 29/128, Kutas (családnév) 28/101, Kutas (Kapuszta) János 28/102, Kutas Béla 27/199, 28/142, 30/193, Kutas Dániel 28/102, Kutas Ferenc (ifjú) 27/199, 28/142, Kutas Ferenc (id.) 28/102, Kutas Ferenc dr. **26**/borító 2, 75, 77, 85, 140, 148, 155, 156, 168, 173, 174, 178, 133, 182, **27**/16, 42, 103, 110, 159, 197, 199, **28**/2, 5, 9, 104, 110, 112, 130, 141, 142, 143, **29**/2, 23, 140, 157, 162, 163, 166, 198, 199, 200, **30**/2, 34, 48, 98, 121, 122, 30/191, 193, Kutas György 26/156, 28/102, Kutas István dr. 28/101, 102, 103, Kutas János 28/101, 102, Kutas Judit 28/102, Kutas Mária 28/102, Kutas Pál 28/102, Kutasné dr.-né Szarka Judit **26**/182, 184 **27**/121, 135, 143, 195, **28**/32, 85, 141, 142, 143, **29**/197, 199, 200, **30**/95, 165, 191 Kuthy Szidonia 28/75, Kuthy Lajos dr. 28/75, 76, Kutlik Endre 30/70, Kutlik Ilona 30/70, Kürthy Lajos 26/158.

L: Laci (Csipai) 27/94, 97, 101, 103, 104, Laci (Tóth) 30/33, Lackfi János 27/borító 4, 28/130, Laczi Roland 27/186, L**.** Zeirmann Margit 28/90, Lajos János 26/141, 29/82, Lajos király 27/154, Lajtos János dr. (Lajtos János) 27/32, 35, 45, Lakatos Albert 29/152, Lakos Zoltán 26/150, Láng Benedek 26/161, Láng Boldizsár 26/40, Láni, Eliaš 27/148, Lányi Gusztáv 27/80, 28/68, 74, 30/59, 97, Lányi Hermin 27/80, Lányi Józsa 28/69, 75, Lapis Erika 26/103, Lápossy József 29/92, László Aranka 30/35, László Attila 29/4, László I. (Haviár) 30/101, László II. (Haviár) 30/101, László István 29/23, László Mihály 29/23, László Mihályné 29/5, Lászlóffy István 29/195, 30/162, Lászlóffy Mária 29/85, 30/58, Lászlóffy Rózsi 30/58, Latabár Kálmán 26/41, Latinovits Zoltán 26/179, Latorczai Csaba 29/179, Laukó György 30/20, Launer István 30/56, Laurik László 29/31, 30/169. Laurinyeczné Lyubics Katalin 29/31, Lavrik István 28/80, 81, Lázár Pál 29/13, Lázár Viktor 29/8, 32, Lázár Zsolt 26/178, 27/162, 188, 190, 28/137, 29/6, 8, 9, 13, 187, 193, 95, 30/151, 153, Légrády Károly 28/101, Lehár Ferenc 29/194, Lehoczki Mihály 30/159, Lehoczky Renáta 29/35, 30/151, Lejeune, Philippe 30/128, Lelkes György 27/10 Lelkes János dr. 27/30, 33, 37, 38, 42, Lelkes (Lustyik) Pál 28/105, 138, 141, 143, 29/137, 198, 200, Lelovits Ilona 28/136, Lengyel Ágnes 30/102, Lengyel Béla 26/150, 151, 174, Lengyel Sándor dr. 26/151, Lenin 26/148, 29/113, Lenkei Gábor dr. 26/171, Léon De Lunden 29/153, Lesfalvi Tibor dr. 27/69, 199, 28/65, 141, 142, 29/64, 79, 198, 199, 200, 30/55,191, 193, Lestyán Erzsébet 27/179, Lestyan Goda Pálné 26/9, Lestyán Katalin 28/9, Lestyán Pál 26/134, Lestyan Zita 30/156, Leszich Dániel 30/57, Levius Ernő dr. 28/86, 87, 91, Lichtenverten Antal 29/85, 30/58, Licskó János 29/101, Ligetvári Ferenc dr. 28/46, Lipcsei Imre dr. **26**/borító 2, 4, 160, 161, 182, **27**/175, 176, 179, 185, **28**/2, 5, 9, 121, 142, 143, **29**/2, 32, 29/180, 192, 199, 200, **30**/2, 143, 144, 157, 162, 191, 193, Lipták Judit 26/56, 27/138, 28/105, 30/57, Liptay György 28/88, 89, 91, Liska János 26/55, 29/116, Liska Zlatica 29/64, Liskáné 30/133, Lissovinyi Karolina 27/73, 75, 76, 29/87, 90, 91, Liszi Melinda 26/103, Liszkai Ágnes 29/19, Liszt Ferenc 30/44, 75, 76, Litauszki Ágnes 30/132, Litauszki Gábor 30/132, Litauszki István 26/36, Litauszki László 29/15, Litauszki Mária 29/111, Litauszki Pál 29/128, Litauszky (Fügedi) György 27/52, 53, 54, 55, 56, 57, Litauszky (Fügedy) János 28/21, 22, 125, Litauszky Ádám 28/32, Litauszky Éva 28/32, Litauszky György (géplakatos) 27/54, 28/21, 22, 125, 142, 29/199, Litauszky György id. 27/52, Litauszky György (tanuló) 30/12, 156, Litauszky István 27/52, 53, 56, 57, 58, 59, 28/125, Litauszky János 27/52, 53, 56, 57, 58, 59, Litauszky Mihály (rizses) 27/52, 53, Litauszky Mihály

(géplakatos) 28/21, 22, Litauszky Miklós 28/32, Litauszky Pál 27/52, 53, 56, 58, Litauszky Sára 28/32, Litauszky Zoltán 28/32, 30/5, 11, 157, Lóczy Lajos 28/63, 29/98, 30/79, Lohr Gyula 28/63, 29/5, 8, Lohr Gyula dr. (Lohr dr.) 26/176, 27/128, 137, Loisch János 28/89, Lonovics Ferenc 27/20, 29/82, Lonovics László 30/160, Lóránt János Demeter 27/188, 29/172, 30/163, Losonczi Gyürky Amália 29/94, Lovász Gergely 28/138, Lovász György 28/136, 29/193, Lovász György dr. 26/37, 29/194, Lőwy Árpád 27/164, Lúczi András 27/78, Luka, Dana 26/158, Lustyik Pál 28/107, Luther Mária 29/42, Lyka Károly 30/44.

M: Machula Gábor 28/67, 29/81, Maczalák Mihályné 26/178, Maczik Zsolt 28/borító 2, 18, Madách Imre 29/110, Madács (család) 28/95, Madarász Anna 30/92, Madarász Géza 27/190, Madarász Jánosné 30/94, Madarász nagymama 30/94, Maday Pál dr. 28/66, 29/81, 85, 30/54, 59, Magda (Magduska, Parczenné dr., Bod) 27/132, 133, 139, Maginyecz András 29/20, 21, Maginyecz Dóra 29/69, Maginyecz Györgyné özv. 26/134, Magyar László 28/63, Major Attila 29/17, Makai János 29/34, Makai Károlyné 29/193, Makkay Machalek Pál 30/101, Maksa Zoltán 28/133, Marcell Endre 29/70, Marczali Henrik 27/64, 65, Marcsek György 30/57, Margitics Marianna 30/144, Margócsy Emma 30/59, Margócsy Gyula 26/39, Mari, Marcsi (Harencsárné) 30/133, Mária (Csipai) 27/88, Mária nagynéném (Búzás) 30/24, Marik Mihály 27/133, Marik Mihályné 27/36, Marjai Gábor 28/109, Marjai Gyula dr. (Marjai Gyula) **26**/borító 2, 26/8, 172, 27/33, 35, 37, **27**/38, 42, 184, **28**/9, 42, 109, 141, Marjai Ibolya 28/109, Marjai Katalin 28/109, Marjai Zoltán 28/109, 30/100, 104, Markó László 27/78, 29/86, Markovits Rodion 27/158, Markovitz Mátyás 26/111, 28/66, Markovitz Terézia 29/87, 88, 89, Márki-Zay Lajos dr. (ifjan ölben) 30/101, 104, Maróthi Mária 29/24, Marschalkó Mária Erzsébet 29/88, 93, 94, Martin Z. 28/88, Martinás Katalin 27/174, Masaryk 27/156, Massányi Mihály 30/107, Máté Bence 26/172, Máté József 28/75, 29/164, 195, 199, Mateidesz János 28/78, Matók Sándor 27/53, 194, Mátrai Mária 30/11, Mátrai Tibor dr. 28/76, Matusik Sándor 27/164, Matusikék 30/84, Mátyás király 27/149, 154, Mátyásné Hegedűs Rozália 30/12, Mayer Sándorné 29/179, Mayersfeld, Anna Polyxena Rosalia Mayer von 30/61, Mayersfeld, Johann Mayer von 30/61, Mázor Elemér dr. 29/152, Medgyesi Györgyi 30/57, 30/191, Medvegy Ákos 28/131, 29/195, 196, Medvegy Dalma 28/133, 29/190, 191, 30/162, Medvegy György (tanító) 28/107, Medvegy Pál 26/52, (ny. belügyes) Medvegy Pál 27/33 (kutató), Medvegy Pál (képviselőjelölt, Kondoros), 29/16, Medvegy Pál (I. vh-s hadifogoly), 128, Medvegy Pálné 27/16, 28/8, 29/64, 65, 70, 30/10, Medvegy Zsuzsanna 29/132, Medvegyev, Szergej 27/192, Medvegyné Skorka Anna 27/38, Megyeri Mária 29/borító 2, 29/39, Méhesi Melis János 27/159, Meister Éva 27/193, Melian György 30/55, 57, Melich János dr. 26/109, 30/22, Melich Pál 27/81, Melis család 30/89, Melis György 28/135, 29/190, 191, 30/89, 158, Melis Györgyné Sonkoly Anna 29/194, Melis István 26/126, Melis János (lelkész) 29/99, Melis János dr. 26/17, 102, 29/193, 30/19, 155, 161, Melis Mihály 28/106, Melis Pál 29/115, Melis tanító úr 27/123, Melis Zsuzsanna 29/161, Mendöl Tibor (dr.) 28/62, 30/79, Menninger, von Wilhelmine 27/75, 76, Merényi-Metzger Gábor dr. 27/73, 29/86, 198, 200, 30/60, 30/191, Mester Béla (dr.) 26/161, 27/174, 28/121, Mészáros András 27/174, Mészáros Jenő 26/87, Mészáros Kálmán 28/139, Mészáros Miklós dr. 28/127, Mészely Ilka 29/184, Mezei Irén 29/142, Mezey István 29/92, Micsey F. György 26/41, Mihaleczné Kovács Mária 26/11, 52, 54, 55, 59, 27/ borító 2, Mihálfi (Mihalovics) József 30/58, 59, 115, Mihálfi Emma 30/58, Mihálfi Melán 30/59, Mihálik mamóka 30/94, 95, Mihály (Búzás) 27/120, Mihály (Csipai) 27/88, Mihály Árpád 30/118, Mihály István 27/11, Mihály Mariann 30/7, Mihály Zoltánné 27/179, 30/134, 30/191, Mihályfi Etelka 30/70, Mikes Kelemen 27/63, Miklós-cég 27/96, Mikó László 30/10, Mikola Sándor 28/88, Mikolay 28/75, Mikolay Margit 30/98, Mikolay Mihályné dr.-né 30/98, Mikszáth Kálmán 29/75, Mikula (később Mikolay) István 29/90, Mikus Sándor 29/106, Miloszrdni János 29/128, Miszlay István 26/94, Mocskonyi (gimn. tanár) 30/59, Mocskonyi Ágost 30/57, Mocskonyi Amália 30/58, Mocskonyi Gábor 26/56, Modigliani 27/173, Mohácsi Kálmán 29/72, Mokry Lenke 30/59, Moldován Rozália 29/163, Moliere 27/191, Molitorisz (Molnay) János 28/69, 70, Molitorisz Adolf 26/108, 28/69, 72, 74, 75, 76, 118, 141, Molitorisz Adolf Eugén Ottokár 28/76, Molitorisz Aurél János 28/76, Molitorisz Ede 28/73, Molitorisz Eugén

János 28/75, Molitorisz Ferdinánd 28/76, Molitorisz Gábor 28/69, 30/56, 57, Molitorisz Gusztáv 28/73, Molitorisz Gusztáv Adolf 28/75, Molitorisz Ibolya 28/109, Molitorisz Iván (bácsi) 28/119, Molitorisz János 30/57, Molitorisz József Eduárd 28/76, Molitorisz Kamilla 28/73, Molitorisz Kamilla Laura Ludmilla 28/76, Molitorisz Károly 28/69, Molitorisz Katalin 28/109, Molitorisz Kornélia 28/73, Molitorisz Kornélia Mara 28/76, Molitorisz Lajos 28/69, Molitorisz Laura Ludmilla 28/76, Molitorisz Malvina 28/73, Molitorisz Malvina Izabella Ernesztina 28/76, Molitorisz Ödön (Ödöny) 28/76, Molitorisz Pál dr. **26**/borító 2, 32, 46, 49, 54, 86, 93, 119, 150, 154, 155, 156, 174, 162, 164, 165, 166, 167, 182, **27**/52, 156, 159, 164, 183, 190, **28**/2, 9, 15, 69, 116, 118, 119, 124, 126 141, 143, **29**/2, 110, 132, 171, 181, 182, 198, 199, 200, **30**/23, 79, 96, 98, 114, 124, 138, 145, 149, 153, 30/191, Molitorisz Tullia Gabriella 28/75, Molitorisz Zoltán 28/109, Molnár András 27/179, Molnár Andrásné 27/199, 28/142, 29/199, Molnár Benedek 28/borító 2, 18, Molnár Dániel 29/33, Molnár Erika 29/20, 21, Molnár Gergő 27/12, Molnár György 28/borító 3, Molnár Györgyné 29/68, Molnár Imre 28/100, Molnár Imre Zoltán 29/17, Molnár István 27/11, Molnár Istvánné (Frankó Zsuzsanna) 26/8, 27/4, 29/6, 8, 9, 14, 27, 28/11, Molnár János 28/43 (műhelyvezető), Molnár János (képviselő, Örménykút, 29/22, Molnár János dr. (orvos) 29/100, 142, Molnár János (tanító) 30/56, 57, 59, Molnár János (öregdiák) 29/97, Molnár Jenő 29/128, Molnár József (polgármester, Csabacsűd) 29/18, 19, 25, 168, Molnár József (tanító) 29/85, 30/58, Molnár Szilvia 26/101, Molnár Zoltán 26/7, 153, 167, 28/136, Molnár Zoltánné 27/36, Molnárné Czékus Anikó 27/187, 28/130, Molnay (család) 28/70, Monspart Sarolta 28/137, Montvajszkiné Bátor Anna 27/8, 179, 29/180, Moravcsik József 30/57, Móricz Zsigmond 29/76, Morlin Zoltán 28/91, Mótyán Tibor 26/59, 176, 178, 28/9, 29/30, 64, 137, 192, 30/7, 151, 168. 169. Mótyán Tibor ifj. 29/187, 30/156, Mozsáry Péter 30/97, Mravik Mihály 26/51, Mucsi András 29/23, Mulholland Alexander 28/49, Mulholland Sadie 28/49, Munkácsy Mihály 30/44, Müller 27/161, Müller Ferenc dr. 27/58, 75, 28/43, Müller Péter 29/33, 59, 61, 198, 200 Müller Tibor dr, 29/59, Müller, Franc 27/75, Müller, Katharina 27/75.

N – R: Nádas (Péter) 30/129, Nádas Erzsébet 27/97, Nádor (ifj. Neumann, Neumann) Jenő dr. **26**/33, 46, 113, **27**/70, 96, **28**/65, 69, 71, 72, 118, **29**/81, 84, **30**/70, 108, 109, 163, Nagy Ágnes 27/190, Nagy Béla 29/172, 187, 188, Nagy Elemér dr. 30/97, Nagy Emma 27/165, Nagy Erika 26/104, Nagy Erzsébet 29/10, Nagy Ferenc 26/12, Nagy Istvánné 26/9, Nagy Iván 27/64, 29/86, Nagy Iveta 26/159, Nagy János 29/72, Nagy László 27/35, Nagy Lászlóné 27/35, 39, Nagy Lehel 27/194, Nagy Márta 26/172, Nagy Nikolett 29/8, 66, 67, 72, Nagy Noémi 26/16, 170, 172, 27/12, 185, 28/130, Nagy Róbert 26/104, Nagy Sándor Gábor 26/67, Nagy Zoltán 27/34, 37, Nagyenyedi Bethlen Gábor 29/105, Nagyenyedi Mezey István 29/92, Nagyné 27/102, Nánási Attila 30/12, 169. Náray-Szabó Gábor dr. 26/179, Nászay Miklós 28/99, Nemcsényi Zsolt 29/17, 18, Német János 29/26, Német Judit 30/161, Német Katalin 29/26, Német Zsolt 29/187, Németh Jóska 26/41, Németh Sámuel 28/91, Németh Sándor (ÖKI ig.h. Szarvas) 27/34, 35, 37, Németh Sándor (haltenyésztő, Biharugra) 28/51, Neumann (Nádor) Jenő dr. 27/63, 68, 162, Neumann Frigyes 30/70, Neumann Jenő dr. 29/82, 83, 85, 30/59, Neumann Jenő dr. ifj. 27/160, 161, Neumann Jenő id. 30/70, Neumann Julianna (Koren Istvánné) 29/101, Neumann Károly 30/70, Nisnyánszky György 29/90, Nobik Erzsébet 26/21, 27/53, 186, Nógrádi Gábor 26/179, Nógrádi Gergely 26/179, Novák Károly 30/57, Novodomszky Éva 28/15, Nyemcsok Erika 29/24, Nyemcsok László 29/170, Nyemcsok Máté 26/16, 27/11, Nyemcsok Mihályné 26/68, Nyemcsok Zsuzsanna 29/12, Nyemetz Lászlóné 29/31, Nyerges Attila 27/11, 30/13, Nyerges Veronika 26/172, Nyilas Jenő 30/24, Nyíri (Dezső) bácsi 27/133, Nyíri Dezső 27/98, Nyíri György 26/47, Obermayer Ernő 27/44, Ócsai Sándor 27/21, 22, Okolicsányi Szidonia 28/75, 76, Ókovács Szilveszter 28/135, Oláh Miklós 30/59, Olasz Imre dr. 29/17, Olekszikné Mária 27/36, Olteanu Florea 29/180, Olteanu-Sturza Adelina 29/179, Omár Khajjám 30/96, Omiljak András 29/128, Oncsik György 26/36, Oncsik János 29/12, 128, Oncsik László 29/12, Oncsik Valéria 28/132, Ónodi Henrietta 29/170, Ónodi Petra 26/159, Opauszki György 29/34, Opauszki István 29/128, Opauszki Mihály 29/128, Opavszky Gábor 30/56, Oravecz Pál 30/157, Orbán Mária 29/13, Orlóci István dr. 28/46, Orosz Ildikó

26/160, Orosz István 26/34, 36, Orosz Iván 27/164, Oroszlány István 27/30, 32, 21, Orsolya (Szilvássy) 30/123, Oskó Gizella 30/123, Ovszák Judit 26/179, 28/139, Owen, Robert 30/110, Ökrös Dániel 29/186, Örkény István 30/162, Pákh Mihály 28/67, Pál (apostol) 30/131, Pálfai Imre dr. 28/46, Pálfi István 29/105, Pálfy Margit 26/179, Pálinkás Luca (Krisztina) 30/155, 139, Pálinkás Tamás 29/6, Paljak János dr. 29/170, 172, 199, Pálkó Erzsébet 28/23, Pálkó János 26/126, 134, Pálkó Mihály 26/126, 130, Pálkó Mihály ifj. 26/126, Palkovič György 27/151, Pálmány Béla 27/78, Pálos Béla 30/borító 2, 15, Palotás Ádámné Holub Terézia 26/155, 27/199, 28/142, 29/167, 199, 200, Palov József dr. 26/43, 167, 27/52, 53, 85, 182, Palov Katalin dr. 30/11, Paluska Mihály 29/115, 116, Palyov György 29/128, Panyik János 27/119, Pápai Páriz Ferenc 26/107, Papp Olga 29/11, Pappné Dankó Margit 28/133, Papszász Gyula 29/84, 59, Para-Paparazzo-Laczkó 27/192, Paraszt Attila 27/199, 28/142, 30/191, Paraszt Attiláné 26/borító 2, 155, 27/146, 199, 28/2, 9, 120, 129, 142, 143, 29/2, 30/2, 9, 193 Parczen Balázs 27/140, Parczen Dénes 27/142, Parczen József dr. 27/128. 129, Parczen Józsefné dr. (Bod Magdolna dr.) 27/136, 137, 138, Parczen nagymama 27/129, Passuth István 29/93, Pásztor Emil 27/16, 28/6, Pásztor Erzsi 29/185, 30/135, Pásztor Gyula dr. 30/157, Pataki András 26/43, Pataki Beksits Tibor 28/51, Pataki György 26/12, 27/10, Pataki István dr. 30/22, Pataki János 26/36, Patay István dr. 26/51, Patay Istvánné dr.-né 27/180, Patkó Gergely 30/152, Patkó Lajos 28/139, 29/194, 196, 30/151, 155, 162, Patkós Mihály 28/122, 142, Pauer 27/75, 77, Pavuk János dr. 27/47, Paulovics György 29/42, 43, Paulovics Zsuzsanna 29/42, 44, Paulovkin Boglárka 26/171, Pázmán Mihály 26/41, Pázmány Péter 27/19, Pechmann, Ludwig von 30/61, Péczeli Béla 26/119, Péczeli Ignác 26/119, Péczely Béláné Mayer Aranka 30/100, Péczely Boriska 30/100, Péczely Henrietta 26/119, 120, 30/102, Péczely Terézia 30/100, Pecsenya István 30/106, Pecsenya János 30/24, Pecsenye Rita 26/175, Pécsi Ildikó 29/185, Pecsovszky (Peci) József 29/106, Pécsváradi Antal 30/11, 70, 30/191, Pekár Edina 26/16, 171, 176, 27/borító 2, 15, 186, 28/133, 29/189, 30/156, Pekár Ferenc 27/41, Pekár Tibor Csanád 29/189, Pekárik Pál 29/128, Pekárné Margitka 26/52, Perei Annamária 29/15, Pesti Ihász Lajos 26/41, Péter (Bod) 27/139, Péter (Tóth) 30/33, Péter László 27/78, Péter Szabó Szilvia 29/193, Péterfi Réka 30/161, Petneházi Andrea 27/199, Petőfi Sándor 27/153, 29/108, 109, Petőfi Zoltán 27/164, Petrás Márta 29/190, Petrasovics Imre 27/32, 44, Petz Samu 28/87, Philipp Kornél 27/31, Pigler István 29/6, Pilinszky János 27/125, Pilishegyi József dr. 26/166, 167, 30/16, 122, 150, Pilishegyi Péter 30/borító 2, 122, Piros Ildikó 29/185, 30/135, Pissné Hégely Szilvia 26/177, Placskó István (ifjabb) 28/68, Placskó István 26/111, 113, 28/68, 29/81, 84, 99, 30/73, Plenczner Gabriella Berta 29/138, Plentri Anna 29/190, Plentri Panna 29/196, 30/153, Pljesovszki János 27/193, 29/186, Pluhár János 29/23, Podani (Patonai) János 27/159, 29/128, Podani Anikó 29/64, Podani István 26/36, Podani János 28/106, Podani Mihály 28/130, Podani Mihályné 27/179, Podani Milán 27/187, 28/137, 138, 29/195, 30/153, 154, 159, Pohl Gábor 29/100, Pokomándy Sándor 26/33, Pokomándy Sándorné 30/98, Pólya Istvánné 29/7, Ponyiczky György 26/42, Ponyiczky Györgyné sz. Haviár Emma 30/101, Popják György 26/43, Pósa Árpád 26/52, Pósa Réka 30/160, Posgay Elemér dr. 27/35, 28/42, Poszpis János 30/57, Potyók Tamás 27/194, Povázsai (kereskedőcsalád) 27/98, Povázsai 26/138, Pozsgai Zsolt 26/100, 29/192, Prandau, Maria Anna Freiin von 30/62, Praznóczy Béláné 27/165, Praznóczy Iván 28/ 119, 141, Praznovszky (Praznóczy) Béla 27/63, 30/138, Praznovszky Ferenc 30/138, Precskó Sándor 29/22, Prettenhoffer Imre 27/30, Pribelszki Boglárka 30/13, Pribelszky János 26/39, Pribelya Pál 29/128, Privler Mária 27/borító 2, 14, Privler Pali bácsi 30/24, Prjevara György ifj. 27/110, Prjevara János 26/134, Prjevaráné Kiss Eszter 29/5, Puha Ferenc 30/1, Pulszky Ferenc 27/64, Puskás Ferenc (Öcsi) 27/57, Puskás János dr. 27/185, Pusztai János 29/5, Pusztainé Tusjak Tünde Edit 29/68, Pusztaszeri Kornél 30/135, Putin, Michaela dr. 29/179, Rácz Jánosné 29/66, Radics Ferenc 29/59, Radnai Gyula 28/88, 91, Rafael Ágnes 29/66, Rafael Ildikó 29/64, Rafai Márton 29/128, Rafaj András 29/34, Rajz János 26/42, Rák Viktor 29/16, Rákász Gergely 26/178, Rákóczi 27/149, 151, Rákóczi Attila 27/180, 181, Rakodczay Pál 26/41, Rákosi 26/148, Rákosi Viktor 29/75, Ráth György 30/44, Rázga Áron 30/152, Rédvayné vitéz Sebő Enikő 30/149, Regős Imre 27/144, Reile Tamás 27/192,

Reisinger János dr. 29/187, Reitmann-né Pintér Éva 27/177, Rejtő József 26/179, 27/10, 28/4, 29/6, Reményi Gusztáv 28/86, 89, 90, 91, Reményi István (Pista bácsi) 28/80, Remlinger László 27/54, Reszkető Péter dr, (R.P.) **26**/borító 2, 151, 155, 157, 159, 169, 182, **27**/43, 163, **28**/borító 2, 16, 49, 118, 119, 122, 123, 141, 142, 143, **29**/2, 32, 54, 61, 160, 172, 185, 198, 199, 200, **30**/30/2, 137, 142, 30/191, Rétes Pál 27/12, 29/35, Réthelyi Miklós 26/25, Réthy László dr. (Lőwy Árpád) 26/153, 27/161, 164 Réthy Lipót 26/32, 27/67, 71, 28/70, 71, 74, 75, Réthy Vilmos 30/59, Réthy Vilmosné dr.-né 29/31, Réthy-ház 26/87, Réti László 30/74, Révai József lelkész 30/47, Révész Norbert 29/17, Reviczky Béla 26/154, Reyhersberg Floch Henrik János 28/93, Ribárszki Anna 29/25, Ribárszki György 29/25, Ribárszki Péter 29/15, 16, 25, Rideg Mátyás 29/128, Riesz Mária 27/129, Riesz nagyszülők 27/129, Rigler Miklós 28/4, Robitsek Károly 26/86, Rochovoská, Ivana 30/144, Roderburg 26/152, Rohony Márk 29/35, Rohony Noémi 27/12, Rohony Pál 28/107, 30/57, Rohoska Béla 30/57, Rohoska Géza 26/36, 38, 30/57, Rohoska Gyula 28/107, 30/57, Rohoska István 30/57, Rohoska Jenő 30/57, Rohoska Lajos 28/105, 30/57, Rohoska Paulin 101, Rolkó János 30/57, Romanjuk, Renáta (Рената Романюк) 29/179, Römer György 26/134, Römer Ilona 29/borító 2, 37, Romhányi Tibor 29/72, Romhányi Tiborné 29/66, 72, Rónyai Ágnes 27/186, Rónyai András dr. 28/57, 141, 143, Rónyai Zoltán 27/186, Rostás István 29/72, Rostás Zsolt 29/66, 72, Rostoványi Zsolt 29/196, Roszik (Somfai) András 27/97, 99, Roszik Anita 27/197, 28/143, 29/132, 30/191, Roszik Erzsébet 29/132, Roszik Erzsike 30/32, Roszik Gábor 30/74, Roszik Györgyné Kovács Zsuzsanna 28/136, Roszik Gyuri (bácsi) 28/79, Roszik Jánosné 29/67, 192, Roszik Melinda 27/179, Roszik Mihály 29/125, 126, 127, 128, 129, 132, 198, Roszik Pál 29/132, Roszik Zoltán 26/177, 30/10, 159, Roth Béla 26/143, 29/153, 30/92, 146, Rousseau 27/150, Rózsa Béla 27/133, Rózsa Péter dr. 28/121, Rózsahegyi Kálmán 26/40, Rózsahegyi Ödön 26/40, Rozsán Csongor 28/19, Rozsnyai Károly 27/156, Ruck Márton 29/23, Rudolf trónörökös 28/63, Ruttkay Sándor 27/165, Rusko. Pavel, 29/179, Ruzicska Andor László 29/5, Ruzicskay *Etelka néni* 30/75, 77, Ruzicskay György (Gyuri bácsi, Gyurka bácsi) **26**/37, 38, 170, **27**/162, 190, 191, **28**/124, 130, **30**/21, 72, 73, 75, 76, 77,111, 112, 113, 130, 131, 162, Ruzsa Magdi 27/192, Ruzsinszki György 27/193, 28/138.

S – Sz: Safáry Kálmán 30/97, Sáfiánné Maginyecz Dóra 29/69, Salacz Ferenc 30/100, Salacz Kornélia 30/59, Salacz Nelly 29/85, 30/58, Salamon Attila 30/130, Salamon István Jánosné 29/22, 68, Salamon Konrád 27/192, Sallainé Kapocsi Judit 27/180, 30/142, Saly Noémi 26/47, 48, Samu Tamás 30/5, 163, Samu Tamás Gergő 26/173, 28/4, 29/6, 8, 23, Sándor Tamás 27/190, Sára (Bod) 27/139, Sára Péter 26/176, Sárdy János 29/118, Sári László 27/37, 38, Sárkány Angyalka dr. 26/18, Sárkány János 28/68, Sárkány Pál 26/18, Sárközi Józsefné Galát Mária 29/104, 30/109, Sarlay 30/59, Sárosi Gyula 27/67, Sás Péter 28/134, Saskó Samu 30/102, 108, 109, Sásné dr. Balda Dorottya 28/134, Savanyu Györgyi 29/14, Schaffer Erzsébet 29/194, 30/161, Scharber testvérek 27/92, Schauer Beáta – Bécike (ölben) 30/100, Schauer Gábor 30/100, 101, 102, 116, Schirilla György 27/185, 28/131, 30/162, Schliemann, Henrik 27/64 Schmitt Jozefin Franciska 28/93, Scholtz Gyula 28/68, Schreiber Lipót 29/152, Schulek Emma 30/59, Schwajda György 30/163, Scott (kapitány) 28/63, Sebestyén István dr. 27/137, 29/32, Sebő Ernő, vitéz 30/149, Sebők Anett 28/137, Sebők László 29/33, 190, 30/156, Seidl Ambrus 27/18, 28/120, 29/194, Selleiné Nagy Tímea 27/177, Sensei Shinji Tanaka 28/132, Serédi Lajos 28/87, 91, Seres István dr. 28/138, 29/186, Seres Krisztián 30168, 169. Serly Olga Terézia 30/123, Shakespeare 30/157, Silván, Ján 27/148, Siménfalvy Ágota 26/101, Simkó Gyula 30/97, Simkovicz Pál 26/13, Simon Béla dr. 29/132, 30/95, Simon István Tamás 29/23, Simon József dr. 27/32, 44, 45, 47, Simon Sámuel 28/67, Simonides Zsófia 26/114, Simonné dr. Kiss Ibolya 27/35, 37, 39, 43, 51, 29/160, 199, 30/151, Sindely Pál 29/168, 169, 170, 199, Sinka Brigitta 26/5, 27/186, 30/158, Sinka Dominika 28/132, Sinka Imre 29/17, 18, 23, 24, Sinka Imre Dominik 29/24, Sinka József 29/172, Sinka Leila Réka 29/24, Sinka Pálné Vajgel Mária 26/12, Sinkovicz Andrea 30/54, Sinkovics Mihályné 26/10, Sinkovics Pál 26/126, Sipos András 27/34, 37, Sipos Andrásné 27/36, Sipos Lászlóné 27/175, Sipos Zoltán 26/6, 27/borító 2, 13, Siskovics József báró 30/64, Skolka András 29/84, Skultéti Mihály 29/128, Sladkovič,

Andrej 27/153, 154, Slajchó 26/138, Snajder Tamás 29/128, Solnensis Dániel 30/57, Somhegyi Zoltán 26/161, 27/175, Somlóné Cserváry Ilona 26/41, Somlyai Márta 27/25, 199, Somogyi József 30/12, Somogyi Kálmán 26/42, Somogyi Károly 26/41, Somorjai Ferenc 27/44, Sonkoly Anna 29/194, Sonkoly János 29/128, Sonkoly Mária 27/52, 54, Sonkoly Mihály 29/15, 16, Sonkoly Pál 29/128, Sonkolyné dr.-né Bagi Katalin 26/10, Sonkolyné Szekerczés Margit 29/6, Soó Rezső 26/7, Sovány Pál 26/134, Sőregi Zoltán 26/150, 30/98, Spirko György 29/93, Spiró György 28/135, Springel Mihályné 30/13, Sramkó Károly dr. 30/142, Stafira Sándor 28/9, 30/121, Standeiszky Oszvald 29/152, Steigler Ádám 27/12, Stein Aurél 28/63, Steinbeck, John 27/178, Steinfeld 26/137, 27/96, Stern Miksa 26/137, 27/88, Stockhammer, Joseph von 30/63, Strasser Lipót 29/83, Straub Dezső 26/101, 104, Stuiijfzand, Louis 30/163, Štur, Ľudovir 27/155, Suhajda Lajos 30/107, Sulek József 28/88, Sultz Lajos 26/126, Surina Györgyné 29/19, Süle Mihály 29/171, Sümegi Pál dr. 30/142, Süveges Gergő 26/178, Sven Hedin 28/63, Swimmer Elza 27/144, Sylvester János 27/148, Sz. Kristóf Ildikó 27/174, Szabados-Tóth (család) 30/157, 30/161, Szabados-Tóth Gábor 30/10, 168, Szabadosné Kozák Ilona 29/31, Szabó Csaba 30/147, Szabó György 27/186, Szabó Gyuri bácsi 29/186, Szabó Ignác Róbert 26/6, 29/33, Szabó Ila 28/135, Szabó István 28/87, 91, Szabó Iván 29/106, Szabó János 27/34, 29/17, Szabó Lajos 26/96, 104, Szabó Lajosné 27/31, Szabó László 26/170, 29/195, 30/156, Szabó Lóránd dr. 26/153, Szabó Mihály 26/68, Szabó Róbert 26/6, Szabó Sándorné 27/36, Szabó T. Anna 30/156, Szabó Terézia 30/12, Szabó Zoltán 29/105, Szabolcs István 27/30, Szabolcska Mihály 27/165, 29/74, Szabóné Balogh Ágota 30/144, Szabóné Csendes Ildikó 29/15, 16, Szaghmeister István 28/76, Szajbély Lenke 29/153, Szakács Jánosné 29/21, 22, 26, Szakács Mihály 26/6, Szakál György 27/58, Szakály Sándor 26/150, Szalay László 27/62, Szalay Mihály dr. 28/43, 50, 51, 29/108, 109, Szalbot Balázs 29/borító 2, 39, Szalbot Mihály 29/128, Szalbotné Kovács Mária 27/179, Szalóki Sándor 27/34, 35, 27/37, 38, Szalontai György 28/19, Szalontai József 27/36, Szalontai László 27/31, Szanda János 27/37, Szántosi Antal dr. 26/12, 28/9, Szántosi Antalné 27/35, 39, Szántosi Dávid 30/155, 156, 160, 162, Szarka Gézáné 29/140, Szarka György 29/82, Szarka Gyula 26/147, Szarka Péter 29/180, 30/144, Szarvas Gábor 26/109, Szarvasi tanítók 1723-1913-ig 30/57, Szász Károly 29/76, Szatmári Mária 27/34, 35, 29/54, Szatur Gézáné 26/16, 30/49, 51, 54, Szebegyinszki Erzsébet 26/10, Szebegyinszky Mihály 29/67, Szeberényi Gusztáv 27/68, Szeberényi L. Zsigmond lelkész 30/97, Széchenyi István 29/151, Széchy Károly 26/110, Szécsi Balázs 26/5, Szederkényi Nándor 26/36, Szegedi Balázs 29/23, Szegedi Kis István 27/148, Szegheő József 27/190, Székács József 29/97, Székely László 29/157, Székely Mihály 27/165, 29/189, 196, 158, Székely Zsolt 28/76, Szekera Pál 26/39, Székhelyi József 30/135, 137, Szeljak György dr. 30/155, Szemző Pál 27/165, Szenczi Erzsébet 29/25, Szenczi Molnár Albert 27/150, 151, Szenes Gyuláné 27/36, 38, Szenes Ildikó 26/52, Szenes János 26/44, 49, 54, 65, 158, 175, 29/32, 193, 30/117, 120, Szenes Jolán 30/98, Szeniczey Ilona 27/79, 80, Szeniczey Vilma 28/123, 142, Szente Béla 29/191, Szenti Tibor 27/188, Szentiványi Gyula 30/46, Szentiványi Kálmán 26/42, Szentkirályi Zsigmond 30/45, Szentkuthy Miklós 27/170, Szentpéteri Csilla 26/53, 55, Szerednyei Béla 29/185, 30/135, Szigethy Lajos 28/87, 91, Szigeti Erika 27/8, Szigeti Pál 30/93, Szigeti Pálné Sonkoly Judit 27/54, Szíjártó Péter 26/68, Szikora Dóra 30/156, Szilágyi Dávid 30/160, Szilágyi Erzsébet 29/117, Sziler Károly dr. ügyvéd 30/97, Szili Imre Balázs dr. 27/187, Szilvássy József 30/123, Szilvássy László (dr.) 27/35, 41, 30/109, 115, 117, 119, 120, 123, Szilvássy Orsolya (dr.) 26/170, 171, 174, 28/134, 29/188, 195, 30/151, 154, 156, Szimacsek Rita 29/163, 199, Szimonidesz János 30/106, Szimonidesz Johanna 29/88, 91, 92, Szin Ilona 29/107, 110, Szinetár Dóra 27/187, Szinnyei József 26/109, 112, Szinnyei József 27/78, 28/70, 87, 91, Sziráczky János 30/57, Sziráczky Jánosné dr 30/98, Szirmay László Árpád (plébános, kanonok) 26/141, 27/20, 29/82, 30/98, Szirony Dóra 28/136, Szirony Mária 30/159, Szirony Pál 26/12, 29/borító 2, 29/38, Szitó János dr. **26**/166, **27**/15, 33, 38, 181, 182, 183, 184, **28**/124, 125, 126, 128,142, 143,29/181, **29**/182, 199, 200, **30**/146, 147, 149, 148, 30/191, Szklenár György 28/139, Szklenár Zsuzsanna 30/90, Szloszjár Edit 30/153, Szlovák Pál 26/156, Szlovák Sámuel 30/57, Szlovák Sándor 27/34, 38, 39, Szóka Júlia 26/55, Szomor

György 26/104, Szomora Bertalan 30/106, Szőke Molnár Lajos 27/34, Szőnyi Sándor 27/82, Szrnka Pál 30/95, Sztálin 26/148, Sztancsik György (Gyuri bácsi) 27/183, Sztankovics Ernő dr. 26/153, Sztáray Mihály 27/148, Sztranyovszky (család) 28/69, Sztrehovszki Zsuzsa **26**/111, **27**/67, 197, 199, **28**/2, 76, 142, 143, **29**/2, 199, 200, **30**/2, 193, Szuhaj György 26/64, 65, 27/borító 2, 13, Szuhajné Elefánty Marica 30/12, Szűcs Attila 29/4, Szűcs Elekné 29/172, Szűcs József 30/11, Szűcs Vilma 27/52, Szvák András 27/192, Szvák Anna 28/22.

T: Takács Bori 30/102, Takács Dénes 27/131, Takács István 26/36, Takács Katalin 30/102, Takács Mihályné Csicsely Judit 27/105, 110, Takács Miklós 26/49, 50, 53, 54, 55, 59, 60, 151, 174, 29/37, Takáts Ilona 30/101, Tamás (Bod) 27/139, Táncsics Mihály 26/110, Tandori Dezső 29/62, Tarr Béla 27/168, Tarsoly Krisztina 26/104, Taskó Zoltán 26/179, Tatai László **26**/borító 2, 17, 150, 168, 182, **27**/16, 159, 160, 161, 162, 197, **28**/122, 141, 143, **29**/2, 23, 34, 164, 169, 184, 199, 200, **30**/2, 18, 132, 139, 30/191, Tatay István 27/68, 30/105, 109, Tauth Tóni bácsi 30/24, Tege Antal 26/104, Tegze Gyula 28/42, Teleki Domokos gróf 28/121, Terhes Árpád 26/178, Terhes Tibor 30/12, Tessedik (II.) Dániel 29/88, 93, 94, Tessedik (II.) Ferenc János 29/94, Tessedik (II.) József Benjámin 29/94, Tessedik (II.) Lajos Ferdinánd 29/92, Tessedik (II.) Sámuel 29/88, /91, 92, Tessedik (III.) Sámuel Péter Pál 29/93, Tessedik 30/59, Tessedik Anna 29/87, 92, 93, Tessedik Anna Erzsébet 29/93, Tessedik Anna Mária 29/92, Tessedik Antal Rudolf 29/93, Tessedik Dániel 29/88, Tessedik Dorottya Karolina 29/93, Tessedik Erzsébet 29/87, 88, Tessedik Ferenc 27/73, 74, 75, 76, 77, 78, 28/63, 29/91, 94, Tessedik Ferenc János 27/76, Tessedik Ferencné szül. Natorp Izabella báró 27/74, 75, 76, 78, Tessedik Imre Sámuel 29/94, Tessedik János 29/89, Tessedik Johanna 28/75, Tessedik Johanna 90, Tessedik József 29/89, 94, Tessedik Károly 29/90, 91, 29/92, Tessedik Klára 29/89, Tessedik Lajos Miklós 29/91, Tessedik Ludovika Johanna 29/92, Tessedik Mária 29/87, 93, Tessedik Mária Terézia 29/93, Tessedik Pál 29/90, Tessedik Sámuel **26**/101, 111, 112, 113, 27/71, 73, 74, 75, 76, 162, 182, 188, 190, 199, **28**/borító 4, 64, 66, 67, 75, 97, 124, 142, **29**/13,28, 38, 79, 86, 87, 88, **30**/70, 78, 193, Tessedik Sándor János 29/91, Tessedik Terézia 29/87, 90, 92, Tessedik Terézia Zsuzsanna 29/92, Tessedik Zsuzsanna 29/94, Theisz János 26/114, Thököly Imre 27/63, Tiba Józsefné 30/12, Tige Mária 27/79, Tihanyi Kornél 29/34, Tihanyi Róbert 30/141, Tímár Jánosné dr-né. **26**/106, 182, **27**/62, 199, **28**/62, 141, **29**/74, 198, 199, 200, **30**/44, 47, 48, 30/191, 193, Timárné Hunya Tünde 29/195, Timay János 27/149, Timóteus 30/136, Tinka Edit 29/16, Tinka Norbert 26/16, Tirják László 30/142, Tokaji dr. 27/132, Tokár János 29/16, Toldi Miklós 27/154, Toldy Ferenc 26/106, Tolisz Teodora 28/129, Tolnai Lajos 29/75, Tolnai Péter 29/23, Toman János 26/34, 36, Tomasovszkiné Slajchó Edit 29/132, Tomonyiczka Katalin 29/24, Tonsoris Sámuel 30/56, Torda Lajos 29/168, Tóth András 29/42, Tóth Attila 26/101, Tóth Enikő 29/185, 30/135, Tóth Erzsébet 26/20, Tóth Erzsébet dr. 29/32, Tóth Éva 26/19, Tóth Ferencné 27/6, Tóth György dr. 26/19, 20, Tóth Ildikó 29/186, Tóth Imre (egykori labdarúgó) 29/34, Tóth Imre (szerző) 29/133, 198, 200, Tóth István 26/126, Tóth János 26/41, Tóth József 27/34, Tóth Judit 26/20, 27/110, 193, 28/139, Tóth Krisztina 29/188, Tóth Lajos dr. 26/39, 111, 28/9, 110, 30/78, 114, Tóth Máté Miklós 28/136, Tóth Mihály 27/32, Tóth Nándor 30/75, 30/191, 193, Tóth Pál dr. 26/38, 27/110, 28/138, Tóth Sándor 27/35, Tóth Sándorné 27/35, 37, 39, Tóth Tamás 26/161, 27/174, 30/142, Tóth Tamásné 26/11, Tóth Vera 28/130, Tóth Zoltán 29/5, Tóth Zsuzsanna 27/110, 29/96, 101, Tóthné Jansik Erzsébet 30/163, Tóthné Jolika 30/77, Tóthné Rafael Ágnes 29/66, Török Ádám 26/101, 27/190, Török Ildikó 30/158, Török Péter 29/195, Törs Kálmán 30/44, Tranovský, Juraj (Tranoscius) 27/148, Trefort Ágoston 29/168, Trnyik Katalin 28/19, Tullia Gabriella 28/75, Turcsányi Katalin 28/134, Turcsányi Lajos 26/179, Túri Györgyné 29/102, Túri Ilona 29/10, Tusjak Anna 29/125, Tusjak Györgyné 29/187, 30/50, 51, 54, Tusjak Lászlóné 27/borító 2, 197, 28/borító 2, 29/borító 2, Tusjak Lászlóné 30/borító 2, 30/51, Tusjak Mihályné 26/178, 30/163, Tusjak Tamás 26/180, 28/15, Tuska Tibor István 29/15, 16, Tünde (Búzás) 27/120.

U – Zs: Uhljár György 29/128, Uhljár Gyuszi 27/95, Uhljar Janka 27/12, 29/35, Uhljár Luca 28/19, 29/186, Uhljár Viktor 26/170, Uhljár Zita 26/51, 54, 55, 59, 60, 30/borító 2, Uhrinova, Alžbeta 29/179, Újfaluczki Mária 27/88, Ungvári Imréné 30/11, Urbán László

Mihályné 29/5, 22, Urbancsok Mihály 30/111, Urbancsok Róbert 28/134, Urbancsok Zoltán 29/5, Vacsi (D. Vacsi) Mária 26/177, Vadász Gábor 26/104, Vadnay Vilma 26/41, Vajda Péter 26/110, 27/67, 71, 72, 164, 29/76, 29/101, 107, 109, 30/22, 47, Valachné Hraskó Márta Noémi 29/64, Valastyán Balázs 29/180, 193, Valastyán György 28/29, Valastyán Judit 29/10, Valastyán László 27/39, Valastyán Tamás 26/161, 27/174, Valent Pál 26/42, Valentinyi Károly 28/48, Valkovszki Erzsébet 29/25, Válkovszki Mihály 29/68, Vámbéry Ármin 26/109, 28/62, 63, Vámossy Apollónia 28/76, Vámossy György 29/81, Váradi Balázs 28/49, Váradi Eszter 28/49, Váradi Éva 28/49, Váradi Helga 28/49, Váradi Janka 28/49, Váradi Jóska 28/40, Váradi Kati 28/40, Váradi László dr. 28/6, 40, 141, 30/4, Váradi Lászlóné dr.-né 26/68, 29/192, Varga István 26/126, Varga Jánosné 29/101, Varga József 26/171, Varga Júlia 27/20, Varga Miklós 26/101, Varga Róbert 28/137, 138, Varga Tamás 28/90, Varga Viktor 30/140, 161, Varga Zoltán 29/23, Várhelyi Tímea 30/152, Várnagy (család) 28/137, Várnagy család 30/161, Várnagy Mihály 26/176, 27/191, Várnai Réka 30/152, Varró Dániel 28/132, Varró Józsa 26/117, 118, 120, 124, Varsányi (Vostyjár) Gyula 26/126, 134, 156, 182, 27/122, 123, 125, 29/161, Vas Máté 30/152, Vaskor Anna (idénymunkás) 27/110, Vaskor Anna (Csapó Imréné szerző és további családtagjai) 29/111, 198, 200, Vaskor János 29/111, Vaskor *Juci* 30/82, 83, 88, Vaskor *Manyi* 30/83, Vaskor Mihály 29/111, 112, 115, Vaskor *Mihály* 30/82, Vaskor Mihályné 29/111, Vaskor nagyszülők 30/88, Vaskor néni 30/89, Vaskor Pál 28/9, Vaskor Zoltán 29/20, 29/21, Vaskor *Zsuzsi* 30/83, Vastag Csaba 28/133, Vasvári Erzsébet 29/153, Vasvári Kovács József 26/47, 48, Vasvári Pál 27/156, Vay Andor 26/86, Véber István 26/172, 29/128, Vécsei Tamás 26/107, Védő János 26/134, Védőné Dobrotka Edit 29/32, Védőné Gráfik Erzsébet 27/197, 28/143, 29/200, 30/191, Végh Ilona 28/109, Velki Mária 27/52, Vendel Miklós 29/104, Verasztó Ildikó dr. 26/52, 27/9, Verne Gyula 28/62, Vertán Margit 30/101, Vértes Károly 26/41, Veszter Géza 26/12, Vető István dr. 27/195, Vezekényi György 27/185, 189, 28/132, Viczián István dr. 28/121, Vidáné Nagy Ildikó 27/177, Vidra Szabó Ferenc 30/161, Vigyázó Jozefa 27/25, Vincze Ferenc dr. 26/153, 27/52, 29/191, Virág Benedek (Bence) 27/62, 30/151, 157, Visky Mátyás dr. 27/134, Vissy Károly dr. 26/172, Viszkok György 29/115, Vitális György dr. 26/119, 28/86, 91, 141, 143, 29/96, 104, 198, 200, 30/105, 30/191, 193, Vitális István 29/96, 97, 98, 101, 104, 198, 30/109, Vitális Istvánné Tóth Zsuzsanna 29/101, Vitális János 29/97, Vitális Pál 29/96, 97, Vitkovics Mihály 29/74, Volentics Gyula 28/96, Voltaire 27/150, Vorstern, Anna Maria von 30/60, Vostjar Sámuel 26/126, Vostjár Sámuel ifj. 26/126, Vostyjár Soma 29/161, Vörös Attila dr. 28/121, Vörös Imre 27/34, Vörösmarty Mihály 26/47, 26/106, 27/151, 30/45, Vrbovszki Mihály 27/34, 37, Vujity Tvrtko 29/195, Vukov Konstantin 27/20, Wagner 26/32, Weiczner Ágnes 29/173, Weiczner Jenő 29/173, 174, 175, 199, 30/151, Weinberger 27/93, 94, 96, Weinberger Fanny 30/59, Weinberger Mózes 29/83, Weiss János 26/161, 27/174, Weisz 27/130, 131, Weiszné 27/131, Wenck, Johann Joseph August von 30/62, Weöres Sándor 26/43, Werb Ágnes 28/127, 128, Wesselényi Miklós báró 27/62, Wieland Sándor 29/152, Winkler Barnabás 27/20, Witt Márta 27/194, Woynárovich Elek 28/44, 50, Xantus László 28/63, Zacharidesz János 30/57, Zacher Gábor dr. 27/189, Zajtai Mária 30/35, Zakar Zoltán 27/59, Zalai Mihály 29/23, Zalán Csaba 27/188, 28/133, 29/187, 189, 30/152, Zalán Tibor 26/100, 29/34, Závada Pál 29/194, Závoda Ferenc 26/14, 28/135, 29/23, 64, Závogyán Judit 27/10, 28/borító 2, 30/158, Zékány Krisztina 28/76, Zemplén Gábor 26/161, 27/174, Zerinváry Szilárd id. 27/164, Zima János dr. 27/187, 29/borító 2, 38, 191, 30/168, 169, Zima Mihály 28/17, Zita királynő 26/153, Zlinszky Béla 30/101, Zlinszky Ilona 30/99, 100, Zlinszky István 27/164, Zlinszky J. 28/64, Zlinszky Rozália 30/101, Zmeskal Zsuzsanna 29/89, Zrínyi Miklós 29/74, Zvara János 29/128, Zvarinyi János 28/68, Zwickl (kötödés) 26/140, 27/96, 98, Zsapka Jánosné Csasztvan Zsuzsanna 27/borító 2, 38, 28/borító 2, 29/borító 2, 30/borító 2, Zsilinszky Endre lelkész 30/97, Zsilinszky Mihály 26/32, 106, 110, 27/62, 65, 66, 67, 71, 160, 162, 28/66, 29/74, 81, 85, 87, 97, 30/47, 49, 54, 106, 107, Zsindely Ferencné 29/16, Zsuzsi néni 30/29.

A 30. szám munkatársai

Brlás Attila	képeslapgyűjtő
Dr. Búzás László	ny. főiskolai igazgatóhelyettes
Csapó Imréné	ny. tanítónő
Dr. Demeter László	ny. fürdőigazgató
Fabó Lászlóné	könyvtáros
Galambos Edit	ny, könyvelő
Gulyás András	régész
Dr. Hanyecz Katalin	az Arborétum igazgatója
Harencsár Balázs	könyvtári munkatárs
Horváth Z. Olivér	ev lelkész
Kántor Zsolt	író, költő
Kiss Ákos	agrármérnök
Kugyeláné Décsei Mónika	rendezvényház-vezető
Dr. Kutas Ferenc	ny. középiskolai tanár, szerkesztő
Dr. Kutasné Szarka Judit	ny. középiskolai tanár
Dr. Lesfalvi Tibor PhD	kormánytisztviselő, főosztályvezető
Dr. Lipcsei Imre PhD	főiskolai dékán
Medgyesi Györgyi	ny. középiskolai tanár
Dr. Merényi-Metzger Gábor	történész
Mihály Zoltánné	óvodapedagógus
Dr. Molitorisz Pál	ny. városi vezető ügyész
Pécsváradi Antal	középiskolai tanár
Dr. Reszkető Péter	ny. főiskolai docens
Dr. Szitó János	ny. vízépítő kutatómérnök
Tatai László	a SZVID felelős szerkesztője
Dr. Tímár Jánosné	ny. könyvtáros
Tóth Nándor	zenetanár
Dr. Vitális György	ny. tanár, geológus, kandidátus

Tipográfia

Dr. Kutas Ferenc

Technikai munkatársak

Bohák Dóra Roszik Anita

Védőné Gráfik Erzsébet

Fotó

Babák Zoltán	Bakula János	Benkő László
Kutas Ferenc	Tatai László	archív fotók

A Szarvasi Krónika Alapítvány Kuratóriuma

Dr. Demeter László ny fürdőigazgató, a Kuratórium elnöke
Kiszely Mihály ny. szövetkezeti elnök, gazdasági szakértő
Dr. Kutas Ferenc szerkesztő, a Kuratórium ügyvezetője

Tartalom

Jelenidőben

Kitüntetettek *(Szerkesztette: Dr. Kutas Ferenc és Tatai László)*
Nemzetközi, országos és megyei kitüntetések....4
Szarvas város kitüntetettjei....10
Szarvas Város Baráti Körének díjai....14
A város legnagyobb adófizetői....19
Dr. Molitorisz Pál: Az ötvenéves Szarvas....20
Dr. Búzás László: Az én történelmem 2. rész....24
Egy ember a határból: Jansik György *(Szerk.: Dr. Kutas Ferenc)*....29
Kiss Ákos: Kiss László kacsanemesítő emlékére....35
Dr. Hanyecz Katalin: Nyolc év egy fenntartónál....38

Múltunkat idézve

Dr. Tímár Jánosné – Harencsár Balázs: A nagykönyvtár kincsei 11. rész....44
Fabó Lászlóné: A Városi Könyvtár hatvan éve....49
Dr. Lesfalvi Tibor: A szarvasi polgári intézmények együttműködéséről 4. rész....55
Dr. Merényi-Metzger Gábor: A Harruckern család három generációja....60
Gulyás András: Ásatások a szarvasi határban....65

Emlékezzünk!

Dr. Nádor Jenő *(Szerk.: Pécsváradi Antal – Medgyesi Györgyi)*....70
Ruzicskay György *(Szerk.: Dr. Demeter László)*....72
Tóth Nándor: Hamuban sült pogácsa....75
Emlékezés egy földrajztudósra *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)*....79

Elődeink életéből

Csapó Imréné Vaskor Anna: Egy parasztcsalád küzdelmes életútja 2. rész....82
Aki ennyi mindent átélt: Bese Imréné 1. rész *(Szerk.: Dr. Kutasné Szarka Judit)* …90

Elfelejtett szarvasiak

Dr Molitorisz Pál: A Haviár család Szarvason....96
Dr. Vitális György: Emlékezés Chovan Károlyra....105

Üzenet a múltból

Május elseje a gátoldalon (*Szerk.: Brlás Attila)*....110

Várostörténet képeslapokon

Magyarország közepe *(Szerk.: Brlás Attila)*....115

In memoriam

Stafira Sándor *(Dr. Kutas Ferenc)*....121
Dr. Pilishegyi József *(Dr. Kutas Ferenc)*....122
Dr. Szilvássy László *(Dr. Molitorisz Pál)*....123

Szemle

A férfiak lövöldöznek, az anyák sírnak – Emlékkönyv *(Demeter László)*.....126
Egy szürreális agrárregény – Nem boci *(Kántor Zsolt)*.....128
Mint egy frissítő fuvallat – Nem boci *(RossG)*.....130
Tudta, hogy tanít a történelem – Szarvasi nevezetességek *(Horváth Z. Olivér)*.....131
Novellák napjainkból és múltunkból – Petróleum *(Tatai László)*.....132
Ezekből a mesékből árad a szeretet – Mese és valóság *(Mihály Zoltánné)*.....133
A novella súlya – Egy híján húsz *(Kántor Zsolt)*.....135
Érzelmes történet dupla heppienddel – Gyöngyös *(Dr. Reszketı Péter)*.....137
Hısi halottak, hadirokkantak, vitézek – Aranykönyv *(Dr. Molitorisz Pál)*.....138
Az irodalmi út első állomása – Három írás *(Tatai László)*.....139
„Lásd meg a múltat, tudd meg a múltad!" – Csodaszarvas *(Galambos Edit)*.....140
Növényritkaságok és élőhelyeik – A KMNP növényvilága *(Dr. Reszketı Péter)*…142
Csak a változás volt állandó – Évkönyv *(Dr. Lipcsei Imre)*.....143
Diskurzus – Művészet, nyelv, kommunikáció *(Dr. Lipcsei Imre)*.....144
Csabai Kálmán szarvasi fényképalbuma *(Dr. Szitó János)*.....145
Válogatott TDK munkák 2014-ben – Agrártörténeti füzetek 44. *(Dr. Szitó János)* 147
Hartyányi László – Agrártörténeti füzetek 45. *(Dr. Szitó János)*.....148
vitéz szentistvánbaksai Sebő Ernő – Agrártörténeti füzetek 46. *(Dr. Szitó János)*..149
Dr. Kovács Gábor – Agrártörténeti füzetek 47. *(Dr. Szitó János)*.....150
Szarvason történt 2015-ben *(Szerk.: Dr. Kutasné Szarka Judit)*.....151
A Cervinus Teátrum kulturális programjai *(Szerk. Décsei Mónika)* 166
A Zenepavilon programjai *(Szerk. Décsei Mónika)*.....168
A 26–30. szám témajegyzéke *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)*.....170
A 26–30. szám szerzői névmutatója *(Szerk.: Dr. Molitorisz Pál)*.....175
A 26–30. szám névmutatója *(Szerk.: a Szarvasi Krónika szerkesztői)*.....176

A címlapon

Tessedik Sámuel *A Paraszt ember Magyarországban* (*1784–1786)* c. művének falurendezési tervezetéhez készült címer látható. Tessedik reformgondolatainak foglalata. Képi része az egykori szarvasi parasztnép mezei foglalatosságait és az akkori szerszámokat ábrázolja. A felső, latin idézet fordítása: *"Imádkozzál, de dolgozzál, s az Isten is megsegít."* Az alsó felirat magyarul: *"Az embert gyermekkorától kezdve kell hozzászoktatni a tanuláshoz: ilyenformán folyamatosan gyarapítja ismereteit, s nemesebbé és szelídebbé válik az erkölcse."*

A 30. szám megjelenéséhez adójuk egy százalékával hozzájárultak

Aszódi Antal, Dr. Aszódi Gabriella, Cseh Zsuzsanna, Kutas Béla (Szeged), Dr. Kutas Ferenc, ifj. Kutas Ferenc, Paraszt Attila és mindazok, akiknek neve nem jutott a szerkesztőség tudomására.

A Krónika megjelenéséhez egyszeri támogatást nyújtottak

Bese Imréné, Dr. Búzás László, Csapó Imréné, Galambos Edit, Dr. Hanyecz Katalin, Juhász Árpádné (Győr), Dr. Lesfalvi Tibor (Budapest), Dr. Lipcsei Imre, Merényi-Metzger Gábor (Budapest), Paraszt Attiláné, Sztrehovszki Zsuzsa, Dr. Tímár Jánosné, Tóth Nándor (Nyíregyháza), Dr. Vitális György, (Budapest).

Munkánkat hírközléssel segítették

Általános Informatikai Kft., Körös TV, Newjsag.hu, Szarvas és Vidéke.